
MINISTER CROES ...erfenis...

110E JAARGANG — NO.: 48 ZATERDAG 27 FEBRUARI 1993

AMIGOE

Prèke
Hato: How are we going to handle this?

Gouverneur Cuomo: Waarschijnlijk autobom onder WTC

New York opgeschrikt door enorme explosie

NEW YORK - De explosie, gevolgd door een brand, in een garage onder het World Trade Centre in New York is waarschijnlijk veroorzaakt door een zware bom. Bij de explosie kwamen vrijdag zeker zeven mensen om het leven en raakten zevenhonderd mensen gewond. Na de ontploffing zijn in New York extra veiligheidsmaatregelen genomen.

Volgens de gouverneur van New York, Mario Cuomo, is een bom vrijwel zeker de oorzaak van de explosie geweest. "Uit mijn informatie blijkt dat het zeker om een bom gaat", aldus Cuomo in een telefoongesprek met programma "Larry King live" van het Amerikaanse tv-station CNN. De New York Times meldde zaterdag onder aanhaling van een functionaris van de federale politie FBI dat het onderzoeksteam van de politie denkt dat onder het WTC een autobom is ontploft.

OPGEEIST

In kringen van de politie is vernomen dat de aanslag een kwartier voor de ontploffing is opgeeist door een groepering van militante Kroaten. Degene die belde had een zwaar accent. Volgens een radiobericht, eveneens onbevestigd, zou een groep die zich het Servische Bevrijdingsfront noemt, een politiebureau hebben laten weten dat zij verantwoordelijk is voor de aanslag.

De autoriteiten hebben officieel geen mededelingen over de oorzaak van de ontploffing in het World Trade Centre (WTC) gedaan. Zij willen daarmee wachten zolang het onderzoeksteam van de Newyorkse politie en de FBI bezig is met een nader onderzoek. Politiecommissaris Raymond Kelly wilde de mogelijkheid van een bom ontkennen noch bevestigen.

Volgens CNN zat de bom in een auto verborgen die in de ondergrondse parkeergarage stond, op luttele meters afstand van de garage die is gereserveerd voor de geheime dienst en voor de presidentiele limousine. De explosie gebeurde vrijdag om 12.18 uur plaatselijke tijd.

PANIEK

De ontploffing sloeg een gat van dertig meter door drie verdiepingen van de parkeergarage onder het WTC. Door de klap stortte een plafond van het treinstation onder het gebouw in, waaronder tientallen wachtenden werden bedolven. Ook brak er brand uit, die enorme wolken zwarte rook veroorzaakte. In de twee wolkenkrabbers van het WTC erboven, die wegens gevaar moesten worden ontruimd, brak onder de aanwezigen paniek uit. Een van hen sprong van de vijfde etage en raakte daarbij zwaargewond.

De Newyorkse brandweer stuurde 270 manschappen en zestig bluswagens naar het 411 meter hoge WTC dat 110 verdiepingen telt en dat na Sears Tower in Chicago het hoogste gebouw in de wereld is.

STROOM UITGEVALLEN

Na de explosie werkten de elektriciteit en de 250 liften van het complex niet meer, waardoor duizenden mensen in het donker in trappenhuizen vol rook hun weg naar buiten probeerden te vinden. Anderen moesten uren wachten voordat reddingswerkers de verdiepingen hadden bereikt waar zij zich bevonden. Twee mensen werden met helikopters van het dak gehaald.

Onder beide torens van het WTC was brand uitgebroken, die de brandweer na ongeveer drie uur kon bedwingen. In het complex, waar ook belangrijke beurzen zijn gevestigd, werken normaal ongeveer honderdduizend mensen, maar velen waren voor de lunch naar buiten gegaan.

Enkele uren na de explosie in het WTC heeft de Newyorkse politie na een bommelding tevens de evacuatie van het Empire State building gelast.

EXTRA BEVEILIGING

De politie heeft vrijdag in New York extra veiligheidsmaatregelen getroffen. Rond het WTC is een veiligheidszone met een straal van twee kilometer van kracht. Op de vliegvelden en bij de belangrijkste wolkenkrabbers van de stad is de beveiliging verscherpt. Dat is ook het geval bij regeringsgebouwen in Washington.

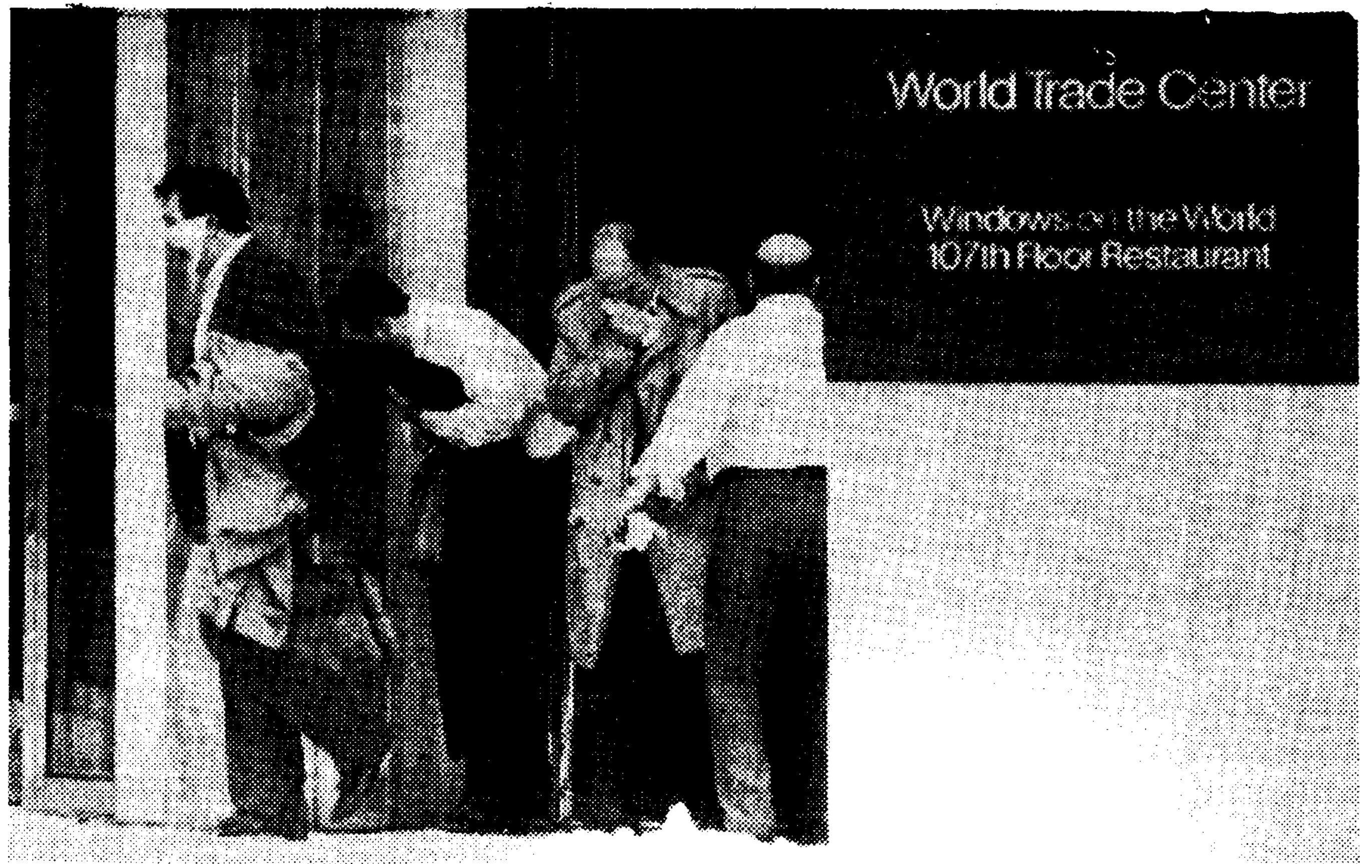
De explosie leidde tot een enorme verkeerschaos in de stad doordat wegen in de omgeving, metro- en spoorwegtunnels werden afgesloten en de straten van Manhattan verstopt raakten door honderden voertuigen van reddingsdiensten. Het was een van de grootste reddingsoperaties die ooit in New York op touw is gezet.

De directeur van het WTC, Charles Maikish, verklaarde dat de ontploffing schade aan de constructie van het gebouw heeft toegebracht en dat het onzeker is wanneer een van de torens van het complex weer kan worden opengesteld. Hij onderstreepte dat er geen gevaar voor instorting bestaat.

OOGGETUIGEN

Tienduizenden mensen moesten na de explosie proberen via de trappen de twee torens te verlaten. "Het was alsof er een bom was geexplodeerd", zeiden sommigen van hen die met beroete gezichten het gebouw uitkwamen. Anderen dachten dat een aardbeving de wolkenkrabbers op hun grondvesten had doen schudden. Een van de getuigen zei dat vijf minuten na de explosie de rook al de zestigste etage had bereikt.

Tal van mensen bevonden zich twee uur na de ontploffing nog in de gigantische torens en probeerden door het sluiten van alle deuren het binnendringen van de rook te voorkomen. "We verzamelen ons en hopen dat de brandweer verdieping voor verdieping komt evacueren", zei een man op de 58e verdieping via de telefoon. Hoog bovenin de wolkenkrabber hadden ingeslotenen ramen ingeslagen die niet geopend kunnen worden. Zij probeerden met het zwaaien van handdoeken de aandacht te trekken. Politie- en brandweerlieden riepen hen met megafoons op niet in paniek te raken. De brandweer heeft uit een van de liften van het handelscentrum tien mensen gehaald die meer dan drie uur daarin hadden vastgezeten. Door de rook in de lift waren zij gedeeltelijk bedwelmd geraakt.

■ *NEW YORK - Na een explosie in een ondergrondse garage onder het World Trade Center in New York vrijdagmiddag moest het daar aanwezige publiek met spoed worden geëvacueerd. Bij de explosie, gevolgd door een brand, vielen zeker zeven doden en ongeveer zevenhonderd gewonden. De brand joeg met grote snelheid dikke rook door het hoge gebouw met alle gevolgen van dien. Er waren mensen die zich te voet vanaf de 105e verdieping in veiligheid moesten stellen.* (AFP-satellietfoto)

Carnaval in Venezuela:

honderd doden

CARACAS - Terwijl de autoriteiten in Caracas zich opmaken voor de opvang van de tol aan geweld welke elk weekeinde in de Venezolaanse hoofdstad eist, werd bekend gemaakt dat het carnavalsweekeinde honderd mensenlevens heeft gekost.

Volgens de Burgerbescherming gaat het niet alleen om verkeersongevallen en verdrinkingen. Alleen in Caracas vielen er 38 doden als gevolg van geweldpleging. Onder de slachtoffers waren negen minderjarigen. Elk weekeinde belanden er tientallen mensen in de ziekenhuizen van Caracas als gevolg van schiet- en steekpartijen, terwijl de rouwkamers elk weekeinde goed zijn voor twintig tot dertig doden als gevolg van geweld.

Waarschijnlijk actie fundamentalisten

Bomaanslag in centrum van Caïro: vier doden

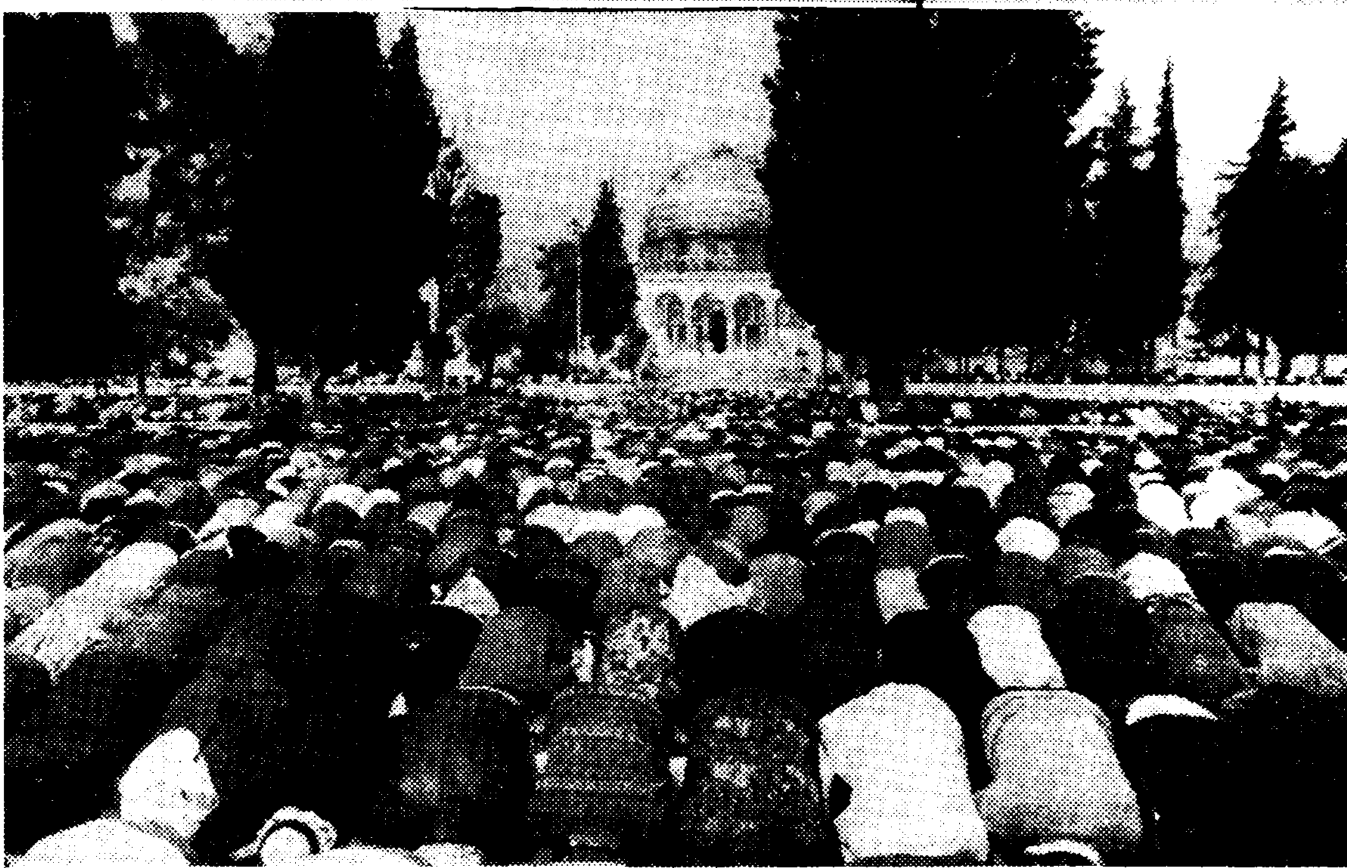
CAIRO - De explosie vrijdag in een koffieshop in het centrum van Caïro die drie buitenlanders (een Zweed, een Turk en een Somaliër) en één Egyptenaar het leven heeft gekost, is veroorzaakt door een bom. Dit is zaterdag vernomen uit Egyptische veiligheidskringen. Zestien mensen raakten bij de ontploffing gewond, onder wie acht buitenlanders.

De bom was gemaakt uit TNT en verpakt in een fles die in een leren jas was gerold. De explosie in Wadi el-Nil, een koffieshop aan het Al-Tahrir-plein, het vertrek- en aankomstpunt van honderden bussen, was de ergste terreuraanslag in Caïro sinds jaren. De ontploffing was in de wijde omtrek te horen en veroorzaakte enorme paniek op het drukke plein.

Niemand heeft nog de verantwoordelijkheid opgeeist, maar de politie heeft 36 mensen voor ondervraging opgepakt. Vanwege de aard van de zelfgemaakte bom gaat de verdenking uit naar moslim-militanten, die een Islamitische staat in Egypte willen vestigen. Deze hebben de afgelopen maanden herhaaldelijk bussen met toeristen in de zuidelijke Nijlvallei aangevallen en kleine bommen gegooid naar bussen in Caïro. De koffieshop was populair bij jonge buitenlanders maar de meeste klanten waren Egyptenaren.

Bij eerdere aanslagen is een Britse toeriste gedood en raakten Britten en Duitsers gewond. Het geweld heeft een vernietigend effect gehad op het voor Egypte vitale toerisme. Minister van Toerisme Fouad Sultan schatte onlangs dat de inkomsten met twintig procent zijn gedaald, hetgeen maandelijks een verlies van ruim honderd miljoen gulden betekent.

Duizenden moslims in gebed in Jeruzalem

■ *JERUZALEM - Palestijnse moslims verzamelden zich vrijdag op het terrein van het moskee-complex in oud Jeruzalem. Ongeveer veertigduizend mensen woonden de vrijdagdienst bij als onderdeel van de Ramadan.* (AFP-satellietfoto)

Mogelijk verband met aanslag WTC

Bomaanslag verijdeld bij VS-ambassade Zagreb

ZAGREB - Vlakbij de Amerikaanse ambassade in Zagreb is vrijdag een bom van een kilo gevonden, die inmiddels zonder problemen onschadelijk is gemaakt. Dit heeft het Kroatische persbureau Hina zaterdag gemeld.

De bom, die twaalf meter van de ingang van het ambassadegebouw op straat lag, is klaarblijkelijk bevestigd geweest aan een auto, zei een woordvoerster van de ambassade. "De bom had vier magneten waarmee hij onder aan een wagen vastgemaakt kan worden", legde Sudan Hovanec uit. Het is dus onduidelijk of hij inderdaad bedoeld was voor de Amerikaanse diplomatieke vertegenwoordiging. Volgens de Kroatische politie hing de bom vermoedelijk onder een kleine rode Fiat die hem bij een hobbel in de weg heeft verloren. Met een radiosignaal kon hij van afstand tot ontploffing worden gebracht.

Nadere bijzonderheden werden door de Kroatische autoriteiten niet gegeven. Ook op een mogelijk samenhang met de bomaanslag in het World Trade Centre in New York wilden zij niet ingaan. Volgens zegslieden bij de Newyorkse politie is deze aanslag opgeeist door militante Kroaten, maar volgens een Amerikaans radiostation door het "Servische bevrijdingsfront".

Strijd niet verminderd

Unita laat het afweten bij vredesoverleg Angola

ADDIS ABEBA - De delegatie van de Angolese oppositiebeweging Unita is vrijdag niet komen opdagen op de tweede ronde van de Angolese vredesconferentie die had moeten beginnen in de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba.

In Lissabon verluidde dat Unita veiligheidsoverwegingen als reden voor het wegblijven had gegeven. Een van de leden van de Angolese regeringsdelegatie, generaal Higinio Carneiro, trok dit motief echter in twijfel. "We zijn sceptisch over de mogelijke resultaten van de tweede onderhandelingsronde en deze eerste vertraging sterkt ons daarin," aldus de generaal. De mogelijkheid bestaat dat de conferentie alsnog vandaag (zaterdag) begint.

Een eerste ronde van de vredesbesprekingen had plaats van 27 tot 29 januari maar eindigde in een mislukking omdat de beide partijen het niet eens konden worden over een staakt-het-vuren. De gevechten tussen regeringstroepen en Unita namen sindsdien alleen nog maar in intensiteit toe. In Angola gingen de gevechten dan ook ondertussen onverminderd door.

Volgens Interfax:

Top in Canada

MOSKOU - De Russische president Boris Jeltsin en de Amerikaanse president Bill Clinton zullen hun top op 4 april waarschijnlijk houden in Canada, zo heeft het Russische persbureau Interfax vrijdag bekendgemaakt.

Volgens het bureau was die informatie afkomstig van een "hooggeplaatste functionaris" in het Russische ministerie van Defensie.

Financiële klap voor Curinta

WILLEMSTAD - De overheids-n.v. Curinta krijgt een forse klap van haar aandelenspeculatie in de Hato Handling-n.v.'s. Gedeputeerde Page heeft deze week tijdens een centrale commissievergadering verklaard, dat Hato Holding en Hato Handling niet meer te redden zijn en failliet zullen gaan.

In dat geval is Curinta haar voor in totaal 1 miljoen gulden in het bedrijf gestoken aandelen en lening kwijt, en waarschijnlijk loopt dat bedrag nog verder op. De aandelen werden bovendien tegen een veel te hoge prijs gekocht, terwijl voor de lening geen garantie was.

Nog voordat tekst en uitleg aan de eilandsraad was gegeven over de bemoeienis met Hato Handling door Curinta, verklaarde gedeputeerde Page (tevens president-commissaris) "dat hij er geen dubbeltje aan had overgehouden en dat hij niet corrupt was."

(Meer op pagina 3)

ÑAPA

IN DE weekendbijlage Ñapa van de Amigoe van vandaag:

* TIME SHARING bestaat al sinds de jaren zestig, maar is nog veel mensen nog een moeilijk te vatten begrip. In de Nederlandse Antillen en op Aruba zijn in de loop der jaren met succes time sharing projecten gerealiseerd, maar is er nog ruimte voor in de toekomst? Norbert Hendrikse interviewde de Amerikaanse deskundige op dit gebied Dick Ragatz. pag. 1

* DE VASTEN is begonnen. Ook voor de Islam die er in de 30 dagen durende Ramadan strenge wetten op na houdt. Quincy von Bannesseth sprak met Sem Abdul-Hamid van het Informatiecentrum van de Islam op Curaçao over het wel en wee van de lokale islamitische gemeenschap. pag. 3

* ST. MAARTEN heeft in de afgelopen decennia een spectaculaire economische en toeristische ontwikkeling doorgemaakt. Op sociaal gebied is er echter een grote achterstand, vooral wanneer het gaan om de woonomstandigheden van de lokale bevolking. Een reportage van Marie Highhills op pag. 8

* HET RIJK van Van der Valk reikt verder buiten de Nederlandse landsgrenzen. De werkelijke inkomsten en de exacte structuur van het concern behoren tot de best bewaarde geheimen. Hans Rube probeert de sluier op te lichten en een overzicht te geven van de talrijke aktiviteiten die dit familiebedrijf met honderden besloten vennootschappen ontplooid. pag. 9

Verder in Ñapa deze week: de rubrieken Buitenland, Tuinieren in de Tropen, Onderwijs, Impressies, Koken, Boeken, de Kinderpagina, Techniek, Natuurlijk beter worden en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Ñapa samen één gulden.

In memoriam Lucila-Engels

WILLEMSTAD — Tot onze grote ontsteltenis is onverwacht overleden Lucila Engels-Boskaljon, de weduwe van Chris Engels. Lucila Boskaljon werd geboren in 1920 als dochter van Rudolf Boskaljon en kleindochter van Johannes Boskaljon, twee bekende Curacaose musici. Lucila Engels was zelf ook een van Curaçaos bekendste en beste kunstenaars.

Lucila Engels was kunstschilder. Voor haar werk als kunstschilder kreeg zij in 1970 de Cola Debrot-prijs en nog onlangs werd een werk van haar gekozen als een van de vijf schilderijen die Curaçao zullen vertegenwoordigen op de Carib Art tentoonstelling in augustus, de reizende Unesco-tentoonstelling van kunst uit het Caribisch gebied.

Tijdens de oorlogsjaren begon Lucila Engels in navolging van haar echtgenoot en zijn vrienden zelf ook te schilderen. Zij heeft zich als autodidacte verder ontwikkeld. Haar eerste schilderijen kan men bestempelen als primitief wat de tekentechniek betreft, maar met een zeker gevoel voor compositie, wat haar werk een duidelijk eigen gezicht verleende. Ook later heeft zij geen echte lessen gehad, maar door de vele vrienden die bij hen thuis logeerden, stond zij in nauw contact met de internationale kunstwereld. Haar werk ontwikkelde zich van een primitieve naar een expressionistische stijl, verhalend van geest met een subjectieve vertekening van de werkelijkheid. Sandberg, de directeur van het Stedelijk Museum in Amsterdam, verzorgde haar eerste expositie in het Vondelparkpaviljoen in Amsterdam in 1948. In 1950 volgde een tentoonstelling in het Internationaal Cultureel Centrum in Amsterdam, waarna vele tentoonstellingen volgden, onder andere in het Stedelijk Museum Amsterdam, het Museo de Bellas Artes in Caracas, de Biennale in Sao Paolo, het Museo de Bellas Artes in Santo Domingo, enzovoorts.

Ook gaf Lucila Engels gedurende vele jaren schilderlessen in het Cultureel Centrum van Curaçao. Van het werk van haar leerlingen heeft zij zelf verschillende tentoonstellingen georganiseerd.

Lucila maakte niet alleen schilderijen maar ook mozaïeken en muurschilderingen. Zo heeft zij bij voorbeeld de muurschilderingen gemaakt voor de eigen devotiekapel op Banda Bou. Die oidkapel heeft achttien jaar onbeschermd open gestaan voor iedereen die daar wilde bidden. De kapel kreeg faam als bidplaats voor vrouwen die graag een tweeling wilden hebben. Lucila kreeg zelf na twaalf jaar kinderloos te zijn gebleven, een tweeling en dat sprak tot de verbeelding van veel mensen. Na 1969 begon echter de vernieling van de kapel. Uiteindelijk heeft de familie besloten alle kunstwerken of weg te halen, of vast te zetten. Nu moet de kapel vaak op slot blijven.

Lucila Engels is nooit opgehouden met schilderen al heeft zij het de laatste jaren rustiger aan moeten doen, daar haar hart niet zo goed meer wilde. Het schilderij dat zij afgelopen december voltooide is door een jury uitgekozen om Curaçao te vertegenwoordigen op de Carib Art tentoonstelling. Nog steeds staat haar werk aan de top van de Curaçaose kunstwereld. Helaas zal zij zelf die expositie niet meer meemaken, maar door haar werk zal zij voortleven in de harten van alle mensen van Curaçao en blijft zij Curaçao vertegenwoordigen.

Stichting zet zich in voor behoud Julianaplein/Plasa Hoyer

De broederschap van de revitalisatie

WILLEMSTAD — Het Julianaplein anex Plasa Horacio Hoyer wordt als een der oudste pleinen van Willemstad voor verder verval behoed. Dat hebben negen adoptievaders en -moeders van naam gisteren elkaar plechtig beloofd.

Het gaat om Coopers & Lybrand Dijker Van Dien; Smeets & Thesseling Van Bokhorst; Promes, Trenité Van Doorne; Kodela, Radio Hoyer, de dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting (DROV), het Departement voor Ontwikkelingssamenwerking (Depos), Oduber Agencies en Botica Juliana. Zij bewonen en adopteren het plein en vinden dat niet alleen de historische panden eromheen gerenoveerd moeten worden, maar dat ook de gezichtsbepalende *plasa* zelf als entree van de benedenstad een schoonheidsbehandeling nodig heeft. Mogelijk sluiten zich meer omwonenden aan bij de initiatiefnemers.

De gisteren opgerichte stichting 'Bewoners Julianaplein/Plasa Hoyer' heeft zich voorgenomen dat er meer planten komen, betere verlichting, bewaking en een kiosk waar tijdens de luchpauze gegeten kan worden. En Julianaplein zou Curaçao niet zijn als de omwonende bedrijven in hun doelstellingen niet hadden opgenomen dat het plein ook de plaats moet zijn waar feesten gegeven worden met carnaval, koninginnedag, kerst en oudjaarsdag. En dat zou toeristen moeten charmeren.

De revitalisatie van het plein is al jaren aan de gang. Een rondje langs het plein leert dat de verse verflaag op de tot kantoor om de bouwen pastorie (Smeets & Thesseling), de nieuwe Kodela-centrale, het gerenoveerde Depos-huis er pal naast, het van de instorting geredde Hoyergebouw, het Coopers-kantoor en het Promes-onderkomen de ommekeer van jarenlange decadentie inluidden.

Overigens mag de gevelrenovatie van de groenwitte 'bruidstaart' (het centraal historisch archief) niet onvermeld blijven. Hetzelfde geld voor de 'slavenhuisjes' van Berg Altena en de opgeknapte huisjes op de hoek van de Oranjestraat. Het is opvallend dat de overheid via Kodela, Depos en DROV participeert in de door de private sector gestarte bescherming van het patrimonium. Een deel van dat vaderlijk erfgoed moet nog gered worden. Naast DROV staan onder een paar bomen nog een pure ruïne en een sterk vervallen woonhuis. Het obscuur ogende begin van de Ansingstraat met zijn vrouwelijke Caribische 'nachtvlinders' heeft open plekken in de bebouwing. De op de hoek gelegen St Aloysiusschool verdient een beter onderhoud. En wie verder het plein rondspeurt ziet her en der nog brokjes verval.

Planten, verlichting, bewaking en een kiosk

WATERSPUWER

Als blijk van goede wil, hebben de negen draagkrachtigen de gereviseerde koninginnefontein op hun kosten weer in werking gesteld. Die waterspuwer was tot nu toe vrij onopvallend. Niemand zal nog weten dat koningin Juliana's woorden op 18 oktober 1955 in steen gegraveerd onthuld werden, waarin zij sprak "het samengaan in vrijheid is de hoeksteen van iedere werkelijke samenwerking". Een gedachte in marmer, steen en brons vervat die in het licht van Staatkundige toekomstconferentie wellicht fijntjes ernaar verwijst dat die hoeksteen nogal last heeft van erosie.

De verwering heeft letterlijk ook toegeslagen op het Julianaplein zelf. De trottoirbanden zijn al lang niet meer wat ze waren. Er staat een functieloos hek rond het plein en een betere betegeling en herstel van de parkeerstrook voor de deur van de pastorie zou op zijn plaats zijn.

ONDER DE BOOM

Gisteren betrok Coopers & Lybrand officieel Julianaplein 38. dit herenhuis werd halverwege de vorige eeuw gebouwd tussen de Levy-Maduro woningen in de buurt die vroeger Concordiaplein maar nog eerder Bou di Paloe heette. 'Onder de boom' was de plek waar de Scharlooweg en de Weg naar Altena en ook de sporen van de muilezelgetrokken trams elkaar kruisten. Naast nummer 38 stond vroeger inderdaad een grote indjuboom. Shon Koti en Shon Djudju zoals het echtpaar Alvares Correa genoemd werden verkochten er ooit mango's die van de kunuku werden aangevoerd. Het geslacht Correa bewoonde het pand, tot eind jaren tachtig de oude zusters Sarah en Rebecca overleden en neef Johnny Correa (Pizzahut, Pepsi Cola) als erfgenaam moest beslissen wat met het familiehuis moest gebeuren. Coopers en Lybrand huurt het door Correa geheel gerenoveerde pand. Aan de achterzijde is het oude gebouw aanzienlijk uitgebreid op grond van aanwijzingen van de huurder. "Tailor made" zegt Coopersman Ivan de Windt zichtbaar in zijn nopjes.

Betèsda-deur dicht voor Cure n.v.

WILLEMSTAD — De afdeling fysiotherapie van de GGD zal de bewoners van het verpleeghuis Betèsda gaan behandelen. De oefentherapeute blijft in dienst van Betèsda. Aldus bestuursleden Rob de Lannoy (secretaris) en Hermelio Curiel (penningmeester) van het verpleeghuis. Er komt geen overeenkomst met het particuliere bedrijf Cure nv.

Omdat het verpleeghuis grote moeite heeft rond te komen met de huidige verpleegprijs (85 gulden per persoon per dag), werd bekeken of men de fysiotherapie kon uitbesteden, zodat die kosten niet langer op de begroting van het verpleeghuis zouden drukken. Daarvoor werd inderdaad gesproken met Cure nv. "Maar ons werd duidelijk dat Cure nv daarvoor de overheid gepeperde rekeningen zou gaan sturen, zodat daarvan werd afgezien. Wij delen de zorg van de alsmaar hoger wordende kosten in de gezondheidszorg," aldus De Lannoy. "Het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij, door de fysiotherapie af te stoten, meer ruimte op onze begroting krijgen, maar dat tegelijkertijd de kosten voor de overheid hoger worden."

Er volgden gesprekken met de GGD en overeengekomen is nu, dat die de fysiotherapeutische behandeling op zich gaat nemen. Het merendeel van de 125 bewoners (zeker 95 procent) bestaat uit PP-kaarthouders. De overigen vallen onder het FZOG, SVB of een andere verzekeringsvorm. Niet meer dan drie personen die een of twee keer per week fysiotherapie nodig hebben zijn geen PP-patienten. Zij zullen ook door de GGD-therapeuten worden behandeld, omdat het meer geld en moeite zou kosten hiervoor een administratie en organisatie op te zetten dan hen in eigen huis te laten behandelen door de GGD.

De interim-manager van de GGD, Ivan Asjes, heeft op 17 februari aan alle specialisten en artsen in dienst van het eilandgebied Curaçao geschreven, dat zij eraan worden herinnerd dat PP-patienten en overheidsdienaren alleen incidenteel en na speciale aanvrage hiertoe kunnen worden behandeld door anderen dan de GGD-fysiotherapeuten. De behandelunits van de GGD zijn die op Brievengat, Dokterskamer Soto en Sentro Mediko Montagne Abao. "Voor de goede orde verzoek ik u eventuele patienten slechts naar een van deze units te verwijzen," schreef Asjes.

Voor de Betèsda-bewoners geldt dit straks niet. Zij zullen in hun eigen huis worden behandeld, verklaren de bestuursleden. Mogelijk dat in een later stadium de ruimte aldaar ook gebruikt kan worden voor extramurale fysiotherapeutische zorg.

Voorzitter van het bestuur, Frank Gressman, is niet bij het gesprek met de Amigoe aanwezig, maar meldt telefonisch dat hij "een koude douche" heeft gekregen van de berichtgeving over de Cure-nv-plannen voor Betèsda. "Inderdaad ben ik adviseur van gedeputeerde Bentoera, maar ten aanzien van de fysiotherapie had ik niet mijn pet van politicus op, maar die van bestuurslid van het verpleeghuis. Ik ken de naam van dat bedrijf van mijnheer Haseth niet eens! *Kjoerre*, heet het geloof ik, of zoiets."

Nieuwsanalyse

Ans en de chollers

IN KAMER 22 van het Advent Ziekenhuis ligt Ans Zeestraten. Ze woont al tientallen jaren op dit eiland, heeft lang in de wijkverpleging gewerkt en besloot, omdat ze aan reuma lijdt, na haar pensionering hier te blijven. Aan de Wageningenstraat 27 woont ze al twaalf jaar. Het laatste halfjaar was een hel: chollers braken naar hartelust in, stalen haar spullen en ze leefde in steeds grotere angst. Geestelijk compleet gebroken, werd ze uiteindelijk op advies van de dokter opgenomen. De chollers hadden nu vrij spel. Ramen van haar huis werden opengebroken, deuren kapot geramd. Van buren hoorde ze, dat chollers nu in haar woning huizen en er, met de airco aan, zelfs slapen. Ze wil niet meer terug. "Ik ben bang, de hele buurt leeft in angst", zegt ze. Hoe het verder moet, weet ze zelf ook niet. De doktoren geven toe, dat ze onderhand uit het ziekenhuis weg moet. Waar naar toe? Niemand kent de oplossing.

Ik vraag me af hoe je zo een vrouw, nu 78 jaar oud, het gevoel van veiligheid teruggeeft. Daarover heeft minister Suzanne Römer onlangs gedurende twee dagen overleg gevoerd met de top van Justitie. Het was overigens de derde keer dat de minister over het verlenen van hulp aan misdaadslachtoffers, vooral jongeren en ouderen, een topgesprek belegde. Römer onderneemt tenminste actie, het eilandsbestuur totaal niet. De gedeputeerde van Onderwijs besloot een school in de Frederikstraat te Otrobanda te sluiten wegens de overlast van chollers. Als je dat doet, heb je jouw onwil en onmacht toegegeven en heeft de misdaad gezegevierd. Römer moeten we daarom mild beoordelen. Ook al omdat Römer geen soepel lopend ministerie heeft overgenomen maar slechts een paar medewerkers. Aan het verhogen van de efficiëntie van het politieapparaat is in geen jaren iets gedaan, noch minder aan het scheppen van een goede werksfeer in het politiekorps.

Römer's beleid is er misschien op gericht het élan, de bereidvaardigheid en daardoor een doortastender optreden van de politie langzaamaan weer te introduceren door alvast de slachtoffers van de misdaad terwille te doen zijn en die hulp te bieden. Het zou een begin kunnen zijn.

Toch zal uiteindelijk het kwaad bij de wortel moeten worden aangepakt. Een van de manieren dat te doen, is het probleem van de chollers te lijf te gaan. Toen de drugsbestrijdingsorganisatie FAME nog respect genoot, had zij voorgesteld een wet in het leven te roepen naar analogie van de krankzinnigenwet. Dat betekende dat chollers zonder meer konden worden opgepakt en verplicht worden behandeld. FAME heeft indertijd ook een lijst geproduceerd van meer dan 20 chollhuizen, vervallen woningen waar de eigenaren niet naar omkijken. Hetzelfde deden de toenmalige minister en de overheid met de lijst van FAME, want niet de geringste actie werd ondernomen.

Er lopen naar schatting van deskundigen tussen de 1.500 en 2.000 chollers op dit eiland rond, in wezen zielige en betreurenswaardige lieden. Maar, hoe dan ook, ze vormen een bedreiging voor het toerisme en zijn een constant gevaar voor de inwoners.

Vlak voor de laatste verkiezingen is ook met veel omhaal de eerste steen gelegd voor een rehabilitatiecentrum voor drugsverslaafden waar Nederland geld voor beschikbaar had gesteld. Alleen de fundering staat er. Dit centrum zal Römer moeten laten afbouwen. En systematisch beginnen met het opruimen van de chollers. Als de straten van hen zijn schoongeveegd, kan de grotere misdaad ook op een meer afdoende manier worden bestreden. Anders zullen mensen als Ans Zeestraten, van wie er hier duizenden bestaan, het gevoel van veiligheid niet terugkrijgen.

●RONNY RENS

Volkskrant: 'Den Haag voor Antilliaans dilemma'

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Den Haag staat bij het Antillenbeleid voor een lastig dilemma. De penibele vraag is of Nederland aan eilanden met een Zuidamerikaanse mentaliteit en politieke cultuur wel hoge Nederlandse bestuursnormen moet en kan opleggen. Mag Den Haag beter weten wat goed is voor de Antillen dan de Antillen zelf? Die vraag stelt politiek redacteur Jan Joost Lindner in een bijdrage, gewijd aan de plannen van minister Hirsch Ballin van koninkrijkszaken.

In zijn analyse onder de titel "Professor Hiphop in de tropen" schrijft hij snel geneigd te zijn die vraag met "nee" te beantwoorden, "ware het niet dat ook andere eilanden dan Sint Maarten — met name Curaçao en Aruba —in de greep van de mafia-achtige clubs en drugscriminaliteit dreigen te komen. Een ontwikkeling die eerder versneld zal worden door de ongunstige perspectieven van het toerisme en de off-shore industrie. Wie niet naar Nederland emigreert (tot de drie grote fracties in Den Haag een toelatingsregeling afdwingen) zal steeds moeilijker niet-crimineel emplooi vinden".

"Moet Nederland een uiterste poging doen om zo'n ontwikkeling te keren? Ervan uitgaande dat de Antillen op historische en actuele gronden wat meer "maakbaar" zullen zijn dan het treurige Suriname dat is. Of is het Don Quichotterie om Caribische eilanden als Vlagtwedde te behandelen, terwijl de inwoners zich de braaf-Hollandse normen nooit echt eigen zullen maken?

Volgens "de Volkskrant" lijkt er geen tussenweg. De grote criminaliteit is alleen te keren met krachtig bestuur. Het gaat dan niet alleen om het aanpakken van die criminaliteit en alle aanpalende corruptie, maar ook om het veel effectiever maken van de — niet geringe — hulp ten gunste van eerlijke werkgelegenheid. Die hulp mag dan niet meer op Caribische wijze worden rondgestrooid.

Volgens "de Volkskrant" hoort het bovengenoemde dilemma van de Antillenpolitiek vooral ook een dilemma van de Antillianen zelf te zijn. "Nederland moet deze politici — die meer van schone schijn en party's rond prof Hiphop houden — hard confronteren met de echte keuze. Dit in plaats van vrijblijvend, kakofoon geconfereer. En met beëindiging van de traditionele mooipraterij die de Nederlands-Antilliaanse verhoudingen al lang tot een halve leugen hebben gemaakt".

In de bijdrage van de politieke redacteur van de "de Volkskrant" wordt gewezen op de "nieuw-flinkse trend" in Den Haag die zich nu ook tot de Antillenpolitiek uitstrekt. "De Antillianen vinden het raar, zo niet koloniaal die nieuw-flinkse trend in Den Haag. Ze willen straks op de Toekomstconferentie in Willemstad alle Haagse plannen van de agenda weren. Die conferentie dreigt toch een warboel te worden. Immers, ieder eiland heeft andere wensen en meningen over de staatkundige structuur".

De veeleisende houding van Den Haag is van tamelijk jonge datum, schrijft het blad. De toon werd begin 1990 gezet door de nieuwe minister Hirsch Ballin. Nu de eilanden hun band met Nederland willen houden, zullen ze — met onze hulp —meer aan rechtshandhaving en behoorlijk bestuur moeten doen.

Er is volgens het blad geen sprake van dat Hirsch Ballin of wie ook overweegt de andere vijf eilanden op dezelfde manier als Sint Maarten te behandelen. In een vertrouwelijke nota wordt wel gesproken over nadere afspraken over beter bestuur en rapportage daarover door een onafhankelijke commissie.

De Volkskrant stelt dat Hirsch Ballin, Pronk, Lubbers en de fractie van de PvdA voor een steviger Antillenbeleid zijn, overigens subtiel en geleidelijk in te voeren, want voor een wijziging van het Statuut zijn ook op de Antillen politieke meerderheden nodig. VVD en D'66 hebben echter grote twijfel bij die "flinkse", nogal idealistisch-betuttelende houding. Het CDA ook, zij het minder.

Strafrechtpleging in discussie

WILLEMSTAD — Rechter mr. Bob Wit (links) tijdens het congres 'Unda nos ta bai? Strafrechtpleging in discussie', dat gisteravond op initiatief van de Antilliaanse Juristen Vereniging werd gehouden met financiële medewerking van de Orde van Advokaten en de M&C Bank. Op het congres spraken ook hoofdcommissaris van het Korps Politie Nederlandse Antillen mr. Fred Wiel, Advokaat-Generaal Cider-Jan van Oven en prof. mr. Tom Schalken, hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Op de foto verder nog Van Oven en moderator Tico Peloz. Maandag zal de Amigoe nader ingaan op de inhoud van het congres.

Uitspraken Nordholt bevestigd

AMSTERDAM - Een nog onbekend aantal Antilliaanse arrestanten in Amsterdam bevestigt de beweringen van hoofdcommissaris E. Nordholt over het 'lozen' van criminele jongeren van Curaçao naar Nederland. Dit heeft woordvoerder K. Wilting van de Amsterdamse politie zaterdag bevestigd.

De jongeren zouden schriftelijke verklaringen hebben afgelegd. "Over de inhoud ervan kan ik geen mededelingen doen", aldus Wilting. "De verklaringen worden bijeengebracht ten behoeve van rapportage aan minister van Justitie Hirsch Ballin". Het aantal tot dusver opgestelde verklaringen kan Wilting evenmin onthullen. Het onderzoek duurt nog voort.

Nordholt deed onlangs veel stof opwaaien met uitlatingen over de min of meer systematische lozing van criminele Antilliaanse jongeren, die aan strafvervolging door de Antilliaanse justitie zouden kunnen ontkomen als zij naar Nederland zouden vertrekken. Eerder al heeft Nordholt laten weten zijn vermoedens te baseren op informatie van Antilliaanse jongeren zelf.

Hirsch Ballin zal de onderzoekresultaten beschikbaar stellen aan de procureur-generaal op de Antillen en bespreken met zijn Antilliaanse ambtgenoot Suzy Römer. Römer was aanvankelijk woedend over de uitlatingen van Nordholt, die zij 'stigmatiserend' noemde.

Tweede spuitronde tegen muggen

Denguemonsters in meerderheid positief

WILLEMSTAD — Van de vierentwintig opgestuurde en onderzochte bloedmonsters die van dengue verdacht zijn, blijken er tweeëntwintig (90 procent) positief te zijn. Dat bevestigt waarnemend hoofd GGD S. Keli.

Hij wil nog niet zeggen hoeveel verdachte gevallen er op dit moment zijn. "We hadden dat volgende week willen bekend maken, samen met allerlei aanvullende informatie. Hoe dit is uitgelekt weet ik niet. Maar nu wil ik daar nog niet op ingaan, dat wordt maandag of dinsdag". Hij ontkende dat het om meer dan tweehonderd verdachte gevallen gaat. Dat getal circuleert in dezelfde kringen, waaruit ook de bevestiging van de 22 positieve gevallen afkomstig is.

"Wij hebben altijd gehandeld alsof er dengue heerste", zo liet Keli weten. "Aanvankelijk hebben we rond de 'verdachte huizen gespoten, later ook in de dichtst bevolkte wijken". Dat spuiten gebeurt in twee rondes. In de tweede ronde, die rond de komende week begint, worden de muggen verdelgd, die uit de eieren afkomstig zijn van de vorige lichting, inmiddels gedode muggen.

Volgens het waarnemend hoofd komen er nog steeds meldingen binnen, maar is het gemiddelde aantal sterk gedaald. Volgende week wordt weer een voorlichtingscampagne over het voorkomen van dengue gestart.

Info-avond over verkorte school-opleidingen

WILLEMSTAD — Instituut De Boer houdt dinsdag 2 maart om 19.30 uur een informatieavond op Aruba in Costa Linda Beach Resort. Het in het Nederlandse Arnhem gevestigde instituut is een particuliere onderwijsinstelling waar de laatste twee jaar van mavo, havo en vwo in een jaar kunnen worden afgerond.

In de afgelopen jaren nam het aantal Antilliaanse en Arubaanse leerlingen sterk toe, zo meldt het instituut. De leerlingen verblijven in door de opleiding geselecteerde gastgezinnen of in een internaat in Twello.

Verlies minimaal 1 miljoen

Dreigend faillissement Hato Handling strop voor Curinta

WILLEMSTAD — Hato Handling staat op het punt failliet te gaan. Dat werd afgelopen week aan eilandsraadsleden medegedeeld tijdens een centrale commissievergadering waarin gedeputeerde Ruben Page (president-commissaris van Curinta) en Herbert Els (commissaris) tekst en uitleg gaven over de participatie van Curinta in de Hato Handling en Hato Holding n.v.'s. Het faillissement van het in 1990 opgerichte vrachtoverslagbedrijf zou de overheids-n.v. een miljoenenstrop bezorgen.

Hato Handling Holding nv werd opgericht op 16 november 1990 met een aandelenkapitaal van 50.000 gulden, waarvan 10.000 geplaatst. Op 23 november werd ook de werkmaatschappij Hato Handling opgericht met een maatschappelijk kapitaal van 100.000 gulden, waarvan 30.000 geplaatst. Volgens commissaris Els kostten de aandelen in beide n.v.'s 100 gulden per stuk nominaal.

Slechts enkele maanden later kocht Curinta aandelen van Hato Handling en Hato Holding tegen 2100 gulden per stuk. Volgens Herbert Els werden in de Holding door Curinta 90 van de in totaal 300 aandelen gekocht, waarvoor 9000 gulden *cash* werd betaald en de overige 180.000 gulden werd verrekend. Curinta zou namelijk een schuld aan Hato Holding hebben gehad van 180.000 gulden voor *management fees*, ofwel personeelskosten, hoewel op dat moment de eerste steen van het gebouw nog moest worden gelegd en er geen sterveling in dienst was genomen. De *management fee* was voor de goodwill die Hato Handling voor Curinta zou hebben verricht. Wat dat in concreto inhoudt, kon echter niet worden aangegeven.

In Hato Handling, de werkmaatschappij, werden door Curinta 300 van de 689 geplaatste aandelen gekocht. Andere aandeelhouders zijn de Holding (90), de Curaçao Port Authority (50) en diverse kleinere aandeelhouders, waaronder H. Els. Volgens commissaris Herbert Els is dat zijn zoon.

AGIO-WAARDE

Tijdens de centrale commissievergadering konden Page, noch Els, duidelijk verklaren waarom Curinta 2100 gulden heeft betaald voor aandelen die slechts een nominale waarde van 100 gulden hebben. De vooruitzichten van het bedrijf zouden dat hebben aangegeven. Page verwees daarbij naar rapporten die hij niet bij zich had, waaronder het 27 pagina's tellende boekje 'Een stap omhoog', waarin onder anderen oud-premier Barend Biesheuvel zeer globaal aangaf dat de luchthaven een draaischijffunktie zou moeten/kunnen gaan vervullen tussen Europa en de Amerika's.

Er werd dus een AGIO-waarde van 2000 gulden betaald, op een moment dat het bedrijf nog geen kilo vracht had vervoerd, er geen winst was gemaakt en zelfs de door Curinta te bouwen loods nog niet van de grond was gekomen. Daarnaast is door Curinta aan Hato Handling een lening verstrekt van 351.000 gulden, zonder dat duidelijk is welke garanties daar tegenover staan. Overigens staat dat bedrag niet op de lijst met te innen schulden, die Curinta presenteerde.

Tijdens de centrale commissievergadering is door de eilandsraadsleden gevraagd om een accountantsrapport en -goedkeuring, plus een chronologische volgorde van alle beslissingsmomenten. Opmerkelijk was de afwezigheid van een van de vijf commissarissen van Curinta, ALM-direkteur Kitland Chong. Page zei, dat hij Chong niet bij de vergadering had willen hebben. Waarom, lichtte hij niet toe. Wel zei hij "dat de ALM geen bestaansrecht heeft". Welke opmerking werd gerelativeerd door zijn partijgenoot Isebia, die verklaarde dat Page die uitspraak deed als commissaris van Curinta en niet als gedeputeerde van de PNP. Naar verluidt heeft Chong zich altijd verzet tegen de aankoop van aandelen in de Hato n.v.'s door Curinta.

Kritiek LRD op beleid directie

WILLEMSTAD — De dienstgroep van de ABVO bij Landsradio uit heftige kritiek op het personeels- en bevorderingsbeleid van de directie van dit bedrijf.

In een open brief aan de personeelsleden stelt de groep dat er privileges bestaan voor hoge functionarissen en dat er mensen worden bevorderd, die daar geen recht op hebben. "Alleen een goede verstandhouding met de directie van Landsradio telt, niet opleiding of functioneren".

Ook over het beleid aangaande de randapparatuur wordt geklaagd. Die zou weggedaan worden, wat het ontslag van twintig tot dertig werknemers tot gevolg kan hebben, aldus de dienstgroep. Zij eist inspraak in eventuele veranderingen of omscholingsplannen.

Technisch directeur Vinck wilde zich over deze kwestie niet uitlaten. Hij verwees naar directeur Bernardina, die echter niet bereikbaar was.

Verantwoordelijkheidsbesef leidt tot kritische houding

Kaderpersoneel GGD stuurt tweede brandbrief aan BC

WILLEMSTAD — Het kaderpersoneel van de GGD heeft opnieuw zijn bezorgdheid uitgesproken over de ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg, met name binnen de GGD. Negen GGD-personeelsleden stellen het BC in een brandbrief vragen over het beleid, waarop zij graag antwoord wensen. Op een dergelijke brief van 29 december 1992 kregen zij nooit enige reactie.

De problemen binnen de GGD ontstonden toen gedeputeerde van Gezondheidszorg R. Bentoera in december 1992 via de pers bekend maakte dat deze dienst in 1993 door een management team geleid zou worden. Voor de negen ondertekenaars van de brief is de aanleiding voor dit 'vrijwel geheel vreemde management team een raadsel'. De wijze waarop vinden zij een nog groter raadsel. "Vrijwel alle basisideeën van hedendaags management is geweld aangedaan".

In een eerdere brief betreurden de negen ondertekenaars het feit dat tijdens het hele benoemingsproces niemand van de 'professionals die de dienst rijk is -met hun diverse expertises en opgebouwde ervaring binnen de GGD en het brede vlak van de gezondheidszorg - is geraadpleegd.

De negen ondertekenaars hadden een duidelijk beleidsplan en mandaat voor het team verwacht. Zij realiseren zich dat er veel verbeteringen binnen de GGD nodig zijn, maar zouden graag willen weten wat het BC als kernprobleem ziet. Voorts willen zij weten hoe het met de vorig jaar ingezette sollicitatie-procedure voor hoofd GGD staat, of er personeel moet afvloeien en of de GGD inderdaad miljoenen moet inleveren. Ook stellen zij hernieuwd vragen over de procedure, die tot de benoeming van het management team heeft geleid.

De kaderleden zien zichzelf als voorstanders van veranderingen. Dat blijkt volgens hen uit de ontwikkeling van hun eigen dienstonderdelen, die 'op planmatige wijze en in de geest van BON II' heeft plaatsgevonden. Zij voelen zich 'gezamenlijk verantwoordelijk' en dat heeft tot hun kritische houding geleid, zo schrijven zij. Daarbij betreuren zij het dat 'het aan de orde stellen van bovengenoemde punten (in de brief van december) simpelweg vertaald is in het saboteren van de goede intenties van het BC'.

'Zo onzinnig zijn de vraagtekens niet', zo gaat de brief verder en de briefschrijvers wijzen op een persverklaring van een van de leden van het team (R. Begina). Die erkende dat de beschrijving van zijn positie in het team niet correct is. Voorts verwijzen zij naar de ambtenarenvakbond ABVO en de Vereniging van Medische Specialisten, die eveneens kritische kanttekeningen bij het BC-beleid hebben geplaatst.

"Wij hebben er beslist geen behoefte aan onnodig conflictsituaties te creëren, maar zijn van mening dat het functioneren van de GGD niet gebaat is met steeds meer tolerantie, terwijl toch duidelijk is dat de procedures evident deficiënt zijn". Zij erkennen dat hun kritiek op korte termijn voor alle partijen vervelend is, maar menen dat miskenning van de ernst van de situatie op den duur tot nog meer complicaties leidt.

Bentoera: 'Interne zaken'

WILLEMSTAD — Gedeputeerde van Volksgezondheid R. Bentoera wil geen reactie geven op de brandbrief van het GGD-kaderpersoneel. "Dat zijn interne zaken. Ik kan niet eeuwig onrust in de GGD blijven bewerkstelligen". Ook op het niet-beantwoorden van de eerste brief wil hij niet reageren. "Hopelijk beschouwen zij (de negen ondertekenaars) dit ook als een interne aangelegenheid".

Lanta wilt met Lubbers praten

WILLEMSTAD — De Partido Lanta verzoekt de Nederlandse premier R. Lubbers in een Papiamentstalige fax om een onderhoud. Deze zou voor de Toekomstconferentie moeten plaatsvinden. De partij, die voor onafhankelijkheid van Curaçao is, wil met de premier van gedachten wisselen over de toekomstige status van Curaçao.

'Detailhandel in Detail'

Cursus leidt startende ondernemer naar succes

WILLEMSTAD — De overheid moet het kleinbedrijf stimuleren. Zo meent Ron Gomes Casseres van de Maduro & Curiel's Bank (MCB). De bank organiseert dit jaar weer de cursus 'Empresa Chiki na Plaka Chiki' (Detailhandel in detail). De cursus, die vandaag begint, is bestemd voor mensen die een klein bedrijf willen starten of net begonnen zijn.

Gomes Casseres haalt de Amerikaanse president Bill Clinton aan, die meent dat kleine bedrijven de meeste banen creëren. Om die reden zou de overheid maatregelen op juridisch en belastingtechnisch gebied moeten treffen, zodat het makkelijker wordt om een klein bedrijf te beginnen.

De cursus 'Empresa Chiki na Plaka Chiki' werd voor het eerst gegeven in 1991, toen de bank 75 jaar bestond. Aanleiding was een studie in 1990 uitgevoerd door de MCB. Daaruit bleek dat succes van een klein bedrijfje vooral van een goede voorbereiding afhangt.

In het eerste jaar volgden vijfhonderd personen de door de bank aangeboden cursus, waarin aandacht wordt geschonken aan een goede voorbereiding op het starten van een eigen - klein - bedrijf. Onderwerpen zijn juridische, administratieve en uiteraard financiële kwesties.

In 1992 werd de cursus op Aruba en Bonaire gegeven. Vooral op Bonaire was de belangstelling groot. Dit jaar hebben zich op Curaçao ruim vijfhonderd cursisten aangemeld. Zij worden verdeeld over drie cursussen. Binnenkort wordt de cursus ook op St. Maarten gegeven.

Besprekingen Task Force in Nederland

WILLEMSTAD — Vandaag vertrekt de coördinator en vice-voorzitter van de Task Force, Erich van der Hoeven, naar Nederland. Hij zal daar besprekingen voeren met instanties uit de twee grote steden Amsterdam en Rotterdam.

Dat betekent dat hij ook met de Amsterdamse politie om de tafel zal zitten. Van der Hoeven ontkent echter dat dat ook maar iets te maken heeft met de uitspraken van hoofdcommissaris Eric Nordholt over het lozen van jeugdige criminelen door de Antilliaanse autoriteiten.

"Deze reis was al voor die uitspraken vastgelegd. Het gaat om de Antilliaanse jongeren in Nederland en de jongeren hier met minder goede perspectieven. Wat kan de Task Force doen om hun problemen daar en hier te verhelpen? In dat kader spreken we ook met de Amsterdamse politie", aldus Van der Hoeven.

WAARSCHUWING
De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat **op dinsdag 02 maart 1993 van 07.00 uur tot 13.00 uur schietoefeningen** worden gehouden op Anabui. Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een verzoek met bijlagen voor een vergunning ingevolge de hinderverordening ter **installatie gasreservoir Macuarima 61-B.**
Gedurende dertig (30) dagen na heden bij het Cen. Bur. Jur. en Alg. Zaken, Vondellaan 19-C ter inzage ligt.
Gedurende deze termijn kan een ieder mondeling of schriftelijk bezwaren tegen bedoeld verzoek indienen.

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een verzoek met bijlagen voor een vergunning ingevolge de hinderverordening ter **installatie gasreservoir Balashi 76.**
Gedurende dertig (30) dagen na heden bij het Cen. Bur. Jur. en Alg. Zaken, Vondellaan 19-C ter inzage ligt.
Gedurende deze termijn kan een ieder mondeling of schriftelijk bezwaren tegen bedoeld verzoek indienen.

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een verzoek met bijlagen voor een vergunning ingevolge de hinderverordening ter **installatie gasreservoir Bernardstraat 51.**
Gedurende dertig (30) dagen na heden bij het Cen. Bur. Jur. en Alg. Zaken, Vondellaan 19-C ter inzage ligt.
Gedurende deze termijn kan een ieder mondeling of schriftelijk bezwaren tegen bedoeld verzoek indienen.

AANKONDIGING

van de
BUITENGEWONE ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS
van
VONK BROTHERS INTERNATIONAL N.V.,
welke gehouden zal worden op 23 maart 1993 om 10.00 uur ten kantore van Mr. M.A. Eman, Fergusonstraat 97 te Oranjestad, Aruba.

AGENDA

1. Opening
2. Aanwijzing voorzitter
3. Wijziging direktie
4. Rondvraag
5. Sluiting.

OPENBARE VERKOOP OP 11 MAART 1993

's middags om 2 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (Monsieur Louis Room), aan de L.G. Smith Boulevard ... Oranjestad Aruba in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens onherroepelijke machtiging ex artikel 1223 lid ... van het Burgerlijk Wetboek van Aruba.

het recht van erfpacht tot 28 april van het jaar 2047 o... een perceel domeingrond groot 541 M2, gelegen ... Santa Helena, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie N nummer 969, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Paradijswijk 32".

Krachtens rechtelijk bevel ex artikel 409 van het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering van Aruba:

1. het recht van erfpacht tot 25 maart van het jaar 2026 op een perceel domeingrond groot 289 M2, gelegen ... Sividivi, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie E nummer 294;
2. een perceel eigendomsgrond groot 9.490 M2, gelegen ... San Barbola, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie P nummer 37, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "... Barbola 66";
3. het recht van erfpacht tot 21 augustus van het jaar 20... op een perceel domeingrond groot 512 M2, gelegen te Cunuco Abao, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie K nummer 810, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Cunucu Abao 26-B";
4. het recht van erfpacht tot 20 november van het jaar 2040 op een perceel domeingrond groot 1.323 M2, gelegen te Palm Beach, kadastraal bekend als Land Aruba Tweede Afdeling Sectie C nummer 670;
5. het recht van erfpacht tot 14 november van het jaar 2045 op een perceel domeingrond groot 453 M2, gelegen te Paradijs, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie K nummer 1472, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Madiki Kavel 33".

De Veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Aruba en liggen voorts ter inzage ten kantore van notaris mr. J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 64 te Oranjestad op Aruba.

Mr. J.R. Croes, notaris.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
Open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur, zaterdag gesloten

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie)

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: Dr. Horacio Oduber Hospitaal, tel.:24300 of via Alarm Centrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Kibrahacha, Havenstraat 30. Tel.: 34908.
Boven de brug:
San Lucas, B. v.d. Veen Zeppenveldtstr. Tel 45119

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur Zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds G.J. Dekker.

* * * * * * * *

Mr. Hendrik Croes: 'Wij vormen een regering van amateurs'

door Eef Hermers

ORANJESTAD — Opgelucht lijkt mr. Hendrik Croes als hij met een noodgang zijn kantoor binnenstuift en tijdens het slaken van een diepe zucht in zijn stoel neerploft. "Zo, ik heb net mijn ontslagaanvraag als minister getekend. Nog één dag, dan zit het er op". De ministerpost Justitie en Sport blijft echter in de familie: broer Rudy neemt die belangrijke post over. "Een echte expert op justitieel gebied is het niet", geeft Croes toe, "maar net als bij alle andere ministers, zal het Rudy met de hulp van professionele adviseurs wel lukken. Wij vormen eigenlijk al tijden lang een regering van amateurs. Dat is nu eenmaal de erfenis van de geschiedenis van de parlementaire democratie".

Hendrik Croes kondigde maanden geleden al aan dat dit zijn vierde en laatste ambtstermijn als minister zou zijn. Hij gaat weer terug naar zijn advocatenpraktijk en zal de eerste maanden beschikbaar zijn als adviseur van de nieuwe regering. Na de inwerkperiode zal hij echter proberen zich zoveel mogelijk te distantiëren van de politiek. De nieuwe ministers moeten maar hun eigen boontjes doppen. "Men vermoedde vroeger ook dat ik een belangrijk adviseur was van Betico, maar dat was absoluut niet het geval". aldus Croes.

De raad die Hendrik aan broer Rudy meegeeft, is om een beter contact te onderhouden met de media. "Dat is een van mijn zwakste kanten geweest de afgelopen jaren; ik hou niet van publiciteit". Dat komt volgens hem ook door de stuitende, valse en onware berichtgeving in de meeste kranten.

Zo wordt het overlijden van Procureur-Generaal mr. Pieter Bos botweg en zonder respect vermeld onder de kop *'Bos a mouri'*. Dat gebrek aan beschaafdheid doet Croes verdriet. "Pieter Bos was een groot man en zeer deskundig in zijn vakgebied. Hij verdient meer respect en waardigheid".

Door de adviezen van mr. Bos zijn belangrijke zaken tot stand gebracht en werden goede afspraken gemaakt inzake de rechtshandhaving. Met verschillende landen werden afspraken gemaakt in verband met de bestrijding van de internationale criminaliteit. Intern is onder leiding van Bos de landsrecherche tot stand gekomen. Dit apparaat wordt toegevoegd aan de PG en dient te letten op het juist handelen door het gehele ambtelijke apparaat en de bedrijven en instellingen die gesubsidieerd worden door de overheid.

Croes hoopt dat de landsrecherche invloed zal hebben op de wilde verhalen die de ronde doen over 'handeltjes hier en daar met vergunningen'. Hij hoopt dat de recherche het publiek duidelijk zal maken dat de overheid er is voor iedereen "en niet voor de mensen die vergunningen met smeergeld willen kopen".

Over de benoeming van een nieuwe procureur-generaal en wie dat zou kunnen worden, wil Croes nog niet praten. "Dat past nu niet", zo meent hij. De gouverneur zal het Hof volgende week een aanbevelingslijst toesturen die volgende week zal worden toegepast.

MINISTERPOSTEN

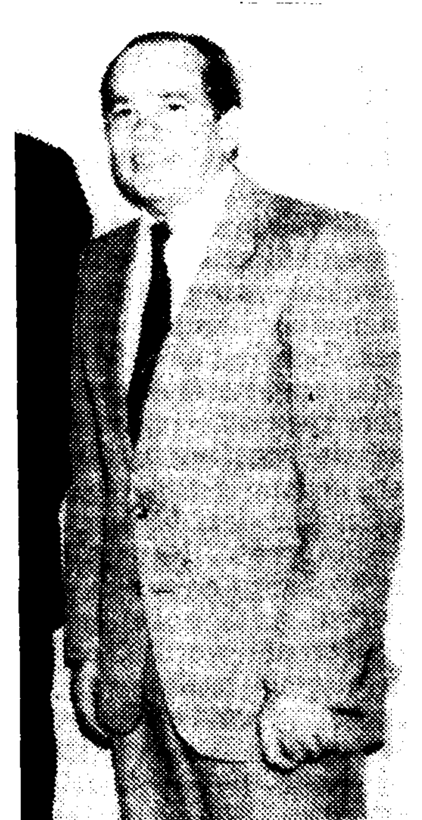
De wisseling van een aantal ministerposten vindt Croes een vooruitgang. De fabuleuze prestatie van Ella Tromp-Yarzagary tijdens de afgelopen verkiezingen is dan ook vertaald naar een ministerpost op Aruba. "De toewijding die Ella als gevolmachtigd minister in Den Haag ten toon heeft gespreid, zal haar werk op Aruba goed doen", zo meent Croes.

Over de verhuizing van Elio Nicolaas naar de Staten en de overname van diens ministerpost van Verkeer en Communicatie door Benny Nisbet, is Croes kort. "De ervaringen die Nisbet heeft opgedaan in de Staten, kunnen zijn post als minister goed aanvullen". Wat betreft het huidige Statenvoorzitterschap van Felix Flanegien meent Croes dat deze post slechts voor een beperkte periode door dezelfde persoon moet worden bezet. "Het kan de nodige botsingen veroorzaken als deze persoon na een te lange tijd in een andere functie veel diplomatischer moet zijn".

Croes heeft vertrouwen in het kabinet, bestaande uit de coalitiepartners MEP, ADN en PPN. "Ze kennen elkaar al een tijd en moeten op een plezierige, respectabele en zakelijke wijze met elkaar blijven samenwerken. Dat zal de sleutel zijn voor het volledig uitzitten van een nieuwe regeerperiode".

Hij is trots op de ontwerpen die door de Staten zijn goedgekeurd, zoals de verscherping van de wetgeving op het gebied van de drugsbestrijding, de interessante periode van onderhandelingen rond de heropening van de raffinaderij en de landsverordeningen over de AZV en het tegengaan van misbruik van bepaalde arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd.

Croes noemt ook de verlichting van een groot aantal sportparken, de uitbouw van de Sportlotto, de vernieuwing van het Guillermo Trinidad Stadion en de vergevorderde plannen voor het verbouwen van de sporthal

te Santa Cruz en het San Nicolas Sport Park.

"Ik heb als minister van Justitie veel verantwoordelijkheden gehad en tolereerde de daarmee samenhangende consequenties. Aruba is de laatste jaren in een enorme sterke stroomversnelling terecht gekomen en het viel niet mee om dat te managen. Maar ik heb het heft in handen kunnen houden. Het is nooit zover gekomen dat ik werd bestuurd. Maar dat is eigenlijk al een oud nieuwtje". besluit hij lachend.

Seminar voor leerkrachten over schoolonderzoeken en eindexamens

ORANJESTAD — Het Examenbureau Aruba organiseert in samenwerking met directie Onderwijs van 2 tot 5 maart een seminar ten behoeve van het onderwijzend personeel dat te maken heeft met de constructie van schoolonderzoeken en (eind)examens van het voortgezet onderwijs. De seminar wordt gefinancierd door het Kabinet voor Nederlands Antilliaanse en Arubaanse Zaken (KabNa).

Aan deze seminar nemen deel: honderd leerkrachten, het hoofd van het Examenbureau Curaçao, medewerkers van het Examenbureau Aruba, medewerkers van directie Onderwijs, schoolbesturen en schooldirecteuren. Door de seminar wil men inzicht verschaffen in het meten van leerresultaten in het algemeen, in de recente ontwikkelingen op dit gebied en in het bijzonder in de samenstelling van de (eind)examens.

De leerkrachten kunnen bovendien meer inzicht krijgen in de functie en de waarde van toetsen in het onderwijs. Ook is het van belang om de leerkrachten meer inzicht te verschaffen in het belang van functionele onderwijsdoelstellingen.

Aan het eind van de seminar wil het Examenbureau komen tot het opstellen van raamwerken over de soorten vraagstellingen per vak en per niveau, toetsanalyses per vakgebied en het opstellen van kwaliteitscriteria per vakgebied en mogelijkheden voor het aangeven van richtlijnen om kwaliteit te behouden of aan te passen.

De lezingen en de workshops zijn in handen van CITO-medewerkers die de seminar ook zullen leiden, bijgestaan door de toetsconstructie deskundigen van het Examenbureau Aruba. CITO is het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling in Nederland, gespecialiseerd in het meten van leerresultaten.

Het CITO werd in 1968 opgericht door de toenmalige minister van Onderwijs en Wetenschappen. Inmiddels is het uitgegroeid tot een dienstverlenend bedrijf met 325 personeelsleden, een jaarbegroting van 32 miljoen gulden en een grote klantenkring. CITO verricht ook onderzoek om te komen tot verbetering van de kwaliteit van examens.

In samenwerking met directie Onderwijs heeft het CITO cursussen gegeven aan enkele leerkrachten op het gebied van de toetsconstructie. Deze zes leerkrachten werken nu als TCD's op het Examenbureau en begeleiden de examencommissies van het LHNO, LTO, ETAO-3 en kantooropleiding bij het samenstellen van de eindexamens.

De seminar wordt gehouden in de aula van de Universiteit van Aruba. De workshops, die na de lezingen volgen, vinden plaats in enkele lokalen van het Ir. Cesare Terzano MTS.

Boeken in plaats van bloemen

■*ORANJESTAD — Directrice Luciën Dumfries van de nationale bibliotheek San Nicolas neemt boeken in ontvangst van de broers Al en Greg Peterson, zonen van wijlen onderwijs-inspecteur Gerald Peterson. Voor zijn overlijden sprak hun vader de wens uit om in plaats van bloemen bij zijn begrafenis een donatie te geven aan de bibliotheek. Met dit geld werden maar liefst 250 boeken aangeschaft voor kinderen en volwassenen.*

COMMENTAAR

Onvolwassen

EEN WEEK voordat op Curaçao de belangrijke topconferentie moet worden gehouden heeft Aruba nog steeds geen nieuwe regering. Ondanks het feit dat de Staten de voordracht van ministers goedkeurde kan dit besluit niet uitgevoerd worden en de ministers niet beëdigd. Oorzaak hiervan is dat men in eigen kring de zaken niet rond heeft. Duidelijk speelt hier de gammele 11-10 verhouding een rol. Aruba dat steeds zo prat gaat op haar Status Aparte slaat met deze gang van zaken wel een bijzonder slecht figuur. Duidelijk wordt Aruba de dupe van deze onvolwassenheid die er nog steeds in de politieke wereld heerst.

Bij de huidige situatie blijkt weer eens overduidelijk dat de politiek op Aruba overheerst wordt door de kleine partijen, die op het nippertje een zetel in de Staten wisten te bemachtigen. De grote partijen met negen zetels staan daarbij schijnbaar machteloos. Het is daarom te betreuren dat bij de kabinetsformatie niet serieus een poging werd ondernomen om de twee grote partijen bij elkaar te brengen om te samen een regering te vormen. Dat dit bij volwassen mensen mogelijk moet zijn hebben jaren geleden het CDA en de PvdA in Nederland met succes bewezen.

Men maakt zich op Aruba van een dergelijk idee af door zonder meer koppig te stellen dat dit onmogelijk is, gezien het verleden. Maar hier speelt het verleden een bescheiden rol, het gaat vooral om de toekomst van Aruba. Nu wordt deze toekomst in de waagschaal gesteld omdat men schijnbaar een goed betaalde functie belangrijker vindt dan het algemeen belang. Daaruit blijkt opnieuw hoe onvolwassen we nog zijn.

De koppigen dienen plaats te maken voor hen, die het algemeen belang wel ter harte gaat en die bereid zijn in het belang van Aruba samen te werken. Dan krijgt Aruba de verandering waarom de kiezers op 8 januari j.l. hebben gevraagd. Dan kunnen we kennismaken met een volwassen Aruba.

Minister de Vries op Aruba

■ *ORANJESTAD — De Nederlandse minister van Sociale en Arbeidszaken, dr. Bert de Vries, verbleef voor een kennismakingsbezoek op Aruba. Vergezeld met de Nederlandse vertegenwoordiger drs. van Klaveren bracht hij een bezoek aan zijn collega minister Fredis Refunjol. Voorts bezocht hij premier Nelson Oduber, die de gast een boek en speld van Aruba overhandigde. Minister de Vries brengt een oriëntatiebezoek aan Aruba en de Nederlandse Antillen.*

Nieuwe afdeling in hospitaal voor behandeling nierspoeling

ORANJESTAD — Op de eerste verdieping van het Dr. Horacio Oduber Hospitaal, voorheen de intensive care afdeling, is de nieuwe afdeling haemodialyse (nierspoeling) officieel geopend. Op deze afdeling vinden acht behandelingen per dag en tweehonderd per maand plaats.

De haemodialyse-afdeling staat onder leiding van dokter E. Warren, geassisteerd door vijf medewerkers. Patiënten voor nierspoeling moeten zich twee tot drie keer per week melden en elke behandeling neemt een paar uur in beslag. De afdeling beschikt ook over een isolatie-ruimte voor patiënten met venerische ziekten.

Ieder patiënt die een haemodialyse behandeling wil ondergaan, moet eerst een test doen naar aanwezigheid van een venerische ziekte. Mocht uit het resultaat blijken, dat een patiënt het HIV-virus heeft, dan wordt hij voor verdere behandeling naar een gespecialiseerd ziekenhuis in Nederland gestuurd.

Bij de opening gaf dokter John Leo, algemeen directeur, te kennen dat bij de bouw van het hospitaal geen rekening was gehouden met een afdeling haemodialyse. De kleine ruimte op de benedenverdieping waarin deze afdeling gevestigd was, is in de loop der jaren te klein geworden vanwege de toename van het aantal patiënten.

De werkzaamheden aan de nieuwe afdeling zijn voor tachtig procent uitgevoerd door technici van het ziekenhuis zelf en de overige twintig procent door een aannemer. Vermoedelijk dit jaar nog zullen nieuwe apparaten voor deze afdeling worden besteld om de patiënten nog meer op hun gemak te laten voelen, aldus Leo. De afdeling beschikt momenteel over vijf haemodialyse-apparaten.

Gelukwensen voor Miss Toerisme

ORANJESTAD — Bij aankomst van de Arubaanse Miss Toerisme, Yolanda Janssen, op de Arubaanse luchthaven werd haar een bloemenhulde gebracht namens premier Nelson Oduber.

Yolanda nam in Barranquilla (Colombia) deel aan de uitverkiezing van de Internationale Toerisme koningin, waarbij zij eerste finaliste werd. Mede namens de bevolking bood premier Oduber haar gelukwensen met dit fraaie resultaat. Yolanda maakte in Colombia de nodige promotie voor Aruba, waarbij zij de aandacht van de internationale pers trok.

Info over suikerziekte

ORANJESTAD — Fundacion Diabetico Arubano (FDA) organiseert in samenwerking met Oduber Agencies n.v. een informatieavond over de laatste ontwikkelingen van suikerziekte op Aruba.

Dit is op woensdag 3 maart, van 19 tot 21 uur, in het auditorium van het Dr. Horacio Oduber hospitaal. De sprekers zijn: dokter R.Dennert (internist), zuster C.Daly (verpleegkundige), mevrouw C.Bryson (diëtiste), C.Angela (suikerpatiënt) en N.Maduro (vertegenwoordiger huisartsen). De toegang is gratis en iedereen is welkom.

Geen spreekuur lokale artsen

ORANJESTAD — In verband met het congres over huisartsgeneeskunde dat volgende week van 1 tot 5 maart plaatsvindt, zullen de lokale artsen die dit congres bijwonen 's ochtends geen spreekuur houden.

Dit zijn de huisartsen D.Bislip, E.Boderie, B.Britt-Croes, E.de Cuba, T.Lin, A.van der Linde en E.Weststrate, die 's middags wel normaal werken. Voor spoedgevallen die niet tot 's middags kunnen wachten kan men terecht bij Centro Medico San Nicolas en bij de gewoonlijke waarnemers van de betrokken artsen.

Politieke mishandeling

ORANJESTAD — Twee jaar gevangenisstraf eiste de officier tegen verdachte W.K.(20) en acht maanden tegen M.A.(40) die tijdens de verkiezingscampagne S.E. mishandelde toen hij AVP-vlaggen verwijderde. De zaak is aangehouden tot volgende week.

Het duo had S.E. afgestraft met een stevig pak slaag, waardoor het slachtoffer een onderbeenfractuur opliep. E. vroeg de rechter om een schadevergoedingclaim omdat hij gedurende enige tijd zijn werk bij de afdeling immigratie niet had kunnen uitoefenen.

De rechter schorste de behandeling, zodat hij volgende week met een verklaring kan komen en daardoor mogelijk aanspraak op een schadevergoeding kan maken.

Reeberg stapt uit PPA
Flanegien niet naar Den Haag

ORANJESTAD — Statenvoorzitter Felix Flanegien, tevens voorzitter van de MEP heeft premier Nelson Oduber meegedeeld dat hij zijn voordracht voor gevolmachtigd minister in den Haag, niet zal aanvaarden. De partij moet iemand anders benoemen, waarbij hij verwacht een ministerpost op Aruba te krijgen. Bij de ADN ziet het er naar uit dat Charro Kelly zijn ministerstoel voor een statenzetel moet verwisselen. Bij de PPA heeft Henk Reeberg bedankt als lid omdat hij het niet eens is met de eenmansshow van PPA leider Benny Nisbet.

Na dagen van in beraad houden heeft Felix Flanegien premier Nelson Oduber officieel meegedeeld dat hij niet naar Den Haag wil gaan. Hij heeft Oduber zijn motieven meegedeeld en wil daar publiekelijk niet op ingaan. Dit is een persoonlijke zaak van hem en zijn gezin. Bekend is dat door overplaatsing naar Den Haag het gezin Flanegien, waarvan de echtgenote een belangrijke baan heeft en de kinderen schoolgaand, benadeeld wordt. Temeer omdat niet vaststaat voor hoe lang dit moet gebeuren met een kabinet op basis van 11-10. Met nadruk stelde Flanegien dat hij de beëdiging van statenleden noch ministers in de weg staat. Hij verwacht dat de MEP een andere kandidaat voor Den Haag zal aanwijzen en mogelijk een ministerpost voor hem op Aruba. Hij heeft niet bedankt als lid van de Staten waarvan hij voorzitter is. Zoals bekend zou drs. Booshi Wever deze functie bij vertrek van Flanegien overnemen.

In de PPA rommelt het ook. Enige leden zouden het niet eens zijn met de wijze waarop Benny Nisbet de partij leidt. Voor Henk Reeberg, die bij de recente verkiezingen nummer zeven op de oranje lijst stond en zes en veertig stemmen behaalde, en veel geld in de verkiezingen stak, is dit reden om zijn ontslag van de partij te nemen. Hij verzocht Nisbet een week geleden een partijraad te houden over de gang van zaken, hetgeen tot op heden niet geschiedde. Tijdens die partijraad had Reeberg officieel zijn ontslagbrief willen indienen en afscheid nemen. Reeberg stelde dat alles wat in de partij gebeurd hem tegen staat.De partij maakt slecht gebruik van het feit dat tachtig procent van de leden van de partijraad ambtenaren zijn, die afhankelijk van de partij zijn. Voorts zijn er voor iedereen geen eerlijke kansen. Nog drie leden van de partijraad overwegen op te stappen. De PPA-leider was vanmorgen niet voor commentaar bereikbaar.

Bij de ADN ziet het er naar uit, dat Charro Kelly wiens ministerbenoeming door de staten reeds werd goedgekeurd, geen minister meer kan worden. Reden hiervan is dat formateur Oduber meer zekerheid wenst van de ADN ten aanzien van haar Statenzetel, die wannneer Kelly minister wordt, door Pedro Bislip wordt bezet. Bislip heeft reeds eerder aangekondigd dat hij niet van plan is voor enige maanden naar de Staten te gaan, doch de vier jaren uit wil zitten. Met de gezondheidstoestand vreest Oduber dat dit dan de 11-10 van zijn kabinet in gevaar kan brengen indien Bislip ziek wordt. Aanbevolen werd dat Kelly naar de Staten gaat en mogelijke Tinchi Flanegien of Willem Vrolijk minister van publieke werken wordt. De ADN vergaderde gisteravond over deze kwestie, waarbij echter Pedro Bislip niet aanwezig was.

AVP-leider mr. Henny Eman is van mening dat Aruba met de huidige gang van zaken een modderfiguur slaat. Een week voor de topconferentie op Curaçao heeft Aruba nog steeds geen regering en werd door de regering praktisch niets gedaan aan de voorbereiding van deze belangrijke bijeenkomst. Normaliter keuren de Staten een nieuwe regering goed, zoals in dit geval, en dan wordt dezelfde dag nog het besluit van de Staten uitgevoerd en de ministers beëdigd. Als deze gang van zaken niet zo triest is voor Aruba zou ik het een comedie noemen, aldus de leider van de groene partij.

Ondertekening leningovereenkomst

■*ORANJESTAD — In de vergaderzaal van het Entertainment Center vond de ondertekening plaats van een lening-overeenkomst van 25 miljoen florin door het Algemeen Pensioen Fonds Aruba (APFA) aan de FCCA, de stichting voor volkshuisvesting. Deze lening dient voor de uitbreiding van het financieringspakket voor de eigen woningpromotie. Naast het zelfbouwsysteem, kunnen nu ook personen met een jaarinkomen tot 120.000 florin in aanmerking komen voor een lening bij de FCCA. De betalingstermijn is 25 jaar tegen een rente van elf procent. Afhankelijk van het inkomen kan de hypotheek maximaal 150.000 florin bedragen en de grootte van de woning maximum tweehonderd vierkante meter.*

ORANJESTAD — Voor de rechtbank vond behandeling plaats van de 28-jarige vader R.K. die dreigde zijn zoon met anderhalf jaar met een mes de keel door te snijden.

Verdachte, bijgestaan door mr. A. Baptist, wilde zijn zoon met een mes verwonden tijdens een woordenwisseling met zijn vrouw. Twee mannen die te hulp schoten en de bedreiging wilde voorkomen, werden door K. mishandeld. De officier eiste drie en half jaar, uitspraak is over twee weken.

Voorts vond behandeling plaats van de zedenzaak tegen C.D. die met zijn zesjarige stiefzoon enige malen ontuchtige handelingen pleegde. Hij werd op heterdaad betrapt door een zus van zijn vrouw, waarna aangifte volgde. De officier eiste tegen hem anderhalf jaar. Ook deze uitspraak is over twee weken.

Toename toeristenverkeer met ruim veertigduizend bezoekers

ORANJESTAD — Het toeristenverkeer per vliegtuig is in december vorig jaar vergeleken met december 1991 teruggelopen met 38 toeristen: 45.864 toeristen in december 1991 tegen 45.826 vorig jaar. Over het hele jaar 1992 is echter ten opzichte van heel 1991 een toename te zien van 40.390 toeristen: totaal 541.714 in 1992 tegen 501.324 in 1991.

Het aantal cruise-toeristen bedroeg in december vorig jaar 28.791, hetgeen 9.085 meer is dan het totaal van 19.706 in december 1991. Op jaarbasis bedroeg het aantal cruise-toeristen 216.587 in 1992 tegen 133.195 in 1991, ofwel een toename met 83.392 toeristen.

In december 1992 is het totaal overnachtingen gedaald van 379.240 in december 1991 naar 367.980 overnachtingen. Ook het gemiddeld verblijf per toerist is gedaald van 8.3 nachten naar 8.0. De hotelkamerbezetting is gestegen van 71.7 procent in december 1991 tot 77.0 procent in december 1992.

Op jaarbasis is het totaal overnachtingen wel gestegen van 3.768.334 in 1991 tot 3.902.293 in 1992. Het gemiddeld verblijf per toerist daalde van 7.5 nachten in 1991 naar 7.2 nachten in 1992, terwijl de hotelkamerbezetting toenam van 69.7 procent in 1991 tot 71.7 procent in 1992.

De meeste toeristen in 1992, kwamen uit de Verenigde Staten (286.536), Venezuela (90.316), Nederland (34.233), Nederlandse Antillen (25.742), Canada (20.170), Brazilië (19.707), Colombia (14.454), Argentinië (8.865), Duitsland (6.513), Europa (5.494), Dominicaanse Republiek (5.138), Caribbean algemeen (3.940) en Peru (3.605).

'Incasso-trio' van start met inzamelen gerechtelijke boeten

ORANJESTAD — Vandaag is het 'incasso-trio' van de politie gestart met het inzamelen van niet betaalde gerechtelijke boeten. Op het parket bestaat een achterstand van ongeveer anderhalf jaar die met de sterke arm moeten worden geïncasseerd.

De politie zal niet alleen achter oudere boeten aangaan. Sinds enige weken ontvangt een veroordeelde binnen een maand na de zitting een bericht van de geldboete thuis. Wanneer hij die boete niet binnen een maand betaalt, zal hij kort daarna door de politie worden gearresteerd om de vervangende hechtenis te ondergaan.

Deze aanpak wordt gehanteerd sinds oktober 1992 en heeft al de nodige vruchten afgeworpen. In de maanden november en december 1992 werd door het parket een bedrag van 130.000 florin ontvangen, terwijl per jaar voor ongeveer 350.000 florin aan boeten wordt opgelegd.

De komende week zullen de drie politie-ambtenaren bezoeken afleggen aan zo'n vijftig personen die een betalingsregeling met het parket hebben getroffen, maar deze niet nakomen en aan veroordeelden die uitstel van betaling verkregen maar niet betaalden. Deze personen zullen de boeten nu ineens moeten voldoen. Daar het hier om hoge bedragen gaat, wordt verwacht dat een groot aantal personen in het KIA zal worden opgesloten.

ORANJESTAD — Tijdens de vergadering van de Stichting Ziekenverpleging Aruba is een nieuw dagelijks bestuur gekozen, dat als volgt is samengesteld: voorzitter ir. A. Nemecek , vice voorzitter dr. Eloy Arends, secretaris Yvonne Spellen en lid mr. C.G. Maduro. De overige leden van het bestuur zijn: Don Mansur MA, dr. R.D. Guda, E.R. de Cuba en G.S. Martis.

Nederland geeft sportmateriaal

ORANJESTAD — Aruba krijgt van de Nederlandse stad Hoorn aan het einde van dit jaar een complete inventaris voor een gymnastiekzaal. Onder leiding van de Nederlandse Sportfederatie afdeling materialen verzamelt Piet van der Kruk de sportmaterialen voor Aruba.

De eerste zending materialen voor gymnastiekzalen is 17 februari op Aruba aangekomen. Pim Mathieu, van de recreatie sportafdeling van Hoorn, die met vakantie op Aruba verblijft, bracht een bezoek aan coördinator Maikito Croes van het ministerie voor Sportzaken.

Namens de overheid bracht Maikito Croes dank voor de gewaardeerde geste van Hoorn en overhandigde daarbij een geschenk. Als secretaris van de Hoornse sportraad had Mathieu ook een gesprek met de Arubaanse secretaris van de Sportraad, drs. Anthony van Koetsveld.

Persoonlijk record Smits

INDIANAPOLIS — Rik Smits heeft zijn persoonlijk record in de NBA verbeterd in de wedstrijd tegen de Charlotte Hornets. De Nederlandse center van de Indiana Pacers droeg met 37 punten veel bij aan de overwinning van 137-105. Smits pakte bovendien twaalf rebounds. Charlotte werd behalve door de strafexpeditie van de Pacers verder omlaag gehaald door zijn jonge vedette Alonzo Mourning. Deze rookie werd uit het veld gestuurd nadat hij Smits een hoek had gegeven.

Raadsman Tyson: Heropening zaak

INDIANAPOLIS — De advocaat van de Amerikaanse bokser Mike Tyson heeft bij de rechtbank in Indianapolis om heropening van diens zaak gevraagd. Hij overlegde documenten waaruit blijkt dat Desiree Washington, die de oud-wereldkampioen voor zes jaar achter de tralies hielp, al eens valse aangifte van verkrachting heeft gedaan.

Alan Dershowitz, die Tyson verdedigt, meent daarom dat er nu reden te meer is aan haar geloofwaardigheid te twijfelen. Hij bracht aan het licht dat Washington in oktober 1989 haar toenmalige High-School-vriend Wayne Walker heeft aangeklaagd omdat die zich aan haar zou hebben vergrepen.

Later zou ze hebben toegegeven alles te hebben verzonnen. Mike Tyson werd in maart 1991 tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens verkrachting van dezelfde jonge vrouw.

Open Toernooi Dominoclub Nos Ambiente

WILLEMSTAD — Dominoclub Nos Ambiente houdt in het kader van haar vijfjarig bestaan een groot open toernooi. Dit evenement beslaat vier speeldata en de eerste wedstrijden worden op zondag (28 februari) afgewerkt. Vanwege de grote belangstelling wordt er in twee groepen gespeeld in de kantine van Kodela aan de Nieuwe Haven.

In de A-groep spelen in de eerste ronde op zondag de volgende teams: He and She, Kodela, Servisio Kontrol i Seguridat, Seca Boys en het team van Amstel Brouwerij. Lucky Friends, Estrella Azul, Ku Ambiente, DROV, Wescar en club Douane komen uit in de B-groep.

Op de tweede speeldatum (7 maart) spelen de teams van Selikor, Sixto Snack, CDM, Ennia Caribe en Aguila Negra hun eerste wedstrijden in de A-groep. De deelnemers in groep B zijn Brisa del Mar, Jan Boos, Milagrosa, Wacawa Boys, Dividivi en Ultimo Rutina.

Sentro Rekreativo Suffisant, Gachi Snack, Kos ta Bon, Djurri Stars, Gipo Stars en Wicho Boys debuteren op de derde speelzondag (14 maart) in de A-groep. In de B-groep gaat de dominostrijd tussen Hot Center, La Buena Fe, Rancho Alegre, Kokolishi, Agente Liber i El Ideal.

Dit open toernooi wordt gesponsord door de Amstel Brouwerij. De finales worden op zondag 21 maart verspeeld in de Kodela-kantine, waar ook alle voorrondes om klokslag twaalf uur 's middags beginnen.

Woensdag in EC-duel tegen Ajax
Auxerre behaalt eerste winst dit jaar in Franse competitie

PARIJS — Vijf dagen voor de eerste confrontatie met Ajax, in de kwartfinales van het toernooi om de UEFA-beker, heeft Auxerre een onthutsende serie nederlagen in de Franse competitie weten te stoppen. De ploeg van trainer Roux won thuis met 2-0 van Montpellier en staat negen punten achter op de koplopers Monaco en Marseille.

Auxerre, bij de jaarwisseling nog eerste, had in 1993 nog geen competitieduel gewonnen. De club met de Nederlandse verdediger Verlaat verloor na een oefenduel tegen Feyenoord zes competitieduels, waartegen slechts een gelijkspel stond. Een kanttekening is, dat Auxerre vrijwel alle toppers ontmoette en dat belangrijke spelers als Baticle, Vahirua en Prunier soms ontbraken. Maar de provincieclub voetbalde bedroevend. Voor achtduizend toeschouwers volgde tegen Montpellier herstel, in ieder geval wat het resultaat aangaat. Aanvaller Lilian Laslandes maakte beide doelpunten, in elke helft een.

Paris St Germain verzuimde Monaco en Marseille op doelsaldo voorbij te steken, door met 2-1 te verliezen bij Metz. De Portugese trainer van de Parijzenaars, Artur Jorge, gaf enkele belangrijke voetballers rust in verband met de komende Europese wedstrijd tegen Real Madrid, onder wie de Liberiaanse spits Weah en spelverdeler Valdo uit Brazilië.

De 27ste speeldag was met 31 doelpunten de produktiefste van het seizoen. Hoogste uitslag: Nimes - Strasbourg 2-6.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en stand van de wedstrijden in Frankrijk:

Auxerre - Montpellier 2-0, Bordeaux - Nantes 3-0, Le Havre - Caen 2-3, Lens -Lille 0-0, Lyon - St Etienne 0-2, Metz - Paris St Germain 2-1, Nimes - Strasbourg 2-6, Toulon -Sochaux 0-4, Toulouse -Valenciennes 1-2, Monaco -Olympique Marseille 1-0.

Stand

01. Monaco	27-37
02. Marseille	27-37
03. Paris SG	27-35
04. Bordeaux	27-35
05. Nantes	27-34
06. St Etienne	27-31
07. Strasbourg	27-30
08. Auxerre	27-29
09. Sochaux	27-28
10. Lyon	27-27
11. Metz	27-26
12. Montpellier	27-25
13. Caen	27-24
14. Toulouse	27-24
15. Lens	27-23
16. Valenciennes	27-21
17. Lille	27-21
18. Le Havre	27-20
19. Nimes	27-17
20. Toulon	27-16

UITSLAGEN BASKETBAL

New York NBA-competitie: Boston Celtics -Atlanta Hawks 110-99, Indiana Pacers - Charlotte Hornets 137-105, Miami Heat - San Antonio Spurs 93-86, Portland Trailblazers - New Jersey Nets 102-91, Philadephia 76ers - Milwaukee Bucks 114-111, Orlando Magic - Washington Bullets 92-91, Detroit Pistons -New York Knicks 108-80, Minnesota Timberwolves - Dallas Mavericks 99-89, Phoenix Suns - Utah Jazz 113-106, Los Angeles Clippers - Golden State Warriors 106-98, Cleveland Cavaliers - Los Angeles Lakers 114-102, Seattle Supersonics - Sacramento Kings 141-120.

AGENDA SPORT

CENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
..en van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; ..sdag- en donderdagmorgen gesloten.

..SINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
..en voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-..30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur .. zondag van 12.00-17.00 uur.

CENTRO DI BARRIO JANWE
..emmen:
..ke donderdag van 15.00-18.00 uur ..mles en -training voor de jeugd vanaf ..ht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
..ke zaterdag van 09.00-12.00 uur ..haakles en -training voor de jeugd vanaf ..ven tot 23 jaar.

..AMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
..eningstijden: maandag t/m donderdag ..n 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag ..n 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag ..naf 13.00 uur.

..UST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
..dere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

****

CAPABLANCA
(Schaakvereniging)
..0.00 uur Schaaktoernooi - Plantersrust 5.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
..0.00 uur Gasora Giants vs Bringa Mosa; ..2.00 uur Lucas Bols vs Cobras; 14.00 uur ..erremoto vs Aquilas; 16.00 uur Bow di ..alu vs Baranka - terrein Suvek.

****

ZONDAG
ROAD RUNNER'S CLUB KORSOW
(Ontnuchteringsloop na Carnaval)
..8.00 uur inschrijving; startpunt 19.00 uur - Peter Stuyvesant College.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
..0.00 uur Swift vs Nos Ambiente; 12.00 uur Fleta Boys vs Huizerstars; 14.00 uur Caterpillar vs Chez Suzenne; 16.00 uur Kima ..uga vs Sigi Gosa - terrein Suvek.

****

Halve finales tennistoernooi Rotterdam met Nargiso, Jarryd, Novacek en Volkov

ROTTERDAM — Een *qualifier* tegen een man met een wild-card. Dat spookbeeld voor de finale van het 20ste ABN AMRO World Tennistoernooi kan werkelijkheid worden als de Italiaan Diego Nargiso en de Zweed Anders Jarryd zaterdag hun partij voor de halve finales winnen. Ze spelen respectievelijk tegen de Tsjech Karel Novacek en de Rus Alexander Volkov. Iets soortgelijks overkwam het Melkhuisje in Hilversum in 1989, toen qualifier Clavet uit Spanje in de eindstrijd van de *lucky loser* Masso uit België won.

Goran Ivanisevic had het slotweekeinde van het, door een lawine aan rampspoed getroffen, jubileum-evenement in Sportpaleis Ahoy' tenminste nog enig cachet kunnen geven. De als tweede geplaatste Kroaat ontmoette echter een felle en ijzersterke Jarryd tegenover zich. Verder was Ivanisevic zelf gehandicapt door een pijnlijke linkeronderarm, waardoor hij slechts op halve kracht kon serveren en volleren.

Jarryd, 156ste op de wereldranglijst omdat hij veel meer aandacht aan het dubbelspel pleegt te besteden, won indrukwekkend met 6-3 en 6-4. Dit nadat hij in de tweede set nog met 1-4 heeft achtergestaan. De 31-jarige Zweed, die tijdens de Australian Open al de aandacht op zich vestigde door Boris Becker te verslaan, is een vaste klant in Rotterdam. Hij had zijn wild-card te danken aan zijn goede staat van dienst in de acht keer dat hij meedeed. Zijn hoogtepunten waren finaleplaatsen in 1986 (verloren van zijn landgenoot Nystrom) en in 1989 (nederlaag tegen de Zwitser Hlasek).

"Ik voel me hier prettig. De baan, niet te snel en ook niet te traag, is bij uitstek geschikt voor mij. Daarom serveerde en retourneerde ik zo goed. Al was het merkbaar dat de opslag van Ivanisevic niet zo dodelijk was als anders." Jarryd was dan ook blij, dat hij na Ferreira en Haarhuis ook tegen een topper als Ivanisevic had laten zien in het enkelspel nog tot goed spel in staat te zijn.

"Dat is een hele prettige gewaarwording nadat ik de laatste zeven maanden in het vorig jaar slechts twee keer een partij had kunnen winnen. Aan de andere kant moet ik realistisch blijven omdat deze baansoort mij beter ligt dan welke andere ook."

Ivanisevic moest in de eerste set een break toestaan in de tweede game, maar leek orde op zaken te stellen in de tweede set. In het begin bij drie rustpauzes werd hij door een fysiotherapeut behandeld en kreeg een zwachtel om zijn pols omgelegd. Hij snelde naar 4-1, maar raakte het spoor bijster toen Jarryd weer een serie ongelooflijke returns produceerde.

Nogal gewillig liet Ivanisevic verder met zich sollen. "Vorig jaar ben ik heel geblesseerd geweest. Vorig jaar ben ik heel geblesseerd"... "Vorig jaar ben ik heel geblesseerd", zei de nummer zeven van de wereld. "Ik was wel bang dat ik nog eens door blessures zou worden getroffen. Die tijd is nu kennelijk aangebroken. De Australian Open moest ik laten lopen vanwege een stressfractuur aan mijn voet. Nu was ik net hersteld en dan krijg ik weer zoiets. Dit is kennelijk mijn slechte periode. Het lijkt wel of ik ineens overal pijn voel."

De Kroaat bekende de dag ervoor in de partij tegen Mansdorf al iets gevoeld te hebben. Toen besteedde hij er niet veel aandacht aan. Nu deed het vanaf het begin pijn en kon de top-tennisser gewoon niet doen wat hij wilde. Daar kwam nog bij dat Jarryd goed stond te spelen.

Ivanisevic denkt verder dat hij vorige week tijdens de trainingen in Monte Carlo zich wat heeft geforceerd. "Ik ging anders serveren, dit kan de oorzaak zijn geweest. Nu moet ik weer een paar dagen rust houden. Of ik volgende week aan Indian Wells meedoe weet ik nog niet."

VREUGDE

Qualifier Diego Nargiso schreeuwde het uit van vreugde na de zege op zijn landgenoot, trainings- en dubbelpartner Omar Camporese (7-6 en 7-6). Deze schreef in 1991 Rotterdam op zijn naam door in de finale van Ivan Lendl te winnen. De Italiaan Nargiso vindt de overwinning op Camporese dan ook een van zijn belangrijkste winstpartijen in de laatste jaren. "Het helpt me enorm om mijn zelfvertrouwen terug te krijgen, want de laatste tijd twijfelde veel. Ondanks ik de hele winter keihard trainde, bleven de resultaten uit."

Zowel Nargiso als Camporese worden momenteel bijgestaan door de voormalige Italiaanse topspeler Adriano Panatta. Volgens Nargiso is dat goed ook want Panatta weet verschrikkelijk veel over tennis en onder hem heeft hij dan ook veel geleerd.

Net als Jarryd en Volkov stond Novacek in zijn eerste drie partijen geen enkele set af. Na Medvedev en Nijssen moest nu de jonge Deen Kenneth Carlsen er aan geloven (6-4 en 6-4).

■ *WHISTLER — Het WK-afdaling vindt dit jaar plaats in het stadje Whistler in de Britse Columbia. De schaatsers uit de verschillende deelnemende landen, hebben de afgelopen weken hard geoefend voor de wereldstrijd die vandaag (zaterdag) van start gaat. Op de foto: het moment waarop Rob Boyd bezig was aan zijn afdaling tijdens de trainingen.*

Selectieprocedure spreekt atleten aan

Complete Nederlandse marathon-top start in Marathon van Rotterdam

ROTTERDAM — De dertiende editie van de marathon van Rotterdam staat zondag 18 april voor de Nederlandse atleten in het teken van de kwalificaties voor de strijd om de wereldtitels van augustus in Stuttgart. De KNAU heeft de tijden van 02:13.00 en 02:34.00 voor respectievelijk de mannen en vrouwen als limieten vastgesteld.

Het veroveren van de nationale titel, waarvoor het derde achtereenvolgende jaar in de Maasstad wordt gestreden, garandeert evenwel uitzending naar het WK. Voorwaarde is dat aan de internationale minima (02:16.00/02:35.00) wordt voldaan. De atletiek unie hanteert ook voor de baannummers deze mogelijkheid tot kwalificatie voor Stuttgart.

Tijdens de persconferentie die de Rotterdamse organisatoren vrijdag hielden, bleek dat de selectieprocedure de Nederlandse marathontop aanspreekt. Op 18 april zullen de nationale kampioenen Bert van Vlaanderen en Mieke Hombergen aan de start verschijnen. Van Vlaanderen is door zijn vijftiende plaats in de Olympische marathon van Barcelona reeds voorgeselecteerd.

Van Vlaanderen weet dat hij de concurrentie krijgt van Marti ten Kate, John Vermeule en Jan van Rijthoven, die afgelopen jaar aan de internationale limiet op de marathon voldeden. Tonnie Dirks, onlangs hersteld van een blessure aan een achillespees, start vanwege de te korte voorbereiding niet in Rotterdam.

VROUWEN

Van de Nederlandse vrouwen starten Anne van Schuppen, die Barcelona miste, en titelhoudster Mieke Hombergen. Verder debuteert Wilma van Onna, in 1992 tweede in het Amerikaanse wegcircuit. Op de startlijst staat ook Marja Wokke met 02:32.28 tweede op de nationale ranglijst aller tijden. De Noordhollandse, die haar toppprestatie in 1980 in het Amerikaanse Eugene leverde, maakt na jaren haar rentree op de marathon.

Carla Beurskens, die in december na veel blessureleed met haar zesde overwinning in de marathon van Honolulu (02:32.13) aan de limiet voldeed, start niet in Rotterdam. De Limburgse loopt op 7 maart de marathon van Nagoya, waar Van Onna trekkersdiensten verricht. Daarna neemt zij de beslissing over starten bij het WK.

De Nederlandse marathontop richt zich op twee hoogtepunten, Rotterdam en Stuttgart. Van Vlaanderen, Hombergen en Van Schuppen werken voor Rotterdam nog een trainingskamp op Lanzarote af. Voor de meesten staan daar het NK-veldloop in Harderwijk, de twintig kilometer van Alphen aan den Rijn en de City-Pier-Cityloop in Den Haag nog als voorbereidingswedstrijden op het programma. De organisatoren kondigden vrijdag met Toshiyuki Hayata (02:10.37) en Eriko Asai (02:31.41) ook nog de komst van twee Japanse toppers aan.

Opvolger wordt Leen Looyen

Verbeek met onmiddellijke ingang weg bij FC Groningen

GRONINGEN — Pim Verbeek is met onmiddellijke ingang opgestapt als trainer bij FC Groningen. Dat gebeurde een dag na het vertrek van directeur Henk Nienhuis. Leen Looyen, eerder werkzaam bij onder meer NEC en Sankt Gallen, maakt het seizoen als trainer af. Verbeek had nog een contract voor volgend seizoen. Met hem is een afvloeiingsregeling overeen gekomen. Eerder diende hij zijn dienstverband met Feyenoord niet uit.

Wim Everards, voorzitter van de raad van commissarissen, voerde bedrijfseconomische redenen aan voor de toch nog verrassende breuk met Verbeek. De clubleiding wil met de maatregel de neergaande spiraal ombuigen. De verkoop van seizoenkaarten voor het volgende seizoen en het aantrekken of behouden van sponsors waren belangrijke factoren, die in de besluitvorming hebben meegespeeld.

Een voortzetting van de samenwerking met Verbeek was niet wenselijk, meende Everards: "We hebben een nieuwe man nodig, die voor nieuwe impulsen moet zorgen. We moeten het vertrouwen van het publiek en de sponsors herwinnen. Alleen op die manier kan het budget voor het volgende seizoen worden veilig gesteld."

Everards stelde het op prijs, dat Verbeek zijn persoonlijke belang ondergeschikt had gemaakt aan het clubbelang. Dat heeft de onderhandelingen bespoedigd.

Voor aanvoerder Edwin Olde Riekerink, die met zijn ploeggenoten nadrukkelijk het vertrouwen in de Rotterdamse coach had uitgesproken, kwam de maatregel van het bestuur onverwacht. Enkele uren voor de mededeling had Verbeek de A-selectie in Gasselte (Drenthe) nog onder handen genomen.

Het bericht leek bij de spelersgroep als een bom te zijn ingeslagen, bekende Olde Riekerink: "Het wegsturen van directeur Nienhuis was al een ingrijpende maatregel. Niemand had verwacht, dat een dag later ook Verbeek zou vertrekken. Ik blijf Verbeek verdedigen, want we hebben prima met hem gewerkt. Alleen de prestaties vielen tegen. Hij is het slachtoffer geworden van de situatie bij FC Groningen."

Over de keuze van Leen Looyen als opvolger wilde Olde Riekerink niet veel kwijt. "Ik ken hem alleen van naam. We moeten Looyen een kans geven. Met hard werken kunnen we deze zwarte periode overwinnen."

Bridge uitslagen Club Corsow

WILLEMSTAD — De uitslagen en standen van het afgewerkte spel vorige week van Bridgeclub Corsow (in procenten):

1. Geenen/Brown 65; 2. Van den Ende/De Paula 63,75; 3. Cox/Blufpand 55,42; 4. Echtpaar De Vries 53,33; 5/6. Bongers/Kruisheer en Bergsma/Van den Ende 51,25; 7. Echtpaar De Jong 51,07 en Van Beek/Blankevoort 50,83 procent. Vanavond wordt het tweede spel op Scherpenheuvel verspeeld.

BRUSSEL — Het veelbesproken competitieduel tussen Racing Genk en Anderlecht moet definitief worden overgespeeld. Dat heeft het bestuur van de Belgische bond vrijdagavond bepaald. Het college bevestigde de uitspraak van de beroepscommissie. De klacht van Anderlecht over procedurefouten in de besluitvorming werd afgewezen.

In de wedstrijd, die door Anderlecht met 3-1 werd gewonnen, maakte Peter van Vossen het derde doelpunt nadat hij zonder toestemming van de arbiter het veld weer had betreden. De treffer werd goedgekeurd.

Niet bereid tot sluiten van compromis

Kasparov en Short richten tegen zin FIDE eigen profbond op: PCA

LONDEN — Als twee gezworen vijanden als Gari Kasparov en Nigel Short de handen ineenslaan, kraait het oproer in de schaakwereld luider dan ooit. De twee grootmeesters hebben vrijdag de schaakwereld op haar kop gezet met de oprichting van een eigen bond. Wereldkampioen Kasparov en uitdager Short weigeren hun tweekamp om de wereldtitel schaken onder jurisdictie van de wereldschaakorganisatie FIDE te spelen.

In een gezamenlijke verklaring zeggen de grootmeesters vrijdag dat zij een nieuwe professionele schaakfederatie (PCA) hebben opgericht. Ze roepen hiervoor potentiële kandidaten op, aanbiedingen voor de organisatie van de tweekamp tot de nieuwe bond te richten.

De twee zijn verbolgen over de eigenzinnige handelwijze van de FIDE. Die wees zonder overleg met de spelers de tweekamp dinsdag toe aan Manchester, de woonplaats van Short. Manchester bood een bedrag van ruim 3 miljoen gulden voor de match over 24 partijen, die in augustus zou beginnen. Beide spelers keren zich walgend af van dit beleid van de FIDE, omdat ze vinden dat zij geraadpleegd hadden moeten worden.

De verklaring werd vrijdag uitgegeven door Simpson's-in-the Strand, Londen's meest vooraanstaande verzamelplaats van beroepsschakers. Bronnen uit de schaakwereld bevestigden de authenticiteit van de verklaring. Een woordvoerder van de Britse schaakfederatie zei niet op de hoogte te zijn van de laatste ontwikkelingen en was geshockeerd door het initiatief van beide spelers.

Short (27) en Kasparov (29) zijn het erover eens dat de FIDE niet het geschikte orgaan is om de tweekamp om de wereldtitel te organiseren. Om die reden hebben zij de Professional Chess Association (PCA) in het leven geroepen. Beiden zullen tien procent van het prijzengeld in de kas van de nieuwe bond deponeren. Over de rol van de GMA, de vakbond van grootmeesters waarvan Short voorzitter is, wordt niet gerept.

Aanbiedingen voor de tweekamp om de wereldtitel dienen voor 19 maart bij de PCA binnen te zijn. Op 22 maart zal in het bijzijn van Kasparov en Short de organisator worden aangewezen.

Nigel Short liet telefonisch vanuit Athene weten, dat de breuk met de internationale schaakbond definitief is. Short verklaarde twee dagen geleden aan Kasparov het voorstel te hebben gedaan om zich af te scheiden van de FIDE. Volgens de jeugdige grootmeester ging de wereldkampioen snel akkoord en is hij niet bereid tot onderhandelen. Door tijdgebrek heeft Short nog geen ruggespraak met andere topspelers gehouden.

"Ons initiatief moet als een opstand van de spelers tegen de officials worden gezien", gaf Short aan. "Als de collega's ons steunen, betekent dat het einde van de FIDE." De reactie van de FIDE op de rebellie van Short en Kasparov kwam vrijdagavond laat vanuit Luzern. In een persverklaring kondigde de bond juridische maatregelen tegen het tweetal aan.

■ *ROME — De paus van Rome kreeg onlangs onverwacht bezoek van niemand minder dan van de huidige kampioen zwaargewicht, Riddick Bowe. De kampioen woonde een mis bij en na de dienst overhandigde hij een paar handschoenen aan de paus. Het is niet duidelijk of Bowe in verband met zijn aanstaande titelgevecht, Rome bezocht voor de pauselijke inzegening en gebed.*

Alvin Smith aan kop SV Curaçao

WILLEMSTAD — Met drie gewonnen wedstrijden in evenveel afgewerkte partijen, volgens de laatst gemaakte resultatenlijst, gaat Alvin Smith aan kop van de clubcompetitie van Schaakvereniging Curaçao. Hij heeft drie winstpunten en wordt op de tweede plaats opgevolgd door Jimmy Izijk. Deze schaker heeft eveneens drie winstpunten, maar heeft een wedstrijd meer gespeeld dan de koploper.

De laatst geregistreerde uitslagen: Jilesen-Izijk 1-0; Blanken-Roose 0-1; Smith-Zonenschain 1-0; Moron-Thomas 0,5-0,5; Zalm-Bet afgebroken; Van Weert-Mensing 1-0; Koopman-Martina 0,5-0,5; Van Oven-Clement 0-1; Nicastia-Gerard 0-1; Barkmeyer-Daou 1-0; Browne-Polkamp 0-1; Soleman-De Waal 1-0; Chin-A-Tam-Luckman 1-0; Roose-Jilesen afgebroken: Moron-Izijk 0-1; Thomas-Van Weert 0-1; Clement-Bet 0-1; Koopman-Blanken 0-1; Soleman-Martina 0-1; Mensing-Van Eps 1-0; Barkmeyer-Van Oven 0-1; Chin-A-Tam-Van de Linden 0-1; Polkamp-Rosaria 1-0; Daou-Slijkhuis 1-0 en Browne-Richardson 1-0.

Cukarbo in jeugd karate competitie

WILLEMSTAD — Een delegatie van de Curaçaose Karate Bond (Cukarbo) is donderdag naar Puerto Rico afgereisd voor deelname aan de Panamerikaanse jeugdcompetitie. De wedstrijden worden tussen 26 en 28 februari afgewerkt.

De selectie wordt gevormd door Harvirelo Niebe, Cedric Croes, Brian Manzana, Angelo Valks, Ricardinho Pietersz, Frank Zimmerman en Giovanny Perez. Van deze sporters moeten Angelo Valks en Harvirelo Niebe hun vorig jaar veroverde titels in de individuele competities verdedigen.

De Curaçaose delegatie heeft vorig jaar uitstekend gepresteerd tijdens de Panamerikaanse Karatekampioenschappen. De karateka's behaalden twee gouden, een zilveren en twee bronzen medailles. Deze produktie was goed voor een tweede plaats op de ranglijst voor Curaçaose afvaardiging.

* * * * *

VOETBAL / NICOSIA — De Cypriotische voetballers zijn in staking gegaan. Ze willen dat voetballers in de eerste en tweede divisie vanaf hun 32ste transfervrij zijn.

Profvoetbal in Japan start met groot verlies

TOKYO — De J-League in Japan verwacht in de eerste vijf jaar een verlies van dertig miljard yen, 450 miljoen gulden. In gevaar komt het Japanse profvoetbal, volgens voorzitter Kawabuchi, echter niet: zelfs niet indien de economische recessie doorzet. Hij gaf op een persconferentie een toelichting op de cijfers.

De tien Japanse clubs in de voetbalafdeling zullen in de eerste vijf jaar gemiddeld 600 miljoen yen (9,2 miljoen gulden) per jaar in het rood staan. De oorzaak daarvan ligt in de geringe capaciteit van de stadions, die gemiddeld 15.000 man bedragen, de helft van het aantal dat noodzakelijk is om quitte te spelen.

De clubs zijn eigendom van multinationals als Nissan en Mitsubishi of worden gesteund door grote lokale bedrijven. Er zijn miljoenen gespendeerd aan het aantrekken van buitenlandse veteranen als Lineker, Littbarski en Zico.

Het bestaansrecht van de J-League, die op 15 mei start, valt of staat evenwel met het verwerven van de organisatie van de eindronde van het WK-voetbal in 2002. Japan heeft zich kandidaat gesteld. Intussen hebben vijftien steden zich bij de kandidaat-organisatie aangemeld. Ze zijn bereid stadions met een capaciteit van 40.000 man te bouwen, waarmee de economische problemen in een klap worden opgelost.

MEDEDELING

KODELA maakt hierbij bekend dat i.v.m. werkzaamheden ter optimalisering van haar waterdistributienet en zodanig een betere service te kunnen verlenen, onderstaande wijken **geen water hebben** op:

A. **Dinsdag 2 maart 1993, vanaf 10.00 tot 12.00 uur** te Cas Coraweg (gedeeltelijk) omgeving Semikok tot t.h.v. Santa Rosa Kerk

B. **Woensdag 3 maart 1993 vanaf 10.00 tot 12.00 uur** te Hoek Perseusweg/Santa Rosaweg, Uranusweg en omgeving en Plutoweg en omgeving.

KODELA zal alles in het werk stellen om het ongerief tot een minimum te beperken en biedt bij voorbaat haar verontschuldigingen aan.

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de heer **NORMAN GREGORY MORON** en mevrouw **NATASHA ANOUK DONKER** een verzoekschrift bij het Bestuurscollege hebben ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **KOFFIEHUISVERGUNNING** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen aan de **FOKKERWEG NR. 60, alhier,** en tevens ter verkrijging van een toestemming:

- ex artikel 47 lid 4 om een later sluitingsuur;
- ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen;
- ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten in genoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunning kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.

Chef staf Blok: 'Duidelijke dreiging voor Antillen en Aruba'

'Spook van het communisme' afgelost door drugsmaffia

■ *Met de verrekijker, en zelfs met het blote oog, is de bemanning soms de radar te vlug af.*

WILLEMSTAD — Sinds het instorten van de Berlijnse Muur en het temmen van de Russische Beer is de wereld aardig op zijn kop gezet. Het vacuüm dat ontstond door het verdwijnen van onze aloude vijand in het Kremlin is door de militaire leiders in het Westen op allerlei creatieve wijzen ingevuld. De VN wordt versterkt en manifesteert zich steeds nadrukkelijker in de rol van vredestichter. En 'het spook van het communisme' lijkt als gemeenschappelijke vijand te zijn afgelost door de internationale drugsmaffia. Ook de Antillen en Aruba lijken te lijden onder die dreiging.

Chef Staf, Kapitein ter Zee, J.J. Blok: "De externe dreiging mag dan ook in ons deel van de wereld verminderd lijken: de Caribische regio is van groot strategisch belang en er is sprake van een grote mate van instabiliteit. Denk maar aan de recente couppogingen in Venezuela. Om over Colombia, waar drugskartels zich bij het toepassen van geweld geen enkele beperking opleggen, maar te zwijgen."

Hij vervolgt: "Het handhaven van de militaire aanwezigheid in dit gebied vormt naar onze mening nog steeds de beste waarborg tegen militaire en andere gewapende avonturen gericht tegen het grondgebied van de Nederlandse Antillen en Aruba. Die taak wordt uitgevoerd volgens de filosofie van de zogenaamde 'drempelfunctie'. Dat komt hierop neer dat de aanwezige middelen hier te kostbaar zijn om te spreken van een symbolische aanwezigheid, maar onvoldoende om een aanval van grotere omvang af te slaan. Hoofddoel is dan ook om voldoende tijd te kunnen winnen voor politieke actie en het aanvoeren van versterkingen."

Hoofdlijn bij dat 'drempelbeleid' is dat er veelvuldig en vooral zichtbaar geoefend wordt. En die zichtbaarheid moet ondersteund worden door een actief p.r.-beleid. Blok: "Veel militaire conflicten zijn het gevolg van verkeerde inschatting door een van de betrokken partijen. Neem de Falklands, waar de Argentijnen zich volledig verkeken op de reactie van het Verenigd Koninkrijk. En meer recent: de blunder van Irak in Kuwayt."

De hoogte van de drempel wordt mede bepaald door de graad van paraatheid en door de intensiteit van de contacten met de bondgenoten in de regio.

Naast deze hoofdtaak, de externe verdediging, kan de krijgsmacht ook worden ingezet voor het handhaven van de interne veiligheid (de 'harde militaire bijstand', in uitzonderlijke situaties toe te passen op verzoek van de Koninkrijksregering). Daarnaast verricht de Koninklijke Marine nog een aantal vredestaken. Daarbij zijn het opsporen en redden van zeevarenden en luchtreizigers en de rampenbestrijding.

BEDREIGING

Een bijzondere vorm van bijstand is de assistentie bij de bestrijding van de georganiseerde misdaad. Deze nieuwe taak vloeit voort uit een verandering in het politieke denken, volgens welke het begrip veiligheid ruimer wordt geïnterpreteerd dan uitsluitend militaire veiligheid. Daaronder worden nu ook verstaan economische veiligheid en het onbelemmerd functioneren van politieke en bestuurlijke organen. Chef staf Blok: "In dat opzicht is er sprake van een aanzienlijke externe bedreiging van de Nederlandse Antillen en Aruba door de georganiseerde drugscriminaliteit."

Den Haag sloot eind '91 met de Amerikanen een *Memorandum of Understanding* waarbij de samenwerking werd geregeld tussen de Nederlandse krijgsmacht in het Caribisch gebied en de Amerikaanse eenheden belast met de drugsbestrijding. Een samenwerking waar de VS grote waarde aan hechten. Is Nederland immers niet een beproefde NAVO-partner? En vormen de Antillen niet een betrouwbaar steunpunt op de drempel van het continent waar het leeuwedeel van de in Amerika geconsumeerde drugs wordt geproduceerd?

Dit verdrag mondde uit in concrete afspraken met het Joint Task Force 4 in Key West (Florida), een samenwerkingsverband van de Amerikaanse marine en kustwacht. Er werd een systeem opgezet volgens welke de Koninklijke Marine en de Luchtmacht gegevens uitwisselen met de Amerikanen over verdachte scheeps- en vliegtuigbewegingen. Volgens dit zogenaamde *detect and monitor-system* (de 'oog en oor-functie' van de marine) wordt in een per dag wisselend gebied gepatrouilleerd door een Orion.

Voor de uitvoering van deze zogenoemde 'eerste fase' (de aanhouding van verdachte schepen is fase 2) zijn door de Koninklijke Marine procedures ontwikkeld en inlichtingenstructuren opgezet in nauwe samenwerking met de Verenigde Staten, die bij monde van Bush de drugsbazen de oorlog verklaarden. Dat was meer dan een symbolische uitspraak van Bush, want daardoor kwam de weg vrij voor het inzetten van de Amerikaanse strijdkrachten bij de bestrijding van drugs.

Naast humanitaire lagen er ook belangrijke economische belangen ten grondslag aan Bush' oorlogsverklaring. Blok: "Naar schatting wordt als gevolg van drugsgebruik door inwoners van de VS jaarlijks maar liefst 50 miljard dollar aan de Amerikaanse economie onttrokken. Een probleem dat ook de nieuwe president Clinton niet veel keus zal geven."

Het probleem is complex en voor de Koninklijke Marine nieuw. De totale kustlijn van de zes eilanden is enkele malen langer dan bij voorbeeld de Nederlandse. Het zee- en luchtgebied rond de Antilliaanse eilanden en Aruba wordt per dag door gemiddeld 600 tot 1000 bootjes, schepen en vliegtuigen doorkruist. Het gaat hierbij vooral om handelsverkeer. Dit handelsverkeer maskeert echter het drugsverkeer en het is dus zoeken naar de welbekende speld in de hooiberg. Om succesvol te kunnen opereren is het absoluut noodzakelijk om gerichte inlichtingen te hebben. Daarom wordt gewerkt aan het opzetten van een geïntegreerd operatie- en inlichtingensysteem.

De verzamelde gegevens en bijbehorende foto's worden binnen enkele uren na afloop van elke inspectievlucht doorgespeeld naar Key West en door het commando aldaar vergeleken met informatie die door de Amerikanen in een aanpalende zone of elders is verzameld. Ook speelt de computer bij de evaluatie van de gegevens een grote rol. Die kan bij voorbeeld de conclusie trekken dat een bepaald schip afwijkt van zijn normale vaarschema.

■ *Een technicus achter zijn scoop (beeldscherm).*

Foto's: Voorlichting Koninklijke Marine

Orion: oorspronkelijk voor opsporing onderzeeërs

WILLEMSTAD — Uitvloeisel van de afspraken met de Amerikanen was dat een Orion van de marine vorig jaar vanuit Nederland werd overgevlogen naar Curaçao en ingezet voor een geheel nieuwe taak. Dit vooral voor de opsporing van onderzeeboten geschikte toestel is voorzien van alle mogelijke detectie-en radarapparatuur en communicatiemiddelen. Het is 101 voet lang (ruim dertig meter) en heeft een maximumsnelheid van 340 mijl per uur (zo'n zeshonderd kilometer). Tevens werd midden vorig jaar een Lynx-helicopter gestationeerd op het stationsschip hr. ms. Callenburgh. Eveneens met het oog op de opsporing van drugstransporten.

Het afgelopen jaar gold als het jaar van het opstarten van de operatie Orion PC3 (codenaam voor de drie nieuwe taken: command, control and communications). Er werden de nodige inspectievluchten gemaakt rond de Antillen en verderop in het Caribisch gebied, maar een echte regelmaat ontbrak omdat er nog veel te regelen viel aan zaken als onderhoud van het toestel, aanvoer en huisvesting bemanning, inspelen op het grondpersoneel, de contacten met Key West enzovoorts. Sinds 13 januari van dit jaar wordt echter gevlogen volgens een permanent schema en dat betekent in de praktijk dat er ongeveer om de dag een vlucht wordt uitgevoerd van zes tot acht uur.

Daarvoor zijn op de kist zelf zo'n tien bemanningsleden in touw, voor de technische steun zijn er vijf mensen en twee man zijn belast met het zogeheten *mission report*. Deze hele groep wordt iedere maand vervangen door een nieuwe lichting uit Nederland. De vertrekkende groep gaat van hier een maand naar een basis op Sicilië. Vandaar worden —met een tweetal Orions— vluchten uitgevoerd ter handhaving van de economische boycot tegen Servië en Montenegro.

Ondertussen moet nu gaan blijken wat er in de praktijk klopt van de afspraken die zijn gemaakt tussen de leiding van de Koninklijke Marine op de Nederlandse Antillen en Aruba en de Openbare Ministeries alhier. Fase 1, de 'oog en oorfunctie' moet namelijk leiden tot fase 2, het op bevel van het Openbaar Ministerie aanhouden van schepen, doorzoeken, inbeslagnemen en eventueel in hechtenis nemen. Dat zal in de eerste plaats moeten geschieden door speciale politie-eenheden. Buiten het territoriaal gebied van de Antillen en Aruba zullen de Amerikanen daarbij een actieve rol spelen. In uitzonderlijke gevallen en alleen na tussenkomst van de Koninkrijksregering zou ook de krijgsmacht in deze tweede fase kunnen bijspringen.

Zoals een kapitein-luitenant het uitdrukt: "Die oranje overalls van onze mensen zou ik het liefst overal zien: hier op Hato, op een platform in Key West en op de Amerikaanse basis in Porto Rico. Zodat ze weten dat we ons steentje bijdragen."

Strijd rond Krajina duurt nog voort

ZAGREB - Kroatische militairen hebben vrijdag in het achterland van de kuststad Sibenik aanvallen uitgevoerd op Servische milities uit de door de Serviërs uitgeroepen "republiek Krajina" in Kroatië.

Dat berichtte het Servische persbureau Tanjug in Belgrado. Volgens Tanjug vielen de Kroaten het onlangs door de Serviërs veroverde gebied Dragistic binnen. "Maar het Krajina-leger behield zijn steilingen en de Kroatische aanvallers hebben zware verliezen geleden", aldus het persbureau. In het achterland van Sibenik, met name rond Skradin en Vodice, wordt sinds drie dagen hevig gevochten, waarbij Serviërs enkele gebieden op de Kroaten zouden hebben heroverd.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Salú Públiko
DENGUE

Hefe di Servisio pa Salú Públiko di Gobièrnu di Kòrsou ta partisipá ku pa evitá posibel kaso di Dengue ta bai spùit den barionan di Kórsou pa baha e kantidat di Sangura Aedes Aegypti ku ta kousa e enfermedat akí. Ta supliká tur hende pa sigui siguiente instrukshon durante e spùitmentu den nan bario:

– Abri bentana i porta pa garantisá máksimo penetrashon di insektisida.
– Tapa kouchi di Para i Akuarionan.
– Tene tur Kuminda tapá.

Ta spùit entre 6 or i 8 or di mainta òf entre 5 or i 7 or di anochi.

Djasabra dia 27 di febrüari 1993 ta kubri siguiente ruta:
1) – Gaitu – Koningsplein – Groot Davelaar – Zeelandia – Damacor – Roi Katochi – Bloempot – Mahaai – Cas Cora – Van Engelen –.
Djadumingu dia 28 di febrüari 1993 ta kubri siguiente ruta:
2) –Brievengat Nobo – Jongbloed – Bonam – Kiringdongo Abou – – Zapateer – Abrahamsz – Vergenoeging – Labadera –.
Djaluna dia 1 mart 1993 ta kubri siguiente ruta:
3) – Saliña – Klein Davelaar – Bloemhof – Ceritu – Toni Kunchi – Barbouquet – Girouette – Sta. Rosa – Koraal Partier – Kwartje –.

E Hefe menshoná,
Dr. I.R.A. Asjes.

Dept. R.P.

De Orion in de strijd tegen de drugstransporten

'Een geavanceerd wapen dat toevallig nog kan vliegen ook'

Tekst: Peter Dicker

WILLEMSTAD — "This is a naval control aircraft. I would like to ask you a few questions. Over." De radioman aan boord van de Orion van de Koninklijke Marine stelt zijn serie standaardvragen aan de marconist van een containerschip, waarboven we juist enkele duikmanoeuvres hebben uitgevoerd. De marconist komt vlot voor de draad met de naam van het schip en van de eigenaar, de aard van de lading, de haven van inscheping en het doel van de reis. Terwijl hij wordt bedankt voor de samenwerking, heeft de eerste vlieger alweer een nieuw 'contact' in het vizier. Het laatste uurtje van deze controlevlucht ter opsporing van drugstransporten in de wateren rond Curaçao, Bonaire en Aruba wordt zo te zien het drukste.

In de *Briefing-Zaal Operaties* op de stafheuvel van marinebasis Parera krijgt de bemanning voor de vrijwel dagelijks uitgevoerde vlucht van de Orion PC3 deze morgen om 10.30 uur de gebruikelijke instructies. De drie uitverkorenen van de pers die vandaag mee zullen vliegen krijgen per dia bovendien een voorschotje op het soort vaartuigen dat door de drugsbaronnen tegenwoordig wordt ingezet. Daarbij zijn de *Go Fasts*, de snelle motorboten die vanaf moederschepen richting land of droppingplaats varen met een snelheid van meer dan 70 kilometer per uur. Dure bootjes, die zichzelf na een of twee transporten al hebben terugverdiend en niet zelden door hun bemanning in volle zee tot zinken worden gebracht. Van een heel ander slag zijn de kleine kruisertjes van het type *Stealth*, die door de radar moeilijk worden opgepikt.

Regelmatig wordt de contrabande gewoon per vrachtschip vervoerd en verborgen achter een alledaags decor. Zelfs voor zeer geoefende waarnemers is het een bijkans ommogelijke opgave daar in een paar seconden 'doorheen te prikken'. En al helemaal vanuit een vliegtuig dat met een vaart van zeshonderd kilometer over zo'n schuit raast. Mede daarom worden er vanuit de Orion de nodige foto's gemaakt die door experts worden geanalyseerd.

Vandaag wordt een trapeziumvormig gebied uitgekamd, waarvan de verst verwijderde punten ten noordwesten van Bonaire en Aruba liggen. Van Aruba gaat het schuin omlaag evenwijdig aan de noordkust tot een punt op veilige afstand van de territoriale wateren van Venezuela. De basis van de vierhoek loopt vandaar onder de zuidkust van Curaçao langs naar een punt ten zuidwesten van Bonaire.

Het te onderzoeken gebied verschilt van dag tot dag, en kan ook veel noordelijker liggen, tot aan Porto Rico toe. Dat is mede afhankelijk van de activiviteiten van de Amerikanen en van de gegevens waar zij over beschikken.

De kapitein-luitenant ter zee, die het commando voert over de missie van heden, geeft in de *briefing* nog twee waarschuwingen mee: "Blijf weg bij de natuurparken met de flamingo's en blijf ten noorden van Aruba, want voor je het weet zit je te dicht onder de kust van Venezuela." Er bestaan weliswaar plannen Venezuela bij deze inspectievluchten te betrekken, maar formeel is nog niets geregeld. Binnenkort wordt een nieuwe poging ondernomen daarover serieus in gesprek te komen.

De vluchtcommandant heeft nog een bijzonderheid: "Kijk uit naar een Colombiaans vissersvaartuig van 50 voet. Dat is twee dagen geleden uit Santa Martha vertrokken met bestemming St. Maarten. Vermoedelijk met een lading marihuana aan boord." De rest van zijn aanbevelingen is meer routine: kleine vrachtschepen en abnormale dekladingen verdienen extra aandacht.

"Het weer is goed, we vliegen op een kruishoogte van 1000 voet (300 meter) en zakken voor het maken van foto's naar 100 voet (30 meter)."

Brigade-generaal F.E. van Kappen, sinds vorig jaar augustus commandant van de zeemacht in het Caribisch gebied, verduidelijkt voor de drie journalisten: "De Orion is in feite een hoog geavanceerd maritiem wapen met een sensorplatform. Dat toevallig nog vliegt ook. Happy landing."

De eerste vlieger kijkt neer op een vrachtvaarder, vlak voordat die door de Orion wordt 'bestormd'.

MONSTER

Na van de marinebasis te zijn overgebracht naar het meest westelijke deel van het platform van vliegveld Hato, staan we dan oog in oog met dat grote donkergroene monster. Met zijn gladde huid, waarin afgezien van de cockpit maar een paar observatieramen vallen te onderscheiden, ziet het er ongenaakbaar uit.

'Dat toevallig nog vliegt ook'. Die woorden schieten me direct weer te binnen nadat we in het halflege ruim van het toestel aan de in oranje overalls gestoken twaalfkoppige bemanning zijn voorgesteld en de veiligheidsvoorschriften doornemen. Er zijn nog maar weinig ongelukken met de Orion gebeurd, dus het blijft natte-vingerwerk, maar er wordt vanuitgegaan dat het toestel dertig seconden blijft drijven. De bemanning is erop getraind om na een eventuele crash in die korte tijd blindelings te doen wat nodig is. "Daartoe wordt af en toe zelfs geblinddoekt geoefend", vertelt een bemanningslid enthousiast. 'Hoe heb ik toch zo stom kunnen zijn om dienst te weigeren?', schiet het door mijn hoofd. Nu weet ik niks van blinddoeken en dergelijke.

We krijgen een zwemvest om de nek en een stoel aangewezen waar we in geval van een noodlanding ons heil moeten zoeken. "En dan zijn hier de reddingsvlotten. Let goed op, want voor het geval de rest van de bemanning dood is, moet U die zelf in het water kunnen gooien." En we proberen in luttele ogenblikken ons die levenreddende handelingen in te prenten. 'Dat toevallig nog vliegt ook', denk ik bij mezelf. En mijn stemming wordt er niet geruster op als ik hoor dat dit 'een slecht klimaat is voor Orions' en er veel wordt gevergd van de onderhoudsploeg.

Goed nieuws daarentegen is dat de bemanningen tegenwoordig beter getraind zijn dan ooit, want het is 'een stuk drukker voor de Orions sinds de vrede is uitgebroken'.

Vanuit de cockpit bezien is de start —eerste vlieger links, tweede rechts, flight engineer midden achter dit tweetal— een prachtige belevenis. De zwarte startbaan met zijn witte strepen, die langzaam en probleemloos wegzakt tussen het groen, waarna zich op driehonderd meter hoogte een panorama opent van de St. Jorisbaai tot de Tafelberg dat we veel te snel naar mijn zin achter ons laten voor het eindeloos geflonker van de Caribische zee.

"*Upstream*, op het eerste traject", was er bij de briefing gezegd, "zal de radar weinig hinder hebben van de reflectie van het zonlicht op het water. Dat mag dan zo zijn, maar het ongeoefende oog ziet niets meer dan een blikkerende watermassa. En de contouren van Bonaire. De Internal Flight Technician (IFT) stelt zich voor. Hij is verantwoordelijk voor het functioneren van een groot deel van de techniek aan boord. En maakt met zijn kleinbeeldcamera met motordrive opnames van bijna alles wat beweegt.

Hij kan al gauw aan de bak. We maken een scherpe bocht naar het zuiden, die de ingewanden enigszins onvrijwillig in noordelijke richting stuwt. Terwijl de positie van een stel boeien wordt gecontroleerd, bespeurt een van de bemanningsleden 'op negen uur' (pal naast ons, links) een scheepje, of liever 'een contact' zoals het in het jargon heet. We sturen er recht op aan en minderen zoveel hoogte dat alarmlichten en -signalen ons waarschuwen dat we met die grote kist nu beneden de 200 voet zijn gekomen. De snel wisselende gegevens over hoogte en afstand worden hardop uitgesproken ten behoeve van de fotograaf die door zijn zoeker loert: 'Honderd voet, now now'. En zo scheren we op een hoogte van niet meer dan dertig meter over een paar nietsvermoedende hengelaars in een klein Venezolaans vissersbootje, die nog juist hun hoed voor afwaaien kunnen behoeden.

Leuker voor hun dan voor ons denk ik, maar het lachen vergaat me als we onmiddellijk na deze eerste duikvlucht een steile bocht in draaien. De bedoeling van deze manoeuvre blijkt om zo snel mogelijk op hetzelfde punt terug te keren zodat de fotograaf het vaartuigje ook nog uit een andere hoek kan kieken. En vaak volgt er nog een derde duikvlucht, zal ik in de loop van de middag merken.

Met het verstand is dit allemaal prima te beredeneren, maar mijn inwendige laat zich niet vermurwen en voorzichtig controleer ik of het mij aan het begin van deze expeditie uitgereikte spuugzakje nog op zijn plaats zit in de persmap. Een gebaar dat in de loop van deze middag tot een rustgevende routine zal uitgroeien. De collega van een ochtendblad verdwijnt inmiddels naar achteren en zal zich tot het eind van de rit niet meer laten zien.

Samen met een collega van gewicht van de Nederlandse avondkrant NRC Handelsblad zet ik me schrap voor de volgende duikvlucht, terwijl de man aan de radio poogt contact te zoeken met het zojuist achter ons gelaten vaartuig. Dat wordt niks: "Dit soort kleine bootjes heeft meestal geen radio aan boord, en als ze die wel hebben dan staat hij vaak niet aan."

STEWARDESSEN

In de heldere ogenblikken die volgen, waag ik een blik achter me in de donkere pijpela achter de cockpit en droom even van zorgzame stewardessen en comfortabele verstelbare stoelen. Dan verman ik me en ga voetje voor voetje het halfduister in. En maak kennis met de man van de navigatie en communicatie. Die houdt met behulp van peilapparatuur nauwkeurig de positie van het vliegtuig bij. Bij dit prachtige weer een schijnbaar overbodig karwei, maar ook in noodweer zonder zicht kan hij aan het eind van een vlucht van tien uur tot op een paar mijl nauwkeurig aangeven waar we uithangen.

Ook houdt hij elk uur contact met de moederbasis op Hato. Als hij een half uur over tijd zou zijn, zo vertelt hij, zou men zich op Hato aardig op de kop beginnen te krabben. En nog een half uur later wordt de eerste zoekactie in gang gezet. Ik zou me nu opeens een stuk beter hebben gevoeld, ware het niet dat het staande in die gang zonder zicht op de horizon niet echt meevalt om mijn evenwichtsorgaan te kalmeren.

De fotograaf in actie via het observatieraam vlak achter de cockpit.

De technical coördinator ('tacco' in jargon) aan de overkant van de navigator maakt onder meer het tactische 'aanvalsplan'. Hij beslist op zijn beeldscherm of *scoop* aan de hand van boeien, vaste punten aan de wal en schepen of en hoe een 'contact' wordt aangevlogen. Zijn radar heeft bij maximaal zicht een bereik van 120 mijl. Dat wil zeggen: onder optimale weersomstandigheden kan op die afstand nog een groot (ijzeren) schip worden waargenomen.

De vlieger voert in feit de opdrachten van de 'tacco' uit. Met dien verstande dat hij als laatste verantwoordelijk blijft voor de veiligheid van toestel en bemanning. De tacco relativeert: "Maar vooral bij kleinere, houten scheepjes komt het vaak voor dat de vliegers met het blote oog mijn radar te snel af zijn.'

Dan dirigeert hij de fotograaf alweer naar de cockpit voor opnamen van de volgende potentiële drugsboot. Dat wil zeggen: in feite wordt alles wat drijft in het vanmorgen uitgezette gebied op de foto gezet. Ik stommel achter de man met de camera aan, terug naar het licht en zet me schrap voor de duik, die we met een toenemende snelheid lijken uit te voeren. Al kan dat ook zinsbegoocheling zijn, veroorzaakt door het naderen van het optische doel. Ik houd de stoel van de tweede vlieger goed vast en knijp mijn ogen dicht. Het is dan ook een van de anderen die de naam op de boeg ontcijfert: *Horizonte*.

Nauwelijks hebben we de drie snoekduiken boven dat kleine schuitje achter de rug, of iets ten noorden van het prachtig-desolate Klein Curaçao dient zich weer een slachtoffer aan. We hebben de *KC 805* nog niet geknipt en geschoren of de tweede piloot signaleert 'op drie uur' de volgende patiënt. Terwijl de *KC 805* per radio keurig antwoord geeft op al onze vragen stormt de Orion alweer grommend op zijn nieuwe doel af.

Ik bedank beleefd voor de sateh die voorbijgaat, in het vaste voornemen ongeschonden de eindstreep van deze middag te halen. Hoe goed ik dat heb ingeschat blijkt bij de de derde duik boven de *Aquila*: om een goed aanzicht van bovenaf te krijgen op de deklading drukt de piloot aan het einde van een toch al scherpe bocht de linkervleugel bijna pal omlaag. Leuk voor de foto. Benieuwd hoe vaak ik de *Aquila* nog in mijn dromen terug zal zien.

Even is de St. Jorisbaai in beeld, dan buigen we weer terug naar de grote plas in het noorden om een nieuwe draad te weven in het web van vandaag. Onder en boven, stuur- en bakboord, drie uur en negen uur krijgen steeds minder betekenis voor me. Het is nu gewoon van prooi naar prooi, waarbij opvalt dat richting Aruba de boten steeds groter worden: hier loopt kennelijk een belangrijke scheepvaartroute. Als we de *Murmansk* uit Malta achter ons hebben gelaten wordt de flight engineer afgelost. Hij hoeft zich even niet meer druk te maken over temperaturen, voorstuwing, brandstofniveau, hydraulica, landingsgestel, electronica, brandblusapparatuur en drie generatoren, stuk voor stuk krachtig genoeg om een klein dorp op te draaien.

MOLENSTEEN

De middelpuntvliedende krachten hebben van het reddingsvest om mijn nek inmiddels een soort molensteen gemaakt, maar de drukke vaarroute vergt gelukkig de nodige aandacht. Ook de *Schönfeld* vereist weer even aanvliegen 'op zijn kantje' om de naam op de boeg goed te kunnen lezen. In de buurt van Westpunt maken we radiocontact met containerschip *Dolphin*, die meldt van San Francisco op weg te zijn naar een Venezolaanse haven. De *Alpha* uit Monrovia volgt, op weg van Curaçao naar Georgetown.

De eerste vlieger wordt afgelost door de commandant van de vlucht, zodat die straks 'ook weer eens een landing kan maken'. Maar eerst gaan we nog richting Aruba dat om 15.00 uur in zicht komt. Streek voor streek werken we ons vluchtplan af. Met de *Seawind* uit Singapore hebben we nog radiocontact terwijl de *Alpha* weer opduikt, nu in gezelschap van de *Capricorn*. Om 15.18 uur zwenken we boven die laatste vrachtvaarder en duiken diep, bijna volledig op zijn kant voor een 'mooi plaatje'. En ik dacht dat ik met de vorige vlieger alles al had meegemaakt! Mijn maag zit nu ergens in mijn verstand of andersom. Zodanig dat ik bijna niet kan genieten van een speciale manoeuvre om 15.28 uur, als de vlieger een donkere zuil regen uitzoekt om even lekker het zout af te spoelen'. De ruitenwissers werken op volle toeren, terwijl honderd meter links en rechts van ons de blauwe lucht naadloos overgaat in de zee. "Moet je boven de Noordzee komen", aldus de vlieger, "daar zit je echt voortdurend in luchtzakken en krijg je klap op klap."

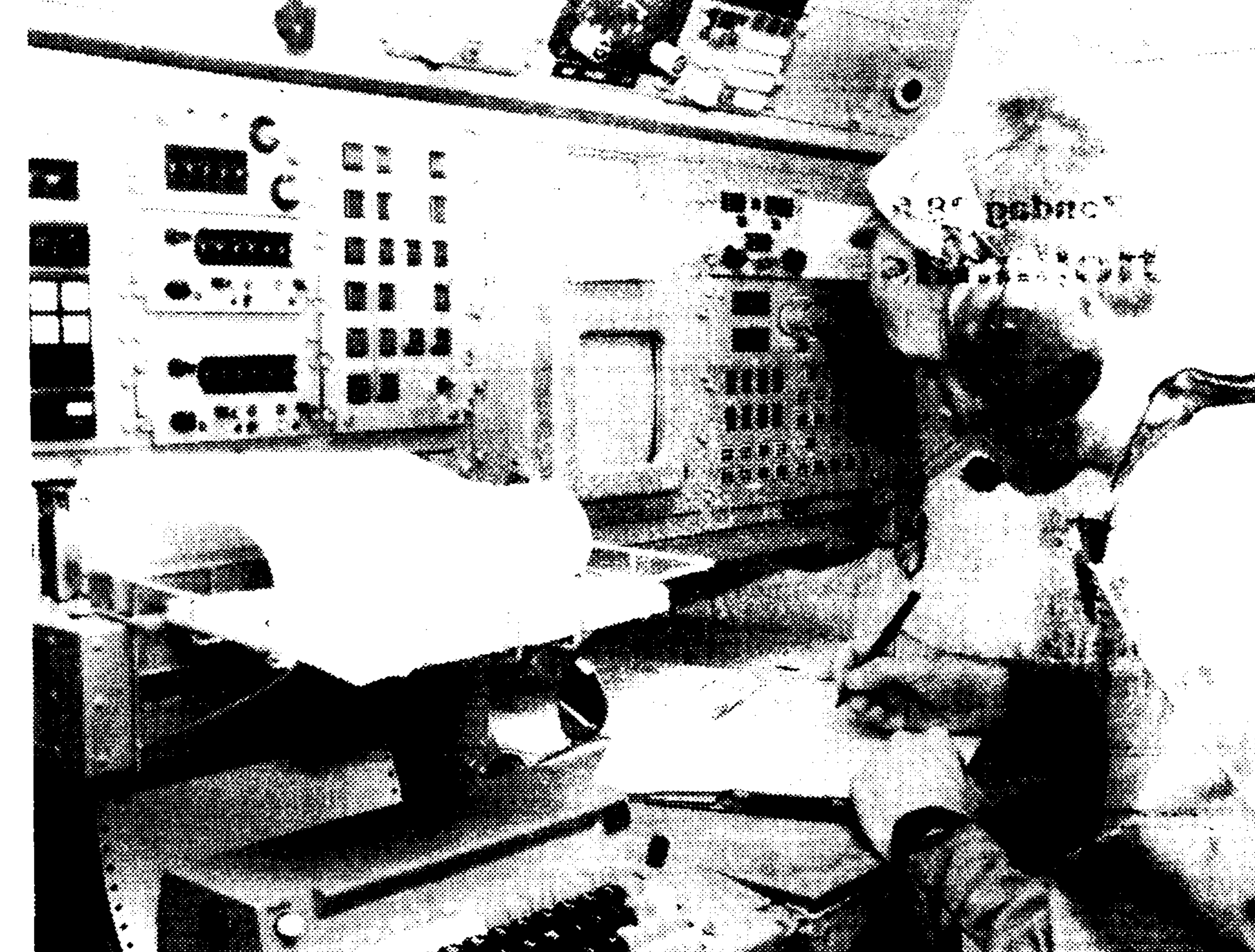
15.29 uur: we zijn de bui weer uit. Met Aruba aan stuurboord en een Argentijnse koopvaarder beneden ons als volgende slachtoffer. Als we die hebben gehad, valt het besluit om het hier maar bij te laten.

'Hello Murmansk, can I ask you a few questions?'

De Orion moet morgen in alle vroegte naar Suriname om de Nederlandse minister Kooijmans van Buitenlandse Zaken op te halen. En om de bemanning voldoende aan zijn rust te laten komen, is het zaak op tijd op huis aan te gaan.

De zuidkust van Curaçao lokt: nog even en dan hebben we weer vaste voet onder de grond. En net als ik denk te gaan terugblikken op een enerverende middag stunt de vlieger vlak boven plantage Jan Kock door terug naar zee te slalommen. Hij heeft 'iets wits' gezien dat bij nader inzien een boei blijkt. Bepaald spectaculair is daarna het op deze geringe hoogte haaks aanvliegen van de kustlijn met zijn dobberende jachten en bootjes. Ik was haast vergeten hoe prachtig Curaçao is. Al wordt dat gevoel misschien ook wel extra gevoed door de wetenschap dat er tussen hier en de landingsbaan aan de noordkant waarschijnlijk geen enkele duikvlucht meer op het programma staat.

De man van de communicatie en navigatie tijdens de vlucht bezig met verslaglegging.

Om 16 uur zoveel poseer ik met de rest van de bemanning buiten bij het neuswiel van de Orion voor een groepsfoto. Het spuugzakje nog dichtgevouwen in de persmap onder mijn arm. Geen puf meer om zelfs op mijn horloge te kijken. Maar intens blij met die grond onder mijn voeten. Dit was dus wat ze noemen een kort vluchtje: vier uur slechts, waarin we zo'n twintig vaartuigen hebben geattaqueerd in ongeveer zestig duikvluchten. Normaal is een vlucht van zes à acht uur. Er mag dan enige romantiek aan dat vliegen zitten: mijn knikkende knieën vertellen me dat het ook nog een kwestie is van hard werken, verdomd hard werken.

Over drie uur zit de informatie die op deze vlucht is vergaard in een computer in Key West. Vanavond nog gaan de foto's ook die kant op. De spin zit in zijn web.

Om niet onbedoeld verband te leggen tussen in dit artikel genoemde schepen en de mogelijke betrokkenheid bij drugstransporten, zijn de scheepsnamen in dit artikel stuk voor stuk gefingeerd

Étiopie laat Oromo krijgsgevangenen vrij

NAIROBI - De Etiopische regering heeft onlangs 16.500 gevangenen vrijgelaten. Dit heeft het officiele Etiopische persbureau ENA vrijdag bekendgemaakt.
De gedetineerden, die door de Etiopische autoriteiten als krijgsgevangenen worden geduid, behoren voor het merendeel tot het Oromo-volk, dat een nomadisch bestaan leidt. Zij waren tussen juni en september vorig jaar gevangengenomen bij schermutselingen

UNIVERSITY OF THE NETHERLANDS ANTILLES

The Faculty of Social and Economic Studies has pleasure in offering the seminar/course **International Finance and Investments** this year again. See schedule below for information about the several topics and their lecturers.

I THE STUDY OF INTERNATIONAL FINANCE & INVESTMENTS		
Tuesday March 2	State of the Art and Globalization Trends	M.F. Hasham M.B.A. UNA M.F. Hasham M.B.A.
Tuesday March 9	The Transition Period toward the EMU	Prof. Dr. J.J. Sijben Cath. Univ. Brabant
Thursday March 11	Innovations in International Finance and Investments	Prof. Dr. J.J. Sijben
II MONETARY POLICIES		
Tuesday March 16	Rates of Exchange and Monetary Policies	Prof. Dr. J.J. Sijben
Tuesday March 23	Central Bank Performance	Mr. E. Holiday Central Bank N.A.
III INTERNATIONAL INVESTMENTS		
Tuesday March 30	Portfolio Investments	Mr. R.T. Stuifzand ING Bank
Tuesday April 6	Risk Factors related to International Investments	M.F. Hasham M.B.A.
Tuesday April 13	Techniques in Foreign Currency Risk Management	ABN/AMRO Bank
IV INTERNATIONAL FINANCE The role of the Neth. Antilles as an international financial center		
Tuesday April 20	International Banking	Mr. C. Smeets Citco
Thursday April 22	Offshore & Trust Services	Mr. C. Smeets

Time : 18:00 - 21:00 o'clock
Place : University of the Netherlands Antilles, room J-04
Language : English
Intended for : advanced students in Management and Law, UNA Alumni and other interested individuals, particularly from the financial sector.
Registration : administration of the University of the Netherlands Antilles between 07:30 - 16:00 o'clock on handing in deposit slip for the amount of f 250,= at one of the local banks (MCB 881341, ABN-AMRO 1339826) or Giro 545848.

Carl R.T. Camelia
Dean Faculty of Social and Economic Studies

Universiteit van de Nederlandse Antillen

Liever heimwee dan Holland

= René van Nie =

Tanden op elkaar

JOPIE EN DOUWE wonen ruim twee jaar op Curaçao. Druk bezig carrière te maken waardoor ze voorlopig hebben gekozen voor een kinderloos huwelijk. Douwe is iets middelhoogs bij een bank en Jopie rommelt wat in het reiswezen. Wat niet overhoudt allemaal maar ze zijn met weinig tevreden.

Hun hobby is stijldansen en in het moederland waren ze ooit kampioen van Brabant. Als ik bij ze thuiskom moet ik dan ook altijd de foto's van dat glorierijke moment bekijken. Douwe in smoking, een glimlach van oor tot oor en een nummer op zijn rug. Volgens mij is het nummer vier maar daar wil ik vanaf zijn. Jopie heeft iets glinsterend aan. Veel goud en zilverbrokaat, veel geel en groen en een rokje dat breed uitstaat. Ze lacht ook. Maar dat reikt niet ver want haar mondje is klein van afmeting dus blijft ze een oorlengte achter bij haar echtgenoot. En daarbij zijn haar tanden niet vlekkeloos, waardoor haar het lachen een beetje vergaat.

Nog maar nauwelijks op Curaçao, begonnen ze zich te bekwamen in Zuid Amerikaanse dansen want voor een foxtrot konden ze nergens terecht en ook voor de tango zaten ze te hoog op de wereldkaart. Wat ik van hun Zuid Amerikaanse gedans te zien kreeg viel me niet tegen. Maar ik ben al gauw tevreden met Hollanders die binnen de perken van het aanvaardbare blijven en me geen kromme tenen van plaatsvervangende schaamte bezorgen.

Hun dansen was technisch perfect, maar het 'liep' niet echt. Het was als een van buiten geleerd lesje waarbij de ziel ontbrak. Ik onthield me echter van kritiek en roemde hun durf en talent. Omdat ik ze een jaar niet had gezien bracht ik hen kort voor het carnaval een bezoek. Hun huis in de bijna dure wijk barstte uit zijn voegen door tumbamuziek en toen ik binnen kwam trof ik ze hevig bezweet aan met dansen en kleren passen. Douwe had zich een soort slaven *'outfit'* aangemeten. Hij zag er niet uit in die vodden met zijn zwartgemaakte hollandse kaaskop.

Jopie was ook helemaal door het lint gegaan en danste rond in een tanga zonder geheimen en een B-H die bestond uit touwtjes en twee kunststof rozenknopjes waarmee ze haar borsten had *'afgekleed'*. Haar blonde haar was verdwenen onder een zwarte pruik van kroeshaar en haar lippen waren extra vol en dieprood aangezet. Wat vreemd aandeed door haar kleine mondje. En ondanks het namaak bruin wilde haar benige lijf ook niet erg op een **Braziliaanse** *'Mulata'* lijken. De vormen ontbraken en het vlees was te kneedbaar.

Maar er was nog iets anders met haar aan de hand. Ik kon het niet meteen thuis brengen want er was zoveel met haar aan de hand. Tot ik het opeens zag: Jopie had haar slechte tandjes omgeruild voor een kunstgebit. Nou kan je veel fratsen uithalen in het leven en met carnaval zijn er praktisch geen grenzen. Een hoekig en slap lichaam mag pretenderen vol en wellustig te zijn. En de tumba dansen mag ook door een witte sinds de Macamba Peter van der Pligt de tumba zingt. Maar met een zuinig mondje en een kunstgebit kom je nooit in de buurt van een donkere draaikolk uit Rio de Janeiro, laat staan er op lijken.

'Hoe vind je ons?', riep Douwend hijgend terwijl hij de muziek wat zachter zette. 'Heel apart', bevestigde ik. 'Olé', riep Jopie enig af daarmee aan dat ze op het gebied van de taal ook op het verkeerde spoor zat. 'Wel een beetje gewaagd', probeerde ik kuis. 'Ach joh, vandaag de dag kan alles, als je maar lol hebt'. Jopie wuifde mijn woorden nonchalant weg en zette water op voor koffie.

Wat een merkwaardig beeld opleverde zoals ze daar praktisch in haar nakie voor het aanrecht van de open keuken bezig was.

'Wat een stuk he?!', zei Douwe hitsig en wees op zijn vrouwtje. Ik knikte bevestigend al vond ik de aanblik allesbehalve opwindend. 'We willen een prijs winnen', riep Jopie vanaf het aanrecht. 'Wat denk je?' Ik hoorde nu pas dat ze een beetje sliste alsof de boel nog niet goed vast zat. 'Ehh, alles kan niet-waar', hield ik me op de vlakte. 'Ja, lijkt me te gek', vulde Douwe aan. 'Het maakt niet uit welke kleur je hebt jongen', schreeuwde Jopie over de muziek heen, 'waar het om gaat is wat voor bloed er door je aderen stroomt'. 'Soul', weet je wel, dat heb je of dat heb je niet', vulde Douwe aan.

Ik kon moeilijk antwoorden dat hun bloed nooit anders zou stromen dan het water van het Amsterdam Rijnkanaal en 'Soul' in het Hollandse woordenboek niet voorkwam maar ik wilde hun plezier niet bederven en hield me op de vlakte met de dooddoener, 'Ach, we zijn allemaal kinderen van dezelfde God moet je maar denken'. Douwe en Jopie waren het hier helemaal mee eens. 'Yeah man', riepen ze praktisch in koor.

En toen gebeurde er iets vreselijks. Wat mogelijk werd veroorzaakt door de koele aircolucht op het bezwete lichaam van Jopie want toen ze met de koffie op ons toe kwam lopen werd ze plotseling overvallen door een niesbui en omdat ze de handen vol had aan het dienblad niesde ze open en bloot zodat haar gebit als een kanonskogel uit haar mondje werd afgevuurd. Het belandde op de harde tegelvloer, stuiterde even en bleef vóór mijn voeten liggen. Ik keek er verbijsterd op neer en zag dat een voortand was afgebroken.

'Krijg nou de klere', riep Douwe weinig Zuid Amerikaans. Gevolgd door gerinkel van brekend glaswerk omdat Jopie van de schrik het dienblad met de kopjes koffie uit haar handjes had laten vallen. Vervolgens dook ze met een snoeksprong op de grond en graaide naar haar kunsttanden. 'Shit', hoorde ik haar lispelen. 'Shit, shit'. Haar ingevallen mondje werkte op mijn lachspieren en ik begon te proesten. Als reactie stopte Jopie razendsnel de resterende tandjes terug in haar mond waarna ze hulpeloos naar Douwe keek die nu naast zijn vrouw op de grond zat.

'Laat eens kijken schat', probeerde hij rustig. 'Kunnen we het nog plakken denk je?', bracht Jopie met moeite uit en toonde het opengevallen gat. Ik had inmiddels het ontbrekende tandje gevonden en overhandigde dat aan Douwe. Hij bekeek het even, schudde toen zijn hoofd en besliste, 'never', van je lang zal je leven niet. Dat kan alleen een technieker en die is pas ná het carnaval bereikbaar'.

Jopie sloeg een hand voor haar mond. 'Oh wat vreselijk', hoorde ik haar kreunen, 'en morgen is de optocht', waarna ze zachtjes begon te huilen. Op haar snikken en de muziek na bleef het nu even stil en kreeg ik de tijd om het beeld van die twee goed in me op te nemen. Een mismaakte slaaf in vodden en een mislukte bijna blote sambadanseres met een ontbrekende voortand. Beiden afkomstig uit een dorpje onder de rook van Eindhoven en in het bezit van een eerste prijs stijldansen. Nu gevloerd door een gebroken gebitje in hun Curaçaose woning.

Het was meer dan een normaal mens kon verdragen en ik voelde me opeens een gluurder die zich verlustigde aan iemand anders zijn leed. Ik kwam aarzelend overeind en maakte een verontschuldigend gebaar maar Douwe wees me terug in de stoel. Toen haalde hij nonchalant zijn schouders op, legde troostend een arm om Jopie heen en zei, 'ben je gek meid, alles komt goed. We gaan morgen gewoon verkleed als operatieteam. Ik als dokter en jij als verpleegster'. Douwe trok haar nu liefdevol tegen zich aan en besloot, 'met allebei zo'n lapje voor de mond als doekje voor het bloeden'.

Tegen hoofdverdachte

Vijftien jaar geëist in proces discokoeriers

WILLEMSTAD/DEN HAAG — Officier van justitie mr. M. van Capelle heeft donderdag voor de rechtbank in Amsterdam vijftien jaar gevangenisstraf geeist tegen de 26-jarige Amsterdammer I. d'A.. die ervan wordt verdacht een groot aantal cocaïnetransporten te hebben georganiseerd vanuit de Antillen en Frans-Guyana naar Nederland. Tevens wordt d'A. beschuldigd van deelname aan een criminele organisatie. Zeven andere verdachten in deze zaak werden donderdag tot gevangenisstraffen tot acht jaar veroordeeld.

Volgens Van Capelle is d'A. een van de grotere vissen in de vijver van de "discokoeriers". Hij zou koeriers hebben geronseld in Amsterdamse uitgaansgelegenheden en drugstransporten hebben georganiseerd. "Deze verdachte heeft in aanzienlijke mate bijgedragen aan groot menselijk leed", aldus de officier, die daarbij met name doelde op de arrestatie en berechting van betrokken koeriers in het buitenland. Hij wees op het feit dat een van hen zich vorig jaar heeft verhangen in het Huis van Bewaring op Curaçao.

De 30-jarige I.S. uit Amsterdam hoorde twaalf jaar gevangenisstraf tegen zich eisen. Van Capelle schreef hem een "regelende, organiserende rol" toe, die erop neer kwam dat hij koeriers instrueerde voor de drugsreizen en hen op weg hielp. Volgens de politie heeft S. ruim twee ton verdiend met zijn inspanningen. Zijn hardnekkige ontkenning ging er bij de officier niet in. "S. zit te draaien en te liegen en maakt zich veel kleiner dan hij is", aldus Van Capelle. Volgens de beschuldigingen was S. onder meer betrokken bij een transport van 61 kilo coke vanuit Frans Guyana, dat reeds in de hoofdstad Cayenne werd onderschept.

Tegen de toenmalige vriendin van d'A., de 27-jarige M.H., werd zeven jaar gevangenisstraf geeist. De vrouw nam als koerier deel aan twee transporten en zou anderen tot smokkelen hebben aangezet. Volgens haar raadsman, mr. V. Kraal, is zij slechts "uit liefde" voor d'A. op het slechte pad geraakt. Eveneens zeven jaar hoorde de 33-jarige R.T. tegen zich eisen, wegens zijn aandeel in de organisatie van een aantal transporten, waaronder de mislukte reis met de 61 kilo.

De raadslieden lieten weten geschrokken te zijn van de hoge eisen. "Dit zijn eisen die men in het geval van Colombiaanse drugsbaronnen verwacht, die 3000 kilo hebben ingevoerd", zo verwoordde T.'s advocaat mr. A. Moszkowicz zijn verbijstering. De twee grote organisatoren van de transporten zijn anoniem en buiten handen van justitie gebleven. In het dossier komen zij talloze malen voor onder hun schuilnamen "Snip en Snap".

Zeven andere verdachten in deze zaak werden donderdag door de rechtbank in Amsterdam veroordeeld tot gevangenisstraffen.

WILLEMSTAD/ AMSTERDAM — Officier van justitie mr. M. van Capelle heeft vandaag voor de rechtbank in Amsterdam in de laatste zaak der zogeheten "discokoeriers" negen jaar gevangenisstraf geeist tegen de 28-jarige Amsterdammer K.V., die wordt beschuldigd van het invoeren van twaalf kilo cocaine vanuit Curaçao.

Van Capelle beschouwt V. als iemand met een "regelende, organiserende rol" in de smokkelbende, die bovendien eerder werd veroordeeld wegens overtreding van de opiumwet. De man heeft elke betrokkenheid bij de cocainesmokkel ontkend. Tal van getuigen spreken hem echter tegen.

De officier nam de verdachte vooral kwalijk dat hij anderen - vooral koeriers - in het ongeluk heeft gestort door hen op het misdaadpad te brengen. In Nederland geronselde koeriers werden gearresteerd in onder meer Parijs, Willemstad en Cayenne en verdwenen aldaar achter de tralies.

Met de afhandeling van de zaak tegen V. heeft de Amsterdamse rechtbank het proces tegen in totaal vijftien verdachten achter de rug. De hoogst opgelegde straf tot dusver is acht jaar. Gisteren hoorde een 26-jarige ronselaar vijftien jaar gevangenisstraf tegen zich eisen. De rechtbank doet in de donderdag en vrijdag behandelde zaken uitspraak op 11 maart.

INGEZONDEN

Toekomst conferentie

PUNT 1 OF 3 op de agenda van de Tockomst Conferentie zal het stokpaardje van de laatste drie decennia worden. U raadt het al: de structura estatal.

Jammer genoeg zijn onze politici zozeer met hun eigen concepties van de gewenste structuur bezig, dat ze zich niet of nauwelijks verdiept hebben in wat het volk eigenlijk wil.

Het notoire referendum zonder hetwelk het houden van deze conferentie strikt genomen verloren tijd is, werd zoals bekend nooit gehouden. Maar wie even nadenkt, zal zeggen: waarom dan geen rappe telefoonenquête door de UNA laten organiseren? Dan weet men tenminste welke kant men uit moet, wat de discussies minder oeverloos zal maken.

En als men rancune jegens de UNA gevoelt vanwege de recente geloofwaardigheidsenquête, kan men ook de mensen van het CBS vragen. Verder zou men de hulp kunnen of beter moeten inroepen van de Accountantsdienst. Zij kunnen de regering haarfijn uitleggen wat het verschil is tussen een crediteur en een debiteur. Het is nog steeds zo, dat de eerste gewoonweg meer in de geitemelk te brokkelen heeft dan de laatste.

Als men dit principe in de gaten houdt, bereikt men wellicht meer dan met onverbloemde openhartigheid, die aan schaamteloosheid grenst. Mocht deze conferentie inderdaad gehouden worden zoals gepland, dan wens ik de deelnemers veel succes. Geen persoonlijk politiek succes, maar succes in het belang van land en eiland, wat niet hetzelfde is.

PIET W. SYBRANDY

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

5de Trekking — **Donderdag 25 februari 1993**

EENHEDEN	
6	100
TIEN TALLEN	
15	100
16	100
21	100
41	350
50	100
53	120
64	100
72	100
89	100
HONDERD TALLEN	
101	100
117	100
118	100
124	100
126	100
141	140
150	100
153	120
162	100
165	100
171	100
178	100
201	100
223	100
229	100
241	140
250	100
253	250
263	100
269	100
271	100
276	100
288	100
300	100
305	100
308	100
317	100
332	1000
335	100
341	140
350	100
353	120
[illegible]	
1450	100
1453	120
1456	100
1482	100
1501	100
1534	100
1541	140
1550	100
1553	120
1554	100
1571	100
1583	100
1594	100
1597	100
1600	100
1601	100
1607	100
1641	140
1644	100
1646	100
1650	150
1653	120
1661	100
1690	100
1712	100
1740	100
1741	140
1742	100
1746	100
1750	100
1753	120
1763	100
1768	100
1771	100
1777	100
1841	140
1850	100
1853	120
1860	100
1867	100
1877	100
1883	100
1886	100
1891	100
1892	100
1893	100
1898	100
1902	100
1941	140
1944	100
1950	100
1953	120
1959	100
[illegible]	
3029	100
3041	350
3045	100
3050	100
3053	120
3055	100
3057	100
3062	100
3071	100
3087	100
3103	100
3130	100
3141	100
3141	140
3150	100
3153	120
3178	100
3204	100
3233	100
3241	140
3250	100
3253	250
3265	500
3267	100
3270	100
3316	100
3327	100
3337	100
3341	100
3341	140
3346	100
3350	100
3353	120
3358	100
3363	100
3367	100
3387	100
3389	100
3395	100
3402	100
3430	100
3441	140
3450	100
3453	120
3462	100
3464	100
3496	100
3521	100
3541	140
3548	100
3550	100
3553	120
3577	100
[illegible]	
4690	100
4695	100
4741	140
4749	100
4750	100
4753	120
4757	100
4763	100
4764	100
4766	100
4771	100
4772	1000
4781	100
4791	100
4831	100
4833	100
4839	100
4841	140
4850	100
4853	120
4867	100
4892	100
4919	100
4941	100
4941	140
4950	100
4953	120
4959	100
4961	100
4965	100
VIJF DUIZEND	
5005	100
5041	350
5043	100
5050	100
5053	120
5059	100
5079	100
5093	100
5094	100
5111	100
5116	100
5119	100
5130	100
5141	140
5150	100
5151	100
5153	120
5171	100
5190	100
[illegible]	
6398	100
6401	100
6412	100
6423	100
6441	100
6441	140
6450	100
6451	100
6453	120
6464	100
6465	100
6483	100
6493	100
6499	100
6504	100
6518	100
6533	100
6536	100
6537	100
6541	140
6543	100
6548	100
6550	100
6553	120
6555	100
6565	100
6567	100
6572	100
6574	100
6578	100
6580	100
6615	100
6622	100
6628	100
6641	100
6641	140
6643	100
6650	150
6653	120
6681	100
6682	100
6691	100
6693	100
6712	100
6740	100
6741	140
6750	100
6752	100
6753	120
6760	100
6761	100
6777	100
6779	100
[illegible]	
7920	100
7922	100
7931	100
7934	100
7941	140
7950	100
7951	100
7953	120
7957	100
7972	100
7978	100
ACHT DUIZEND	
8019	100
8024	100
8033	100
8035	500
8041	350
8050	100
8053	120
8072	100
8074	100
8077	100
8086	100
8113	100
8114	100
8117	100
8134	100
8141	140
8150	100
8153	100
8153	120
8164	100
8165	100
8176	100
8180	100
8229	100
8241	140
8250	100
8252	100
8253	250
8254	100
8281	100
8300	100
8305	100
8306	100
8308	100
8313	100
8341	140
8342	100
8350	100
8353	120
8365	100
8367	100
8376	100
8391	100
8404	100
8407	100
8437	100
8438	100
8441	140
8442	100
8447	100
8449	100
8450	100
8451	100
8453	120
8485	100
8505	100
8511	100
8523	100
8531	100
8541	140
8545	100
8550	100
8553	120
8591	100
8592	100
8601	100
8615	100
8621	100
8631	100
8632	100
8641	140
8650	100
8650	150
8653	120
8663	100
8695	100
8705	100
8741	140
8750	100
8751	100
8753	120
8756	100
8774	100
8779	100
8837	100
8841	100
8841	140
8850	100
8853	120
8854	100
8868	100
8872	100
8884	100
8919	100
8924	100
8935	100
8940	100
8941	140
8943	100
8950	100
8953	120
8978	100
8994	100
NEGEN DUIZEND	
9012	100
9032	100
9035	100
9041	350
9049	100
9050	100
9053	120
9080	100
9084	100
9085	100
9093	100
9119	100
9127	100
9136	100
9137	100
9141	140
9148	100
9150	100
9153	120
9159	100
9162	100
9163	100
9164	100
9170	100
9185	100
9191	100
9192	100
9196	100
9205	100
9217	100
9232	100
9241	140
9250	100
9253	250
9259	100
9260	100
9266	100
9312	100
9341	140
9350	100
9353	120
9368	100
9391	100
9394	100
9401	100
9423	100
9425	100
9428	100
9429	100
9440	100
9441	140
9450	100
9453	120
9465	100
9484	100
9499	100
9510	100
9537	500
9541	140
9550	100
9552	100
9553	120
9584	100
9589	100
9591	100
9635	100
9638	100
9641	140
9646	100
9650	150
9651	100
9653	120
9678	100
9680	100
9682	100
9741	140
9746	100
9750	100
9753	120
9757	100
9770	100
9781	100
9794	100
9797	100
9841	140
9842	100
9850	100
9853	120
9860	100
9868	100
9874	100
9889	100
9894	100
9899	100
9902	100
9938	100
9941	140
9950	100
9953	120
9959	100
9980	100
9987	100
9993	100
TIEN DUIZEND	
10005	100
10012	100
10018	100
10030	100
10035	100
10041	350
10043	100
10044	100
10046	100
10050	100
10053	120
10054	100
10056	100
10065	100
10066	100
10109	100
10111	100
10141	100
10141	140
10150	100
10153	120
10158	100
10159	100
10191	100
10241	140
10248	100
10250	100
10253	250
10254	100
10279	100
10284	100
10289	100
10296	100
10324	100
10338	100
10341	140
10342	100
10350	100
10353	120
10361	100
10366	100
10375	100
10385	100
10399	100
10402	100
10408	100
10415	100
10423	100
10424	100
10426	100
10439	100
10441	140
10450	100
10453	120
10462	100
10500	100
10509	100
10541	140
10550	100
10553	120
10555	100
10573	100
10579	100
10585	100
10591	100
10619	100
10639	100
10641	140
10646	100
**********	
3DE PRIJS	
**********	
10649	1000
10650	10000
10651	1000
**********	
10651	100
10653	120
10732	100
10741	140
10744	100
10750	100
10753	120
10762	100
10769	100
10796	100
10808	100
10810	100
10841	140
10850	100
10853	120
10857	100
10858	100
10862	100
10869	100
10927	100
10928	100
10941	140
10949	100
10950	100
10951	100
10953	120
10961	100
10965	100
10981	100
10990	500
10995	500
10998	100
ELF DUIZEND	
11006	100
**********	
1STE PRIJS	
**********	
11040	2000
11041	100000
11042	2000
**********	
11043	100
11044	100
11045	100
11050	100
11057	120
11066	100
11081	100
11086	100
11093	100
11105	100
11117	100
11135	100
11141	140
11150	100
11153	120
11181	100
11188	100
11200	100
11209	100
11241	140
11242	100
11247	100
11250	100
11252	100
11253	250
11257	100
11307	100
11326	100
11332	100
11341	140
11350	100
11350	100
11353	120
11367	100
11369	100
11377	100
11378	100
11405	100
11406	100
11436	100
11441	140
11448	100
11450	100
11450	100
11453	120
11454	100
11455	100
11460	100
11474	100
11477	100
11487	100
11505	100
11512	100
11525	100
11541	140
11544	100
11550	100
11553	120
11560	100
11565	100
11571	100
11591	100
11599	100
11601	100
11603	100
11635	100
11641	140
11650	150
11653	120
11656	100
11692	100
11693	100
11706	100
11721	100
11741	140
11748	100
11750	100
11753	120
11805	100
11809	100
11815	100
11831	100
11841	140
11850	100
11853	120
11876	100
11900	100
11903	100
11921	100
11938	100
11941	140
11950	100
11953	120
11963	100
11985	100
11993	100
11994	100
TWAALF DUIZEND	
12004	100
12022	100
12023	100
12041	350
12046	100
12050	100
12053	120
12088	100
12100	100
12141	140
12144	100
12148	100
12150	100
12153	120
12156	100
12171	100
12185	500
12190	100
12229	100
12234	100
12241	140
12250	100
12251	100
12253	250
12286	100
12290	100
12294	100
12305	100
12310	100
12315	100
12328	100
12334	100
12341	140
12350	100
12353	100
12353	120
12363	100
12389	100
12406	100
12412	100
12419	100
12441	140
12450	100
12453	120
12475	100
12480	100
12486	100
12499	100
12510	100
12519	100
12528	100
12531	100
12541	140
12543	100
12550	100
12553	120
12572	100
12626	100
12631	100
12641	140
12648	100
12650	150
12653	120
12654	100
12656	100
12681	100
12694	100
12729	100
12737	100
12741	140
12743	100
12746	100
12750	100
12753	120
12754	100
12759	100
12772	100
12780	100
12783	100
12807	100
12810	100
12826	100
12831	100
12832	100
12834	100
12836	100
12839	100
12841	140
12850	100
12853	120
12864	100
12870	100
12885	100
12895	100
12917	100
12920	100
12941	140
12942	100
12946	100
12950	100
12951	100
12953	120
DERTIEN DUIZEND	
13000	100
13001	100
13006	100
13015	100
13016	100
13031	100
13037	100
13041	350
13050	100
13052	100
13053	120
13060	100
13061	500
13088	100
13092	100
13100	100
13106	100
13126	100
13141	140
13142	100
13150	100
13151	100
13153	120
13159	100
13190	100
13220	100
13234	100
13240	100
13241	140
13250	100
13251	100
**********	
2DE PRIJS	
**********	
13252	1500
13253	30000
13254	1500
**********	
13278	100
13299	100
13304	100
13329	100
13334	100
13340	100
13341	140
13347	500
13350	100
13353	120
13385	100
13397	100
13413	100
13414	500
13427	100
13434	100
13436	100
13437	100
13440	100
13441	140
13450	100
13453	120
13458	100
13481	100
13498	100
13501	100
13502	100
13516	100
13537	100
13541	140
13549	100
13550	100
13553	100
13553	120
13568	100
13585	100
13594	100
13612	100
13613	100
13619	100
13629	100
13630	100
13641	140
13650	150
13651	100
13653	120
13661	100
13666	100
13678	100
13697	100
13698	100
13703	100
13739	100
13740	100
13741	140
13742	100
13750	100
13753	120
13764	100
13779	100
13782	100
13801	100
13829	100
13830	100
13841	140
13849	100
13850	100
13853	120
13866	100
13879	100
13888	100
13908	100
13912	100
13930	100
13932	100
13941	140
13950	100
13953	120
13962	100
13974	100
13991	100
13997	100
VEERTIEN DUIZEND	
14021	100
14031	100
14040	100
14041	350
14042	100
14048	100
14050	100
14053	120
14069	100
14079	100
14106	100
14118	100
14119	100
14122	100
14123	100
14141	140
14150	100
14153	120
14176	100
14203	100
14241	140
14250	100
14253	250
14261	1000
14270	100
14280	100
14297	100
14302	100
14308	100
14314	100
14336	100
14341	140
14342	100
14347	1000
14350	100
14353	120
14371	100
14394	100
14430	100
14439	100
14441	100
14441	140
14443	100
14450	100
14453	120
14461	100
14467	100
14493	100
14504	100
14507	100
14525	100
14541	140
14550	100
14550	100
14552	100
14553	120
14560	100
14567	100
14569	100
14613	100
14628	100
14630	100
14641	140
14646	100
14648	100
14650	150
14653	120
14666	100
14674	100
14692	100
14699	100
14700	100
14737	100
14741	140
14744	100
14750	100
14753	120
14787	100
14801	100
14812	100
14813	100
14820	100
14828	100
14841	140
14850	100
14853	120
14854	500
14856	100
14858	100
14931	100
14937	100
14939	100
14941	140
14950	100
14953	120
VIJFTIEN DUIZEND	
15002	100
15012	100
15027	100
15038	100
15041	350
15044	100
15050	100
15053	120
15075	100
15094	100
15109	100
15116	100
15117	100
15122	100
15134	100
15138	100
15141	140
15148	100
15150	100
15153	120
15173	100
15176	100
15189	100
15192	100
15206	100
15226	100
15241	140
15245	100
15250	100
15253	250
15267	100
15274	100
15275	100
15302	100
15305	100
15308	100
15313	100
15316	100
15336	100
15337	100
15341	140
15350	100
15351	100
15353	120
15356	100
15358	100
15390	100
15408	100
15436	100
15441	140
15446	100
15450	100
15453	120
15486	100
15496	500
15519	100
15522	100
15532	100
15533	100
15541	140
15549	100
15550	100
15553	120
15579	100
15582	100
15602	100
15625	100
15641	140
15650	150
15653	120
15654	100
15656	100
15693	100
15704	100
15708	100
15724	100
15728	100
15732	100
15741	140
15750	100
15751	100
15753	120
15765	100
15766	100
15777	100
15791	100
15797	100
15833	100
15841	140
15850	100
15853	120
15854	100
15857	100
15862	100
15888	100
15894	100
15921	100
15924	100
15925	100
15941	140
15950	100
15952	100
15953	120
15964	100
15966	100
15973	100
15980	100
ZESTIEN DUIZEND	
16005	100
16011	100
16015	100
16020	100
16041	350
16049	100
16050	100
16053	120
16065	100
16075	100
16087	100
16090	100
16099	100
16112	100
16119	100
16124	100
16135	100
16141	140
16148	100
16150	100
16150	100
16153	120
16158	100
16161	100
16190	100
16195	100
16196	100
16203	100
16241	140
16243	100
16248	100
16250	100
16250	100
16252	100
16253	250
16269	100
16277	100
16313	100
16319	100
16320	100
16331	100
16341	140
16349	500
16350	100
16353	120
16359	100
16368	100
16370	100
16373	100
16376	100
16377	100
16407	100
16436	100
16439	100
16441	140
16450	100
16453	120
16454	100
16487	100
16497	100
16502	100
16508	100
16528	100
16541	140
16550	100
16553	120
16565	100
16587	100
16594	100
16607	100
16620	100
16624	100
16627	100
16641	140
16643	100
16646	100
16650	150
16653	120
16655	100
16668	100
16671	100
16673	100
16674	100
16675	100
16680	100
16684	100
16692	100
16700	100
16714	100
16727	100
16731	100
16741	140
16750	100
16751	100
16753	120
16755	100
16790	100
16802	100
16815	100
16841	140
16845	100
16850	100
16853	120
16858	100
16859	100
16865	100
16869	100
16889	100
16906	100
16928	100
16929	100
16938	100
16941	140
16950	100
16951	100
16952	100
16953	120
16960	100
16966	100
16970	100
16982	100
16990	100
ZEVENTIEN DUIZEND	
17022	100
17041	350
17045	100
17048	100
17050	100
17053	120
17057	100
17060	100
17073	100
17079	100
17113	100
17128	100
17141	140
17144	100
17150	100
17153	120
17163	100
17181	100
17188	100
17216	100
17241	140
17250	100
17252	100
17253	250
17258	100
17263	100
17274	100
17291	100
17313	100
17327	100
17341	140
17344	100
17348	100
17350	100
17353	120
17373	100
17381	100
17395	100
17408	100
17413	100
17420	100
17441	140
17444	100
17450	100
17453	120
17457	100
17465	100
17487	100
17491	100
17511	100
17537	100
17541	140
17544	100
17550	100
17553	120
17560	100
17576	100
17611	100
17619	100
17636	100
17641	140
17650	150
17653	120
17682	100
17692	100
17695	100
17717	100
17724	100
17725	100
17741	140
17745	100
17750	100
17753	120
17761	100
17766	100
17779	100
17790	100
17794	100
17804	100
17810	100
17835	100
17841	140
17846	100
17850	100
17853	120
17874	100
17894	500
17916	100
17930	100
17941	140
17950	100
17951	100
17953	120
17958	100
17976	100
17994	100
ACHTTIEN DUIZEND	
18004	100
18015	100
18019	100
18026	100
18032	100
18041	350
18050	100
18053	120
18071	100
18074	100
18080	100
18086	100
18090	100
18104	100
18109	100
18136	100
18141	140
18142	100
18143	100
18144	100
18150	100
18153	120
18174	100
18186	100
18187	100
18202	100
18207	500
18239	100
18241	140
18250	100
18250	100
18253	250
18259	100
18261	100
18284	100
18289	100
18307	100
18312	100
18321	100
18335	100
18341	140
18350	100
18350	100
18353	120
18354	100
18409	100
18415	100
18417	100
18426	100
18434	100
18437	100
18441	140
18450	100
18453	120
18454	100
18458	100
18473	100
18489	100
18490	100
18508	100
18534	100
18535	100
18541	140
18550	100
18553	120
18561	100
18574	100
18589	100
18593	100
18625	100
18641	140
18650	150
18653	120
18657	100
18675	100
18678	100
18692	100
18698	100
18724	100
18741	140
18750	100
18753	120
18761	100
18767	100
18774	100
18778	100
18800	100
18803	100
18804	100
18822	100
18835	100
18841	140
18846	100
18850	100
18853	120
18874	100
18900	100
18929	100
18939	100
18941	140
18950	100
18953	120
18986	1000
18990	100
18991	100
NEGENTIEN DUIZEND	
19018	100
19020	100
19030	100
19031	100
19032	100
19040	100
19041	350
19045	100
19050	100
19052	100
19053	120
19055	100
19078	100
19080	100
19082	100
19095	100
19098	100
19105	100
19119	100
19141	140
19150	100
19150	100
19153	120
19176	100
19177	100
19184	100
19217	100
19225	100
19241	100
19241	140
19249	100
19250	100
19253	250
19263	100
19316	100
19341	140
19350	100
19353	120
19364	100
19367	100
19397	100
19409	100
19418	100
19431	100
19434	100
19441	140
19450	100
19453	120
19472	100
19478	100
19489	100
19492	100
19496	100
19499	100
19504	100
19541	100
19541	140
19550	100
19553	120
19570	100
19572	100
19587	100
19592	100
19595	100
19603	100
19607	100
19616	100
19617	100
19629	100
19631	100
19635	100
19641	140
19650	150
19653	120
19661	100
19666	100
19667	100
19684	100
19708	100
19716	100
19741	140
19742	100
19750	100
19753	120
19757	100
19762	100
19789	100
19791	100
19797	100
19803	100
19804	100
19816	100
19821	100
19824	100
19841	140
19847	100
19849	100
19850	100
19853	120
19866	100
19873	100
19903	100
19920	100
19924	100
19932	100
19935	100
19941	140
19945	100
19950	100
19953	120
19966	100
19981	100
TWINTIG DUIZEND	
20005	100
20010	100
20024	100
20032	100
20041	350
20048	100
20050	100
20053	120
20057	100
20077	100
20082	100
20091	100
20100	100
20116	100
20121	100
20125	100
20134	100
20141	140
20146	100
20150	100
20153	120
20154	100
20156	100
20169	100
20171	100
20185	100
20221	100
20230	100
20234	100
20241	100
20241	140
20245	100
20248	100
20250	100
20252	100
20253	250
20254	100
20258	100
20264	100
20288	100
20316	100
20341	140
20344	100
20350	100
20353	120
20363	100
20374	100
20388	100
20432	100
20439	100
20441	140
20450	100
20453	120
20465	100
20486	100
20488	100
20495	100
20499	100
20508	100
20541	140
20550	100
20553	120
20570	100
20575	100
20584	100
20595	100
20603	100
20605	100
20613	100
20621	100
20641	140
20643	100
20650	150
20653	120
20667	100
20690	100
20738	100
20741	140
20750	100
20753	120
20799	100
20802	100
20806	100
20826	100
20833	100
20841	140
20850	100
20853	100
20853	120
20855	100
20861	100
20878	100
20881	100
20882	100
20885	100
20920	100
20931	100
20941	140
20943	100
20944	100
20950	100
20953	120
20955	100
20976	100
20993	100
20994	100
20999	100
EEN EN TWINTIG DUIZEND	
21025	100
21036	100
21040	100
21041	350
21050	100
21053	120
21059	100
21061	100
21068	100
21116	100
21132	100
21139	100
21141	140
21150	100
21152	100
21153	120
21155	100
21158	100
21191	100
21205	100
21207	100
21241	100
21241	140
21250	100
21253	250
21266	100
21270	100
21276	100
21325	100
21335	100
21341	140
21345	100
21348	100
21350	100
21351	100
21353	100
21353	120
21383	100
21399	100
21402	100
21404	100
21431	100
21441	140
21450	100
21453	120
21493	100
21520	100
21529	100
21539	100
21541	140
21550	100
21551	100
21553	120
21555	100
21557	100
21577	100
21586	100
21636	100
21637	100
21641	140
21646	100
21650	150
21653	120
21655	100
21658	100
21665	100
21708	100
21719	100
21733	100
21741	140
21750	100
21752	100
21753	120
21757	100
21758	100
21772	100
21815	100
21816	100
21818	100
21822	100
21828	100
21835	100
21841	140
21850	100
21853	120
21864	100
21876	100
21896	100
21904	100
21913	100
21939	100
21941	140
21950	100
21952	100
21953	120
21963	100
21969	100
21972	100
21995	100
21997	100
TWEE EN TWINTIG DUIZEND	
22008	100
22009	100
22015	100
22020	100
22027	100
22041	350
22050	100
22053	120
22054	100
22094	100
22117	100
22125	100
22139	100
22141	140
22145	100
22150	100
22153	120
22179	100
22186	100
22190	100
22194	100
22195	100
22204	100
22212	100
22221	100
22241	140
22250	100
22253	250
22260	100
22273	100
22274	100
22280	100
22308	100
22314	100
22341	140
22350	100
22353	120
22358	100
22391	100
22411	100
22421	100
22424	100
22441	140
22450	100
22453	120
22457	100
22473	100
22499	100
22500	100
22516	100
22530	100
22541	140
22550	100
22553	120
22558	100
22565	100
22580	100
22591	100
22608	100
22621	100
22641	140
22647	100
22650	150
22653	120
22669	100
22680	100
22691	100
22703	500
22717	100
22718	100
22741	140
22743	100
22744	100
22750	100
22753	120
22754	100
22810	100
22815	100
22823	100
22829	100
22839	100
22841	140
22844	100
22850	100
22851	100
22853	120
22860	100
22863	100
22867	100
22879	100
22885	100
22902	100
22904	100
22909	100
22912	100
22929	100
22941	140
22947	100
22950	100
22953	120
22957	100
22964	100
22965	100
22998	100
DRIE EN TWINTIG DUIZEND	
23003	100
23010	100
23028	100
23038	100
23041	350
23050	100
23053	120
23066	100
23067	100
23075	100
23107	100
23121	100
23141	140
23150	100
23153	120
23172	100
23177	100
23181	100
23200	100
23205	100
23212	100
23216	100
23226	100
23230	100
23233	100
23235	100
23241	140
23242	100
23250	100
23253	250
23261	100
23267	100
23305	100
23333	100
23337	100
23339	100
23341	140
23350	100
23353	100
23353	120
23359	100
23365	100
23384	100
23398	100
23415	100
23417	100
23435	100
23436	100
23441	140
23446	100
23450	100
23450	100
23453	120
23470	100
23488	100
23489	1000
23541	140
23545	100
23549	100
23550	100
23553	120
23575	100
23590	100
23598	100
23641	140
23650	150
23653	120
23664	100
23691	100
23696	100
23704	100
23741	140
23750	100
23752	100
23753	120
23775	100
23777	100
23779	100
23800	100
23833	100
23839	100
23841	140
23843	100
23850	100
23853	120
23854	100
23877	100
23891	100
23893	100
23899	100
23934	100
23940	100
23941	140
23950	100
23953	100
23953	120
23954	100
23956	100
23957	100
23959	100
23970	100
23975	100
23978	100
23979	100
23981	100
23991	100
VIER EN TWINTIG DUIZEND	
24012	100
24013	100
24018	100
24028	100
24029	100
24041	350
24049	100
24050	100
24053	120
24055	100
24061	100
24076	100
24088	100
24094	100
24114	100
24122	100
24141	140
24142	100
24150	100
24153	120
24168	100
24170	100
24174	100
24189	100
24222	100
24230	100
24241	140
24249	100
24250	100
24253	250
24257	100
24267	100
24277	100
24283	100
24308	100
24310	100
24319	100
24323	100
24335	100
24341	140
24350	100
24353	120
24360	100
24373	100
24390	100
24394	100
24396	1000
24411	100
24417	100
24418	100
24441	140
24445	100
24450	100
24453	120
24454	100
24457	100
24475	100
24497	100
24533	100
24541	140
24549	100
24550	100
24553	120
24563	100
24578	100
24582	100
24587	100
24608	100
24625	100
24641	140
24650	150
24653	100
24653	120
24667	100
24673	100
24683	100
24691	100
24697	100
24713	100
24741	140
24750	100
24751	100
24753	120
24794	100
24804	100
24814	100
24831	100
24841	140
24842	100
24850	100
24853	120
24863	100
24915	100
24925	100
24941	140
24950	100
24953	120
24954	1000
24959	100
24989	100
24995	100
VIJF EN TWINTIG DUIZEND	
25004	100
25006	100
25028	100
25041	350
25049	100
25050	100
25051	100
25053	120
25063	100
25064	100
25067	100
25101	100
25127	100
25141	140
25150	100
25153	120
25188	100
25205	100
25224	100
25229	100
25234	100
25240	100
25241	140
25250	100
25253	100
25253	250
25255	100
25287	100
25292	100
25311	100
25319	100
25324	100
25341	140
25350	100
25353	120
25374	100
25386	100
25398	100
25420	1000
25441	100
25441	140
25445	100
25446	100
25450	100
25453	120
25462	100
25472	100
25480	100
25482	100
25490	100
25495	100
25521	100
25541	140
25550	100
25553	120
25572	100
25575	100
25576	100
25582	100
25592	100
25606	100
25619	100
25627	100
25641	140
25642	100
25650	150
25652	100
25653	120
25657	100
25670	100
25704	100
25714	100
25719	100
25741	100
25741	140
25743	100
25746	100
25750	100
25753	120
25763	100
25765	100
25792	100
25802	100
25820	100
25821	100
25841	140
25845	100
25850	100
25853	120
25854	100
25858	100
25859	100
25866	100
25900	100
25901	100
25922	100
25939	100
25941	140
25949	100
25950	100
25953	120
25983	100
25986	100
25987	100
ZES EN TWINTIG DUIZEND	
26019	100
26041	350
26045	100
26050	100
26053	120
26057	100
26066	100
26082	100
26083	100
26091	100
26097	100
26116	100
26117	100
26118	100
26129	100
26138	100
26141	140
26145	100
26150	100
26153	100
26153	120
26164	100
26173	100
26176	100
26186	100
26187	1000
26190	100
26241	140
26250	100
26253	250
26255	100
26287	100
26296	100
26327	100
26341	140
26350	100
26353	120
26363	100
26387	100
26393	100
26395	100
26398	100
26399	100
26401	100
26423	100
26438	100
26441	140
26450	100
26453	120
26456	100
26473	100
26509	100
26516	100
26524	100
26534	100
26537	100
26541	140
26542	100
26550	100
26553	120
26631	100
26639	100
26641	140
26647	100
26650	150
26653	120
26661	100
26665	100
26676	100
26706	100
26720	100
26729	100
26731	100
26739	100
26741	140
26750	100
26751	100
26753	120
26756	100
26761	100
26788	100
26798	100
26805	100
26824	100
26836	100
26840	100
26841	140
26850	100
26853	120
26901	100
26921	100
26938	100
26940	100
26941	140
26950	100
26953	120
26955	100
26971	100
ZEVEN EN TWINTIG DUIZEND	
27013	100
27039	100
27041	350
27050	100
27053	120
27062	100
27071	100
27097	100
27099	100
27100	100
27116	100
27141	140
27142	100
27150	100
27153	120
27155	100
27162	100
27214	100
27231	500
27241	140
27250	100
27253	250
27257	100
27272	100
27301	100
27303	100
27307	100
27321	100
27325	100
27330	100
27333	500
27341	140
27350	100
27353	120
27375	100
27399	100
27441	140
27444	100
27450	100
27453	120
27461	100
27463	100
27467	100
27482	100
27484	100
27514	100
27522	100
27536	100
27541	140
27550	100
27552	100
27553	120
27579	100
27587	100
27593	100
27607	100
27620	100
27641	140
27643	100
27650	150
27653	120
27663	100
27694	100
27717	100
27723	100
27733	100
27741	140
27749	100
27750	100
27753	120
27756	100
27783	100
27800	100
27801	100
27841	140
27850	100
27850	100
27852	100
27853	120
27864	100
27886	100
27916	100
27940	100
27941	140
27942	100
27950	100
27953	120
27956	100
27958	100
27962	100
27968	100
ACHT EN TWINTIG DUIZEND	
28008	100
28013	100
28015	100
28041	350
28048	100
28050	100
28051	100
28053	100
28053	120
28055	100
28077	100
28084	100
28104	100
28111	100
28126	100
28139	100
28141	140
28150	100
28150	100
28153	120
28163	100
28185	100
28189	100
28199	100
28200	100
28205	100
28207	100
28221	100
28241	140
28250	100
28253	250
28301	100
28305	100
28306	100
28307	100
28320	100
28322	100
28337	100
28341	140
28350	100
28353	120
28370	100
28403	100
28406	100
28408	100
28418	100
28420	100
28427	100
28441	140
28450	100
28453	100
28453	120
28461	100
28469	100
28479	100
28505	100
28520	100
28541	140
28550	100
28553	120
28577	100
28583	100
28596	100
28618	100
28623	100
28625	100
28641	100
28641	140
28647	100
28650	150
28653	120
28659	100
28666	100
28677	100
28692	100
28696	100
28699	100
28741	140
28745	100
28750	100
28753	120
28767	100
28789	100
28802	100
28822	100
28836	100
28838	100
28841	140
28844	100
28850	100
28853	120
28861	100
28871	100
28873	100
28875	100
28878	100
28888	100
28890	100
28906	100
28928	100
28941	140
28946	100
28950	100
28953	120
28957	100
28959	100
28960	100
28964	100
NEGEN EN TWINTIG DUIZEND	
29001	100
29036	100
29041	350
29050	100
29053	120
29084	100
29087	100
29088	100
29093	100
29113	100
29128	100
29141	140
29150	100
29150	100
29153	120
29158	100
29199	100
29201	100
29207	100
29211	100
29212	100
29241	140
29250	100
29253	250
29295	100
29302	1000
29319	100
29322	100
29323	100
29325	100
29330	100
29331	100
29340	1000
29341	140
29350	100
29353	120
29354	100
29410	100
29417	100
29418	1000
29422	100
29437	100
29441	140
29450	100
29453	120
29467	100
29474	100
29475	100
29489	100
29490	100
29498	100
29512	100
29536	100
29537	100
29539	100
29541	100
29541	140
29550	100
29553	120
29570	100
29575	100
29580	100
29601	100
29639	100
29640	100
29641	140
29650	150
29653	120
29684	100
29688	100
29692	100
29701	100
29713	100
29714	100
29717	100
29718	100
29723	100
29726	100
29741	140
29747	100
29750	100
29753	120
29764	100
29777	100
29782	100
29796	100
29806	100
29814	100
29841	140
29850	100
29853	120
29856	100
29862	100
29866	100
29882	100
29888	100
29906	100
29931	100
29941	140
29947	100
29950	100
29953	120
29961	100
29966	100
29972	100
29980	100
DERTIG DUIZEND	
30021	100
30032	100
30041	350
30042	100
30050	100
30053	120
30065	100
30077	100
30079	100
30084	100
30097	100
30103	100
30126	100
30141	140
30143	100
30150	100
30153	120
30158	100
30217	100
30218	100
30241	140
30250	100
30253	250
30260	100
30268	100
30283	100
30300	100
30309	100
30322	100
30331	100
30335	100
30341	100
30341	140
30343	100
30350	100
30353	100
30353	120
30364	100
30369	100
30371	100
30403	500
30414	100
30415	100
30417	100
30441	140
30450	100
30453	120
30463	100
30506	100
30509	100
30530	100
30537	100
30541	140
30550	100
30553	120
30573	100
30597	100
30602	100
30629	100
30640	100
30641	140
30648	100
30650	150
30653	120
30664	100
30672	100
30674	100
30678	100
30686	100
30739	100
30741	140
30745	100
30750	100
30753	120
30761	100
30762	100
30780	100
30795	100
30820	100
30829	100
30837	100
30841	100
30841	140
30850	100
30853	100
30853	120
30854	100
30859	100
30860	100
30864	100
30873	100
30897	100
30921	100
30933	100
30941	140
30950	100
30953	120
30960	100
30965	100
30992	100
EEN EN DERTIG DUIZEND	
31041	350
31043	100
31045	100
31050	100
31053	100
31053	120
31054	100
31111	100
31116	100
31119	100
31141	140
31150	100
31153	120
31167	100
31173	100
31187	100
31192	100
31194	100
31199	100
31206	100
31210	100
31218	100
31220	100
31226	100
31238	100
31241	140
31247	100
31250	100
31253	250
31265	100
31305	100
31314	100
31337	100
31341	140
31350	100
31353	120
31372	100
31383	100
31395	100
31401	100
31421	100
31422	100
31429	100
31436	100
31437	100
31441	140
31442	100
31450	100
31453	120
31458	100
31463	100
31469	100
31520	100
31529	100
31541	140
31544	100
31550	100
31553	120
31560	100
31564	100
31578	100
31582	100
31585	100
31631	100
31641	140
31643	100
31650	150
31653	120
31673	100
31678	100
31685	100
31702	100
31703	100
31704	100
31708	100
31718	100
31741	140
31750	100
31753	120
31763	100
31776	100
31781	100
31782	100
31794	100
31816	100
31821	100
31828	100
31841	140
31850	100
31853	120
31856	100
31922	100
31936	100
31941	100
31941	140
31949	100
31950	100
31953	120
31958	100
TWEE EN DERTIG DUIZEND	
32008	100
32024	100
32038	100
32041	350
32047	100
32050	100
32053	120
32058	100
32104	100
32119	100
32125	100
32137	100
32138	100
32141	140
32150	100
32153	120
32183	100
32214	100
32222	100
32241	140
32248	100
32250	100
32253	250
32274	100
32284	100
32296	100
32308	100
32309	100
32318	100
32327	100
32334	100
32340	100
32341	140
32350	100
32353	120
32363	100
32370	100
32387	100
32392	100
32417	100
32430	100
32441	140
32450	100
32452	100
32453	120
32463	100
32483	100
32500	100
32534	100
32541	140
32550	100
32553	120
32555	100
32568	100
32579	100
32583	100
32584	100
32612	100
32628	100
32631	100
32641	140
32644	100
32650	150
32653	120
32675	100
32697	100
32708	100
32714	100
32720	100
32741	140
32745	100
32746	100
32750	100
32753	120
32782	100
32791	100
32808	100
32828	100
32833	100
32841	140
32850	100
32853	120
32859	100
32865	100
32866	100
32912	100
32941	140
32950	100
32953	120
32961	100
32972	100
32998	100
DRIE EN DERTIG DUIZEND	
33041	350
33045	100
33047	100
33050	100
33053	120
33059	100
33070	100
33075	100
33095	100
33097	100
33121	100
33122	100
33137	100
33141	140
33145	100
33150	100
33152	100
33153	120
33157	100
33159	100
33171	100
33213	100
33222	100
33224	100
33226	100
33241	140
33250	100
33253	250
33290	100
33296	100
33309	100
33318	100
33336	100
33339	100
33341	140
33343	100
33345	100
33350	100
33353	120
33376	100
33387	100
33396	100
33411	100
33414	100
33416	100
33424	100
33441	140
33443	100
33449	100
33450	100
33450	100
33453	120
33469	100
33494	100
33527	100
33541	140
33549	100
33550	100
33553	120
33561	100
33567	100
33583	100
33612	100
33616	100
33623	100
33635	100
33639	100
33641	140
33642	100
33650	150
33653	120
33662	100
33669	100
33679	100
33684	100
33693	100
33729	100
33741	140
33750	100
33753	120
33755	100
33762	100
33767	100
33795	100
33841	140
33842	100
33850	100
33853	120
33883	100
33886	100
33894	100
33901	100
33902	100
33912	100
33916	100
33936	100
33938	100
33941	140
33942	100
33947	100
33950	100
33953	100
33953	120
33966	100
33970	100
33979	100
VIER EN DERTIG DUIZEND	
34035	100
34041	350
34050	100
34050	100
34052	100
34053	120
34075	100
34113	100
34127	100
34130	100
34133	100
34141	140
34144	100
34150	100
34153	120
34171	100
34181	100
34193	100
34196	100
34201	100
34206	100
34209	100
34241	140
34250	100
34251	100
34253	250
34257	100
34277	100
34310	100
34341	140
34343	100
34350	100
34353	120
34389	100
34398	100
34401	100
34419	100
34441	140
34450	100
34453	120
34481	100
34513	100
34516	100
34535	100
34541	140
34550	100
34553	120
34566	100
34598	100
34601	100
34604	100
34611	100
34626	100
34635	100
34641	140
34650	150
34653	120
34668	100
34691	100
34698	100
34701	100
34734	100
34741	140
34742	100
34750	100
34753	120
34781	100
34810	100
34812	100
34820	100
34826	100
34841	140
34846	100
34850	100
34853	120
34857	100
34860	100
34863	100
34864	100
34871	100
34898	100
34941	140
34942	100
34943	100
34949	100
34950	100
34953	120
34955	100
34973	100
34976	100
34983	100
34988	100
34992	100
34997	100

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door
Namens de Procureur-Generaal M. M. VITOR.
De Direkteur L. E. DIDIEZ.

5de trekking op Donderdag 25 februari 1993.

VOLGENDE TREKKING: DONDERDAG 11 MAART 1993.

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
11040	2.000	13252	1.500	10649	1.000
11041	**100.000**	**13253**	**30.000**	**10650**	**10.000**
11042	2.000	13254	1.500	10651	1.000

Getuigen:
J. Th. WILSON
O. I. NAHR

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO	: 8.00—15.00 continu (maandag t/m vrijdag)
ARUBA Oranjestad	: 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolas	: 8.00—12.00 en 13.30—16.00
BONAIRE	: 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)
ST. MAARTEN	: 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)
SABA	: s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch
ST. EUSTATIUS	: s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Drukkerij „De Curaçaosche Courant" N.V.

VN-mensenrechtenrapporteur Celli voor Haïti:

'Situatie na afzetten van Aristide erg verslechterd'

GENEVE - In Haïti heerst geen recht meer. De burgers zijn overgeleverd aan de willekeur van het leger. De Haïtiaanse bootvluchtelingen die door de Verenigde Staten worden teruggestuurd, worden vaak vervolgd. Dat heeft de speciale VN-gezant voor Haïti vrijdag verklaard voor de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties in Geneve.

De burgers zijn overgeleverd aan de willekeur van de politie en het leger en ontberen het recht op leven en individuele vrijheid, aldus de VN-gezant voor de mensenrechten, Tulio Bruni Celli. Hij constateerde dat de situatie in Haïti sterk verslechterd is nadat president Jean-Bertrand Aristide in september 1991 tijdens een staatsgreep door het leger verdreven werd.

Sindsdien vinden er op grote schaal terechtstellingen plaats, wordt er gemoord en gefolterd en verdwijnen er mensen. Elke vorm van protest of demonstratie wordt in de kiem gesmoord, aldus Celli, die verklaarde dat hij hierover talloze berichten van burgers heeft ontvangen.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

* * * * * * * * * *

LANDFILL TE LAGOEN
Open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur, zondag gesloten.

* * * * * * * * * *

OPENBARE BIBLIOTHEEK
Openingstijden voor het publiek: maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00, 14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
Openingstijden voor lezers: woensdag van 14.00-19.00 uur

* * * * * * * * * *

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur, gewone stukken om 16.30 uur

* * * * * * * * * *

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel. 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

* * * * * * * * * *

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur, zaterdag van 08.00-12.00 uur

* * * * * * * * * *

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur, zaterdag van 12.00-24.00 uur

* * * * * * * * * *

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

* * * * * * * * * *

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26, Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur

* * * * * * * * * *

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel. 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

* * * * * * * * * *

Dag van de Vrouw: loopbaanplanning

KRALENDIJK — De vrouwelijke employees van de overheid krijgen op 8 maart gelegenheid om gedeeltelijk onder werktijd te vergaderen. Op die dag wordt de Internationale Dag van de Vrouw gevierd. Tussen 12.00 en 14.00 uur mogen zij in de raadszaal van de Passagrahan een lezing bijwonen van drs Edith Strauss-Marsera over 'loonbaanplanning'. Na de lezing is er gelegenheid om te discussieren.

Paboso: 'Telbo was alleen maar springplank voor PTT'

KRALENDIJK — Twee jaar zijn er nu voorbij zonder dat er duidelijkheid is ontstaan over de overname van de Telefonia Boneriano door het Nederlandse bedrijf PTT-Telecom. De rechtspositie van de overheidsambtenaren die nu employees van een n.v. werden, is nog steeds niet geregeld. TELBO n.v. was voor de PTT slechts de springplank voor deelname in de Curaçaose Setel. Dat zegt Norwin Willem, fractieleider van de Paboso in de Eilandsraad.

De onderhandelingen tussen de Telbo n.v. en de PTT Telecom zijn volgens de Paboso veel te haastig van start gegaan. Zoals bekend liep het UPB-bestuur vooruit op de beslissing van de Staten dat de LRD gedecentraliseerd zou worden. Dat stuitte echter op Curaçao op enige tegenstand en de toenmalige minister van Financiën Gilbert de Paula attendeerde het Bestuurscollege van Bonaire er zeer duidelijk op, dat zij een beslissing had genomen die niet aan het BC was.

Over de handelwijze van de vakbond ABVO is de Paboso beter te spreken. Enkele ABVO-bestuursleden onder wie Herbert Cicilia en Eric Tjietjie van Bonaire vertrokken naar Den Haag, waar met de PTT-Telecom (die met 49% een minderheidspositie innam) over een collectieve arbeidsovereenkomst werd vergaderd. De uitkomst van die bespreking was een buitengewoon gunstige cao voor de vertrekkende ambtenaren van de Bonaireaanse telefoondienst. Het enige probleem was de goedkeuring van de Staten.

Paboso-leider Norwin Willem herinnert eraan, dat gedeputeerde van Financiën Ramoncito Booi meer dan eens beaamde, dat de overheid aan de verplichtingen van de cao vanaf 1 januari 1991 zou voldoen. Het werd echter december 1991 alvorens de overheid onder druk van de Paboso gedeeltelijk tegemoet kwam aan de bepalingen van de cao. De werknemers moesten echter wel een verklaring ondertekenen dat zij kerstbonus en vakantiegeld zouden terugbetalen als later de PTT-Telecom toch niet zou participeren in de TELBO n.v.

"Er zijn nu 2 jaar voorbij en er is een indicatie, dat de 'joint venture' tussen PTT-Telecom en de TELBO n.v. niet door zal gaan. Het Nederlandse bedrijf is namelijk in het geheel niet geïnteresseerd in een bedrijfje als TELBO. Bonaire komt bedrogen uit en niet in het minst de employees van TELBO n.v.", zegt Nochi Willem.

De Paboso verwijt de UPB-overheid niet pal te staan voor de belangen van de bevolking. De politieke partij weet vele vragen onbeantwoord: wat gebeurt er nu met de werknemers en wat zal de PTT-Telecom gaan doen? De oppositiepartij noemt het een schande, dat de Bonaireaanse overheid deze zaken niet naar behoren geregeld heeft.

Paboso wacht op decreet verhoging benzineprijs

KRALENDIJK — Aan het eind van de vergadering van de Eilandsraad op 1 februari verklaarde het Bestuurscollege bij monde van gezaghebber mr Frits Goedgedrag dat het officiële decreet over de prijsverhoging van de Curoil-produkten op 2 februari in de lokale media zou verschijnen. Dat is echter nog steeds niet gebeurd.

De fractieleider van de oppositie Norwin Willem vraagt zich af of de leden van de Eilandsraad opzettelijk het bos zijn ingestuurd. Hij wil weten of een publicatie in de media niet is voorgeschreven volgens P.B. 1982 no 203, omdat de prijsbepalingen van olieprodukten is bepaald in artikel 2 van de P.B. Is daarmee de prijsverhoging in feite geen illegale zaak, vraagt Willem zich af.

Willem vraagt gezaghebber Goedgedrag om meer informatie over de goedkeuring die aan de prijsverhoging werd gegeven op 23 januari, terwijl die prijsverhogingen al ingegaan was op 7 januari. Ten slotte wil de fraktieleider van de Paboso weten hoe de overheid denkt over de terugbetaling van het teveel betaalde geld in de periode van 7 tot en met 23 januari.

Ook de vijf gulden die betaald moeten worden voor het ophalen van het huisvuil zijn voor Willem nog niet duidelijk. Hij wil precies weten, welke service er voor dat bedrag door Selibon verleend wordt. Ook vraagt hij naar de eventuele nieuwe regeling bij het ophalen van huisvuil. Ten slotte wil de Paboso-leider weten op welke basis de beslissing is genomen om het WEB n.v. de kosten voor het ophalen van het huisvuil te laten innen.

Hondurese leger straat op

■ *TEGUCIGALPA - Het Hondurese leger verscheen vrijdag massaal op straat in de hoofdstad Tegucigalpa maar ook elders in het land. Dit gebeurde als een verrassing. Volgens president Rafael Callejas om 'geweld te voorkomen'. De president verzekerde dat het leger de politie gaat bijstaan bij het handhaven van de orde. In de voorgaande tijd is onder meer van kerkelijke zijde gewaarschuwd voor de toenemende macht van het leger en het ondemocratisch optreden daarvan. De regering zegde een onderzoek toe.*
(AFP-satellietfoto)

Janga wil actie voor verbetering weg Rincón

KRALENDIJK — De zeventien kilometer lange weg die het dorp Rincon scheidt van het centrum van Kralendijk verkeert in een deplorabele toestand. De vele ongelukken op deze weg zijn daar het duidelijkste bewijs van. Voorzitter en woordvoerder van de POB Broertje Janga wil actie ondernemen. Hij denkt aan een optocht van auto's naar Sabana di Cruz op de weg naar Rincon.

Met deze auto-optocht appelleert partijleider Janga van de Bonaireaanse Arbeiderspartij aan de bekende auto-optochten van de UPB na het winnen van verkiezingen. Hij attendeert nu wel op de ernstige aard van de optocht. Het sparen van levens op de weg, die in het verleden, maar ook recentelijk mensenlevens eiste.

Het is overigens niet aan Janga te wijten, dat er nog geen verbetering is getreden. Hij heeft er alles aan gedaan. Zelfs de president van het Hof mr Wijnholt kreeg een verzoek zijn invloed aan te wenden bij het Bonaireaanse Bestuurscollege. De komende actie zal een optocht van auto's zijn. Daarmee wil Broertje Janga dan de aandacht trekken van het Bestuurscollege voor een ernstige zaak.

Prijsuitreiking tekenwedstrijd

KRALENDIJK — De prijzen die beschikbaar zijn gesteld door de commissie 'Tene Bonaire Limpi' voor de tekenwedstrijd voor leerlingen van de basisscholen, zullen op 11 maart in het Jeugdhuis Jong Bonaire worden uitgereikt. Bij die gelegenheid zal de commissie 'Houd Bonaire schoon' het programma voor het jaar 1993 openbaar maken. De bijeenkomst duurt van 17.00 tot 18.30 uur.

KRALENDIJK — Ter gelegenheid van het vierjarig bestaan zal het muzikale duo M & M op 8 maart een receptie houden in de meetingroom van Flamingo Beach hotel. Tevens zal de eerste cd van het echtpaar Michael en Marianne Winklaar gedoopt worden. Deze cd is tot stand gekomen met financiële medewerking van TELBO n.v. en enkele andere sponsors.

Vierde lustrum kleuterschool Trinitaria

KRALENDIJK — Op 28 februari zal de Trinitaria kleuterschool te Antriol het 20-jarig bestaan vieren. In 1973 werd de school gesticht ter behoeve van de Papa Cornesbasisschool. Zondagochtend om 09.00 uur zal er een kerkdienst gehouden worden in de Coromotokerk van Antriol. Daarna biedt de oudercommissie een receptie aan.

Dood door ongelukkig geweerschot

WILLEMSTAD — De 22-jarige vrouw Arelis Hill werd vrijdagavond omstreeks 23.00 uur in een woning te Brievengat dodelijk getroffen door een geweerschot. Haar neef, de 21-jarige E. de L. die ter plaatse door de politie aangehouden werd, schijnt te hebben doodgeschoten. De eerste verklaringen van de verdachte duiden op een ongeluk.

Het incident gebeurde in een woning gevestigd aan de Kaya Dodo Palm. Het slachtoffer was in het gezelschap van haar neef, terwijl deze vermoedelijk een geweer aan het schoonmaken was. De politie trof De L. aan in een van de slaapkamers van het perceel, terwijl het lichaam van het slachtoffer in de gang lag.

De verdachte verklaarde dat het wapen afging toen hij het aan het schoonmaken was. De politie trof het gedeeltelijk gedemonteerde kaliber 0.22 geweer in een der slaapkamers. Volgens getuigenverklaringen had De L. het wapen van een vriend geleend, maar deze maakte hem er niet op attent dat het geweer geladen was. De politie heeft de zaak in onderzoek.

CAVO LATUCO in Utrecht heeft de handelsactiviteiten van Agrarische Unie-Vulcaan in west-Nederland overgenomen.

Stichting benadert UNA

SEF komt met enquête over carnavalsroute

WILLEMSTAD — De Sociaal Economische Faculteit (SEF) van de UNA start volgende week een onderzoek naar de mening van het publiek over de huidige carnavalsroute. De telefonische enquête wordt in opdracht van de Stichting Carnaval Curaçao gedaan en staat onder leiding van ir. Gilbert Cijntje.

Aan het begin van dit carnavalsseizoen, dat officieel dinsdag werd besloten met de afscheidsoptocht ofte wel de *lighting parade*, kwam de carnavalsroute al ter discussie. Het betreft voornamelijk de route van de grote optocht in de laatste carnavalsweek. Er gingen stemmen op om die afstand in te korten, terwijl anderen meenden dat de route gehandhaafd diende te blijven.

Verder gaf de carnavalsstichting de SEF opdracht om na te gaan hoe de Curaçaose bevolking over het tijdstip van carnaval denkt. Net als in Brazilië wordt carnaval op de benedenwindse eilanden in de maanden januari en februari gevierd. Sint Maarten viert carnaval in april, terwijl Antillianen en Arubanen in Nederland hun carnaval in augustus vieren.

Daarnaast moeten de onderzoekers van de SEF ook de mening van het publiek peilen over de huidige halve vrije dag op dinsdag en over een eventueel extra vrije dag na die dinsdag. Dit jaar uitte de lokale zakenlieden hevige kritiek op de overheden, die hun personeel een halve vrije dinsdag gaven. Na twaalf uur 's middags mochten de ambtenaren naar huis. De huidige carnavalsroute beslaat een afstand van negen kilometer.

De Stichting Carnaval Curaçao wil eerst het publiek horen over mogelijke inkorting van de route. Vandaar de opdracht aan de SEF om een en ander na te gaan. In ongeveer vier dagen tijd moeten de SEF-onderzoekers ruim 350 personen aan de lijn krijgen voor een interview over de carnavalsonderwerpen. Daarnaast gaan ze ook de wijken Marie Pampoen, Steenrijk en directe omgeving in voor interviews met de bewoners.

Werkelozen slagen voor cursussen

WILLEMSTAD — Vijftig werkelozen namen gisteren een certificaat voor een gevolgde cursus in ontvangst. De cursussen (stofversieren, aspirant reisagent en kantoorbediende) werden in samenwerking met Feffik's Computer Training Centre en het ALM trainingscentrum gegeven door 'Speransa pa Desempleado' (SPD; Hoop voor werkelozen).

SPD geeft deze cursussen sinds december 1989. Doel is geïnteresseerde werkelozen te helpen aan werk dat zij kunnen en leuk vinden. SPD houdt daarom rekening met de wensen van de werkeloze enerzijds en met de beschikbare arbeidsplaatsen anderzijds.

Omdat niet alle cursisten in staat zijn direct aan het arbeidsproces deel te nemen geeft SPD naast beroepsgerichte cursussen ook cursussen algemene vorming.

Werkelozen die geïnteresseerd zijn in cursussen kunnen zich bij SPD melden (Naniestraat 5).

KAMERS
ROOMS
HABITACIONES
ZIMMERS
--*--*--*--
AIRCONDITIONED
--*--*--*--
GARIPITOWEG # 2.
TEL.: 691200
FAX.: 691203

schildersbedrijf
Perfect
De
huisschilder
van huis uit.
Tel.: 601766 - 369127
Fax.: 369127

Familiebezoek of vakantie in Nederland?
Dan is het uitermate voordelig en plezierig om uw **'eigen' tijdelijke Nederlandse woning** te hebben.
Barrow & Barrows
is gespecialiseerd in vakantie-woningruil en kan u hierbij helpen.
Wij bieden u o.a.
*** Privacy.**
Alle gegevens worden zeer vertrouwelijk behandeld en niet gepubliceerd.
*** Maatwerk.**
Wij houden rekening met uw wensen en verlangens.
Schrijf of fax voor vrijblijvende informatie.
Barrow & Barrows
Country Houses
P.O. Box 59, 8160 AB Epe, Nederland
Fax: 0031 5780 21585

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

TE HUUR
voor lange termijn
VRIJSTAANDE WONING met erf
op korte afstand van Spaanse Water en Barbara Beach.
3 slaapkamers, meidenkamer met douche.
Huur: fl. 1000,- per maand.
Inlichtingen:
Tel.: 673661 (Tirso)

Gevraagd ter overname op goede lokatie op Curaçao:
HORECA[illegible]
(café/rest.) of leegstaand pand met horeca vergunning.
Tel. 684242
(na 18.00 uur)

Realco
Real Estate / Makelaar
Pietermaai 6A, Curaçao N.A.,
Tel.: 656225 Fax.: 656721.
TE HUUR
Cas Grandi
5 slaapkamers en een appartement, fraai aangelegde tuin, grote porch met uitzicht op Jan Sofat
ANG. 3500,-
Tel.: 601157
AVMT

Open this Sunday
Tex-Mex
Cassandraweg # 27
Tel. 379386
Taco's, Fajitas, Chile con carne with Mexican Rice, Enchilladas, Pollo mole Pablano, Shrimps Veracruzana, Burritos etc. from 12.00 - 5.00 uur.

TE KOOP
TOYOTA COROLLA XL
Coupé 16-V
Bouwjaar 1990, alsnieuw
Vraagprijs f. 18.750,-
Tel.: 655725

Realco
Real Estate / Makelaar
Pietermaai 6A, Curaçao N.A.,
Tel.: 656225 Fax.: 656721.
TER VERKOOP AANGEBODEN:
Bijzonder leuk en goed gelegen woonhuis te Jongbloed.
3 slaapkamers, 2 badkamers. Grote tuin met deepwell
ANG. 225.000,-
Tel.: 602761
AVMT

TE KOOP
FORD SABLE STATION WAGON
Bouwjaar: eind 1987
In zeer goede staat
Vraagprijs: fl. 15.000,-
Tel.: 372741/677419/601934

GEZOCHT
door stagiaires
APPARTEMENT of andere **WOONRUIMTE** voor 2 of 3 personen vanaf 16 maart.
Telefoon tijdens kantooruren: **612828** vragen naar Janne,
657549 vragen naar Agnes.
's avonds **373894**

Wilt u een nieuwe hobby leren???
Houdt u van creatief werk??
[illegible]
Voor meer informatie:
s.v.p. **627970** opbellen

FOR SALE
SUBARU 1200 'JUSTY'
Yr. 1988, excel. condition. New brakelinings. original owner had to leave Curaçao. Price negotiable.
Call 616044 for appointment

Zondag 28 februari
Buffet Surinaams Eten
All you can eat. 2-6 uur
Gerechten: Bami, Nassi, Chop-Soy, geroosterde kip, div. salades en fruit
f 22,50 p.p. Porties vanaf f 10,= ook mogelijk!
Salad-Bar-Restaurant
MEETPOINT (Korédor)
Tel.: 623611

Realco
Real Estate / Makelaar
Pietermaai 6A, Curaçao N.A.,
Tel.: 656225 Fax.: 656721.
TE HUUR AANGEBODEN
Harbourvieuw
ruim, zeer fraai, voll. gemeubileerd huis met kantoorruimte schitterend uitzicht over Dominguito
ANG. 2750,-
Tel.: 601157
AVMT

TE KOOP
CORVETTE CONVERTABLE
Bouwjaar: 1989 als nieuw
Alleen voor serieuze gegadigde
Tel.: 372741/677419
601934

Realco
Real Estate / Makelaar
Pietermaai 6A, Curaçao N.A.,
Tel.: 656225 Fax.: 656721.
TE HUUR
Stoppelweg
leuk gezellig huisje
ANG. 800,-
Tel.: 601157
AVMT

TE KOOP GEVRAAGD
SPLIT UNITS
± 20.000 BTU
Telf/Fax 379062

TE HUUR AANGEBODEN
RIANTE WOONHUIS
op stand te Jan Sofat, compleet gemeubileerd en air-conditioned, huurprijs fl 4000,- p.m.
Voor informatie
Tel.: 376945
tussen 5 en 7 uur

TPR INTERNATIONAL

TPR Spaans

Wilt u binnen 12 weken (1 x p.w. 3 uur) met de vlotte *TPR*-methode een basis luister- en spreekvaardigheid in Spaans verwerven, dan kunt u zich nu inschrijven.
We beginnen 12 maart a.s.
Tel. 649135/627728 van 09.00 - 12.00 uur.

TPR Papiamento

for the English-speaking

Do you want to learn Papiamento in a spontaneous and fast way within 12 weeks (1 x p.w. 3 hrs) than this is your chance. *TPR* International is offering a *TPR* Papiamento course especially for the English-speaking. To register, please call: **Tel. 649135/627728 from 09.00 - 12.00 a.m.**

Sea Trek
De Nederlandse specialist voor avontuurlijke zeetrektochten in Indonesië en de Caribbean.
Voor rustzoekers, duikers, snorkelaars, water- en natuurliefhebbers organiseren wij **exclusieve zeiltrektochten met het zeilschip de Insulinde** (biedt comfortabele accomodatie voor 14 personen.
In juli en augustus maken wij 2 reizen vanuit Trinidad, langs de kust van Venezuela, naar Testigos, Los Roques en Bonaire, met als eindpunt Curaçao.
Reisdata: 12 juli tot en met 24 juli
2 augustus tot en met 14 augustus.
Bel voor informatie op Curaçao: **678547**
Special: Paaszeiltocht van 9 april tot 21 april vanaf Puerto La Cruz in Venezuela naar Puerto Mochima, Isla Tortuga, Los Rogues, Bonaire en Curaçao.

Pa bo
VIDEO DI CARNAVAL
huntu ku un
sexy videoclip di marcha di despedida
yama
" Le Freak " video
Tel.: 615864 - 602620. Adrès: Kaminda Nikel 5
fl. 40,- pa cassette
Kalidat di Sábado Sensacional.

Landhuis Brievengat
Elke zondag **geopend**
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van **"Chips"** vanaf 18.00 uur
Folkloristische dansshow van **Grupo Folkloriko Antiano** van 17.00 - 18.00 uur
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

GEVRAAGD
OPPAS HUIS
gezin van drie personen
Periode ±18-12-93 t/m 04-01-94
Reacties: Ed Brugman, Kleiwerf 103, 2405 HT Alphen ad Rijn/Holland
tel.: 01720-93048 -
fax: 01713-12115

TE HUUR
GEMEUBILEERD WOONHUIS
in goede buurt
3/4 slaapkamers, 2 badkamers
Maatschappijen voorkeur
1-2 jaar contract. Schelpwijk
Tel. 372877, 677523
b.g.g. 379468
Bez. dag. 6 p.m. & weekends

Direktiewoning te huur.
Compleet gemeubileerd.
Prettige omgeving.
Bellen voor informatie van 3 tot 5 uur 's middags:
371376
626664

RUM RUNNERS
the place to be...
vraagt per direkt ter uitbreiding van haar team:
I. Een zelfstandig werkende Kok/Kokkin
II. Waiters / Waitresses.
Voor informatie bel: **62 30 38 na 18.00 uur.**

Effe Anders - S.B.N. Doormanweg
heeft plaats voor een
BROODVERKOOPSTER / CASSIÈRE
met enige ervaring en een goede beheersing van de Papiamentse en Nederlandse taal.
Bellen voor afspraak: Tel.: 369718.

Sloop Sailing Boat 32 feet,
Irwin USA construction 1988, good condition, Yanmar 20GMF diesel, dinghy with 10 hp, mariner 1992, GPS 93, solar panel and batteries 92, fridge, 2 cabins, autopilot and more and more.
$ US 45,000 to 50,000. Very good bargain! Contact 'Lorelane' through Sarifundy's Marina.
tel: 677643 or fax 674672

BE YOUR OWN DRESSMAKER & DESIGNER... WEAR FINE CLOTHES FOR ONLY THE PRICE OF THE FABRIC
Save hundreds of dollars on clothes for yourself and your family! Be the envy of your friends and neighbors. You'll soon be making dresses, shirts, skirts...even suits and coats so well that you'll be able to start your own dressmaking business if you wish!
You train at home...in your spare time. You need no previous experience because experts will guide you every step of the way. Everything is explained in easy-to-understand English with plenty of photos, diagrams and drawings. You read what to do, then follow simple directions that lead you in actual practice. Explanations of advanced tailoring techniques have been simplified with all instructions detailed step by step. So whether you are a beginner or have some knowledge of sewing, everything is easy to do.
Get started today! Print your name and address in the space provided below and return this ad to ICS. We will rush your FREE information kit to you by return Airmail as soon as we receive your inquiry. **There is no obligation.**

Please send me full details on the ICS Dressmaking & Design Course. Z162A
Please Print
MR/MRS/MISS_______________AGE_______
ADDRESS_______________
CITY/COUNTRY_______________
ICS SINCE 1890 **International Correspondence Schools**, Dept. GOA23
Box 1900, Scranton, PA 18501-1900 USA

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan **HATO:**

DINSDAG	**02 MRT. 07.00 UUR TOT 18.00 UUR.**
WOENSDAG	**03 MRT. 07.00 UUR TOT 13.20 UUR.**
VRIJDAG	**05 MRT. 07.00 UUR TOT 13.20 UUR.**

Onveilig zeegebied ± 4000 mtr. uit de kust.

TPR Papiamentu

Op 8 en 9 maart a.s. starten onze cursussen Papiamentu volgens de *TPR*-methode. **Binnen 6 weken** leert u op een vlotte manier een basis luister- en spreekvaardigheid aan in Papiamentu.
Voor aanmeldingen:
tel. 649135/627728 van 09.00 - 12.00 uur.

PORCH SALE!!
Grandioze Porch Sale dit week-end wegens overcompleet tapijt, boekenkasten, computers, printers, manou zitkamer stel met tafels, eetkamerstel met 6 stoelen, modern 2 persoons Auping bed, ladenkast met marmer blad en bijbehorende spiegel, wasmachine, ijskast, bureau's en nog veel meer... **Zaterdag en Zondag: 09.00 - 13.00** uur. Adres: Gouv. van Lansbergeweg 6, **Tel: 601125/627135.**

TUINCENTRUM BANDA ARIBA
op de weg naar Montagne, t.o. Hoenderberg, tel. 671793/674349
De boot is binnen met aparte potten en planten.
Zondag zijn wij open van 9 - 1 uur.

bvo
Secretariaat BVO
Het secretariaat BVO is belast met de professionele realisatie van het Beroepsvoorbereidend Onderwijs.
Voor één van haar medewerkers is zij op zoek naar huisvesting voor twee (2) personen.
- Gemeubileerd huis
- 2 slaapkamers
- richtprijs fl. 1000,= tot fl. 1500,=
- periode 1 maart t.m 1 oktober 1993
- centraal gelegen/goede buurt
Nadere informatie is te verkrijgen bij het Secretariaat BVO (tel: 656570)

Secretariaat BVO
BVO. Un Bon Paso Padilanti.

Te koop
aan de hoogste bieder
(as is where is)
Een perceel eigendomsgrond gelegen in het tweede district van Curaçao bekend als **kavel no. 68 van het verkavelingsplan Jongbloed-Liverpool**, groot 620 m², nader omschreven in meetbrief nummer 372 van 19 augustus 1980 met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als **Hydraweg # 27.**
Biedingen kunnen per gesloten enveloppe geschieden **uiterlijk op woensdag 10 maart 1993 om 15:00 uur ten kantore van Mr. A. Huizing, Pietermaai 1-7.**
Biedingen zonder geldige bankgarantie zijn ongeldig.
Taxatierapport is beschikbaar.
De verkoper behoudt zich het recht voor om ook het hoogste bod te weigeren (richtprijs: minimum Naf. 157.000,=).
Kijkdag vrijdag 05 maart 1993 14:00 - 16:00 uur.
De Curator,
Mr. A. Huizing
Pietermaai 1-7, tel. 611711
Curaçao.

Princess Beach
RESORT & CASINO
Princess Beach Resort & Casino, a fast growing resort is looking for good
CLOSERS and SALES PERSONS
for their new time-share wing.
Applicants must speak spanish, dutch and english, german is welcome.
Top U.S.$ commissions will be paid + weekly cash incentives.
Please inquire in person only between 9 a.m. to noon and ask for mr. George Gumbs.
Please bring photo along.

Balans groeit naar NAf 346 miljoen

Banco di Caribe kijkt tevreden terug op 1992

WILLEMSTAD — De Banco di Caribe heeft in 1992 een zeer bevredigend jaar gehad. Het balanstotaal vertoonde een groei van 9% naar NAf.346 miljoen per eind 1992. Door uitkering van de winst in de vorm van een stock-dividend, is het geplaatste kapitaal uitgebreid met NAf.650.000 naar bijna NAf.2 miljoen. Het aansprakelijk vermogen is verder verruimd met ruim NAf.2,5 miljoen door toevoeging aan de algemene reserves en het aantrekken van NAf.1,8 miljoen aan achtergestelde leningen. Ten opzichte van ultimo 1991 is het aansprakelijk vermogen met 16% toegenomen.

Aan de activa kant zien we een groei van de post kredieten met 4%. Dit is onder meer het gevolg van de meer conservatieve kredietbeoordeling door de bank vanwege de beperkte ruimte voor kredietgroei vastgesteld door de Centrale Banken op Aruba en de Nederlandse Antillen. Er heeft tevens een stabilisatie tot een lichte daling van de vraag naar zakelijk en hypothecair krediet plaatsgevonden. De vraag naar kredieten in de consumptieve sfeer hield aan.

In de Nederlandse Antillen heeft de bank een comfortabele groei van de kredietportefeuille met 5,5% weten te realiseren; De totale kredietverlening van het gehele bankwezen in de Nederlandse Antillen groeide in 1992 met 3%.

De portefeuille beleggingen/participaties van de bank is met NAf.25 miljoen gestegen: de sterkste groei vond plaats in de portefeuille Antilliaans en Arubaans overheidspapier. In 1992 is de Investment afdeling van de bank een voljaar in bedrijf geweest, met alleszins bevredigende resultaten.

Ook de branch te Sta. Maria die vorig jaar is geopend, heeft impulsen gegeven aan de groei en uitbreiding van het cliëntenbestand van de bank. De aan de bank toevertrouwde middelen (rekening courant-gelden, spaar- en termijndeposito's) zijn met NAf.23 miljoen (8%) toegenomen.

De groei van de bank heeft zich onder meer ook weerspiegeld in het totaal werknemers. Het aantal werknemers is op Curaçao en Bonaire toegenomen naar 176, en op Aruba naar 29.

VOORUITZICHTEN

De bank heeft in het afgelopen jaar ruime investeringen gedaan in capaciteitsuitbreiding van het administratief- en data network. In 1993 zal gewerkt worden aan de opzet van een naar lokale eisen aan te sluiten administratief banksysteem, dat tevens ruimte biedt voor het introduceren van elektronische informatie-uitwisseling met grote bedrijven.

De bank zal zoveel mogelijk een actieve bijdrage leveren aan de opzet van een elektronische clearingsysteem teneinde eveneens het binnenlands betalingsverkeer aan de eisen des tijds te laten voldoen.

De plannen voor de upgrading van de bancaire faciliteiten op Bonaire zullen in 1993 hervat worden. De plannen omvatten naast constructie van een nieuw bankkantoor en vernieuwing van de personele bezetting ook een "on line" verbinding met Curaçao.

De Bonaireaanse economie vertoont positieve ontwikkelingen, terwijl het cliëntenbestand van de bank op Bonaire groeit, waarbij een aantal belangrijke zakelijke relaties zijn opgebouwd. Ook voor Aruba wordt er naar gestreefd nog dit jaar een "on line" administratie te realiseren. Er wordt naar gestreefd op zowel Aruba als Bonaire nog dit jaar geldautomaten (Superkaha's) te introduceren.

De bank is reeds een aantal jaren bezig met het verzorgen van sociale dienstverlening aan de gemeenschap in de vorm van busvervoer ten behoeve van sociale groeperingen, en een schoonmaakdienst die langs belangrijkste toeristische wegen en wijkenschoonmaakwerkzaamheden verricht.

In 1992 is reeds een aanvang gemaakt met specifieke sociale activiteiten in de wijken, en dit programma zal in 1993 worden uitgebreid, waarbij speciale aandacht aan de sociaal zwakkeren en de jongeren zal worden besteed.

Verwacht mag worden dat de kredietgroei zich voor dit jaar zal stabiliseren op het niveau van 1992, tenzij zich nieuwe projekten in toeristische sfeer aandienen voor financiering. Gezien het feit dat de groei van uitgezette gelden in sterke mate is beperkt doordat tevens aankoop van overheidspapier onder de kredietrestrictie valt, mag verwacht worden dat de debitinterest zich in 1993 zal stabiliseren op het niveau van 1992, of wellicht zal stijgen teneinde een gelijke rentemarge te behouden. De banken worden immers gedwongen gelden in liquide vorm aan te houden aangezien alternatieve lokale uitzettingsmogelijkheden beperkt zijn.

Van zeer groot belang is tenslotte in welke mate de ontwikkeling van de Antilliaanse en Arubaanse economieën indicaties zullen geven van meer structurele verbeteringen in de groei van de economie, en van de deviezenpositie, welke aanleiding kunnen zijn tot een versoepeling van het kredietbeperkend beleid van de Centrale Bank. Op de Nederlandse Antillen immers wordt eind augustus 1993 het derde jaar met een sterke beperking van de groeimogelijkheid van de banken vanwege de monetaire kasreserve regeling afgesloten.

Aandeelhouders van CSM en de houdstermaatschappij Wester Suiker zij akkoord gegaan met een splitsing van de aandelen. Vanaf 8 maart worden op de beurs daarom aandelen met een nominale waarde van f 1 in plaats van f 2 verhandeld.

Financieel Nieuws

Voorkeur voor kwaliteitsfondsen

AMSTERDAM - Een vriendelijk gestemde Amsterdamse effectenmarkt heeft vrijdag bij een actieve handel een duidelijke voorkeur laten zien voor de veilige kwaliteitsfondsen, terwijl de cyclische waarden de rug werd toegekeerd. De vriendelijke stemming was mede het gevolg van de groei van het Bruto Nationaal Produkt in de Verenigde Staten dat het hoogste was van de afgelopen vijf jaar. De dollar was daarop ruim een cent beter.

De Europese beurzen konden hun vriendelijke stemming pas in de middaguren goed laten doorklinken op het Damrak waardoor wat inhaalvraag ontstond. Londen sloot 39 punten hoger en Frankfurt 25 punten. Maar ook het vooruitlopen op een mogelijke rentedaling in Duitsland betekende voor met name de verzekeringsfondsen de wind in de rug.

De EOE-index wist onder deze vriendelijke omstandigheden 2,24 punt te stijgen tot 305,82. De koersindex algemeen klom met 1,10 punt naar 211,60. De omzet bedroeg f 5,32 miljard waarvan f 1,04 miljard aan aandelen en f 4,27 miljard aan obligaties.

De obligatiemarkt liep bij een levendige handel op de verwachte rentedaling in Duitsland sterk omhoog. De 10-jarige staatslening tegen zeven procent tot 2003 noteerde 75 cent hoger op 103,50. Het G-7-overleg dit weekeinde in Londen leidde tot tal van speculaties. Zo waaide vanuit Zwitserland het gerucht over als zou de rente in Duitsland wel eens met twee procent kunnen dalen.

Hoogovens, Akzo, DSM, Stork, Fokker en de papierfondsen waren uit de gratie. Hoogovens moest onder invloed van de staalperikelen f 1,30 afstaan op f 21,90, Akzo f 1,00 op f 145,80, DSM f 1,80 op f 70, Stork f 0,60 op f 28,90 en Fokker zes dubbeltjes op f 11,40. Van de papierfondsen moest Bührmann-Tetterode f 0,70 laten op f 29 evenals KNP die daarmee precies de omruilverhouding van de komende fusie volgen. VRG was twee kwartjes lager op f 23,30.

De beleggers zoeken hun heil steevast in de veilig geachte kwaliteitsfondsen met een defensief karakter. Heineken, Grolsch, Hagemeyer, Wolters Kluwer, Unilever en de verzekeringsfondsen lagen daardoor zeer gevraagd. Heineken wist met een winst van f 4,50 te sluiten op f 185,70, het hoogste niveau dit jaar. Gedurende de dag wist het fonds zelfs even f 187,80 aan te tikken. Grolsch lag uiteraard ook goed en voegde f 4,80 toe op f 206,80. Hagemeyer was f 5,30 beter op f 152, Wolters Kluwer f 1,20 op f 89,60.

Deverzekeringsmaatschappijen plukten de vruchten van de verwachte rentedaling in Duitsland. Aegon was f 1,60 hoger op f 85,80 evenals Amev op f 70,90. Maar door die eventuele rentedaling kijken beleggers toch ook weer voorzichtig richting vastgoedfondsen. Wereldhave wist bij een omzet van 45 miljoen f 3 aan te trekken op f 92,50. Rodamco, de vastgoed-poot van Robeco, trok f 0,60 aan op f 49,30.

KLM wist f 1,40 aan te trekken op f 25,80 op buitenlandse vraag. Maar ook de ontwikkelingen rond de samenwerking met Swissair, SAS en Austrian Airlines moedigden de belangstelling van beleggers aan.

Op een vriendelijk gestemde optiebeurs werden 8700 contracten op de EOE-index verhandeld. Bij de aandelenfondsen werden op Philips 8100 opties afgesloten, gevolgd door 4900 opties op DSM. In totaal werden 57.000 contracten verhandeld.

IFO: 'Herstel Duitse economie komt nog later'

FRANKFURT - Het herstel van de Westduitse economie zal zeker tot eind 1993 op zich laten wachten. Dat blijkt uit een studie van het Duitse IFO-Instituut voor economisch onderzoek onder 340 bedrijven. In een voorgaande studie hoemde het bureau de herfst van 1993 als mogelijk omslagpunt.

IFO voorspelde in het voorgaande onderzoek een daling van de industriële produktie in 1993 van 4 procent. Door een groter dan verwachte daling van de groei in het laatste kwartaal van 1992 gaat het instituut er nu vanuit dat de daling groter zal uitvallen. In 1994 zal er sprake zijn van een groei met een procent, aldus IFO.

***

Er tekent zich een groot economisch blok af in CENTRAAL-AZIE. De ECO, de Economic cooperation council, heeft na twee dagen van overleg voor het jaar 2000 doelstellingen vastgelegd voor samenwerking op diverse terreinen. Overeenstemming was er vooral op het gebied van transport. De ECO is een initiatief van Iran, Pakistan en Turkije.

***

Kennismaking met NAVO

■ *BRUSSEL - De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken Warren Christopher (links) heeft zijn opwachting gemaakt bij De NAVO in Brussel. Hij werd verwelkomd door NAVO-secretaris Manfred Worner (rechts). Hij mocht van verschillende kanten lof ontvangen voor het plan van president Bill Clinton om voedsel te gaan droppen in het noorden van Bosnië, maar verder gingen de NAVO-partners niet. Alleen Nederland zei in algemene termen bereid te zijn actief daaraan mee te willen werken.*

Verder koersherstel dollar

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar heeft zich vrijdag verder hersteld. Dat werd onder meer toegeschreven aan een verzwakking van de positie van de Duitse mark door speculaties over een nieuwe renteverlaging in Duitsland op de tweewekelijkse vergadering van de Bundesbank van komende donderdag.

Op de wisselmarkt in Amsterdam werd voor de dollar een slotkoers vastgesteld van f 1,8495, ruim anderhalve cent meer dan de f 1,8340 op donderdag. De gunstige cijfers over de economische groei in de Verenigde Staten vormden geen grote verrassing en hadden dan ook weinig invloed. De groei van het bruto binnenlands produkt in het vierde kwartaal van 1992 is herzien van 3,8 tot 4,8 procent op jaarbasis. Dat is het hoogste percentage in vijf jaar.

Valutahandelaren verwachten geen belangrijk nieuws van het financiële overleg dat de zeven grootste industrielanden (G-7) zaterdag houden in Londen. De vergadering is aangekondigd als een "kennismakingsbijeenkomst" en er wordt na afloop geen communiqué uitgegeven. Dat neemt niet weg dat de wisselkoersen en andere economische kwesties wel degelijk aan de orde zullen komen.

Ook het pond sterling liet vrijdag een verder koersherstel zien. De slotkoers bedroeg f 2,6285 in vergelijking met f 2,6240 op donderdag. De koers van de Italiaanse lire hervatte de neergaande lijn. De notering ging omlaag van f 1,1660 per duizend naar f 1,1610. Donderdag was er een licht herstel doordat de Italiaanse premier Amato in het parlement een vertrouwenscrisis overleefde. Binnen het Europese Monetaire Stelsel deden zich geen belangrijke koersontwikkelingen voor.

Groei Amerikaanse economie hoogste in vijf jaar tijd

WASHINGTON - De Amerikaanse economie is in het vierde kwartaal van 1992 op jaarbasis met 4,8 procent gegroeid. Dat blijkt uit herziene cijfers die het Amerikaanse ministerie van handel vrijdag heeft bekendgemaakt. Het betreft de grootste stijging in de afgelopen vijf jaar. Bij de eerste raming, eind januari, meldde het ministerie een groei van het bruto binnenlands produkt (BBP) met 3,8 procent.

Ondanks de vrij forse bijstelling van het groeicijfer in het laatste kwartaal blijft de toeneming van het BBP over geheel 1992 ongewijzigd op 2,1 procent, de grootste stijging sinds 1989, toen de groei 2,5 procent bedroeg.

In de herziening leverden vooral de consumentenbestedingen en de handel een grotere bijdrage. De consumentenbestedingen vertoonden in het laatste kwartaal op jaarbasis een stijging met 4,8 procent tegen 4,3 procent in eerste instantie. Het netto-exportsurplus bedroeg 4,7 miljard dollar. Bij de eerste raming, eind januari, rekende het ministerie nog met een netto-importoverschot van 1,9 miljard dollar. De tweede en laatste revisie van het BBP wordt op 26 maart bekendgemaakt.

SCHWEIZERISCHE Bankgesellschaft, de grootste bank van Zwitserland, heeft haar winst vorig jaar met zestien procent zien stijgen tot 1,92 miljard frank (f 2,4 miljard).

Heineken herstelt zich op Amerikaanse biermarkt

AMSTERDAM - Op de Amerikaanse biermarkt, de grootste ter wereld, hebben de buitenlandse brouwers zich vorig jaar redelijk weten te herstellen van de zware klappen in 1991. Hun afzet groeide met ruim vijf procent, ondanks een lichte vermindering van de totale consumptie in de Verenigde Staten, zo blijkt uit Amerikaanse importcijfers. Heineken zag de export zelfs met meer dan acht procent toenemen. Ook Grolsch, in vergelijking met Heineken een dwerg op de Amerikaanse markt, boekte groei.

Voor de buitenlandse brouwers was 1991 een rampjaar. Na een vrijwel ononderbroken afzetgroei gedurende tientallen jaren kelderde hun verkoop met ongeveer tien procent. Heineken moest nog meer inleveren, maar wist zijn traditionele leidende positie te handhaven. De terugval was toe te schrijven aan de Golfcrisis, de economische recessie in de VS en een verdubbeling van de bieraccijns. De Amerikaanse consument hield de hand op de knip. De importbieren hadden daaronder het sterkst te lijden omdat zij relatief duur zijn, deels door bewuste positionering als "premium" bier.

De totale consumptie in de VS nam in 1991 af met twee procent tot 221 miljoen hectoliter. Vorig jaar was er een verdere vermindering met 0,5 procent. Volgens woordvoerder Phil Katz van het Amerikaanse Beer Institute werkten de negatieve factoren van 1991 nog door. Bovendien gaf het weer in de VS weinig aanleiding om het gerstenat rijkelijk te laten vloeien.

In tegenstelling tot 1991 deden de buitenlandse merken het echter veel beter dan de Amerikaanse, die met 0,7 procent terug moesten. Het marktaandeel van de import steeg daardoor van 4,1 naar 4,4 procent. Dat is altijd nog duidelijk minder dan het in de tweede helft van de jaren tachtig bereikte hoogtepunt van vijf procent. De plaatselijke brouwers hebben de afgelopen jaren een agressieve campagne gevoerd om terrein te herwinnen.

Heineken bevestigt dat de verkoop zich vorig jaar heeft hersteld, maar wil geen bijzonderheden geven voor de publikatie van de jaarcijfers op 4 maart. Volgens de Amerikaanse gegevens zag het Nederlandse concern de export naar de VS met ruim acht procent groeien tot 2,75 miljoen hectoliter. Die hoeveelheid komt overeen met ruim vijf procent van de geschatte totale produktie van Heineken in 1992 van 54 miljoen hectoliter.

Heinekens aandeel van de Amerikaanse importmarkt ging omhoog van ruim 27 procent tot ongeveer 28,5 procent. Het concern verkoopt in de VS behalve onder eigen naam ook Amstel Light en kleine hoeveelheden Buckler, Brand en Murphy's Irish Stout. De distributie van de drie laatstgenoemde merken is nog niet landelijk.

Grolsch verkoopt in de VS jaarlijks ongeveer 75.000 hectoliter, wat overeenkomt met 0,8 procent van de importmarkt. Het bedrijf heeft vorig jaar ook meer verkocht maar wil evenals de grote broer geen cijfers geven zolang de jaarresultaten niet zijn gepubliceerd.

De VS importeerden vorig jaar bier uit 61 landen, in hoeveelheden variërend van 15 hectoliter uit Niger tot 2,85 miljoen hectoliter uit Nederland. De markt voor buitenlands bier is voor 85 procent in handen van slechts vier landen. Behalve Nederland zijn dat Canada (de merken Molson en Labatt), Mexico (onder andere Corona, Dos Equis en Tecate) en Duitsland (Beck's). Alle vier boekten vorig jaar een verkoopgroei, maar de Duitsers en de Canadezen zaten onder het gemiddelde.

Mexico deed het verreweg het beste met een forse groei van dertien procent. Dat betekent een spectaculaire ommekeer. Corona was de voorgaande jaren volledig uit de gratie geraakt na een spectaculaire opmars in de jaren tachtig. Het Mexicaanse bier gold toen als uiterst modieus, vooral onder studenten in Californië, en bedreigde zelfs de leidende positie van Heineken.

Het Mexicaanse aandeel op de importmarkt groeide vorig jaar tot ongeveer 18.5 procent. Heineken ging naar 28,5 procent en zag de Canadezen (25,5 procent) op wat ruimere afstand komen. Het Duitse aandeel ligt op ongeveer 11 procent.

Gunstige orderontvangst voedt hoop op herstel Britse economie

LONDEN - Gunstige cijfers over de orderontvangst van de industrie en het vertrouwen van het bedrijfsleven in Groot-Brittannië hebben de hoop doen toenemen dat de Britse economie zich spoedig zal herstellen van de zwaarste recessie sinds de jaren dertig. Een rapport van de Britse industrievereniging CBI wees uit dat de orderontvangst in de industrie op het hoogste peil staat in de afgelopen tweeëneenhalf jaar, terwijl een onderzoek van Dun + Bradstreet duidelijk maakte dat het vertrouwen van Britse bedrijven in de economie toeneemt.

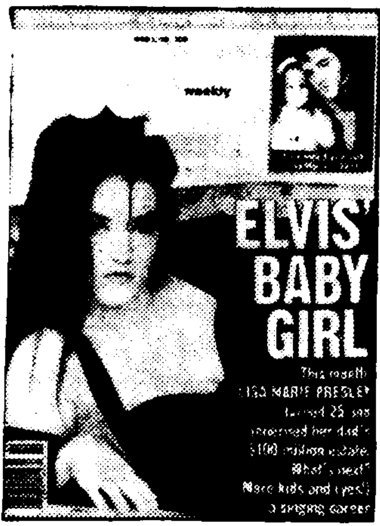
Van de door de CBI geraadpleegde bedrijven meldde 11 procent een hogere orderontvangst dan voor de tijd van het jaar gebruikelijk. Slechts 36 procent van de ondernemingen noemde de orderportefeuille minder gevuld dan normaal, tegen 46 procent in januari.

Economen schrijven deze verbetering vooral toe aan de stijging van de exportactiviteiten als gevolg van de koersdaling van het pond sterling. De Britse munteenheid is twintig procent in koers gedaald sinds Groot-Brittannië zich september vorig jaar heeft teruggetrokken uit het Europese Monetaire Stelsel.

Wall Street

NEW YORK - De Newyorkse effectenbeurs is vrijdag voor de derde achtereenvolgende dag hoger gesloten, maar de koerswinsten waren gering. De Dow Jones-index van de dertig belangrijkste aandelen steeg met 5,65 punten tot 3.370,79. Over de hele week was er een winst van 48 punten. De omzet was vrijdag met 205 miljoen aandelen duidelijk kleiner dan de voorgaande dagen.

MENSEN

Volwassen erfenis voor baby' van Elvis

Lisa Marie Presley is niet langer de baby waarmee Elvis 25 jaar geleden zo trots poseerde. Ze is een jonge volwassen vrouw die weet wat ze wil en waar ze recht op heeft. Een erfenis van ongeveer honderd miljoen dollar. De eens blonde jongedame ("Ik ben behoorlijk agressief en pittig. Ik gedraag me niet als een blondje") is getrouwd met bassist Deanny Keough (28). Ze hebben twee kinderen Daniëlle van drie en Benjamin Storm van vier maanden. Zelf werd Lisa in februari 25, de leeftijd, waarop ze papa Presley's erfenis kreeg.

Burger Bush 'op een laag pitje'

Het leven als burger geeft de voormalige president George Bush van de VS een kans om uit het voetlicht te treden zodat hij eindelijk eens kan doen wat in het Witte Huis onmogelijk was: het zelf ophalen van een 'takeout lunch'.

"We wisten er niets van", zegt Fannie Coleman, een werknemer van Otto's Barbecue. Wel hadden ze er in Houston naar uitgekeken dat de president misschien wel eens een van hun klanten zou kunnen zijn.

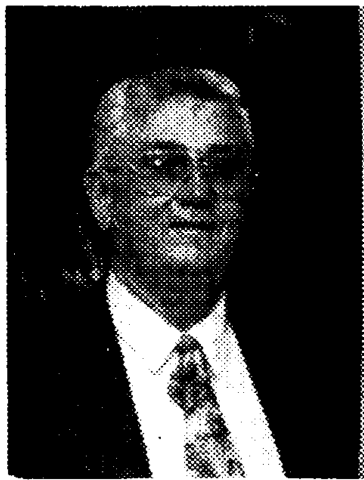
Tot nu toe houdt Bush zich goed aan zijn plan om het rustig aan te doen. Geen interviews en slechts een keer een foto van de ex-president sinds Clintons beëdiging op 20 januari.

Eierzoekers boos wegens raapverbod in Nederland

Eierzoekers in Nederland zijn boos op staatssecretaris Gabor (Natuurbeheer) omdat hij het rapen van kievitseieren in heel Nederland wil verbieden, met uitzondering van Friesland.

In een nota van wijziging op de Vogelwet 1936, de Jachtwet en de Natuurbeschermingswet doet Gabor zijn voorstel aan de Tweede Kamer. Alleen Friesland wordt uitgezonderd van het verbod, omdat de eierrapers in deze provincie een goede nazorg uitoefenen. Door die nazorg, onder meer het plaatsen van nestbeschermers, worden de negatieve gevolgen van het eierrapen gecompenseerd, aldus Gabor.

Jarige Jacques

JACQUES JONKHOUT directeur van All American Cables, ex- voorzitter van de K.v.K. en een bekend en geliefd burger van Curaçao bereikt vanavond om 12 uur de jonge leeftijd van 60 jaar. Namens zijn amigu's en amiga's van de Amigoe, van harte Pabien.

Nederlanders

Buitenlanders die zich naturaliseren tot **Nederlander** kunnen hun oorspronkelijke nationaliteit behouden. Een meerderjarige Nederlander, die vrijwillig een vreemde nationaliteit krijgt, kan ook zijn Nederlanderschap behouden. Dat is de strekking van het wetsvoorstel tot aanpassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap dat door minister Hirsch Ballin en staatssecretaris Kosto van Justitie donderdag naar de Tweede Kamer is gestuurd.

Daarnaast zal de erkenning van een buitenlands kind niet meer automatisch leiden tot het verkrijgen van het Nederlanderschap voor het kind. Het kind moet drie jaar verzorgd en opgevoed zijn door de Nederlander die het kind erkend of gewettigd heeft.

■ NEW YORK — Bianca Jagger rust even uit tijdens een persconferentie na haar terugkeer uit Bosnië-Hercegovina ter bevechting van de mensenrechten door de organisatie 'Equality Now'. Jagger bediscussieerde daar onderwerpen als verkrachting en mishandeling in het door oorlog verscheurde land.

■ BELIZE STAD — Een groep inwoners van Belize danst een typische dans van het volk. Het toerisme is de belangrijkste pijler van de economie in dit land. Naar schatting komen er jaarlijks net zoveel toeristen naar Belize als het aantal inwoners (200.000) van het land.

getrouwd

Marcial Garcia
en
Andrea Meijer

24-2-'93

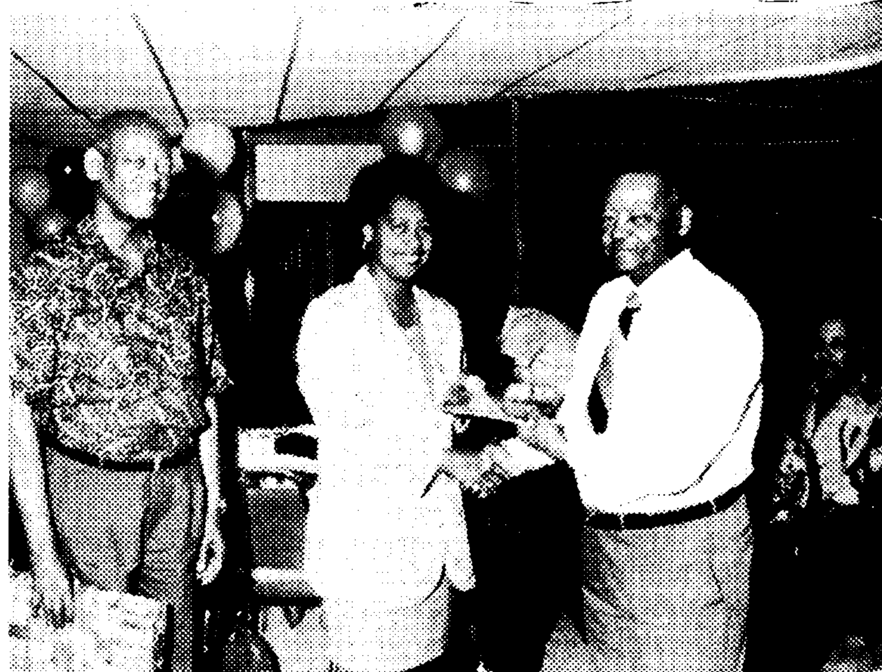
Olifanten uitgerust met satellietzender

Onderzoekers van het Centrum voor Milieukunde in Leiden zijn er samen met medewerkers van de Bronx Zoo in New York en de Ecol de Faune in Garoua (Kameroen) in geslaagd vier olifanten in het noordelijk deel van dit Afrikaanse land uit te rusten met satelliet- en radiozenders. Doel van het onderzoek is een oplossing te vinden voor het conflict met de boeren die last hebben van olifanten die hun landgoed platwalsen.

Tentoonstelling over Rietveld

De **Rietveldtentoonstelling** in het Centraal Museum in Utrecht slaat alle records. Donderdagochtend werd de honderdduizendste bezoeker ontvangen. Het vorige record van het museum, veertigduizend bezoekers, stamt uit 1979 met een tentoonstelling over de Unie van Utrecht.

De expositie over leven en werk van architect en meubelontwerper Gerrit Rietveld trekt volgens een woordvoerster van het Centraal Museum ook 'overweldigend' veel belangstelling uit het buitenland.

■ OTTAWA - Minister van Defensie Kim Campbell van Canada wordt getipt als de opvolgster van Brian Mulroney die zijn aftreden als premier en partijleider heeft aangekondigd. Het zou voor het eerst zijn dat een vrouw de regering van Canada gaat leiden.

(AFP-satellietfoto)

WASHINGTON - De Amerikaanse minister van Defensie Les Aspin heeft een pacemaker ingeplant gekregen.

Hij heeft eerder enige dagen ter observatie in een ziekenhuis gelegen in Washington. Hij werd daar met hartklachten opgenomen. In zijn kamer werd vervolgens alle apparatuur aan faxen enz. geplaatst zodat hij op de hoogte bleef van de ontwikkelingen in de wereld en leiding kon blijven geven aan het Pentagon.

■ Marie Louise Josepha-Willems heeft de 25 jaar volgemaakt bij het kantoor van Doe en De Willems. Directie en collega's bereidden haar een feestelijk samenzijn in het Holiday Beach Hotel. Op de foto Louise, die als stralend middelpunt verschillende cadeau's kreeg overhandigd.

Arrestatie geit sorteert effect

NAIROBI - Een geit uit een afgelegen stad in Kenya heeft twee dagen moeten doorbrengen in de gevangenis wegens diefstal van 105 shilling (ongeveer 3,50 gulden). Dit meldt zaterdag het dagblad Daily Nation.

De geit had een greep gedaan in een zak met geld van een fruitverkoopster in Kilgoris en was er met het geld vandoor gegaan. De dief kon uiteindelijk worden gegrepen, maar had de bankbiljetten toen al vermalen. De gedupeerde marktkoopvrouw haalde de politie erbij die het beest arresteerde en opsloot. Pas toen zijn eigenaar de diefstal van het geld had vergoed werd de geit vrijgelaten.

Veel bezoekers voor dierentuinen

In Nederland blijft het bezoeken van een **dierentuin** een favoriete attractie. De meeste dierentuinen mogen zich in een toenemende belangstelling verheugen.

Het Noorder Dierenpark in Emmen spant de kroon. Deze dierentuin trok vorig jaar 1,7 miljoen bezoekers. Dat zijn er tweehonderd duizend meer dan het jaar daarvoor. Dan komt Artis. De Amsterdamse dierentuin werd vorig jaar bezocht door ruim 1,1 miljoen belangstellenden, iets meer dan in 1991.

Een goede derde is diergaarde Blijdorp in Rotterdam (1.088.671 liefhebbers). Ook dierenpark Amersfoort heeft een goed jaar achter de rug

Cu gratitud na Señor Todopoderoso nos,

AURA y FRANS CROES

ta spera di cumpli

50 aña di feliz matrimonio

dia 4 di Maart 1993.

Nos desea ta pa nos amistades y familiares celebra y comparti e alegria aki cu nos hunto cu nos jiunan, yernos y nietos.

7'or p.m. lo tin un Santo Sacrificio na misa San Fransisco.

9 - 11'or p.m. Recepcion na Tivoli Club.

Trahe formal.

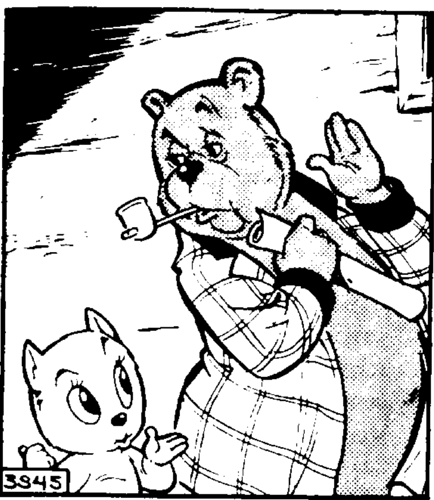
Por favor considera esaki como un invitacion personal.

■ De Britse auteur van 'The Satanic Verses', Salman Rushdie was te gast in de ontbijtshow van David Frost van de BBC (Breakfast with Frost). Rushdie vroeg om een onderhoud met de Britse premier John Major. Volgens hem geeft dat de nodige steun in een tijd dat Iran geld geeft aan professionelen om de schrijver te doden.

Heer Bommel en de nozellarven

door Marten Toonder

3845 — "Ik wil die gids niet", zei heer Bommel. "Zijn trommel staat me tegen en zijn gedrag is onder het peil van een heer. Deze kaart is goed genoeg voor mij. Komaan, jonge vriend; ga jij maar voorop, dan kan ik je uit het moeras trekken wanneer je soms van de weg af raakt".

"Hm", zei Tom Poes, "ik weet iets beters. Laat mij proberen om weer vrede met Sim Slingervinger te sluiten".

"Dat vertik ik", sprak heer Ollie fier. "Een Bommel heeft zijn trots, jonge vriend; vooral wanneer hij een kaart heeft. Ik heb die Slingervinger niet nodig".

"Laten we dit keer nu verstandig zijn" hernam Tom Poes. "Wacht hier maar even geduldig totdat ik het hem bijgelegd en geef hem dan wat geld voor de schade aan zijn trommel".

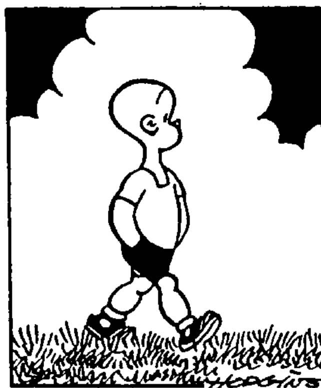
En zonder op een antwoord te wachten liep hij de binnenplaats weer op, waar de zanger nog steeds met zijn instrument bezig was.

Doch heer Bommel wachtte niet. De woorden van Tom Poes hadden hem zeer onaangenaam getroffen en met een grimmige trek op het gelaat vouwde hij de kaart open.

"Het pad van een heer is eenzaam", sprak hij tot zichzelf, terwijl hij in de richting van het moeras liep. "Zoete broodjes bakken bij die huilerige muzikant! Bah! Daar verzet mijn fier gemoed zich tegen. Een Bommel klaart het ook alleen wanneer hij in een achtergebleven gebied wil raken. Daar heb ik geen Tom Poes en geen Slingervinger bij nodig!"

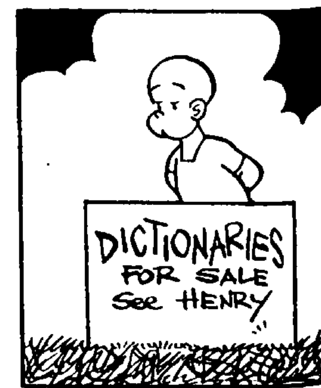
Zo mompelende verdween hij in de nevels — en jammer genoeg was er niemand, die hem tegenhield...

HENRY ® By Dick Hodgins

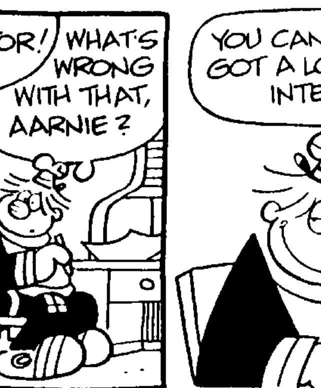

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

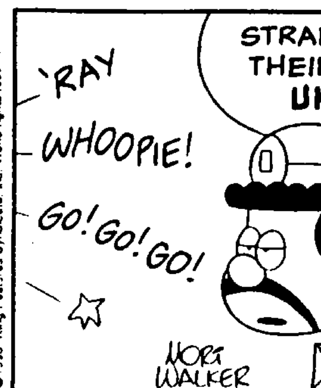

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

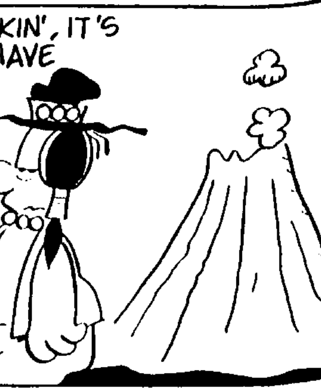

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

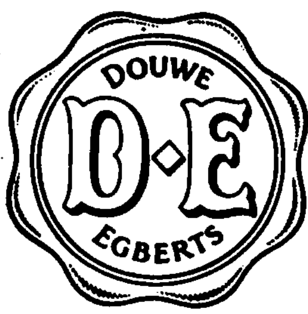

AGENDA
CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3de district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: 689900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 612222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 00.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

HET GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Voor de *wachtzuster* gelieve **tel.: 603661** te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosleweg 15. **Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur. Voor de zuster van de wacht gelieve pagenummer 669-0368,** te bellen.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555: geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve **pagenummer 669-0368** te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Mattheeuw. Tel.: 648827** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 08.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
27 februari 1993 vanaf 08.00 uur tot 1 maart 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Elhage, Spreekkamer; Centro Mediko Sta Rosa, tel.:676666 spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:371661 b.g.g. 689266/689337.
(Dit **geldt** voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, de Vos en Braam.)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
28 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 1 maart 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Pinto, Spreekkamer: Muizenberg, tel.:692349 spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:368055 b.g.g. 689266/689337.
(Dit **geldt** voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en de Vos.)

DERDE DISTRICT BANDABAO
28 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 1 naart 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Spong, Spreekkamer: Tera Corra, tel.:648700 spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:687004 b.g.g. 689266/689337.
(Dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
In het weekeinde van 26 februari tot 28 februari 1993 na kantooruren heeft de heer **O. Offerman, tel.:625800, page no:310 0712** dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Botica Otrabanda
Winkelcentrum Colon
OPEN NON STOP
8:00 a.m. - 7:00 p.m.

Otrobanda
Gr. Piscadera, Jan Noorduynweg z/n. Tel.:685022/685023
Punda
Janwe, Caracasbaaiweg 191. Tel.:617553.

ZONDAG

Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n Tel.:692390/692391.
Punda
Antillana, Kaya Flamboyan 1a Tel.:376200/376208.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
:27 februari S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
:28 februari R.A. de Windt, Uteweg 53.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op **zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZATERDAG

TOERISTENSCHEPEN
07.00-13.00 uur *Crown Odyssey* (SJU).
08.00-20.00 uur *Ocean Breeze* (AUA).

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
10.00-17.00 uur *Song of Norway* (ACA).

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst:
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenen Koraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur dr J. Helderman Collection Sunday school.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot Kollekte zondagschool.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds J.W.B. Smit Kollekte zondagschool.

NOACH-KAPEL

EERSTE EN DERDE zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Mannebasis Parera.

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG

21.00 ABC Movie Special
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG

20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Video
21.30 America's Funniest People
22.00 ABC Sunday Night Video
24.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.00 To Be Announced
18.00 Comedy on the Road
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'The Andromeda Strain' (1971)
23.00 Comedy on the Road
24.00 Caroline's Comedy Hour
01.00 Movie: 'The Andromeda Strain' (1971)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Caroline's Comedy Hour
05.00 To Be Announced

ZONDAG

13.30 Movie: 'Let's Go Navy (1951, Huntz Hall)
15.00 Movie: 'Repo Man' (1984, Emilio Estevez)
17.00 To Be Announced
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Movie: 'Gypsy' (1962)
23.00 Miss Marple
24.00 Brideshead Revisited (Pt 5)
01.00 Movie: 'Gypsy' (1962)
03.00 Miss Marple
04.00 Brideshead Revisited (Pt 5 of 12)' (1979; Jeremy Irons(

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Raven
23.00 Hat Squad

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Movie: 'Rio Diablo' (1992)
24.00 CBS News.

ESPN (kanaal 81)

ZATERDAG

16.00 Wild Winter
16.30 Secrets of Speed
17.00 Skiing
18.00 America's Horse
19.00 Bass'n Race Celebrity Tournament (T)
20.00 SportsCenter
20.30 Auto Racing
21.00 NHL Hockey (L)
24.00 Motorcycle Racing
24.30 SportsCenter
01.00 College Basketball
03.00 SportsCenter
03.30 Motoworld
04.00 Pro Skiing
05.00 NHL Hockey (R)

ZONDAG

13.30 Ski World
14.00 International Auto Show
15.00 Golf
16.00 Women's Tennis
18.00 Bodybuilding
19.00 Superbouts
20.00 SportsCenter
20.30 Skyblazin World Championships
21.00 Outside the Lines
22.00 Top Rank Boxing
24.00 SportsCenter
01.00 LPBT Bowling from Yuba City, Calif. (L)
02.30 Best of American Muscle Magazine
03.00 SportsCenter

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

21.00 Here and Now
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 Movie: 'Journey to the Center of the Earth'.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

17.05 Movie: 'Popeye Doyle' (1986; Ed O'Neill)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.35 NBA Basketball Hawks at Bulls (L)
23.50 Dark Night
01.50 Movie: 'The First Power' (1990, Lou Diamond Phillips)
03.50 Movie: 'This House Possessed' (1981; Parker Stevenson)
05.50 Three Stooges.
06.05 All in the Family
06.35 Gomer Pyle

ZONDAG

14.20 Making of Superman I and II
16.05 Movie: 'Invaders from Mars' (1986)
18.05 Tom & Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: 'Masters of the Universe' (1987)
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program
05.00 WCW Main Event Wrestling
06.05 Gomer Pyle
06.35 CNN News.

USA (kanaal 83)

ZATERDAG

16.00 Movie: 'Silver Streak' (1976; Gene Wilder)
18.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.30 Bosom Buddies
19.00 Swamp Thing
19.30 Beyond Reality
20.00 Quantum Leap
21.00 Movie: 'No Holds Barred' (1989; Hulk Hogan, Kurt Fuller)
23.00 Silk Stalkings
24.00 Off the Mark (1986)
02.00 Movie: 'Fortress of Amerikkka' (1989; Gene LeBrok)
04.00 Movie: 'Basic Training' (1985; Ann Dusenberry)
06.00 Welcome Back, Kotter.
06.30 Welcome Back, Kotter.

ZONDAG

13.00 WWF All American Wrestling
14.00 MacGyver
15.00 Movie: 'No Holds Barred' (1989; Hulk Hogan)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Just the Ten of Us
18.00 My Two Dads
18.30 Bosom Buddies
19.00 Beyond Reality
19.30 The Hitchhiker
20.00 MacGyver
21.00 Movie: 'Trial & Error' (1992; Tim Matheson, Helen Shaver)
23.00 Counterstrike
24.00 Silk Stalkings
01.00 Hollywood Insider
01.30 Paid Program
04.30 Paid Program.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Herhaling Gran Marcha
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Vervolg: herhaling Gran Marcha
23.30 Sluiting.

ZONDAG

12.00 Nederlandse Voetbal
14.00 Deportivo Tele-8
14.30 Matinee
16.00 Sena di Señor
17.00 Sala di Konsierto
17.15 Muchi Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di bishita ku.....
19.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Grammy Award
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)
17.30 AGHUSA met Leo Floridas
18.00 Mira i Skucha
18.30 Informe Deportivo met Hector Rosario
18.45 Nieuws in het Nederlands
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Show di Job
20.00 Telenotisia
20.30 Telenovela
21.00 21 Jump Street
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Late Movie
24.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

Wega di Number Kòrsou

8330
2817
7590

Voor kernreactors en nucleair afval
Zeeën bij Japan zijn Russische stortplaats

LONDEN - De Russische marine heeft in het geheim nucleair afval, waaronder reactoren uit kernonderzeeërs, in de Japanse zee gestort, zo heeft de Britse televisie-omroep Channel 4 vrijdag gemeld.
President Boris Jeltsin van Rusland heeft deze maand een rapport over het dumpen van het kernafval ontvangen. Het document is nog niet openbaar gemaakt, aldus de omroep. Volgens Channel 4 is de Japanse regering in december van het vorig jaar over de kwestie ingelicht, maar moet betwijfeld worden of Japan wel volledig op de hoogte is gesteld. Ook moet worden gevreesd dat het storten nog steeds doorgaat en dat president Jeltsin niet bij machte is daaraan een einde te maken.

Channel 4 haalde een milieu-adviseur van Jeltsin aan die een onderzoek naar de zaak instelt. Deze deskundige, dr. Aleksej Jablokov, zei dat hij had ontdekt dat in ieder geval tot vorig jaar nucleair afval in deze zeeën was gestort. Het rapport aan de Russische president zou melding maken van tien stortplaatsen in de Japanse Zee, de Zee van Ochotsk en bij de punt van het schiereiland Kamtsjatka in de Stille Oceaan.

Het in zee storten van reactoren van kernonderzeeërs is in strijd met internationale overeenkomsten die Rusland ook heeft ondertekend. Westerse deskundigen zeggen dat radioactieve besmetting door het afval ertoe zou kunnen leiden dat het bedrijven van visserij in grote gebieden onmogelijk zou kunnen worden.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Licht tot half bewolkt, nu en dan nog tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.
Matige, af en toe vrij krachtige wind uit richtingen tussen oost en noordoost (tussen acht en 22 knopen)

WEEROVERZICHT:
Het gebied dat gisteren en ook vanmorgen nog boven de Benedenwindse eilanden voor plaatselijke buien-aktiviteit zorgde, trekt verder in westelijke richting weg. Geleidelijk aan zal ons weer wederom onder invloed komen te staan van de uitloper van een hogedrukgebied boven de Atlantische Oceaan. Als gevolg hiervan zal in de komende 24 uur de kans op neerslag dan ook kleiner worden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	half bewolkt	29	23	5.7
Curaçao	neersl op afst	28	24	1.4
St Eustatius	licht bewolkt	28	23	0.0
St Maarten	licht bewolkt	29	23	0.0
Amsterdam	zwr bewlk na hglbui	04	02	4.2
Atlanta	zwaar bewolkt	07	00	0.0
Bogota	mist	21	05	2.0
Caracas	licht bewolkt	28	15	0.0
Kingston	licht bewolkt	32	23	0.0
Miami	licht bewolkt	27	19	0.0
New York	zwaar bewolkt	-3	-7	0.8
Paramaribo	half bewolkt	33	23	0.3
Port-au-Prince	nevel	31	19	-.-
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	32	19	0.0
San Juan	licht bewolkt	29	21	1.5
Santo Domingo	licht bewolkt	29	19	-.-

Na een lang en geduldig lijden is van ons heengegaan onze geliefde moeder, schoonmoeder, grootmoeder, zuster en tante:

MARIA JOESEFINA ANACLETA HEESBEEN-RIB

Namens haar echtgenoot	:	**Frits Heesbeen**
Haar kinderen	:	**Elmer, Fibber, Wendell en Serell Heesbeen**
Schoondochters	:	**Ruth Heesbeen Raphael**
		Corrie Heesbeen Campens
		Ria Heesbeen Vishnudatt
Haar kleinkinderen	:	**Elroy, Erika, Miranda, Tessa en Steven Heesbeen**
Broers en Zusters	:	**Glady's Rib**
		Hilda en Dick Rog-Rib en kinderen
		Edmundo Rib en kinderen
		Vladimir en Maria Rib Hogman en kinderen
		Lucio Seiberle en familie
Haar neven en nichten	:	**Frank en Atala Willem en familie**
		Families: Mendez, Rog, Rib, Maduro
		Al haar buren, vrienden en kennissen.

De teraardebestelling zal plaats vinden op dinsdag 2 maart vertrekkende vanuit de Rouwkamer van het St. Elisabeth Hospitaal naar de Katholieke begraafplaats aan de Roodeweg.
Gelegenheid tot kondoleren vanaf 13.00 uur p.m. in de Rouwkamer van het St. Elisabeth Hospitaal. Om 16.00 uur p.m. zal er in de Kerk van Sta. Familia een rouwdienst worden gehouden.

Weduwe, moeder, grootmoeder, Stroomzigt, schilderen, museum, doorzettingsvermogen, pijn, verdriet, discipline, bescheiden, zuiver, gelovig en evenwichtig.
Groots is de eenvoud,
de eenvoud in het grootse.
Dank voor wat U ons van het leven geleerd heeft.

Overleden 27 februari 1993

LUCILA ENGELS-BOSKALJON
weduwe van Dr. Chris Engels

Maur en Frasquita Engels-Robles de Medina en kinderen
Rauf en Darlene Engels-Hendrikse en kinderen
Verele en Antoine Ghering-Engels en kinderen
Docco en Karen Engels-Jansen en kinderen

Thelma Boskaljon
Familie J.M. Statius van Eps-Diaz
Familie Itala Diaz
Familie A.M. Diaz-Pietersz

Familie Engels (St. Maarten, Nederland, Zuid-Afrika)
Familie Ecker (Curacao, USA)
Familie Boskaljon (Curacao)
Familie Boskeljon (Nederland)
Familie van Geffen (Aruba, USA, Frankrijk en Nederland)
en overige familieleden.

De teraardebestelling wordt nader bekend gemaakt.

Gelieve geen rouwbeklag aan huis.

Colofon AMIGOE

Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

Peter Dicker (hoofdredacteur)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, ...

ADVERTENTIE-AFDELING

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110

Joe van der Schoot
Redactie: ...
Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: ...

BONAIRE

AMSTERDAM

DRUKKERIJ: ...

DISTRIBUTIE (abonnementen): ...

INSTITUUT DE BOER

Amsterdamseweg 15, 6814 CM Arnhem

DE LAATSTE TWEE JAREN VWO, HAVO, MAVO IN ÉÉN JAAR

Eigen schoolexamens

In de 12 jaar van haar bestaan behaalden leerlingen van Instituut De Boer uitstekende resultaten bij de staatsexamens vwo, havo, mavo.
Medio 1990 verleende de Minister van Onderwijs en Wetenschappen (ingevolge art. 56 WVO) Instituut De Boer de bevoegdheid om zelfstandig schoolexamens vwo, havo en mavo af te nemen. Als gevolg daarvan leggen momenteel onze leerlingen hun eindexamen af bij hun eigen, vertrouwde docenten. De mogelijkheid om staatsexamen te doen blijft gehandhaafd. Onze leerlingen krijgen studiefinanciering en de OV-jaarkaart.

Orde en regelmaat

Een systeem als het onze kan alleen optimaal functioneren wanneer er waterdichte afspraken gemaakt worden tussen het Instituut en de leerlingen. Deze afspraken hebben betrekking op het strikt naleven van het schoolreglement. Op het niet nakomen van afspraken staan onvermijdelijk sancties.

Dagindeling

De lessen worden gegeven van maandag t/m vrijdag tussen 09.00 en 18.30 uur.
Al het huiswerk wordt op het Instituut gedaan en overhoord. De leerlingen studeren onder supervisie in een stiltelokaal.

Studieklimaat

Het klimaat bij Instituut De Boer wordt bepaald door een hoog studietempo en een strak studieschema, waarin alleen plaats is voor hard werkende leerlingen. Er wordt gewerkt in kleine groepjes, waardoor de docent veel individuele aandacht aan iedere leerling kan besteden.

Voor wie bestemd?

Wie nu doubleert in 3 mavo, 4 havo of 5 vwo kan het verloren jaar terugwinnen door in het komend schooljaar het diploma te behalen.
Heeft men reeds een mavodiploma dan kan men in één jaar slagen voor het havo. De stap havo-vwo is ook in één jaar te realiseren. Op ons Instituut maken veel leerlingen met succes gebruik van deze regeling.

Leerlingenbegeleiding

De leerlingenbegeleiding draagt een zeer intensief karakter. Elke leerling krijgt een intakegesprek, gevolgd door regelmatige besprekingen met de begeleider.
Zo worden problemen vroegtijdig gesignaleerd en opgelost.
Naast probleemsignalering en motivatiebewaking is er een regelmatig contact tussen de begeleider en de ouders over de vorderingen van de examinandi.

Introductiekamp

Instituut De Boer organiseert voor het begin van ieder schooljaar een survivalkamp in Duitsland of België. Het doel hiervan is het vergroten van sociale en fysieke vaardigheden en het opbouwen van het incasseringsvermogen. Het survivalkamp wordt begeleid door gebrevetteerde instructeurs.

Talenreis

Voor de mondelinge schoolonderzoeken in de vreemde talen organiseert het Instituut een talenreis naar het buitenland waarbij de spreekvaardigheidstraining centraal staat.

Huisvesting

Instituut De Boer heeft in de loop der jaren een bestand van gastgezinnen opgebouwd.
Bovendien is een beperkt aantal plaatsen gereserveerd in het internaat **Het Hunderen** in Twello (bij Deventer).

Percentages geslaagden 1992:

Volledige examens binnen het Instituut.
VWO 100% na herexamen van 1 kandidaat
HAVO 100% na herexamen van 5 kandidaten
MAVO 100% na herexamen van 2 kandidaten
Een aantal leerlingen heeft voor enkele vakken nog deelgenomen aan de staatsexamens. Er zijn gedurende het cursusjaar 91/92 geen kandidaten verwijderd.

Presentatieavond

Dinsdag 2 maart a.s. in Costa Linda Beach Resort Oranjestad (Aruba). Aanvang: 19.30 uur. Gastheer: W.A.M. Kerkhoff.

Informatie

Van 27 februari tot 6 maart a.s. is - met uitzondering van 2 maart - Dhr. Kerkhoff voor alle informatie bereikbaar in Avila Beach Hotel Curaçao, tel: 614377.

Particuliere Dag-/Avondschool VWO, HAVO en MAVO
Instituut voor Aanvullend Onderwijs, examentraining en bijlessen. School- en beroepskeuze adviesbureau.
Amsterdamseweg 15, 6814 CM Arnhem, Telefoon 085-516500, Fax 085-452520

Opleiding voor het examen Makelaardij Onroerend Goed.
Tentamen-/Examen-trainingen Rechten voor propaedeuse en doctoraal studenten K. U. N.
Universitair Bedrijven Centrum (UBC). Toernooiveld 122, 6525 EC Nijmegen, Telefoon 080-528830, Fax 080-540090

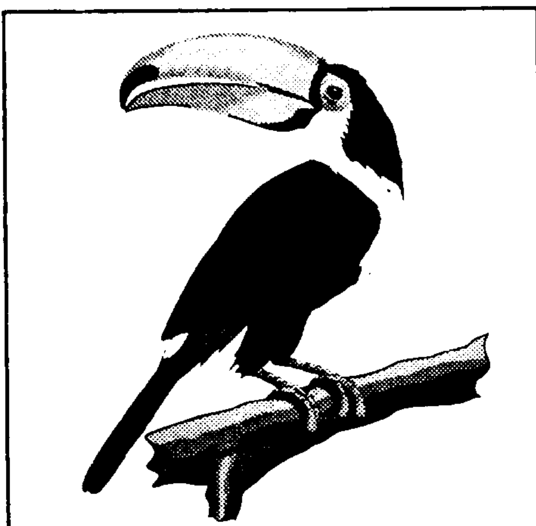
Erkend door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen op grond van de Wet op erkende onderwijs-instellingen.

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

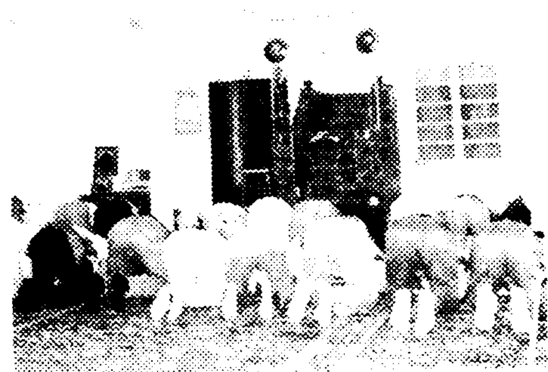
INTERVIEWS

De macht van de Toekan is wereldwijd

REPORTAGES

Ramadan: 30 dagen vasten

TIME SHARING is een onderdeel van de toeristenindustrie dat in de afgelopen jaren een stormachtige ontwikkeling heeft doorgemaakt. In de Verenigde Staten, het Caribisch gebied, de tropische eilanden in de Stille Oceaan rezen de time sharing projecten als paddestoelen uit de grond. De laatste jaren ziet men deze ontwikkeling ook in het doorgaans conservatievere Europa, waar in het begin met nogal wat argwaan werd gekeken naar time sharing. "Je bouwt een aantal luxe appartementen en verkoopt ze 52 keer aan sufferds die bereid zijn een fiks bedrag neer te tellen om een weekje per jaar hun vakantie door te brengen in een plaats waar zij omgerekend voor veel minder geld in een luxe hotel terecht zouden kunnen". Dat was en is nog in vele gevallen het concept van critici. Om een beter beeld te krijgen omtrent het begrip time sharing en de ontwikkeling van dit fenomeen in onze regio, hadden wij een gesprek met Dick Ragatz, een Amerikaanse deskundige op dit gebied die afgelopen week Curaçao bezocht.

= door Norbert Hendrikse =

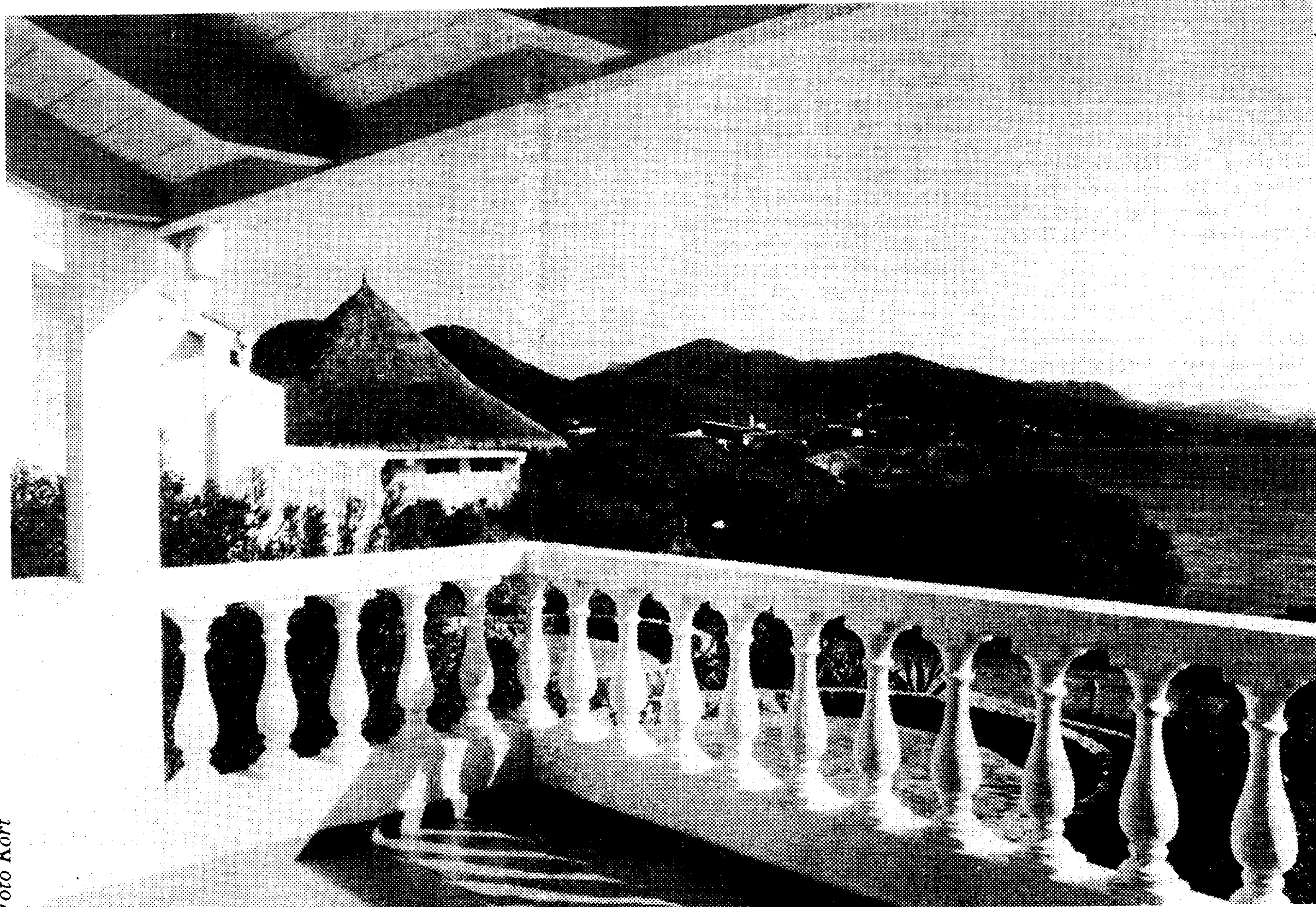
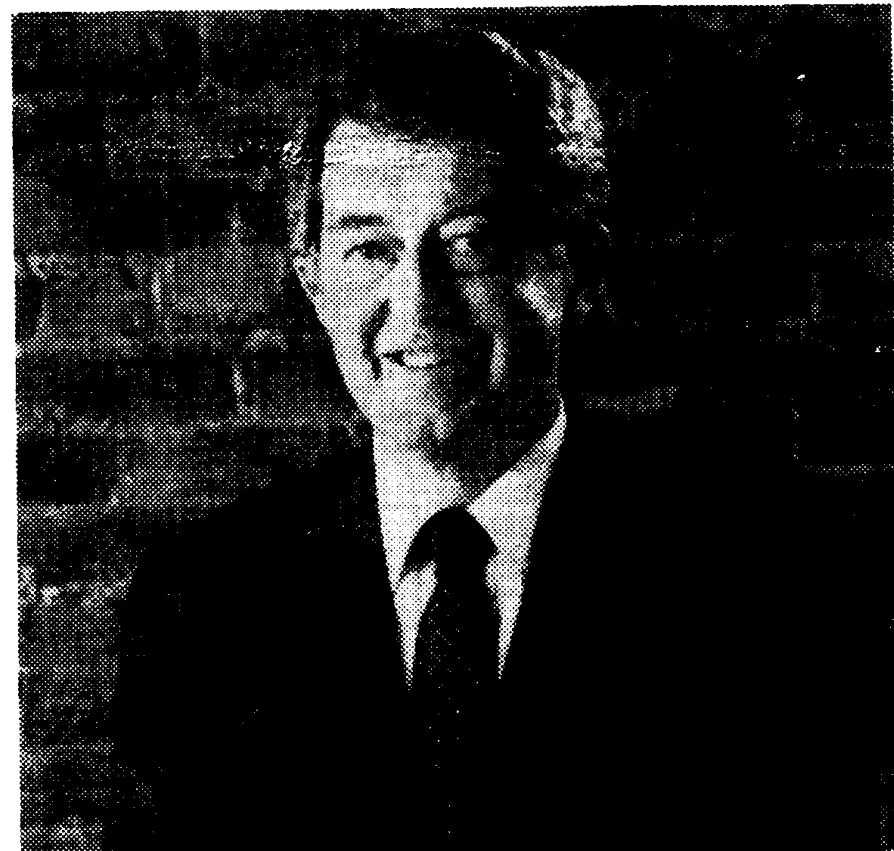

Foto Kort

Top service op Westpunt...

Variaties maken concept aantrekkelijker voor koper

Dick Ragatz: "Timesharing nog lang niet dood"

DICK RAGATZ

...time sharing expert...

De firma Ragatz Associates houdt zich bezig met marktonderzoek en het geven van adviezen aan de operators van time sharing projecten. Een van zijn klanten is Kadushi Cliffs op Curaçao, waarbij hij sinds het begin van dit project op Westpunt is betrokken.

Eerst een stukje voorgeschiedenis. Hoe vreemd het ook klinkt: het was Europa waar aan het eind van de jaren zestig met time sharing werd begonnen. Vandaar breidde het zich uit naar de Verenigde Staten en in de jaren tachtig naar het Caribisch gebied. Ragatz Associaties heeft onlangs een wereldwijd marktonderzoek afgerond voor de Internationals Foundation for Time Sharing. "Velen onderschatten het belang van time sharing en de groei potentie van deze industrie. Ze denken dat het een 'dood produkt' is en dat je er nu zeker niet meer moet beginnen, omdat het verzadigingspunt is bereikt. Dat komt omdat zij niet goed begrijpen wat time sharing eigenlijk is en er daardoor een negatief beeld van hebben", zegt Ragatz. Uit het recente marktonderzoek bleek dat er momenteel over de gehele wereld meer dan 3000 time sharing resorts zijn, verspreid over 75 landen. Personen die een weekje of meer in een time sharing project hebben gekocht komen uit 175 verschillende landen, hoewel tweederde deel van hen afkomstig is uit de Verenigde Staten.

GROEI

Volgens de gegevens van Ragatz blijkt dat de groei in de time sharing industrie in de afgelopen twee jaar 31 procent bedroeg, hetgeen er op wijst dat het nog steeds een sterk groeiende business is. De belangrijkste ontwikkeling daarbij was de entree van de grote hotel-ketens in de time sharing industrie. Vorig jaar begon Disney met zijn eerste time sharing project bij Disney World in Orlando. Marriott hotels heeft zeven verschillende projecten in de Verenigde Staten en zal zich weldra ook in andere landen met time sharing resorts presenteren. Hilton hotels begint binnen twee maanden met zijn eerste time sharing project en verwacht wordt dat Hyatt kort daarna zal volgen.

Wat is de reden van deze toenemende belangstelling van de hotels voor time sharing? "In de eerste plaats is het door de hoge kosten zeer moeilijk geworden om als organisatie de financiering rond te krijgen voor de bouw van een groot hotel. Door een combinatie met time sharing, worden meerdere aandeelhouders bij zo'n project betrokken, waardoor het wel mogelijk wordt. Delaatste jaren is een terugloop te bespeuren in de bezettingscijfers van de grote hotels, door een te snelle toename van het aantal hotelkamers. In de Verenigde Staten is het gemiddelde bezettingspercentage gedaald tot 50 procent, terwijl het gemiddelde bezettingspercentage bij time sharing projecten 80 tot 85 procent bedraagt. Van de andere kant kunnen time sharing projecten gecombineerd met hotels profiteren van bepaalde faciliteiten die de hotels aanbieden, zoals b.v. room service. Trouwens hotels als Marriott en die van Disney hebben in de hotellobby verkooppunten voor hun eigen time sharing projecten om hun gasten aan te moedigen een van hun time share resorts te bezoeken en uiteindelijk een aandeel te kopen".

"Een andere ontwikkeling die we hebben kunnen constateren in de time sharing industrie is een grotere variëteit in het produkt dat wordt aangeboden. Vroeger was het zo dat de koper gebonden was aan een bepaalde vastgestelde week. Dus als je 'de derde week in juni' had gekocht, dan was je min of meer verplicht in die week op vakantie te gaan om te kunnen profiteren van je time share investering *(fixed time)*. Recentelijk is men overgegaan op het concept van *floating time*, waarbij men b.v. een week kan kopen in een bepaald seizoen b.v. van november tot februari in een ski-resort, waarbij dan met een grotere flexibiliteit kan worden gereserveerd voor een bepaalde week waarin men de vakantie wil doorbrengen. Verder is er de mogelijkheid een *split week* te kopen, waarbij je niet meer gebonden bent aan een volle week, maar je vakantie kan opdelen in b.v. drie dagen en vier dagen in verschillende periodes".

Is time sharing ook een goede investering voor de koper? Ragatz is daar zeer duidelijk over: "Nee, zeker niet. Je moet nooit een time share kopen om geld te verdienen. Er zijn, althans in de Verenigde Staten en waarschijnlijk ook in het Caribisch gebied, maar heel weinig projecten die in waarde gestegen zijn. Dus iemand die een time share koopt moet dat nooit doen uit het oogpunt van investeren, maar uitsluitend als een vakantiebestemming. Hoe beter de kwaliteit van het resort en hoe beter de locatie ervan, hoe eenvoudiger het wordt voor de koper om te ruilen met andere eerste klas bestemmingen. Daarbij kan men gebruik maken van de twee grote 'ruilondernemingen', Resort Condominiums International (RCI) en Interval International (I.I.).

RUILEN

Een van de grote voordelen van Kadushi Cliffs is volgens Ragatz het feit dat dit project is aangesloten bij RCI, waardoor kopers van appartementen bij dit Curaçaose resort kunnen ruilen met aantrekkelijke bestemmingen elders in de wereld. Kadushi Cliffs wordt overigens door het behalen van de Gold Crown Award gerekend bij de top tien procent van de time sharing resorts van RCI (dat zijn er een kleine 2000). Een voordeel daarvan is dat je als koper niet behoeft bij te betalen, wanneer je je vakantie in een van de andere toplocaties wil doorbrengen. Voorwaarde is wel dat je elk jaar het lidmaatschap betaalt van RCI en een *exchange fee* wanneer je wilt ruilen.

Europa loopt nog achter voor wat betreft de ontwikkeling van time sharing? "Dat was inderdaad tot voor kort het geval, maar in de afgelopen twee jaar kan men ook daar een sterke groei constateren, met name in Spanje en Portugal. Het zijn voornamelijk Amerikaanse en Britse maatschappijen die daarin investeren. De meeste kopers zijn afkomstig uit Groot Brittannië en Duitsland".

Een nieuw begrip is het 'Club Resort' concept. Wat is dat eigenlijk? "Het woord 'Club resort' wordt op een dozijn verschillende manieren gebruikt. Waar men het hier kennelijk over heeft wanneer men dat begrip hanteert is wat wij in de VS noemen *undivided intrest*. Je koopt een aandeel in een totaal complex van b.v. vijftig appartementen, waarbij er b.v. per appartement tien aandeelhouders zijn. Zodat pakweg elke aandeelhouder 500 dollar betaalt. Als aandeelhouder kan je dan op een bepaald aantal dagen per jaar van tevoren reserveren in zo'n complex, terwijl de vrijgebleven tijd wordt gestopt in een zogenaamde *space available bank*. Als die periode nog niet geboekt is kan je er als koper ook gebruik van maken. Naast het aankoopbedrag en vaste jaarlijkse kosten, betaal je dan nog eens een keer 40 tot 50 dollar per nacht. Bij time sharing heb je daarentegen geen extra kosten voor overnachting".

CLUB RESORT

Is zo'n 'Club Resort' dan wel aantrekkelijk? "Wij hebben hieromtrent een tiental haalbaarheids onderzoeken gedaan in de afgelopen anderhalf jaar, maar geen van deze projecten is tot nu toe uitgevoerd. Er is dus nog geen praktijkgeval waarbij is uitgeprobeerd of zo'n project wel loopt. Het is in ieder geval veel gecompliceerder om te administreren dan time sharing door het grote aantal kleine aandeelhouders die waarschijnlijk in dezelfde periode willen reserveren. Als je dan een groot aantal mensen moet teleurstellen die verwacht hadden in een bepaald weekend te kunnen reserveren, dan krijg je grote problemen".

U heeft ook op Curaçao onderzoek verricht? "Inderdaad. Eerst voor Kadushi Cliffs en daarna ook voor het Bestuurscollege van Curaçao, waarbij het ging om de mogelijkheden voor time sharing op het eiland. Daarnaast hebben we ook 3 of 4 onderzoeken gedaan op Aruba".

En wat was daarvan het resultaat, ziet u nog mogelijkheden voor het uitbreiden van de time sharing industrie bij ons? "Zeer beperkt. Ik geloof dat wij hier zo ongeveer het verzadigingspunt hebben bereikt, zeker met de situatie waarin de toeristenindustrie zich thans bevindt en de vooruitzichten voor de naaste toekomst. Op Curaçao zou er nog wat kunnen bijkomen. De Arubaanse markt is overvol, terwijl men ook op St. Maarten bijna aan het verzadigingspunt toe is. Wij hebben op Aruba drie jaar geleden een onderzoek gedaan op een moment dat er maar liefst 14 time sharing projecten op stapel stonden en daarbij geconstateerd dat er maar ruimte was voor 4 of 5. Er zijn inderdaad 4 projecten gerealiseerd. De rest is of niet doorgaan of dreigt van de markt verdwenen. En dat geeft voor Aruba allerlei problemen, want die projecten die slecht gaan worden steeds agressiever bij hun marketing en verzieken de zaak voor de anderen. Daar moet men op Curaçao echt voor oppassen".

De time sharing industrie staat en valt met een goede marketing- en verkoopapparaat. Hoe heeft men dat bij het Kadushi Cliffs resort opgelost? George Curiel, initiatiefnemer en directeur van het project zegt dat hij in de beginfase gebruik heeft gemaakt van een Amerikaanse consultant op dit gebied. "Hij heeft onze eerste tien verkopers getraind die op twee ervaren krachten uit Aruba na, allemaal nieuw waren op dit terrein. Het liep prima, vooral op de lokale markt, waar een grote belangstelling bleek voor ons project. De eerste 24 eenheden zijn geheel verkocht en we gaan binnenkort beginnen met de bouw van de volgende tien eenheden".

PUNTEN

Curiel denkt in de toekomst te gaan werken met een 'puntensysteem' zoals ook Disney dat doet in de Verenigde Staten. Dick Ragatz legt uit wat dat is. "Je koopt een aantal punten. Stel b.v. dat je 1000 punten koopt. In een bepaald jaar wil je alle 1000 gebruiken om b.v. twee weken in een *studio* te logeren. Het jaar daarop wil je voor je 1000 punten een tweeslaapkamer appartement hebben voor zes nachten. Je zou het kunnen vergelijken met het *frequent flyer* programma van sommige Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen. Je gebruik je punten naar believen". Er is een Zwitserse maatschappij die dit systeem al negen jaar lang met veel succes hanteert en die er voor heeft gezorgd dat er diverse ondernemingen in Europa dit voorbeeld hebben gevolgd. Curiel: "Maar het is ook net als een Zwitsers uurwerk. Je hebt een perfecte administratie nodig om het goed te laten lopen en de tijd goed te verdelen".

De kopers bij het time sharing project van Kadushi Cliffs zijn voornamelijk ingezetenen? Curiel: "Tachtig procent. Maar zeker vijftig procent van onze gasten zijn buitenlanders die gebruik maken van het uitwisselingsprogramma van RCI. In de wintermaanden zijn het meestal Amerikanen. In juli zitten wij vol met lokale mensen die een weekje van hun vakantie hier doorbrengen. Maar ook in juli zien wij nu dat lokale kopers gebruik maken van het *exchange* programma om b.v. een weekje naar Disney World of naar Hawai te gaan.

En zelfs lokale kopers die geen 'juli week' hebben gekocht, kunnen via RCI ruilen met anderen om in die periode toch bij ons te komen zitten. Ondanks alle negatieve dingen die er over time sharing worden gezegd door mensen die niet precies weten wat het is, is het een van de vormen van toerisme die de vakantiedollar op zo'n manier kunnen kanaliseren, dat de deviezenuitvoer beperkt blijft. Als lokale koper investeer je immers hier, je betaalt je onderhoudskosten hier en als je met het ruilprogramma op reis gaat hoef je geen dollars mee te nemen om voor je hotel te betalen. Bovendien krijgen we door het RCI-programma toeristen die hier hun dollars spenderen. Omdat we de Gold Crown Award nu al twee keer hebben gewonnen, trekken wij de kopers van andere toplocaties en dat zijn doorgaans mensen die wel wat te verteren hebben".

CONDOMINIUMS

Na de volgende tien units die als time sharing project zullen worden aangeboden, wil Curiel overstappen op de bouw van condominiums die volledig in eigendom van de kopers overgaan. "Niet omdat wij niet meer geloven in het time sharing concept, maar eenvoudigweg omdat er markt is voor appartementen in eigendom. Die vraag komt voornamelijk van de kant van Nederlandse penshonado's die in het kader van de bestaande belastingregeling in een woning van ruim twee ton moeten investeren en dan slechts 5 procent inkomstenbelasting betalen als ze hier woonachtig zijn. Daarnaast blijft volgens Curiel de vraag naar time sharing bij ingezetenen bestaan en daarom zal Kadushi Cliffs ook op die markt aktief blijven. Inmiddels zijn de prijzen omhoog gegaan. Eind 1989 werd gestart met de verkoop van units voor een gemiddelde prijs van 6500 dollar. Nu ligt het gemiddelde bij de 9500 dollar. De nieuwe units zullen zelfs iets duurder worden omdat ze geheel air-

Vervolg op pag. 4

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Prof. Gerson: "Per nationaliteit groeperen"

Speciaal trauma-onderzoek onder Bijlmer-slachtoffers

AMSTERDAM - Het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam is een grootschalig onderzoek begonnen onder de slachtoffers van de vliegramp in de Bijlmermeer. Onderzocht wordt hoe de slachtoffers van de ramp de traumatische gebeurtenissen hebben verwerkt, en of de hulpverlening adequaat is geweest. De bedoeling is dat binnenkort een soortgelijk onderzoek wordt gestart onder de ongeveer 200 reddingswerkers die direct betrokken zijn geweest bij de hulpverlening na de ramp.

Initiatiefnemer van dit voor Nederland unieke onderzoek is professor B. Gersons, die als psychiater aan het AMC is verbonden. De hoogleraar is vanaf het eerste uur betrokken geweest bij de hulpverlening, meestal indirect door het geven van voorlichting en bijscholing aan hulpverleners. Het onderzoek moet onder meer antwoord geven op de vraag wat uiteindelijk het resultaat van de inspanningen van alle hulpverleners is geweest en wat voor wensen de slachtoffers nog hebben.

= door Rob de Spa =

De 420 mensen die het zwaarst zijn getroffen hebben vorige week een brief gekregen waarin om hun medewerking wordt gevraagd. Die mensen zijn benaderd door de GG en GD. Ook de communicatie met deze groep verloopt via de geneeskundige dienst. Inmiddels zijn er al 80 reacties binnen. 'Een hoopgevende score," zegt Gersons in zijn ruime werkkamer in het psychiatrisch paviljoen van het AMC, dat even buiten het kolossale ziekenhuisgebouw is gehuisvest. De noodzaak van een onderzoek staat volgens hem als een paal boven water.

Gersons: "Op grond van wetenschappelijk onderzoek in het buitenland verwacht ik dat een op de vijf mensen die als slachtoffer of hulpverlener direct betrokken zijn geweest bij de vliegramp in de Bijlmermeer, blijvende psychische schade ondervindt van die traumatische gebeurtenissen. Deze post-traumatische stress-stoornis uit zich in slapeloosheid, herbeleving van de schokkende ervaringen en gevoelsarmoede."

SOMBER

Gersons baseert zijn sombere verwachting op wetenschappelijk onderzoek dat vooral in het buitenland is verricht. "Het meeste onderzoek op dit terrein is gedaan in de Verenigde Staten, maar we hebben ook veel contacten met mensen uit Noorwegen en Australië." Rampen in Nederland zijn tot dusver nauwelijks goed onderzocht, met uitzondering van de Molukse gijzelingen. Gersons: "We weten bijvoorbeeld vrijwel niets van de psychische gevolgen van de watersnoodramp."

Volgens de hoogleraar bestaat internationaal grote belangstelling voor de resultaten van het onderzoek. Weliswaar storten er regelmatig vliegtuigen neer, maar midden in een stadswijk is toch zeer zeldzaam. De aard van de slachtoffers en de individuele verwerking van de ramp is zeer verschillend, constateert Gersons.

Het zwaarst getroffen zijn uiteraard de mensen die hun naasten hebben verloren of ernstige verwondingen hebben opgelopen. Een volgende categorie heeft huis en haard verloren maar is zelf aan de dood ontsnapt. Daarna volgen mensen die de ramp van zeer nabij hebben meegemaakt, en in de laatste categorie zitten de mensen die vlak na de ramp zijn gaan kijken. Gersons: "Sommige mensen stappen er na verloop van tijd vanzelf overheen, anderen kunnen die knop niet omdraaien." In de eerste weken en maanden na de ramp vroegen vele honderden mensen om hulp: volwassenen en kinderen met slaapstoornissen, met herbelevingsverschijnselen. Dat was te verwachten, maar de laatste tijd komen er nieuwe gevallen bij; mensen bij wie de emotionele klap nog altijd in volle hevigheid nadreunt.

Een extra probleem in de hulpverlening is de verspreiding van de slachtoffers. Veel mensen die hun woning hebben verloren zijn verhuisd van de Bijlmermeer naar Amsterdam-Noord, Almere of Alkmaar. "Die dislokatie vormt een enorm probleem. Het gaat hier wel om risicogroepen, die moet je goed in de peiling houden." Plaatselijke instellingen, zoals het Riagg, kunnen die taak op zich nemen. Tot dusver hebben die instellingen volgens Gersons prima gewerkt. Hetzelde geldt voor de GG en GD.

Minder te spreken is de hoogleraar over mensen die verantwoordelijk zijn voor het vliegverkeer boven de Bijlmer. "We hebben Schiphol gevraagd om in ieder geval 's nachts niet boven de woonwijken te vliegen, maar na twee weken werden de nachtvluchten alweer hervat. Ik heb me er erg aan gestoord dat Schiphol op dit punt geen gebaar heeft gemaakt." Bij de hulpverlening aan de slachtoffers hanteert Gersons een paar basisprincipes. Het belangrijkste is de mensen zoveel mogelijk bij elkaar te houden. "Bij de ramp waren 67 verschillende nationaliteiten betrokken. Die zijn gegroepeerd in twaalf of dertien landengroepen: Surinamers, Antillianen, Ghanezen, spaanssprekenden enzovoort. Die mensen begrijpen elkaar, kunnen elkaar helpen."

AFGUNST

Gersons kijkt met enige afgunst naar de situatie in de Verenigde Staten en in Scandinavische landen, waar het onderzoek naar de verwerking van rampen wettelijk is verplicht. De professor heeft op eigen initiatief twee ton gevraagd - en gekregen -van het preventiefonds (Ministerie van WVC) voor het onderzoek onder de slachtoffers. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zal mogelijk een ton beschikbaar stellen voor het onderzoek onder reddingswerkers.

Gersons: "Er is zoveel geld en energie gestoken in de hulpverlening aan al die mensen. Niemand heeft de boel de boel gelaten, iedereen heeft zich uit de naad gewerkt. Het is toch logisch dat je onderzoekt of die hulp heeft gewerkt en waar voor de toekomst bijstelling nodig is?"

De doden zijn geborgen en de ruïnes zijn opgeruimd, maar bij de nabestaanden van de vliegramp in de Bijlmer zullen de wrede herinneringen nog lang voortduren.

Blauwhelmen zijn niet meer welkom

VN-vredesmissie in Kroatië door mislukkingen gekenmerkt

= door Wilma van Meteren (ANP) =

ZAGREB - Ramen zijn afgeplakt, zandzakken liggen nog voor de deur, maar verder herinnert weinig in de Kroatische hoofdstad aan de bloedige strijd die in januari 1991 afnam. Een jaar lang is het vrede en Zagreb heeft daarvan geprofiteerd door het centrum met nieuwe bestrating, terrassen en cafés een westerse allure te geven. Toch dreunt het artilleriegeschut weer, op slechts 40 kilometer ervandaan. Sinds het offensief van de Kroatische troepen tegen het door Serviërs geregeerde Krajina begon dreigt een opleving van de oorlog. Ook al zal het mandaat van de VN-vredesmacht dat op 21 februari afloopt, wel worden verlengd, de strijd voorkomen kunnen de 15.000 blauwhelmen niet. Want datzelfde mandaat verbiedt ingrijpen, dan rest hun niets anders dan machteloos toekijken.

Bosnische jongens slepen een vrachtje brandhout over de besneeuwde wegen van Sarajevo. Door de schaarste aan andere brandstoffen zijn praktisch alle bomen in de stad door de bewoners geveld om aan brandhout te komen.

Met het cynisme dat zich van bijna alle buitenlanders in het voormalige Joegoslavië meester heeft gemaakt, bezagen de VN-vredesbewaarders hoe de wapenopslagplaatsen - onder hun toezicht - in januari werden leeggehaald en de gevechten tussen Kroaten en Serviërs werden hervat. De ontwapening van de Serviërs die nooit een echte ontwapening was omdat het geschut niet echt werd overgedragen of vernietigd, was slechts een van de teleurstellingen in hun vredesmissie.

Ook van de andere doelstellingen van het vredesplan van de Amerikaanse onderhandelaar Cyrus Vance, dat in januari 1992 door de partijen werd aanvaard en de vredesmissie regelde, is het afgelopen jaar weinig terechtgekomen. Geen van de ruim 250.000 Kroatische vluchtelingen kon naar zijn huis in de door de van beschermde gebieden (die in Servische handen zijn) terugkeren. Erger nog, onder de ogen van de blauwhelmen voerden de Serviërs in met name Slavonië etnische zuiveringen uit door middel van pesterijen, intimidaties, aanslagen en zelfs moorden. Ze lieten in de verlaten huizen Serviërs uit onder meer Bosnië hun intrek nemen. De blauwhelmen konden met hun beperkte mandaat deze 'herhuisvesting' niet stoppen.

BLOEDVERGIETEN

Toen in september zo'n 1.000 vluchtelingen probeerden naar hun huizen in Oost-Slavonië terug te gaan, bleef de VN-troepen ter plaatse niets anders over dan hen tegen te houden uit angst voor bloedvergieten. De Serviërs stonden klaar om iedere Kroaat die zonder toestemming het gebied binnenkwam te liquideren, zo was door hun leiders aangekondigd.

Volgens een Britse militair waarnemer doen ook de Kroaten aan herhuisvesting. Hij spreekt zelfs van 'zuiveringen'. Serviërs worden weggevoerd uit hun dorpen en zelfs in Zagreb worden ze uit hun huizen gezet om plaats te maken voor meer vaderlandslievende burgers. De demobilisering van de diverse ongeregelde troepen, zoals voorzien in het Vance-plan, was ook al geen succes. De Servische para-militairen trokken een ander uniform aan en behoorden vanaf die tijd tot de politie. Een Nederlandse EG-waarnemer verklaarde vorig jaar al dat de Serviërs op die manier hun positie flink hebben versterkt ten opzichte van de Kroaten.

Aan Kroatische zijde bleven de zwarthemden van de HOS, de gewapende arm van de ultra-rechtse partij van het recht van Boroslav Paraga, actief. Volgens een Zweedse vrijwilliger die in hun gelederen vocht, doen ze ook mee aan het nieuwe offensief in Krajina. De meest gevoelige klussen, zoals het verjagen van de burgerbevolking en het opblazen van bruggen in vijandelijk gebied, zijn voor hun rekening. Voor de VN-troepen heeft hij net als de meeste Kroatische strijders geen respect. Ze beschermen alleen de 'cetniks', praat hij zijn werkgevers na. Werden de blauwhelmen bij hun komst in april redelijk enthousiast ontvangen, nu moeten ze in een steeds vijandiger sfeer opereren. De Kroaten geven hun de schuld dat eenderde van hun land nog steeds onder Servisch gezag staat. De geheel door de staat gecontroleerde media spelen daarbij een belangrijke rol. De vredesbewaarders proberen het zich niet aan te trekken. Ze hebben het inmiddels opgegeven om zich verder te verdiepen in het conflict dat tot hun komst leidde. "Je komt er toch niet achter wat die jongens bezielt", zegt adjudant Stork, woordvoerder van de Nederlandse blauwhelmen in het gebied. "Er zit hier zoveel oud zeer." Het geloof in de vredesbesprekingen heeft hij inmiddels verloren. "Terwijl de leiders rond de tafel zitten, vechten in uniform geklede mini-legertjes gewoon door".

SLEPENDE ZAAK

De meeste VN-militairen houden er rekening mee dat de missie in Kroatië nog jaren kan gaan duren. Mits de vlam niet in de pan slaat tenminste, want dan zijn de troepen zo vertrokken. Voor de Nederlanders en de Belgen liggen al gedetailleerde evacuatieplannen klaar. Ook buitenlandse waarnemers en diplomaten vrezen een opleving van de oorlog. Met bezorgdheid volgen ze de troepenbewegingen aan weerskanten van de frontlinies. Algemeen concluderen ze dat de Kroaten nog te zwak zijn om de Serviërs te verslaan en dit betekent dat het federale Joegoslavische leger zich niet met de recente strijd hoeft te bemoeien. Maar dat kan in de toekomst veranderen. Ondanks het VN-wapenembargo krijgt Zagreb nog steeds oorlogsmaterieel geleverd, zoals ultra-moderne Duitse tanks. Veel moeilijker dan op het slagveld ligt de situatie in de politieke arena, zeggen ze. De kwalitatief zwakke politieke leiders zijn niet bereid tot concessies. "Ze zijn nog lang niet uitgevochten en omdat ze niet op korte termijn van hun troon zullen worden gestoten, kan het hier nog heel lang gaan duren", zegt een EG-waarnemer.

Vergelijk gezocht met zelfstandige republieken

Rusland's buitenland groeit binnen zijn eigen grenzen

= door Diederik Kramers ANP =

MOSKOU - Ruslands buitenland rukt tot binnen de eigen grenzen op: steeds meer deelstaten van de Russische federatie gedragen zich alsof ze al zelfstandige staten zijn. Dat lukt sommige republieken beter dan andere, waardoor het Rusland van 1993 in een land van verschillende snelheden verandert. Om de betrekkingen met zijn deelstaten te regelen sloot Rusland in maart 1992 het federatieverdrag met hen, waarin de wederzijdse bevoegdheden werden afgebakend. Maar sindsdien zijn de republieken allen hun eigen weg gegaan, in zeer uiteenlopende richtingen. Het noordkaukasische Tsjetsjenie heeft zich geheel onafhankelijk verklaard, terwijl aan het andere uiterste het landje Komi aan de Volga een van de laatste 'socialistische sovjetrepublieken' ter wereld is.

FEDERATIE

Het is daarom onduidelijk of een alomvattende regeling met alle deelstaten tegelijk via het federatieverdrag nog mogelijk is. "Het Russische parlement heeft geen concept ontwikkeld hoe die federatie-nieuwe stijl eruit moet zien. Op papier zijn wel afspraken gemaakt, maar er bestaat geen praktische procedure om ze uit te voeren", zegt Atner Choezangaj, een afgevaardigde uit Tsjoevasjie. Samen met vertegenwoordigers uit de deelstaten Jakoetie en Mari was hij onlangs in Den Haag te gast bij de UNPO, de organisatie voor niet-vertegenwoordigde volkeren.

Tatarstan heeft een andere weg gekozen: in plaats van het federatieverdrag wil het een bilateraal akkoord tussen gelijken met Rusland sluiten. Ondertussen nemen de Tataren steeds meer afstand van het centrum door stap voor de stap met wetten en instellingen een eigen staat op te bouwen.

Dat heeft Jakoetie, een gebied in Siberie zo groot als West-Europa, op ideeën gebracht: In april nam het een eigen grondwet aan, waarin de naam van de republiek werd omgedoopt in 'Sacha'. "We hebben Moskou daarvoor niet om toestemming gevraagd", zegt parlementsvoorzitter Vassili Vlassov. In tegenstelling tot de Tataren is hij niet tegen het federatieverdrag, al heeft hij wel een eigen visie hoe het eruit moet zien: "als er een echte federatie komt, moet die hoofdzakelijk de economische betrekkingen regelen."

In Jakoetie betekent dat, dat de 1,3 miljoen inwoners meer te zeggen hebben over hun bodemschatten: goud en vooral ruwe diamanten, waarvan Jakoetie de tweede producent ter wereld is. Na enig touwtrekken werden Moskou en Jakoetsk het eind vorig jaar eens over de gezamenlijke exploitatie van diamanten. Daarbij mag Jakoetie een deel van de produktie rechtstreeks verkopen aan het Zuidafrikaanse concern De Beers.

Dit gaf het parlement de politieke ruimte om een aantal wetten erdoor te drukken die de eigen cultuur en soevereiniteit versterken. Het stelde een eigen staatsburgerschap naast het Russische in, en nam een taalwet aan die de Russen zes jaar de tijd geeft Jakoets te leren. Soortgelijke maatregelen stuiten bij Russen in Estland en Letland op fel verzet, maar niet in Jakoetie. "Er zijn absoluut geen etnische spanningen bij ons", zegt Vlassov, een Rus, in koor met minister van buitenlandse zaken Vitali Artamonov, een Jakoet. Kennelijk zijn de diamanten de Sacha-Russen wel een paar taallessen waard.

Wat de Jakoeten is gelukt dankzij hun grondstoffen proberen de Tsjoevasjen, een Turkstalig volk aan de Volga, te bereiken door te steunen op hun numerieke meerderheid in hun republiek. Zij vormen er ruim tweederde van de 1,3 miljoen inwoners, terwijl in de meeste deelstaten de Russen de grootste bevolkingsgroep zijn. Ook in hun parlement zijn de Tsjoevasjen in de meerderheid, ook al verschilt hun politieke signatuur.

STAP VOOR STAP

"De afgevaardigden zijn overwegend conservatieve excommunisten, maar geen professionele politici", aldus Atner Choezangaj. "Ze hebben geen stemdiscipline, waardoor het mogelijk is om bij verscheidene kwesties gelegenheidscoalities te vormen". Op de parlementaire agenda staan een grondwet en een taalwet, die de niet-Tsjoevasjen tien jaar de tijd gunt om Tsjoevasjisch te leren. "Moskou zegt dat we geen staat vormen maar een onderdeel van de federatie, zij houden vast aan het ene ondeelbare Rusland. Maar wij gaan stap voor stap verder, wellicht worden we ooit nog een echte soevereine staat."

In de naburige Mari-republiek ligt dat een stuk moeilijker. De Mari hebben geen bodemschatten, geen meerderheid in de bevolking, maar wel een heel conservatief parlement waarin zij ondervertegenwoordigd zijn, klaagt Ksenofont Sanoekov, adviseur van de president voor nationaliteitskwesties.

Eisen voor de Mari-cultuur te bevorderen werken bij de conservatieven als een rode lap op een stier, heeft hij ervaren. "Toen de Mari-unie in het parlement voorstelde dat de president naast Russisch ook Mari moet kunnen spreken, riepen de conservatieven moord en brand, de mensenrechten zouden in gevaar komen. Een groep afgevaardigden riep de president zelfs op mensen met zulke ideeën subiet uit het parlement te zetten." Ook een verzoek om meer Mari-scholen werden afgewezen. Dat de republiek is omgedoopt tot 'Mari El" (Land van de Mari) is voor de autochtonen een schrale troost.

Paradoxaal genoeg werkt het ontbreken van etnische spanningen in het nadeel van de Mari, meent Sanoekov. "In tegenstelling tot de vele crisishaarden in de vroegere Sovjetunie is het bij ons rustig. We zijn bang dat we worden overspoeld door Russen die hier hun toevlucht zullen zoeken".

Krajina-Serviërs bereid tot concessies

BELGRADO - De Serviërs in Krajina zijn bereid tot concessies, zo heeft Mile Paspalj woensdag in Belgrado verklaard. Paspalj is "voorzitter" van het zelfbenoemde parlement van Krajina.

Volgens hem zouden de Serviërs eventueel de controle over de brug bij Maslenica willen opgeven. De Kroaten begonnen vorige maand om deze brug een offensief in Krajina, een gebied in Kroatië waar Serviërs een eigen republiek hebben uitgeroepen.

Eten en drinken wanneer de zon onder is

CARNAVAL KAN weer worden bijgeschreven in de annalen van 1993. Volgens het rooms-katholiek kalenderjaar is afgelopen (as)woensdag de vastentijd begonnen. Wie denkt dat alleen rooms-katholieken er een vastenperiode op na houden, vergist zich.

Vanaf afgelopen maandag eet èn drinkt de islamitische gemeenschap op Curaçao gedurende dertig dagen alleen ná zonsondergang. Om daar meer over te weten te komen, brachten we een bezoek aan het Islamitisch Informatiecentrum.

Een bordje naast de voordeur van het huis aan Mahumaweg 49 richt zich tot de bezoeker met het verzoek: "Gelieve uw schoenen uit te trekken bij binnenkomst". Mahumaweg 49 is dan ook niet zomaar een woning, maar doet dienst als gebedshuis en sociaal centrum voor een gedeelte van de Curaçaose moslimgemeenschap.

Een Curaçaose moslim [redacted] over Ramadan

= door Quincy von Bannisseht =

Een vriendelijk ogende, man komt me tegemoet en stelt zich voor. Hij loopt op zijn sokken. Het is Sem Abdul-Hamid, van beroep verslaggever en daarnaast verbonden aan het Islamitisch Informatiecentrum. We gaan buiten op de *porch* zitten en raken aan de praat.

"Vasten is een plicht", vertelt Abdul-Hamid. "Het staat niet alleen in de Koran, maar ook in de Bijbel. Veel christenen weten dat niet, maar Jezus heeft veertig dagen en veertig nachten gevast toen hij in de woestijn verbleef." Hij voegt eraan toe dat de *ramadan* afgelopen maandag is begonnen. Een voor moslims bijzondere periode, die zich echter voor buitenstaanders nauwelijks zichtbaar afspeelt.

MOSKEE

De geschiedenis van de moslims op Curaçao gaat, evenals die van de christenen en joden op het eiland, ver terug. Pas in 1967 echter, met de bouw van de moskee in Otrobanda, laat de bevolkingsgroep merkbaar van zich horen. In dat jaar verenigen zij zich in een religieuze gemeenschap.

De moskee is zonder financiële steun van de overheid gebouwd. Wel werden donaties ontvangen van geloofsgenoten uit Saoedi-Arabië, Libië en Trinidad (het Caribische eiland met de grootste moslimgemeenschap), zo vertelt Abdul-Hamid.

Momenteel wonen er naar schatting vijfhonderd moslims op Curaçao. Statistieken zijn echter nooit bijgehouden, zodat moeilijk is te achterhalen hoe het in het verleden stond met de moslimpopulatie. Naast de moskee in Otrobanda, wordt ook het informatiecentrum aan de Mahumaweg als gebedshuis gebruikt.

Vrijwel alle Curaçaose moslims zijn van oorsprong uit Libanon afkomstig en vanwege handelsactiviteiten in het Caribisch gebied verzeild geraakt. Verslaggever Abdul-Hamid, geboren Curaçaoënaar, heeft ook Libanees bloed. Zijn familie komt uit Diddeh, een dorpje in de bergen nabij Tripoli.

Hoe is volgens Abdul-Hamid de relatie tussen moslims, joden en christen op Curaçao? - "Ze leven vredig met elkaar". En hij vervolgt grappend: "De moslims hebben hun geld óók op de Maduro's bank staan". Even later voegt hij daar ernstiger aan toe dat "de moslims op Curaçao geen gesloten gemeenschap vormen". Ze mengen zich op veel terreinen in het sociale leven op het eiland. Als voorbeeld noemt hij moslimjongens en -meisjes die lid zijn van sportclubs. "We zijn goed geïntegreerd", concludeert hij.

PRAKTISCH

De *ramadan* is een van de 'vijf zuilen van de islam' (zie kader). "De islam is een heel eenvoudige godsdienst. Als je God gehoorzaamt, gaat alles goed", zegt Abdul-Hamid op overtuigende toon. De islam lijkt hiermee een godsdienst die van regels aan elkaar hangt. Maar dan wel praktische regels waar je mee uit de voeten kunt.

Tenminste, zo brengt Abdul-Hamid het over als hij niet zonder trots vertelt: "De Koran doet uitspraken over alle terreinen van het leven. Zelfs als er dingen zijn waar de Koran geen uitspraak over doet, heb je altijd nog de regel van de analogie". Hiermee bedoelt de journalist dat de situatie kan worden vergeleken met een soortgelijk geval waar in het verleden wèl een uitspraak over kon worden gedaan. Een soort jurisprudentie dus.

Volgens Abdul-Hamid is de *ramadan* een voorbeeld van de praktische aard van de islam. Hij begint het doel van de vastenperiode uit te leggen en somt de voordelen op (zie kader). De redelijkheid van deze op het eerste gezicht strenge vastenplicht toont hij aan door te wijzen op de uitzonderingsgevallen. Alleen gezonde volwassenen hoeven te vasten. Kinderen, zieken en zwangere of ongestelde vrouwen zijn van het vasten uitgesteld. Als iemand tijdens de *ramadan* ziek wordt, kan de persoon de vastendagen later 'inhalen'. Dat geldt ook voor hen die moeten reizen tijdens de *ramadan*.

Ná zonsondergang mag er tijdens de vastentijd wèl worden gegeten en gedronken. "Mensen zoeken elkaar op en nodigen elkaar uit om te eten. Er worden feestjes gehouden en elke avond gaat men naar de moskee. Het is een hele leuke periode". Abdul-Hamid zegt het met onverhuld enthousiasme. "Tijdens de *ramadan* probeer je jezelf te overtreffen. Je probeert nog beter dan je normaal al doet en goed mens te zijn. Je bent bijvoorbeeld gastvrij en nodigt mensen voor het eten uit." Op de laatste dag is het *eid-ul-fiter*. Dan is het groot feest en wordt er weer gegeten en gedronken. Bij het horen hiervan dringt het tot me door dat carnaval wat dat betreft misschien toch minder logisch is gepland.

Een vriend van Abdul-Hamid, die vanaf het begin van het gesprek al bij ons zat, vertrekt. "*Asalaam-U-Alaikum!*" ('vrede zij u'), zegt hij, terwijl hij Abdul-Hamid de hand schudt. "*Al Walaikumus Salaam*", antwoordt Abdul-Hamid als wedergroet en vraagt mij of ik wat drinken wil. Zelf mag hij pas na zonsondergang iets drinken. Dat verklaart waarom het verzoek misschien wat langer op zich deed wachten dan verwacht.

HALLEL

We vervolgen ons gesprek en belanden bij een ander uiterlijk kenmerk van de islamitische levenswijze: de voedselvoorschriften. "Geen alcohol, geen varkensvlees, geen vlees van carnivoren of van dieren die een natuurlijke dood zijn gestorven", verduidelijkt Abdul-Hamid. Het vlees dat overblijft, is *hallel*, rein.

Sinds kort heeft zich op Curaçao een islamitische slagerij gevestigd, aan de Rooseveltweg. Op de vraag hoe het eraan toeging vóór de komst van de *hallel* slager antwoordt Abdul-Hamid dat moslims toen vaak zelf kippen slachtten. Uit de rest van de woorden van Abdul-Hamid maak ik op dat men toen een wat ruimere interpretatie aan het begrip *hallel* heeft gegeven.

ZWEMMEN

Als het gaat om de zeden vallen de kledingvoorschriften op die op Curaçao minder streng zijn dan televisiebeelden over het Midden-Oosten doen vermoeden. Bij de Curaçaose moslims zijn lange gewaden, sluiers en hoofdoeken niet aan de orde. Volgens Abdul-Hamid mogen vrouwen alles dragen, als er maar sprake is van minimaal driekwart-mouwen en rokken beneden de knie. Diepe decolletés moeten worden vermeden. Hoofddoekjes zijn alleen tijdens moskeebezoek verplicht.

Van meisjes die bijvoorbeeld lid zijn van een zwemvereniging wordt verwacht dat zij apart van de jongens zwemmen. In de moskee zitten mannen en vrouwen niet gescheiden van elkaar. Wel dienen vrouwen achter de mannen plaats te nemen. Beide sexen zijn gelijkwaardig, benadrukt Abdul-Hamid.

HUWELIJK

Na de verhouding tussen beide sexen hebben we het al gauw over de huwelijksgewoonten. Bij de moslims op Curaçao is uithuwelijken de traditie. "Natuurlijk mag een vrouw niet worden uitgehuwelijkt wanneer zij dat niet wil", licht Abdul-Hamid meteen toe.

"Ouders zoeken een partner uit voor hun zoon of dochter. Ze laten bijvoorbeeld een foto zien van een meisje uit Libanon. Wanneer hun zoon belangstelling heeft, mag hij naar Libanon om kennis met haar te maken en uit te vinden of hij met haar wil trouwen, en andersom".

Vooroordelen over strenge regeltjes en intolerantie ten spijt, krijg ik de indruk dat de Curaçaose moslims helemaal niet van zo'n 'zware' tak zijn. Abdul-Hamid verklaart dat met het feit dat de moslims hier zonder uitzondering van origine zakenlieden zijn.

Vroeger moesten kinderen vaak meewerken in het familiebedrijf, waardoor de kinderen hun opleiding vaak niet afmaakten. De kennis en de belangstelling voor studie van de Koran en andere godsdienstige geschriften ontbrak hierdoor vaak.

"Pas de laatste tien jaar verdiept de Curaçaose moslimjeugd zich steeds meer in de eigen godsdienst, mede doordat steeds meer jongeren de kans hebben te studeren", vertelt Abdul-Hamid. Over het algemeen wordt de islam op Curaçao dus vrij praktisch geïnterpreteerd en valt men niet over iedere letter, zoals fundamentalistische groeperingen in Iran, Libië en Pakistan dat lijken te doen.

SHARIA

Bij het vallen van de term 'fundamentalisme' reageert Abdul-Hamid verrassend opgewonden: "Er is geen fundamentalisme! Een moslim moet gewoon doen wat de Koran zegt!" Afgezien van de vraag welke inhoud eraan moet worden gegeven, is de bedoeling van de term fundamentalisme de relatie aan te geven tot de opponent: de liberale gedachte.

Of is Abdul-Hamid bijvoorbeeld voorstander van de situatie in Iran en Pakistan? - "In landen als Iran en Pakistan zijn de *sharia* ingevoerd, de islamitische wetgeving. De Koran is Gods Woord. Als je doet wat God zegt, is democratie niet nodig." Is het doodvonnis dat ayatollah Khomeini over Salman Rushdie heeft uitgeroepen daarmee gerechtvaardigd? Abdul-Hamid: "Khomeini heeft zich zuiver gebaseerd op wat de Koran zegt: 'wie oorlog verklaart aan God, moet sterven!'".

Staat Abdul-Hamid nu wel of niet achter het doodvonnis? - "Ik sta erachter, maar ik heb wel medelijden met de man. Rushdie is bezig zijn eigen graf te graven. Ik zou hem niet doodschieten als hij hier over straat loopt." Wat dan wel? - "Ik zou hem zeker in het gezicht spugen. Maar ik vind het niet veel zin hebben bij te dragen aan die twee miljoen dollar die Iran op zijn hoofd heeft gezet." Dus u bent geen fundamentalist? - "Niet in deze zin, nee. Ik verdedig mijn godsdienst, maar ik ben geen fanatieke-ling."

Het is kwart over vijf, tijd voor het gebed vlak voor zonsondergang. Abdul-Hamid gaat met een vriend de gebedsruimte binnen. Aan een van de wanden hangt een grote foto van de Kaäba in Mekka. Tegen een andere wand staat een boekenrek vol met lektuur over de islam. Abdul-Hamid schakelt de airconditioning aan en sluit de buitendeur.

De vriend van Abdul-Hamid spreekt zacht en op zangerige toon de aanhef tot het gebed uit. Beide mannen staan met hun gezicht in de richting van Mekka. "Een sheik die hier laatst op bezoek was, heeft met een speciaal kompas de gebedsrichting bepaald", had Abdul-Hamid me eerder uitgelegd. Met z'n tweeën zakken de mannen nu door hun knieën en buigen hun hoofd tot hun voorhoofd de grond raakt. Ik kijk door de glazen deur naar buiten. Op de *porch* staan mijn schoenen.

Foto Ken Wong

■ *De in 1967 gebouwde moskee van Otrobanda gedurende een avond tijdens de ramadan.*

De vijf zuilen van de Islam

WANNEER IS IEMAND MOSLIM?

1) Wanneer hij belijdt: 'Er is geen God dan Allah en Mohammed is Zijn profeet'.
2) Wanneer hij vijf maal per dag tot Allah bidt.
3) Wanneer hij vast tijdens de ramadan.
4) Wanneer hij eenmaal in zijn leven de bedevaarttocht naar Mekka onderneemt.
5) Wanneer hij aalmoezen schenkt aan de armen.

Ramadan:

WAAROM VASTEN?

* *Vasten is volgens de Koran èn de Bijbel een plicht. Ook Jezus heeft veertig dagen en nachten gevast in de woestijn.*
* *Vasten leert de mens zich op God te concentreren en over Hem na te denken.*
* *Vasten leert de mens geduld, matigheid, zelfbeheersing en wilskracht.*
* *Vasten leert de mens zijn bestedings- en consumptiedrift te beheersen.*
* *Vasten leert de mens in te zien hoe een arme die honger lijdt zich moet voelen; men leert zich het leed van anderen aan te trekken.*
* *Vasten heeft volgens wetenschappelijk onderzoek een genezend effect op de gezondheid.*

MONO-THEISME

JODENDOM, christendom en islam hebben als overeenkomst dat het alle drie mono-theïstische godsdiensten zijn. "Wij geloven ook in Jezus, net zoals jullie", zegt Abdul-Hamid en glimlacht naar me. Waar het jodendom ophoudt, namelijk waar het gaat om de erkenning van Jezus als zoon van God, begint het christendom. De islam erkent Jezus ook, maar volstrekt niet als zoon van God. "Jezus was een belangrijk profeet. Hij kondigde immers de komst van Mohammed, de laatste profeet aan!". Vol vuur ondersteunt Abdul-Hamid zijn verhaal met gebaren.

In 570 (na Chr.) wordt Mohammed geboren als zoon uit de Arabische Quaraish-stam in Mekka. Hij werkt op handelskaravanen van een zeer rijke weduwe, Khadiyah geheten. Op 25-jarige leeftijd trouwt hij met haar. Zij is dan veertig jaar oud.

Al op zeer jeugdige leeftijd onderscheidt Mohammed zich van zijn stamgenoten door zijn hoge moraal. Hij moet niets van het veel-godendom om hem heen hebben. Mohammed krijgt zijn roeping in 610. De engel Gabriël geeft hem tijdens het mediteren de opdracht: "Reciteer!", waarna Mohammed alles wat de engel hem zegt van buiten moet leren (Mohammed was analfabeet).

Op deze wijze krijgt Mohammed vele openbaringen van God. Mohammeds volgelingen, van wie zijn vrouw de eerste is, leren op hun beurt de woorden van de Profeet uit het hoofd en schrijven ze op. Abdul-Hamid: "Zo is de islam zuiver gehouden. Na de dood van Mohammed, in 632, heeft Khalief Abu Bakr al de openbaringen van Gabriël aan de Profeet bijeengebracht en is de Koran ontstaan."

Wanneer Mohammed de boodschap van Allah in Mekka verkondigt, verwerft hij slechts een kleine groep volgelingen. Na enige tijd (in 621) wordt hij zelfs vervolgd en moet hij vluchten. Mohammed ontkomt aan zijn vijanden en vestigt zich in Medina. Daar heeft men wèl oren naar zijn boodschap, zodat vanuit Medina de islam zich over de hele wereld kan verspreiden. De 'vlucht van de Profeet', de hyrah, vormt het begin van de islamitische jaartelling.

Tuinieren in de Tropen

Een goeiig manderijnenboompje

DEZE WEEK HEB ik de eerste mandarijn uit eigen tuin gegeten. Op zich niet zo bijzonder, ware het niet, dat ik het mandarijnenboompje bijna acht maanden geleden met mini-vruchtjes en al uit de grond heb gerukt, in de auto gezet en in de nieuwe tuin weer in de grond heb gestopt. Vervolgens heb ik er nog een paar takken afgesneden. Er waren bij het uitgraven namelijk zoveel wortels beschadigd en afgerukt, dat het resterende wortelgestel nooit meer de watertoevoer naar al die takken en bladeren zou kunnen regelen.

Een beetje zichzelf respecterende boom pikt zo'n opeenstapeling van agressieve daden niet. Maar dit boompje is kennelijk de goeiigheid zelve, want het groeide gewoon verder, alsof er niets was gebeurd. Het trotseerde de droge maanden juli tot en met oktober en nam genoegen met de enkele emmer water, die ik twee keer per week rond de wortels uitgoot. Eerlijkheidshalve moet ik opmerken dat de boom de eerste weken flink verwend werd met water. Zo hard ben ik nu ook weer niet, dat ik een zojuist overgeplante boom geheel aan zijn lot overlaat.

Takken vol zoete mandarijnen zijn nu mijn beloning, hoewel ik niet vreemd had opgekeken, wanneer de mandarijn alle vruchten en een deel van het blad uit pure woede had afgegooid.

Ook de andere overgepote planten en struiken hebben zich wonderbaarlijk vriendelijk gedragen. Nu de regentijd voorbij is, kan ik met genoegen constateren dat de tuin er een stuk kleurrijker op is geworden. De kleine trinitaria-stokjes die ik in de kale tuin plantte zijn uitgegroeid tot een meter hoge struiken die uitgebreid bloeien. Een van de stekken is er in acht maanden tijd zelfs in geslaagd om bloeiende scheuten van drie meter lengte te produceren. En ik heb echt niets bijzonders met de grond gedaan.

Met spijt hoorde ik laatst iemand vertellen dat je trinitaria's, hoe oud ook, gewoon kunt overplanten. Dat wil zeggen, haar was het gelukt en ik geef het verhaal graag even door. Het ging om hele oude struiken met vuistdikke stammen. Degene die ze zou uitgraven had in feite alle wortels beschadigd of afgehakt. Daarop besloot zij om alle takken en bladeren van de struik te verwijderen. Wat overbleef was een zielig stammetje met wat rudimenten aan wortels. Dat heeft ze vervolgens gewoon in de grond geplant en goed gekoesterd. Tot haar grote verbazing, en ongetwijfeld opluchting, begon dat stammetje na een tijdje uit te lopen en te groeien. In een mum van tijd had zij een prachtige trinitaria in haar tuin, die eruit zag, alsof die daar zijn hele leven al had gestaan.

Had ik het maar eerder geweten, want nu heb ik mijn hoog uitgegroeide struiken achter moeten laten. Ik ben bang dat de volgende bewoner van het huis waar de tuin bijhoort, niet zo gul met de waterslang is. Maar gelukkig waren ze al wat ouder en dan kunnen trinitaria's ook met weinig water nog goed toe.

Datzelfde geldt voor de Franse bloem. In deze tuin stonden al drie reuzestruiken, helaas niet in mijn favoriete kleur lichtroze, maar als achtergrond zijn ze heel bruikbaar. Water geef ik ze nooit en dat schijnt ze ook niet te deren, want ze bloeien er lustig op los.

Om toch van die mooie lichtroze bloemen te kunnen genieten, nam ik een stuk of zes kleine struikjes mee. Ik had ze zelf gestekt, maar na een aanvankelijke groeistuip, stonden ze eigenlijk een beetje stil. Uit ervaring weet ik dat in zo'n geval een trap onder het achterste het juiste effect kan hebben. En inderdaad, na overplanting en de eerste gewenningsperiode, begonnen ze als gekken nieuwe scheuten te maken. Ze zijn nu bijna drie keer zo hoog en beginnen al op de heg te lijken die ze op den duur moeten vormen om ons voor ongewenste inkijk te behoeden.

De enige plant die al die tijd absoluut niet is gegroeid, is de banaan. Er stonden twee plukjes met circa een meter hoge planten in de tuin, toen wij aankwamen. De groeikracht van een bananenplant kennende verheugde ik me reeds op hoog groen gebladerte voor het keukenraam, want daar stonden ze. Maar hoeveel water ik ook gaf, er gebeurde vrijwel niets. Alsof ze in een diepe winterslaap verzonken waren.

Je blijft echter hoop koesteren en dus water geven. Tot ik het boekje *How to Live in the Caribbean* (Sydney Hunt, Macmillan Caribbean, ISBN 0 333 51015 1) las. Een van de weinige boeken met een hoofdstuk vol nuttige tips over tuinieren in het Caribisch gebied. Op pagina 145 vertelt de auteur waarom mijn bananen maar niet willen groeien: *"..they are very, very, very intolerant of other roots, especially grasses"*. Daar heb je het al. De stakkerds stonden vlakbij twee kokospalmen die met hun hebberige wortels natuurlijk al het water in de wijde omtrek voor zichzelf opeisten. Waren die even blij met die plenzen water waarop ik de bananen tracteerde. Ze beleefden gouden tijden.

Overplanten was het enige dat er opzat. Naast de palmen zou het nooit iets kunnen worden. Nu staan ze dus op een vrijere plaats, waar ze het water niet hoeven delen met bomen die langere wortels hebben. Binnen twee weken zijn ze al gegroeid alsof hun leven ervan afhangt. Nou ja, dat is ook eigenlijk wel zo. Het is groeien of doodgaan. Ze hebben tot het eerste besloten dus ik wacht met spanning op de eerste bananen. Ik gok op nog eens acht maanden. Of loop ik nu te hard van stapel?

■ *De Franse bloem. Foto: F.A. de Graaff.*

Onderwijs anders bekeken

Kindvriendelijk onderwijs

"SCHOOL WAS een vluchtplaats voor mij", stelt Oprah Winfrey in haar eerste Nederlandse interview met Margriet de Groot, "de enige veilige haven die ik kende. Ik voelde me daar geliefd, belangrijk en waardevol. Als ik dat niet had gehad, was ik nooit degene geworden die ik nu ben. Op school kreeg ik het gevoel dat ik iemand kon zijn".

Oprah Winfrey mag God wel erg dankbaar zijn, dat zij niet op Curaçao geboren werd want haar start als een onwelkom ongelukje, gevolgd door een liefdeloze jeugd, incest en een doodgeboren baby op haar veertiende, zouden haar hier welhaast zeker voorbestemd hebben tot een leven in de marge.

De kans om terug naar school te gaan en zich daar "geliefd, belangrijk en waardevol" te voelen is in ons huidige onderwijssysteem zo goed als onmogelijk. Niet eens voor gewone kinderen beschikken we hier over kindvriendelijk onderwijs, laat staan voor probleemgevallen.

De alarmerende cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek onlangs publiceerde naar aanleiding van de laatste censusgegevens spreken wat dat betreft een niet mis te verstane taal en wie mocht geloven dat de leerplicht-wet daar verbetering in zal brengen, zal van een koude kermis thuis komen.

De school als onpersoonlijke leerfabriek met prikkelblok en bewakers aan het hek, waar leerlingen volgepropt worden met theoretische kennis, zal nooit in staat zijn leerlingen aan zich te binden, integendeel ze "droppen out".

AANBOD

Om leerlingen aan school te binden is een heel andere kijk op onderwijs nodig, waarbij niet langer de resultaten van de leerlingen maar op de eerste plaats de kwaliteit van het aanbod bepalend is. De kwaliteit van een driesterrenrestaurant wordt niet bepaald door de gewichtstoename van de gasten na afloop van het genotene; zo mag de kwaliteit van het onderwijs ook niet worden afgeleid uit de examenresultaten van de leerlingen.

In beide gevallen is de kwaliteit van het aanbod maatgevend. Zo'n kijk op onderwijs speelt de hele problematiek binnen ons onderwijs terug naar de mensen in de eerste lijn: de leerkrachten, daar zij immers verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het aanbod.

* Het zal duidelijk zijn dat de meest ideale situatie ontstaat wanneer een goede leerling les krijgt van een goede leerkracht.
* Een goede leerling die les krijgt van een slechte leerkracht leert niet *dankzij*, maar *desondanks*.
* Een slechte leerling opgevangen door een goede leerkracht maakt nog een kans, maar
* de combinatie slechte leerling plus slechte leerkracht levert onherroepelijk dropouts en analfabetisme op.

Zo bezien zou je dus op de basisscholen de beste leerkrachten bij de slechtste leerlingen moeten plaatsen als je tenminste de cijfers van het C.B.S. werkelijk wilt verbeteren. Vervolgens zou er gezorgd moeten worden dat elke leerling op de juiste plaats belandt in het vervolgonderwijs door een correct toelatingsbeleid te hanteren in plaats van de ...... normen waarmee nu gerommeld wordt.

En last but not least zal de bijscholing van de leerkrachten nu eindelijk eens ter hand genomen moeten worden.

BIJSCHOLING

Wat zijn de meest gehoorde klachten? "De leerlingen letten niet op, zitten te spelen, horen alles behalve wat er gezegd wordt, het gaat langs ze heen, het schijnt niet door te dringen en als ze een beurt krijgen weten ze niet waar het om gaat, kortom: er is iets grondig mis met de concentratie van de moderne leerlingen en geen enkele straf helpt hiertegen".

Het is natuurlijk wel de vraag of straf hiervoor het aangewezen medicijn is. Een gemotiveerde leerling heeft namelijk nooit problemen met concentratie. Het onderwerp interesseert hem, het kind vindt het leuk, is nieuwsgierig naar de oplossing of het antwoord. Bij spontane aandacht gaat het opnemen van informatie als vanzelf. Er wordt weinig energie gebruikt, meer onthouden, verbanden worden beter begrepen, de omgeving wordt vergeten en de tijd vliegt om. Conclusie: Een goede leerkracht staat of valt met zijn of haar vermogen om de leerlingen te motiveren en dit zal dus in de bijscholing allereerst aandacht moeten krijgen. En hier is niet eens zoveel geld of politieke durf voor nodig.

Twee jonge Curaçaose psychologen, Siegfried Quirindongo en Magda Rafaëla hebben al bewezen in deze materie goed thuis te zijn en zij boekten uitstekende resultaten met een door henzelf voor Curaçaose basisscholen ontwikkelde cursus.

* Wat let ons hen voor een jaar vrij te maken van D.S.M. om alle basisscholen bij te scholen in deze.
* Waar dat moet gebeuren? Koningin Beatrix opende op Sta. Rosa verleden jaar een prachtig vormingscentrum voor jeugdleiders wat 's morgens vaak leeg staat.
* Wanneer? Elke basisschool krijgt volgens rooster een extra weekje vakantie, d.w.z. de leerlingen, terwijl de leerkrachten naar "schoql" gaan. (Bo mester hinka aden pa bo por saka afó!).

Verwachtingen? Dat, door de kwaliteit van het aanbod te verbeteren, ook op Curaçao de leerlingen zich geliefd, belangrijk en waardevol zullen voelen.

Impressies

Dementie

VANMORGEN WAS ze er weer, het oude dametje, dat een beetje dement begint te worden. Het is een schatje. Ze heeft een kleine gestalte, twinkelende oogjes en is altijd onberispelijk gekleed, volgens de mode van vroeger. Een mooie gesteven hoofddoek om het hoofd. Ze was vergezeld van haar dochters. Er was strijd voelbaar. Ze doet alsof ze niets hoort, maar ze hoort alles. Ze heeft grijs haar. Vlechtjes, opgebonden langs het hoofd. Verstopt onder de hoofddoek. Gouden hangertjes in de oren. Smaakvol ziet ze er uit. Maar ze wordt een beetje oud. Soms is ze verstrooid. Dan vergeet ze het gas uit te doen. Of ze weet niet meer waar ze dingen in huis kan vinden. Overdag is ze alleen thuis. De kinderen werken. Die zijn zelf ook al tamelijk op leeftijd. Ze wil zich graag nuttig maken, dus wil ze wat te doen hebben.

Wat wassen, vegen. Daar zit de strijd. De kinderen vinden dat mai niets hoeft te doen. Ze heeft genoeg gewerkt zeggen ze, maar ze vinden dat ze te veel rommel maakt, teveel overhoop haalt. En dat moeten zij opruimen. Ze moet slapen overdag, dat is goed voor haar. Maar ze bedoelen: dan is ze even van de vloer en hebben ze even geen last van haar. Ze voelt het haarscherp aan. Zoals een dementerend mens kan zijn, een beetje kritiekgestoord, vertelt ze hoe haar kinderen doen. Ze doet alsof de kinderen er helemaal niet zijn. Achter haar hand, naar mij gewend, doet ze uitvoerig uit de doeken hoe de kinderen haar het bed in duwen 's middags om een dutje te gaan doen. Terwijl ze helemaal niet moe is.

"Waarom zou ik naar bed moeten? Ik heb helemaal geen slaap. Ze vinden me natuurlijk lastig he". De kinderen zitten met afgewend hoofd enigszins beschaamd te giechelen. Ze weten zich met hun houding geen raad. Weten niet waar ze kijken moeten. "Toe nou, ga nou zitten, en hou op met praten je neemt te veel tijd van de dokter". Ze proberen de waarheid te verdoezelen. Ik leun achterover in m'n stoel. Ik heb alle tijd van de wereld. "Jullie moeten mai niet als een klein kind behandelen, hoor". "Precies", zegt mai. Haar ogen beginnen te glanzen. "Ze denken dat ik een baby ben. Hun baby. Maar ze hebben het mis hoor". De kinderen kijken mai smekend aan.

Dan komt er een over de brug. Een beetje aarzelend. "We kunnen het eigenlijk niet meer helemaal aan. We vinden het een beetje gevaarlijk overdag als mai alleen is en er niemand is die toezicht kan houden. We hebben overlegd samen en we dachten dat 't misschien het beste zou zijn als mai naar het bejaardenhuis zou gaan. Ze heeft er zelf al in toegestemd".

"Wat vind je ervan?" Ze knikt en zegt vastbesloten: "Ik wil er heen gaan". Ze voelt zelf ook wel dat het niet meer helemaal gaat. Vandaag is ze helder. Ze kan me vertellen wanneer ze jarig is. Hoe oud ze is. En waar ze woont. Ze weet heel goed wie ik ben. Maar soms is ze een beetje in de war. Ze ziet vaak sombra om zich heen, schaduwen. Spiritu. Oudere mensen hebben dat wel meer. Het beangstigt haar niet. Hoewel, soms een heel klein beetje. Een andere patiente zei me laatst dat dat misschien wel voorboden van de dood zijn. "Ze komen je vast opzoeken".

Vandaag heeft mai in ieder geval geen last van de sombra. Het gesprek is afgelopen. De kinderen gaan plaatsing in een bejaardenhuis regelen. "Geef de dokter een hand, mai. En zeg dag". Mai draait zich om naar me en zegt luid: "Ze leren het ook nooit, he". Dag dushi, jij hebt 't goede met me voor, dat weet ik". Het doek valt. Het toneelstuk is ten einde. Ik klap niet. Maar inwendig moet ik lachen.

Timesharing nog lang niet dood

Vervolg van pag. 1

conditioned zijn, een wat ruimere zitkamer krijgen en ook een extra badkamer.

Curiel is tot nu toe erg gelukkig met zijn personeel dat voor het grootste deel (zo'n 70 procent) uit de regio van Westpunt is gerecruteerd en werkzaam in het restaurant, de keuken, schoonmaak, onderhoud, bewaking enz. Momenteel werken er ruim dertig mensen bij Kadushi Cliffs. Dit aantal zal ongetwijfeld toenemen wanneer de tien nieuwe units klaar zijn. "Dan zijn wij de grootste werkgever van Westpunt', zegt George Curiel. Hij voegt eraan toe dat het verbazingwekkend is hoe een groep mensen die nooit iets met toerisme en horeca te maken hebben gehad, zich binnen korte tijd hebben ontwikkeld tot ervaren krachten met de juiste instelling om gasten te ontvangen en te bedienen. "Uiteindelijk zijn zij het die ervoor hebben gezorgd dat Kadushi Cliffs nu voor de tweede keer de Gold Crown Award heeft gekregen voor de uitstekende service. Daarmee hebben zij niet alleen ons resort, maar het hele eiland Curaçao een goede naam bezorgd in het buitenland", aldus Curiel.

Kook mee met May

Mango Mousse

Er zijn weer volop mango's verkrijgbaar. Maak daar gebruik van voor een lekker en gezond nagerecht. U heeft hiervoor nodig:

5 rijpe mango's van plusminus 450 gr. elk
4 eetlepels gezeefde limoensap
3 eiwitten
75 gram suiker
8 eetlepels slagroom en
een snufje zout.

Schil de mango's en verwijder het vruchtvlees van de pit. Snij daar het vruchtvlees van 2 mango's in kleine stukjes en pureer het vruchtvlees van de overgebleven drie mango's in de keukenmachine. Voeg het limoensap toe. Klop de eiwitten en doe er zout bij om te stijven en voeg dan de suiker toe. Nog even doorkloppen tot de suikerkorrels zijn fijngeslagen. De room stijfkloppen in een gekoelde kom. De eiwitten door de room mengen. Voorzichtig de mango pulp door het roommengel mengen en tot slot de in stukjes gesneden mango's.

Smul er lekker van,

May

Boudewijn Büch: een melancholische chaoot

BOUDEWIJN Büch 'verkeert' permanent in de zon. Bij wijze van spreken dan. In de Vara-studio's in Hilversum monteert hij deze weken zijn zoveelste programma. *De wereld van Boudewijn Büch*. Een wereld van veel zon, zee, palmen, bibliotheken en rare snijbonen. In een paar weken tijd wordt de hele produktie van wat er aan merkwaardigheden en buitenissigheden voorhanden is, klaargemaakt voor presentatie in 1993. "Ik moet opschieten', zegt de leider van de jaarlijkse expeditie naar de meest vergeten en meest verafgelegen plekjes ter wereld. Want binnenkort wordt vertrokken voor een nieuwe reportageserie die de produktie voor '94 moet opleveren. "Ik wilde nu per se de hele oogst van het komend jaar rondbreien. Het is niet prettig dat tussen de reizen door te doen. Dan staat mijn hoofd er niet naar. Dan ben ik met andere dingen bezig en kan ik me niet concentreren. "Maar ik ben zo'n kluns. Ik ben nooit tevreden. Ik zie bij de montage de beelden en denk dan 'waarom heb ik die vent niet wat laten zeggen?' of 'waarom breng ik dat in godsnaam zó in beeld?' het zijn de eeuwige twijfels, die me bezig houden. Begrijp je?"

= door Frans van de Mespel =

Soms wordt ik daar enorm depressief van. Als het tijdens de opnamen niet gaat zoals ik wil, wil ik ook weg. Terug. Naar huis. Dan moet er echt iemand aan te pas komen om me weer over de streep te trekken. David, mijn cameraman, is daar erg goed in. Die ouwehoert dan net zo lang aan m'n kop dat ik denk: vooruit maar weer". Het zijn extra lange dagen voor Büch. De hele dag in de studio en 'savonds her en der in het land nog een lezing. Bovendien heeft Büch de gewoonte per etmaal drie á vier boeken te lezen. Zijn Amsterdamse nachten zijn daardoor kort. Dat is hem aan te zien. Dikke wallen onder de ogen en een bleek gezicht duiden op een langdurig tekort aan slaap. Maar in een gesprek is daar weinig van te merken. Büch is constant bezig, speelt met een balpen, een bierviltje, staart af en toe naar buiten, strijkt zijn dikke haar uit zijn ogen en praat. Hij praat wat af in korte tijd. Büch is scherp en snedig in zijn antwoorden en wisselt flitsend snel van onderwerp. "Ja, ik slaap weinig. Dat vind ik zonde van de tijd. Ik ben twintig uur per dag bezig", zegt hij wat korzelig wanneer hij daarover wordt aangesproken. "Als ik niet kan doen vind ik dat altijd hoogst vervelend. Een lezing in Oldenzaal houden is echt wel leuk, maar het is wel twee uur heen en ook weer twee uur terug. In die vier uur doe ik niets en dat vind ik zonde". De gemiddelde Nederlander kent Büch uitsluitend van zijn televisieoptredens, waarin na kunst en literatuur nu verre vreemde landen op zeer aparte en in ieder geval zeer persoonlijke wijze behandeld worden. Büch is zelf met zijn rubriek over boeken gestopt. "Op een gegeven moment had ik iedere beetje belangrijke schrijver en iedere beloftevolle debutant vijf keer in mijn programma gehad. Ze hadden me niets nieuws meer te zeggen. Het was vervelend en ik vond dat ik aan het herhalen was. Dat wilde ik niet. Ik wilde er van af. Toen zei iemand van de programmaleiding: 'Ga maar eens naar Amerika. Kijk eens of je daar wat aan kan doen'. Dat heb ik gedaan. Ik heb daar een reportage gemaakt over musea in New York die goed viel en nu reis ik al weer vijf jaar de wereld rond".

Dus dat reizen is niet echt de vervulling van een jongensdroom? "Ach, iedereen heeft het een beetje in zich onbekende dingen te willen zien. De ontdekkingsreiziger uit te hangen. Ik heb dat tenminste altijd gehad. Maar ik wilde ook weten wat de culturele achtergrond van een hoop dingen was. Maar een jongensdroom? Ik weet het niet. Het is toevallig zo gegroeid en het is in ieder geval wel zo, dat ik dit liever doe dan achter de kassa bij Albert Heijn zitten. Toch haat ik vliegvelden intens. Als ik langs Schiphol kom, krijg ik braakneigingen. Ik ben klein, maar toch zit ik nooit gemakkelijk in een vliegtuig. Ik kan er niet in slapen ook niet lezen. Ja van die blaadjes als Libelle, Story en zo. Ik heb ook ongelooflijk veel last van *jet-lag*". "Ik vind tv-werk leuk. Ze hebben me ook nog eens ooit aangeboden spelletjes te leiden. Daar heb ik serieus over nagedacht. Heel even natuurlijk, maar ik heb toch maar nee gezegd. Ik zou het niet kunnen. Ik heb grote bewondering voor die gasten die dat doen.

In je columns pak je nogal wat tv-sterren stevig aan. Je maakt je duidelijk niet populair in die kringen. "Daar heb ik ook niet de minste behoefte aan. Ze kunnen niet allemaal Willem Duys of Mies Bouwman zijn, maar er is ongelooflijk veel slechte kwaliteit bij en dat schrijf ik ook. Met Lee Towers heb ik daarover ruzie. Rob de Nijs voelt zich diep beledigd en ik kan van hem een pak slaag krijgen, van Frank Masmeijer krijg ik zelfmoordneigingen en als ik Benny Nijman zie, wil ik een mitrailleur kopen..."

Je werkt tijdens je reizen al jaren met een vaste crew. Hoe bepalend is dat voor je produktie? "We zijn begonnen met vijf man. We zijn nu met zijn vieren over. Vorig jaar is producer Edwin Prins overleden. Hij wordt niet vervangen. Wij gaan gewoon door. We hebben een aparte werkwijze, een aparte humor. Het klikt goed tussen ons, daar past geen ander bij. We kunnen ook elkaars werk doen. Normaliter doe ik de interviews en de organisatie, bewaak ik het budget en daar heb ik

Boudewijn Büch: "Niet alles wat ik geschreven heb, hoeft waar te zijn".

mijn handen aan vol, maar ik kan ook een camera vasthouden. De voorbereiding op een trip kost veel tijd. We gaan nooit ergens op de bonnefooi heen. Er moet iets zijn. Soms hebben we geluk. De jaarlijkse trek van de krabben op Christmas Island wanneer miljoenen van die beesten recht toerecht aan het eiland oversteken, gebeurde net toen wij er waren. Onvergetelijk!"

Zien de landen jullie graag komen, in het kader van de free publicity? "De meeste landen wel. Maar bij andere word je gewoon belazerd. Op de Toga-eilanden moesten we een borg betalen. Cash. Geen cheques en het was geen kinderachtig bedrag. Ik kon met een bankoverschrijving in de hand aantonen dat het geld al maanden geleden was overgemaakt. Dat hadden ze natuurlijk niet ontvangen en wat doe je dan? Gewoon opnieuw betalen. En dan heb je nog geen meter op de band staan. In Istanbul wilden we opnamen maken van die bekende brug. Iedere toerist mag dat, maar onze camera ziet er net wat professioneler uit. Een gigantisch gezeur. De ambtenarij is er ongelooflijk. Daar hebben de kijkers geen weet van. Hoeft ook niet, maar voor ons heel vervelend. Ecuador heeft ons ook handenvol geld gekost. We hebben zelfs vor 4.000 dollar een advocaat moeten aantrekken, die ons hielp door het bureaucratische oerwoud te komen. Een bloemetje en een dineetje voor zijn secretaresse, honderd dollar voor de douaneman, vijftig dollar voor het inklaren enzovoort. Je werd er gek van. Ik moet als eindverantwoordelijke het budget in de gaten houden. Daar moeten wij voorzichtig mee omspringen, hoewel de kijkcijfers hoog zijn. De Vara wil vooraf nooit weten wat we gaan doen, maar we moeten wel met iets goeds terug komen en binnen de begroting blijven. Niemand zal er mij van kunnen beschuldigen dat ik een boekhouder ben, maar we hebben het budget nog nooit overschreden. Daarover heb ik nooit ruzie gehad."

Wat krijgen de Nederlandse kijkers dit jaar te zien? "In '93 hebben we onder andere de Zuidpool. We hadden gepland er twee uitzendingen van te maken, maar het zijn er vier geworden. Zo fascinerend, huiveringwekkend, angstaanjagend mooi is de wereld daar. Het licht, sneeuw, ijs, water, lucht, alles is anders dan ik me voorgesteld had. En wat denk je wat je voelt als je omringd bent door misschien wel twintigduizend pinguins? Ik heb ze niet geteld natuurlijk, maar het zag er zwart van de beesten. De reis was geen pretje. We hebben in Chili een boot moeten huren, een Russische ijsbreker. We hadden wel met het vliegtuig kunnen gaan, maar dan hadden we daar geen vervoer gehad en we hebben daar 1500 km langs de kust gevaren en gefilmd. Een dikke week hebben we op die boot gezeten met een heleboel Nederlandse toeristen. Iedereen zeeziek in dat rotweer. Ik geloof dat David en ik de enigen waren die er geen last van hadden. Met die toeristen erbij is het ook niet gezellig geweest. Die mensen dachten dat zij ook wel eens in beeld zouden komen en dat zij onze werkroute zouden kunnen bepalen. Dus niet, en dat gaf wel eens wrijvingen".

Je hebt iets met die uitgestorven dodo. Het is verwonderlijk dat je daar vijf tv-uitzendingen van kunt maken zonder dat het verveelt. "Die vogel heeft me altijd gebiologeerd. Ik heb alles gelezen wat er over de dodo is geschreven. Ik durf hardop te roepen dat ik alles weet van die vogel. Meer dan wie dan ook ter wereld. Er zijn wel meer geleerden die er studies over gemaakt hebben, maar dan alleen over vakgebieden. Zo is er een Japanner die zegt te weten wat voor geluid die dodo voortbracht. Die had zijn strottenhoofd nagemaakt. Zo is er ook iemand die alles weet van de veertjes die het beest gehad moet hebben. Het is spannend tweehonderd jaar na zijn uitroeiing het spoor van dat beest te volgen. Er zijn niet veel resten overgebleven, maar ik heb een dijbeenbot gekregen. Ik was er echt ontroerd door. Weet je dat ik dit als het kostbaarste stukje uit mijn verzameling beschouw? Het staat thuis aan de Keizersgracht in een speciale vitrine". "In mijn serie over Columbus heb ik in de New Library de brief in handen gehad waarin hij zijn ontdekking van Amerika meldde. Het is puur geluk geweest, dat ik die brief mocht zien. Die is met geen miljoenen te betalen. Die is net zoveel waard als de Nachtwacht en met die brief heb ik in mijn handen gestaan" De stem van Büch slaat over van enthousiasme. "Ik wilde die man van het museum uit dankbaarheid een videoband sturen van onze opnamen. Dacht dat-ie dat leuk zou vinden, maar hij heeft me gesmeekt om dat niet te doen. Hij zou ontslagen kunnen worden omdat hij mij die brief had laten zien. Die kon door het licht verteren of zo".

In je tv-programmas kom je over als een jongensachtige, bijna naieve presentator. Ben je zo in werkelijkheid? "Heel eerlijk gezegd speel ik een rol op de tv. Het is iemand anders, die die reizen maakt. Ik zit soms bij de montage verbaasd naar mezelf te kijken en dan denk ik: dat ben ik helemaal niet. In werkelijkheid ben ik somber, melancholiek. Nooit helemaal tevreden met iets. Voorbeeld?" Met een gebaar naar buiten waar de regenkraan opengedraaid wordt: "Als ik het zie regenen dan denk ik godverd...Regen. Smerig, waarom schijnt de zon niet? Maar als de zon schijnt dan denk ik: waarom regent het niet. Het is nu zo warm. In mijn studententijd had ik een baantje als bordenwasser in een restaurant. Op een dag bleef ik ziek thuis. Toen ik tegen de dokter zei dat ik last van melancholie had, trok hij me bijna uit bed. Toch denk ik dat het een soort ziekte is". En ineens op een zalvende toon: "Ik pleit er derhalve voor dat melancholie in het ziekenfondspakket wordt opgenomen".

Vrijwel al je boeken hebben een autobiografisch karakter. De somberheid is er troef. Is dat dan je echte ik, die daar aan het woord is? "Voor een groot deel wel. Ik vind het leven soms helemaal niet leuk. De dood en het afscheid spelen inderdaad een belangrijke rol in mijn boeken. Ik heb ook meer begrip voor degenen die er uitstappen dan voor de blijvers. Het heeft denk ik te maken met mijn jeugd, die is niet zo gelukkig geweest. Maar niet alles wat in mijn boeken staat is waar. Ik verander sommige dingen en ik laat wel eens wat weg. Het leven van mijn vader is daardoor een mythe geworden. De ik-figuur komt niet precies overeen met Boudewijn Büch". En daarmee valt de bodem onder veel verdere vragen weg. Heeft hij een ongelukkige liefde gehad? Heeft hij inderdaad een zoontje gehad dat zes jaar oud aan een ongeneeslijke ziekte is overleden? Is het waar dat hij zijn verzameling literatuur over pedofilie heeft weggedaan? Büch ontwijkt lastige vragen als een skier poortjes tijdens een slalom. "Niet alles wat ik geschreven heb hoeft waar te zijn. Er staat tenslotte roman op het titelblad". Later zegt hij wel dat *De kleine blonde dood*, van welk boek er ruim 200.000 exemplaren zijn verkocht, een afscheid was van zijn eigen sexualiteit. Het schrijven is voor Büch een *must*. "Ik beschouw het als een therapie, anders zou ik goed gek worden", zegt de schrijver die zich liever journalist noemt. "Door het schrijven heb ik mijn leven ordelijk kunnen indelen. Ik ben een ongelooflijke chaoot, maar het schrijven heeft me wel discipline bijgebracht. Ik schrijf nogal wat columns. Dat doe ik nauwgezet, stel die ook niet uit. Op die dag het stukje voor die krant, de volgende dag de column voor dat blad. Ik ben daar heel precies in en daardoor is er een betrekkelijke regelmaat in mijn leven gekomen".

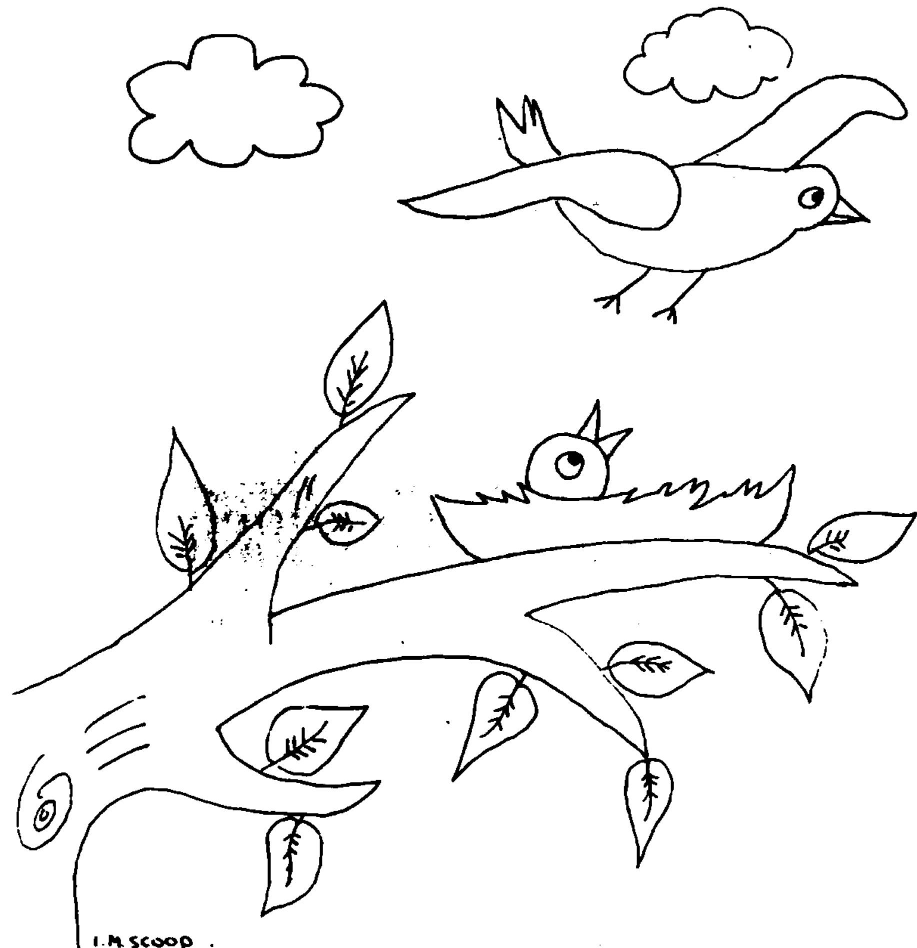
Je beschrijft in je boeken nogal wat trieste en frustrerende feiten uit je eigen jeugd: de merkwaardige haat-liefde verhouding met je vader, je verblijf als tienjarig jochie in een psychiatrische inrichting. In je boeken 'Weerzien' en 'Het dolhuis' is er de weerslag van te vinden. "In *Weerzien* schrijf ik over Wassenaar, het dorp, want meer is het niet, waar ik sinds mijn jeugd vrijwel niet meer gekomen ben en waar ik toch veel van mijn jongensjaren heb doorgebracht. Ik heb er gewoond met mijn vader, moeder en vier broers. Ik haat nog steeds de sfeer, dat bekakte, dat onder ons houden dat de Wassenaarse mensen kenmerkt. In de duinen van Wassenaar heb ik miljoenen keren geroepen: 'Keizer Karel koop kleren', want ik stotterde ontzettend en ik kon vooral de k niet goed zeggen. In Wassenaar kreeg ik veel slaag van mijn vader. Hij had een trauma aan de oorlog overgehouden. Ik heb uren met hem door de duinen gefietst, met hem vlinders gevangen. Ik had een ontzettend goede band met hem. Maar mijn ouders gingen uit elkaar Ik heb hem nooit meer gezien. Mijn vader is een paar jaar later overleden". Het boek *Het Dolhuis* is de weerslag van het verblijf in die jeugd-psychiatrische inrichting in Brabant. "Aan dat jaar heb ik mijn melancholie overgehouden. Het was een slechte, tirannieke omgeving voor een gevoelig kind van tien jaar. Het instituut werd geleid door nonnen en dokteressen die het kwaad en de zonde uit een kind wilden slaan Ik heb jaren nadien nog bij psychiaters gelopen, kilo's aan medicijnen geslikt Maar daar ben ik mee gestopt Ik gebruik niets meer De enige remedie voor mij is heel hard werken. Maar daar werd ik ook niet echt vrolijk van"

Thuis heb je een grote bibliotheek, zeventigduizend boeken naar schatting. De werken van Nederlandse auteurs heb je weggedaan. Waarom feitelijk? "Ze zeiden me niets meer. Wolkers, Claus, Hermans, Nooteboom, Mulisch, 't Hart, ik heb ze gelezen en daarna was het over. Het enige dat ik nog heb van de Nederlandse schrijvers zijn een paar eerste drukken van Reve. Gewoon als verzamelaar. Waarom zou ik al die Nederlandse schrijvers verder bewaren? Ik zal ze niet herlezen, ze hadden geen sentimentele waarde voor me, niet zoals dat bot van de dodo. Bovendien had ik de ruimte hard nodig". Een vreemde uitspraak voor iemand die in zijn fraaie Amsterdamse grachtenhuis een grote bibliotheek bezit. "Ik denk dat ik de uitgebreidste verzameling van historische reisboeken ter wereld heb. Ik denk dat die bijna compleet is, ja. Die consulteer ik regelmatig. Ik heb van God een computertje in mijn kop gekregen waardoor ik veel details onthou of weet waar ik die kan terugvinden". "Er zijn wel boeken die ik nooit weg zal doen, ik ben gek van de wijsgeer Spinoza, de Franse dichter Rimbaud, maar vooral van Goethe. Ik heb thuis honderd strekkende meter literatuur over hem. Ik vind de *Faust* afschuwelijk, maar tegelijkertijd ook prachtig. Uniek. Ik hou echt van de manier van leven van Goethe. Ik zou willen dat ik iets tastbaars van hem had. Al was het maar een oude schoen of een oud jasje

MESTREECHS

MAASTRICHTENAREN vinden dat hun dialect een taal is. Er was al geruime tijd een dictionaire Maastrichts-Nederlands van dr. H.J. Endepols. Sinds kort zijn er ook een vocabulaire en een grammatica, die tezamen een leergang ('liergank') vormen. De boekjes mogen bedoeld zijn voor jeugdige gebruikers, ze zijn zeker ook interessant voor de gevorderde spreker van het Mestreechs. Volgens de samenstellers kan men met de deeltjes 'speulentere' (spelenderwijze) het Maastrichts leren. En omgekeerd het Nederlands, want Maastrichtenaren, die met hun eigen spraak zijn opgegroeid, hebben er nogal eens moeite mee om zich in behoorlijk Nederlands uit te drukken. "Schud mij nog maar eens in", is het al snel als "Schenk mij nog maar eens in", bedoeld wordt. Taal heeft alles te maken met de eigen nationaliteit. Er zijn moppen die in het Nederlands verteld maar half zo leuk zijn als in het eigen dialect. Of men komt door de taal nader tot elkaar. Vreemdelingen die zich in Maastricht vestigden, keerden soms teleurgesteld naar hun oorspronkelijke haardsteden terug omdat ze niet of nauwelijks werden geaccepteerd. Misschien kan men naast de leergang Taal ook een leergang Compassie uitgeven...

'Speu-len-te-re spelle', door Pol Brounts en Phil Dumoulin, Veldeke Krink 1992. ISBN 90 800974

Het witte konijntje

= door Nel de Jong =

SNUFFEL EN KIKI waren twee witte konijntjes met rode oogjes, die samen in een mooi groot konijnenhok woonden. Hun baasje bracht ze elke dag lekkere warmoes, brood en water. En ze hadden het best naar hun zin. Totdat er op zekere dag iets gebeurde.

"Kijk eens!" fluisterde Kiki opgewonden, "Het baasje is vergeten het deurtje van ons hok op slot te doen. Het staat open!" "Oooh!" schrok Snuffel, "Als er maar geen wilde kat komt. Ik heb gehoord, dat die dol op konijntjes zijn".

Maar Kiki was niet zo bang. "Kom mee, dan gaan we de wijde wereld in", zei ze, "Dat is nog eens iets anders, dan altijd maar in zo'n saai konijnenhok te zitten". "Nee, kom terug!" riep Snuffel, "Denk toch aan de wilde katten en de grote honden!". Maar Kiki rimpelde haar konijnenneusje. "Bangerik", zei ze, "Als je niet mee gaat, ga ik alleen". En terwijl Snuffel haar angstig na keek, verdween ze huppelend in de mondi.

Kiki keek haar ogen uit. Wat een hoge cactussen stonden er in de mondi. En wat zagen de blaadjes van de struiken er lekker uit. Ze knabbelde hier, ze knabbelde daar en at haar buikje dik en rond. "Jammer, dat Snuffel niet mee gegaan is", dacht ze, "Met z'n tweeën is het nog leuker".

Maar kijk, daar kwamen al twee andere konijntjes aan. "Oh, eh hallo", zei Kiki verlegen, "Komen jullie met me spelen?" De konijntjes keken haar verbaasd aan. "Wie ben jij?" vroegen ze, "En waar kom je vandaan?" Ze snuffelden nieuwsgierig aan haar witte haren en rode oogjes. "Heb je gehuild?" vroeg de kleinste vol medelijden. "Nee hoor", lachte Kiki, "Alle witte konijntjes hebben rode ogen. Ik ben uit mijn hok weg gelopen. En nu wil ik graag in de mondi blijven wonen". "Wat gezellig", vonden de konijntjes, "Kom mee, dan gaan we naar onze broertjes en zusjes".

De hele dag speelde Kiki met haar nieuwe vriendjes in de mondi. Ze deden tikkertje en verstoppertje en konijntje-over. Ze knabbelden van lekkere plantewortels en gingen ook bij de kaboutertjes op bezoek. Kiki had nog nooit zulke kleine mensjes gezien en keek haar rode oogjes uit.

En toen het avond werd, was het tijd om te gaan slapen. "Kom maar mee", zei een van haar nieuwe vriendjes, "Dan mag je in ons kuiltje slapen". "Wat!" vroeg Kiki verbaasd, "Slapen jullie in een kuiltje? Maar als het regent, word je dan toch nat? Nee hoor, ik slaap liever in een hokje". "Dat is toch veel te gevaarlijk", bromde een oud konijn, "In een hokje kun je de wilde katten niet aan zien komen. En in een kuiltje kun je alle kanten uit kijken en op tijd vluchten. Wees nu maar verstandig en slaap in ons kuiltje".

"Oh nee", snikte Kiki, "Nee, dat durf ik niet. Ik wil een hokje met een deurtje, dat op slot kan. En ik wil niet nat worden ook, want dan word ik verkouden". Verlegen keken de konijntjes elkaar aan. Ze hadden geen hokjes, alleen maar kuiltjes. "Laten we de kaboutertjes om raad gaan vragen", zei het oude konijn. "Ja", knikte een ander konijntje, "Je mag vast wel in hun huisje slapen. Dat heeft ook een deurtje, dat op slot kan".

Maar dat ging niet, want het kabouterhuisje was veel te klein voor Kiki. "Je mag wel onder de papaja-boom slapen", zei kabouter Brr, "Als je maar niet alle rooibietjes op eet". Maar Kiki schudde haar kopje. "Onder de papaja-boom is ook geen deurtje. Ik wil in een hokje met een deurtje".

"Weet je wat", zei Poetsje, "Je gaat gewoon terug naar je eigen hok. Die arme Snuffel zit er ook maar helemaal alleen. En hij maakt zich vast erg ongerust over je". Daar vrolijkte Kiki weer van op. "Ja", zei ze blij, "Laten we gauw gaan". En zo ging Kiki weer terug naar Snuffel en haar konijnenhok. De kaboutertjes en alle konijntjes brachten haar weg en kabouter Brr maakte het deurtje voor haar open. Want dat had haar baasje natuurlijk al lang weer op slot gedaan. Kiki wipte weer naar binnen en zwaaide vrolijk naar de kaboutertjes en de konijntjes. "Dag hoor en dank je wel". En toen vertelde ze Snuffel wat ze allemaal had meegemaakt in de mondi.

"Het is toch wat!" zuchtte Snuffel verbaasd, "Kuiltjes zonder deuren! Dan blijf ik maar liever in ons veilige hok, hoor". Kiki was het helemaal met hem eens. En tevreden vielen de twee konijntjes, dicht tegen elkaar aan, in slaap.

Unda mi mama ta?

HIER IS WEER een leuk verhaaltje uit het boek "Kuenta Chiki pa Chikitinnan". Je kunt het misschien wel je kleine broertje of zusje voorlezen. En het plaatje erbij mag je kleuren.

* * *

Den un palu grandi di tamarein ta biba dos para den un nèshi. Un mama di para i su yuchi. E yuchi ta asina chikitu ku e no por bula bon ahinda i pesei ta e mama so tin ku bai buska kuminda i trese pa e yuchi.

Un dia mainta e mama di ku e yuchi: "Mi ta bai buska kuminda pa bo kome. Mi ta bai bini un bes". E mama a bula bai. Ata poko mucha ta kana bou di e palu di tamarein. Nan a wak e nèshi i nan a tira e nèshi ku piedra. E nèshi a kai abou. E yuchi a spanta i grita: "Ai ai, mi mama, mi mama, mi a kai". I el a kuminsa bula poko, poko pa buska su mama.

Ahan, el a mira yen di para. El a pensa: "Laga mi wak si mi mama ta aki". Su mama no tabat'ei. E paranan di: "Hei, bo ta straño, nos no konosébo. Bo ta fluit mahoso, miho bo bai".

E yuchi a kuminsa yora. El a kuminsa bula poko poko atrobe pa wak si e por haña su mama. Ora su mama a yega na e nèshi e yuchi no tabat'ei. E mama a spanta. El a bula lihé, lihé bai buska su yu. Ata, ta kiko e ta tende? Ta su yu ta yora.

El a bula bai serka dje. Nan a brasa otro i bai na nan nèshi. E mama a hisa e nèshi ku a kai abou i ponele bek den e palu. E yu a kome i bai drumi kontentu, pasobra e ta serka su mama bèk.

Onze vriendjes

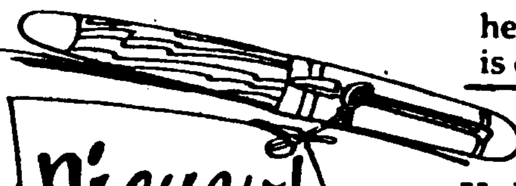
WE ZIJN PAS uit Nederland op Curaçao gekomen en hebben Boris de hond en Toetje de poes meegebracht. Ze zijn al helemaal gewend. Toetje is een echte mensenpoes. Ze gaat niet direkt bij iemand op schoot zitten, maar ze vindt het wel gezellig als je er bent. Toetje is heel kordaat. Voor honden is ze helemaal niet bang. Omdat Boris in Nederland gewend was elke dag een straatje met me om te lopen, doe ik dat hier ook met hem.

En dan gaat Toetje mee. Ze gaat dan rustig op een vreemde hond af, maar niet al te dichtbij. Zo van: kijk mij, ik ben niet bang, hoor. Boris en Toetje zijn dikke vrienden. Alleen met eten geven moet ik echt opletten. Toetje eet niet alles tegelijk op. Als ik haar bakje tussendoor niet op tijd boven op de ijskast zet, eet Boris het gauw leeg en gaat dan weer verder met zijn eigen bak, alsof er niets gebeurd is. Heeft Toetje niets meer als ze terug komt.

MARJOLEIN

Uitvinding

WIST JE dat er een pen uitgevonden is, waarmee je op water kunt schrijven? Waar je die pen gratis kan krijgen, lees je onder aan de bladzijde.

Poesieversje

(Uitknippen en bewaren)

De rijmwoordjes, die ik bedacht,
Zo bij elkaar een stuk of acht,
Verlieten mijn herinnering
Net voor het einde van de zin.
Geen dichtwerk dus, maar wel een wens:
Word een geliefd, gelukkig mens!

Xingoe de hond

WEET JE HET NOG? Xingoe is de hond van Andreas, een kolonist die honderd jaar geleden in het Braziliaanse oerwoud leefde. Andreas en zijn mannen hebben de mais geoogst. De schuren liggen vol. "Van het geld, dat we daarvoor krijgen kunnen we vee kopen", zegt Andreas tevreden. "Koeien, paarden, varkens en schapen".

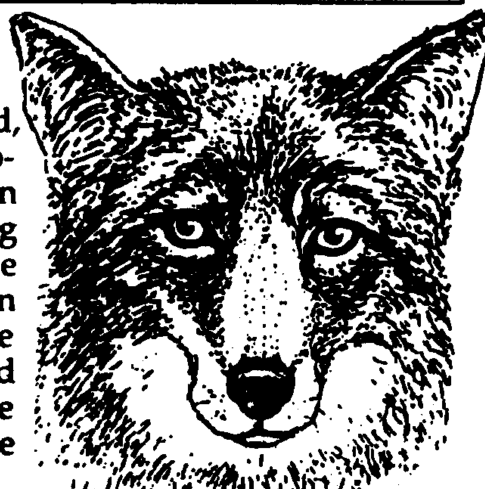
Ernst de oude schoolmeester en Tonio gaan met de mais op muildieren geladen naar de stad. En als ze terug komen, hebben ze paarden, twee zwarte varkens en een kudde schapen bij zich. De dieren blijven een paar dagen in de kraal. Dan zijn ze aan hun nieuwe weidegrond gewend.

Op een zondag gaat het hek open. Een grijze hengst is de eerste, die de opening ontdekt. Hij rekt zijn hoofd, kijkt proestend naar de groene weiden daarbuiten en rent hinnikend in een kring om de merries heen, tot de met wapperende manen naar buiten stuiven. De koeien kijken op. Kauwend bewegen ze hun grote bekken. Dan sjokken ze achter de paarden aan.

De schapen wachten niet, tot die zwarte, grote dieren buiten zijn. Ze dringen zich tussen de poten van de koeien door en blaten verschrikt, als de spitse horens in hun wol prikken. En, als het laatste dier van de kudde buiten het hek is, sluipt Detta naar buiten. Ze herinnert zich weer, hoe ze vroeger voor haar vorige baas de kudde beschermde. Nu eens hier, dan daar jaagt de hond een paar dieren terug of vliegt de runderen, die te dicht bij het bos komen, onder geblaf naar de oren. Vol ijver helpt Xingoe zijn moeder. Nu heeft hij een taak, die hem best bevalt. Moedig en trouw bewaakt hij de kudden van zijn baas.

Maar op een dag komen er Indianen langs de weidegronden. Ze houden zich in het bos verscholen en schieten met hun pijlen een koe en een paard neer. In de weide heeft Andreas een grote boom laten staan. Elke dag komen de paarden en de koeien hier om ongeveer hetzelfde uur om van de schaduw te genieten. Maar vandaag komen de dieren niet. Zoekend dwalen de honden over de weiden. En na lang speuren brengt Xingoe de paarden. De grijze hengst is nog nooit zo wild geweest.

(wordt vervolgd)

Mopjes

Vader: Kan de dokter dadelijk komen? Mijn zoontje heeft een naald ingeslikt. Dienstmeisje van de dokter: Het spijt me, maar de dokter zit op het ogenblik aan tafel. Hebt u die naald meteen nodig?

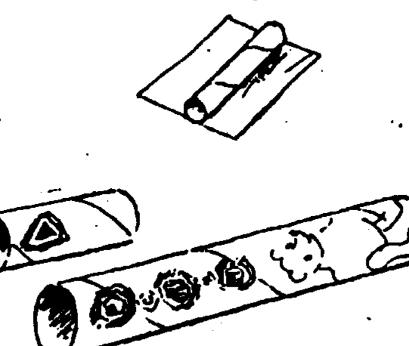
* * *

Echt gebeurd: Kleine Jantje ging naar zijn moeder en zei: Ik heb zo'n pijn in mijn pijl en boog. Gelukkig begreep zijn moeder wat hij bedoelde: hij had pijn in zijn elleboog!

* * *

Vraag: Wat ging God scheppen, nadat hij de wereld geschapen had? Antwoord: Nadat God de wereld geschapen had, ging hij een luchtje scheppen.

Zoemers

OM DEZE zoemers te maken, kun je allerlei kartonnen rollen gebruiken van toiletrollen tot kokes voor kleine posters. Maak in een toiletrol één rond gat en in een grotere rol drie gaten met een tussenruimte van ongeveer anderhalve centimeter. Als het witte rollen zijn, kun je ze versieren met stiften of er leuke stickertjes op plakken. De grijze toiletrollen beplak je met gekleurd papier. Knip hiervoor een stuk papier op maat, besmeer het met plaksel en rol het om de toiletrol.

Zet nu het uiteinde van de rol aan je mond en zoem, brom, zing of schreeuw erin. Door je vingers op de gaten te houden, kun je verschillende geluiden maken.

Als je een verjaardagsfeest geeft, zou je van tevoren net zo veel zoemers kunnen maken als er gasten komen. Zo kun je een leuk feestorkest samen stellen!

1		2	3	4		5
	■	6			■	
7	8			■	9	
10			■	11		
12		■	13			
	■	14			■	
15						

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Dochter van een koning; 6. Paljas; 7. Vloeistof om te schrijven; 9. Muzieknoot; 10. Huisdier; 11. Deel van het gezicht; 12. Kilometer (afkorting); 13. Wasmiddel; 14. Dieren; 15. Dichterbij komen.

VERTIKAAL: 1. Met een puntig voorwerp steken; 2. Vloeistof om te schrijven; 3. Vochtig; 4. Senior (afkorting); 5. Tegenhouden; 8. Vervoeging van nemen; 9. Aanwijzend voornaamwoord; 11. Bewerkte huid; 13. Groot water; 14. Van de (afkorting).

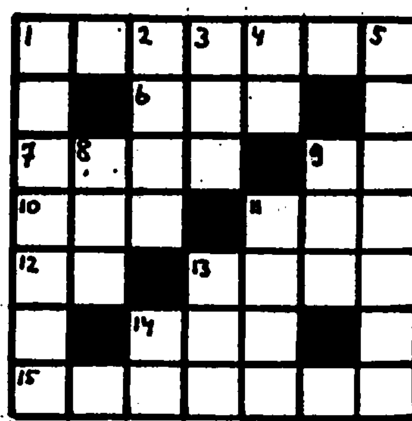
OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Tijger; 5. Even; 7. Een; 8. Do; 9. Kroket; 10. Er; 11. Bagage; 15. Os; 16. Lat; 17. Zere; 18. Benen.

VERTIKAAL: 1. Teek; 2. IJver; 3. Genoeg; 4. En; 6. Bot; 8. De; 9a. Kralen; 11. Bok; 12. As; 13. Gare; 14. Eten; 17. Ze.

Meneer Ballon

EEN GRAPJE om mama (een beetje) aan het schrikken te maken: Blaas een ballon op. Maak van wol een snor en een baard. Teken er een gezicht op. Zet hem eventueel een petje op. Maak hem nu vast aan een van de stoelen aan tafel. Hang een kleerhangertje aan de leuning en hang daar een jasje van je vader aan. Vul het een beetje op, zodat het net echt lijkt. Hetzelfde doe je met een oude broek. Trek de stoelpoten schoenen aan en klaar is de onverwachte gast.

JONATHAN JOUBERT, 10 jaar oud, doet ook mee aan onze wedstrijd. Hij heeft een zelf gemaakte puzzel ingestuurd. Goed zo, Jonathan. Wie heeft er nog meer een zelf gemaakt verhaaltje of puzzeltje? Je doet dan mee aan onze wedstrijd. In de laatste kinderkrant van dit schooljaar, eind juni, wordt de winnaar bekend gemaakt. Deze ontvangt dan een kadobon van f.50.- van een van de boekhandels.

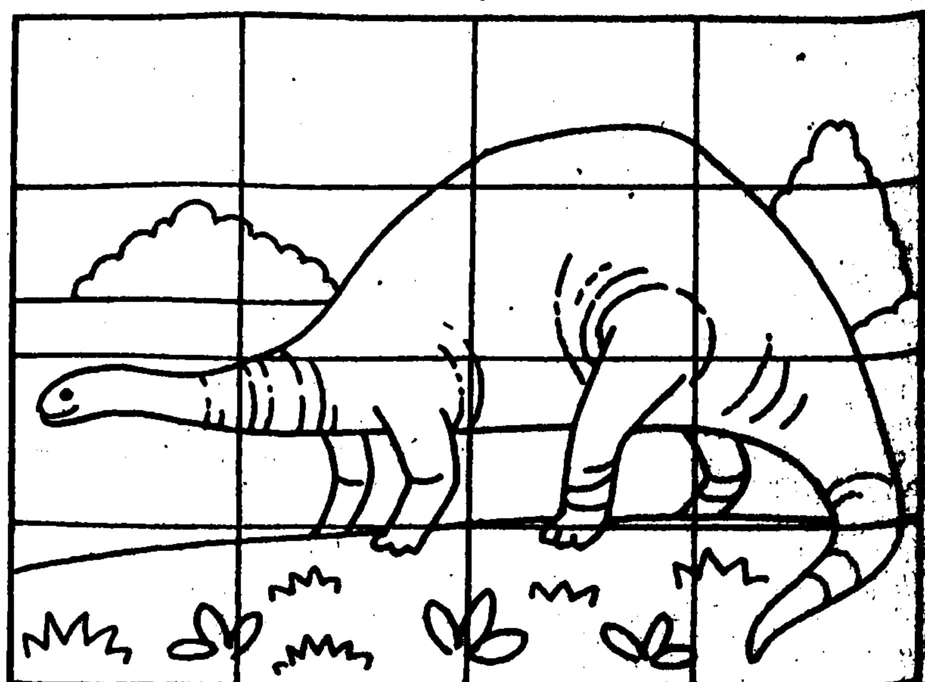
Wedstrijd

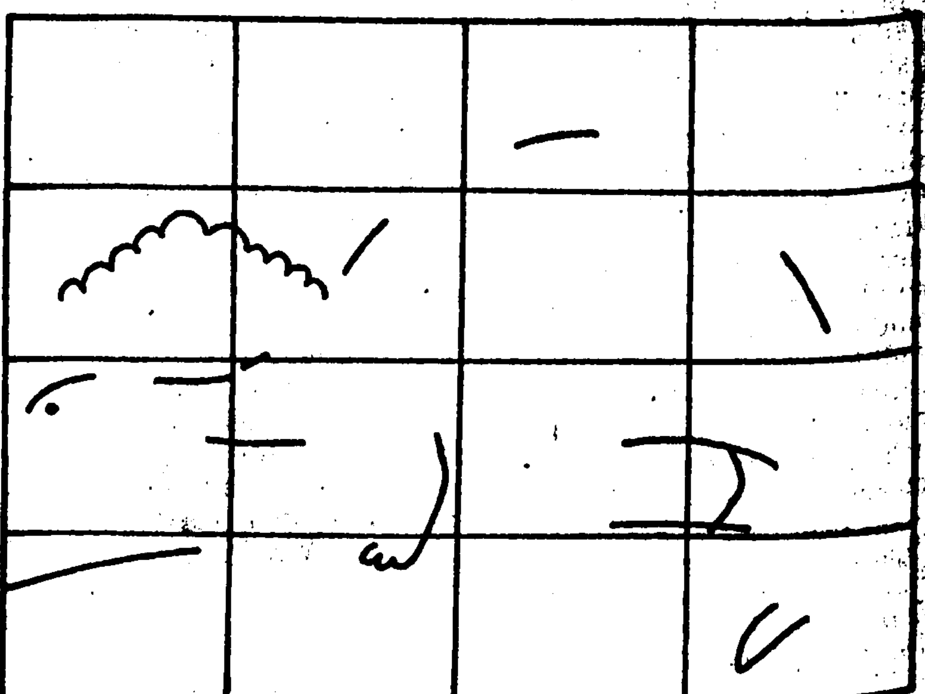
1		2	3	4		5		xx	6	XX
	xx	7			xx		xx	8		XX
9		xx	10				xx		xx	XX
	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	11	12	XX
13	14	15			xx	16	17	xx		XX
xx	18		xx	xx	xx	19				XX
20								xx		XX
XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX

VRAAG; HORIZONTAAL: 1. Meervoud van kalf; 7. Indien; 8. Daar; 9. Overblijfsel van vuur; 10. Verleden tijd van eten; 11. Bazige vrouw; 13. Vissoort; 16. Oude lengtemaat; 18. Vader; 19. Kledingstuk; 20. Pas gevierd feest.

VERTIKAAL: 1. Iets wat je opstuurt of ontvangt; 2. Bergplaats; 3. Zuivelprodukt; 4. Bewoner van Estland; 5. Lidwoord; 6. Slee; 8. Boom; 12. Wagen; 14. Grootvader; 15. Clown; 16. Eerste vrouw; 17. Draai om de oren.

Teken na en kleur

ANTWOORDEN; HORIZONTAAL: 1. Kalveren; 7. Als; 8. Er; 9. As; 10. Aten; 11. Ka; 13. Tonijn; 16. El; 18. Pa; 19. Vest; 20. Carnaval.

HORIZONTAAL: 1. Kaart; 2. La; 3. Vla; 4. Est; 4. Een; 6. Ar; 8. Eik; 12. Auto; 14. Opa; 15. Nar; 16. Eva; 17. Lel.

Pak een pen en een velletje papier. Schrijf op het velletje: OP WATER. Ziezo, je hebt nu ook een pen waarmee je op water kunt schrijven.

Deze 'knol' – grondbestanddelen samengekit met corrosie-produkten – komt uit een grafveld in Wijchen. De paarsachtig grijze substantie is een karakteristiek produkt van zilveraantasting.

Restaurateur Meijers bij de machine waarmee vondsten kunnen worden doorgelicht.

In de 'knol' uit het Wijchense grafveld, waarin een enorme hoeveelheid uiterst waardevolle vondsten zijn gedaan, blijkt een Vroeg Middeleeuwse broche schuil te gaan.

Onderzoek en restauratie van metalen voorwerpen

Strijd tegen de kaken van de tijd

AARDEWERK was dagelijks gebruiksgoed en moest vaak worden vervangen, daarom is het de grootste archeologische vondstcategorie geworden. Het is ook een relatief toegankelijke categorie, want aardewerk blijft vrijwel altijd goed bewaard. Met metalen gebruiksvoorwerpen ligt dat anders. Metaal (behalve edelmetaal) corrodeert. Hoe snel en hoe ver dat proces voortschrijdt hangt deels af van de metaalsoort, maar vooral van de omstandigheden waarin metalen voorwerpen terecht komen.

= door Theo Holleman, Gelderlander =

H.J.Meijers, restaurateur bij de Nederlandse Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) weet daar alles van: "Aan de ene kant van de conserveringsschaal heb je een luchtige bovengrond, aan de andere uiteinde een constant natte bodem met weinig waterverplaatsing. Een zandige bodem waarin zuurstof, koolzuurgas en water vrij spel hebben is veel slechter conserverend dan een grond waarin metaal met hetzelfde water in contact blijft. Dan lost er wel iets van het voorwerp op in het water, maar zo gauw dat is verzadigd, stopt het proces. Dan blijft metaal betrekkelijk goed geconserveerd".

Alle metaalvondsten die bij opgravingen tevoorschijn komen worden geborgen en verwerkt zoals dat met de overige vondsten gebeurt. Maar er is altijd ook een deel dat voor diepergaand onderzoek in aanmerking komt. Samen met alle gevonden edelmetaal gaat deze selectie naar het conserverings- en Restauratie Laboratorium van de ROB in Amersfoort. Ongeveer veertig procent van de metaalvondsten die bij Meijers op tafel komen, zijn ijzeren voorwerpen; vijftig procent is van koper of koperlegeringen zoals brons gemaakt en tien procent, de restcategorie, omvat loden, tinnen, gouden en zilveren zaken. Op grond van de toestand waarin de voorwerpen verkeren, stelt Meijers onderzoeks- en behandelingsplannen op. Meijers: "Corrosie kun je omschrijven als aantasting door een agressief front dat zich naar binnen verplaatst, dat het metaal oplost. Onder gunstige omstandigheden wordt het opgeloste materiaal een dun laagje platina. Maar in minder gunstige bodemomstandigheden, koekt een deel van het opgeloste materiaal aan de buitenkant van grondbestanddelen samen tot een betonharde korst. Vooral bij ijzer is dat het geval. Dan is dikwijls niet eens te zien om wat voor ding het gaat".

Traditioneel moest de slijpsteen er aan te pas komen om de inhoud van zo'n klomp bloot te leggen. Tijdrovend en lastig werk, grote risico's op breuken bovendien. En vergeefse moeite als van het oorspronkelijke voorwerp alleen een vage indruk van roest over was. En dat blijkt heel vaak het geval. In het recente verleden gebruikte Meijers af en toe een medische röntgenbuis om de omhulsels door te lichten, maar sinds kort heeft hij de beschikking over een geavanceerde machine. Het is een stralingsdicht 'kamertje' waarin een röntgenapparaat, een beelversterker met video-mogelijkheden en een plateau voor het manipuleren van voorwerpen staan opgesteld. Het apparaat, eigenlijk ontwikkelt om aluminium gietstukken te controleren, kijkt dwars door de vormeloze klompen heen. Dat is op een monitor te volgen. Elk gewenst beeld kan op een fotografische plaat worden vastgelegd of - en dat is sneller en goedkoper - op thermisch papier worden uitgedraaid via het aangesloten computersysteem. Interpretatie van de afdrukken is alleen weggelegd voor het geoefende oog, daarom legt Meijers een transparant vel over de afbeelding en schetst zelf de vermoede contouren van het verscholen voorwerp (als daar nog iets van over is). In overleg met de verantwoordelijke archeoloog wordt dan besloten of de ruwe schets naar de tekenkamer gaat en het daarbij kan blijven, of dat een poging tot restauratie moet volgen. Meijers: "Van deze investering wordt veel terugverdiend door besparing van manuren. In deze doos hier zitten zo'n vijfentwintig voorwerpen. Op de oude manier zou ik daar drieëneenhalve week op hebben zitten slijpen. Nu kost het me, inclusief de tekeningen, anderhalf uur. Bovendien levert het apparaat kwaliteitsverbetering op bij eventuele restauratie. Je maakt minder fouten omdat je van tevoren hebt gezien wat er uit moet komen. Schoomaken van de metalen voorwerpen is een karwei dat erg nauw luistert. Het is daarbij van het grootste belang dat de bovenkant van de door corrosie omgezette laag wordt opgespoord en behouden blijft.

Die laag bevat immers de meest oorspronkelijke details. Daarom gaat Meijers liever met mechanische middelen (van slijpen tot stralen met glasparel en krabben met een mesje) dan chemisch te werk. Chemische middelen verwijderen alle corrosieprodukten, inclusief de patina. Is een voorwerp heel erg bros dan wordt elk gereinigd plekje met secondenlijm aangetipt. De 'zip' dringt diep in poriën door, heeft een grote lijmende kracht en droogt meteen. Dit is echter niet meer ongedaan te maken en dus feitelijk zondigen tegen restauratieregel één: elke handeling moet terug te draaien, moet *reversible* zijn. Maar nood breekt wetten. In dit soort gevallen kan het niet anders.

TAND DES TIJDS

De gereinigde voorwerpen worden daarna 'op sjeu' gebracht voor fotograaf, tentoonstelling of museum. Ontbrekend metaal wordt aangevuld met gekleurd epoxyhars. Kannen, schalen, zwaarden, bijlen enzovoorts krijgen door een behandeling met was of kunststoffen die typische museale glans. Mooi patina wordt opgefrist: koper, goud en zilver gepoetst. Iedereen kan zich dan vergapen aan het vakmanschap van de oorspronkelijke makers, en aan dat van de restaurateurs. Tot in alle eeuwigheid?

Meijers: "Het stoppen van het corrosieproces is het moeilijkste van alles. Afsluiten van lucht door middel van was of plastics werkt in de praktijk niet echt. De moleculen van die stoffen zijn langwerpig en liggen kriskras door elkaar. Water bestaat uit kleine molecuultjes en die kunnen zo tussen die 'spaghetti' door naar de agressieve laag waar ze chloor, de boosdoener, aan de gang houden. Het chloor raakt niet op, omdat het in een ingewikkelde chemische cirkelgang steeds opnieuw vrijkomt. 20De bestaande methoden om die agressieve laag met behulp van loog tot staan te brengen zijn helaas nog niet zo betrouwbaar. Ik weet niet of dat op de lange termijn werkt". In het museum staan de kaken van de tijd dus kennelijk ook niet stil. Ze malen zachtjes door.

Allemaal beestjes..

Biologische bestrijding wacht gouden toekomst

WAGENINGEN - Afgerichte sluipwespen, wurgschimmels, genetisch aangepaste virussen, roofmijten, geuren en kleuren. Het wapenarsenaal om ziekten en plagen in de land- en tuinbouw te bestrijden is schier onuitputtelijk. De biologische bestrijding staat nog in de kinderschoenen, maar zal de komende twintig jaar een enorme ontwikkeling doormaken, voorspelt de Wageningse hoogleraar van Lenteren. Want beestjes vang je het best met beestjes.

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt in Nederland in snel tempo teruggedrongen. Volgens het meerjarenplan gewasbescherming moet het verbruik in 2000 zijn gehalveerd ten opzichte van de jaren tachtig. Boeren en tuinders worden gedwongen zuiniger te werken of naar anderen middelen om te zien. Mechanische onkruidbestrijding bij voorbeeld. Of biologische bestrijding.

= door ANP-verslaggever Kees Pijnappels =

Biologische bestrijding, waarbij een plaag wordt bestreden met een natuurlijke vijand, wordt in de wereld verhoudingsgewijs nog nauwelijks toegepast. In tuinbouwkassen boekt de biologische gewasbescherming tot nu toe het meeste succes. Kassen zijn gesloten systemen, waarin je een sluipwesp kunt loslaten op een rups. Enkele Nederlandse bedrijven hebben zich inmiddels op het nieuwe gat in de markt gestort.

Bekend voorbeeld is het bedrijf Koppert in Berkel en Rodenrijs dat wekelijks miljoenen insekten produceert ten behoeve van de glastuinbouw. In de buitenlucht kun je een koolveld niet op die manier beschermen. De kans is groot dat de sluipwesp naar het veld van de buurman gaat. Toch zijn er wel voorbeelden van biologische gewasbescherming in de volle grond. Zo worden koolvelden in Finland met succes beschermd tegen vraatzuchtige kevertjes door brede banen felgele bloemen. Het vliegend ongedierte wordt aangetrokken door de geur van het koolveld. Eenmaal in de buurt gekomen, wordt de aandacht getrokken door de gele bloemen. De kleur van de bloemen is voor de diertjes onweerstaanbaarder dan de geur van de kool, zodat ze op de bloemen landen. Omdat de bloemen regelmatig worden gespoten vindt het ongedierte daar vervolgens zijn einde. De methode werkt prima en vereist slechts weinig chemische middelen.

ONTWIKKELING

Volgens de Wageningse hoogleraar Joop van Lenteren van de vakgroep entomologie (insektenleer) zal de biologische gewasbescherming de komende twintig jaar een enorme ontwikkeling doormaken. "Biologische bestrijding is goedkoper, duurzamer en veiliger dan chemische bestrijding. Wel vraagt de methode in het begin wat meer aandacht van boer en tuinder. Zij moeten de nuttige dieren leren onderscheiden van de schadelijk en hun maatregelen zo treffen dat de natuurlijke vijanden worden gespaard in plaats van doodgespoten met bestrijdingsmiddelen."

Op het Centrum voor gewasbescherming in Wageningen wordt langs diverse sporen gezocht naar natuurlijke bestrijdingsmethoden. Centraal daarbij staat het gedrag van insekten. Als je weet hoe een insekt reageert op een bepaalde prikkel, kun je die prikkel gebruiken in je eigen voordeel. Geur is een belangrijke prikkel voor insekten. Zowel planten als insekten maken in hun dagelijks leven veelvuldig gebruik van geurstoffen. Als lokstof, maar ook als waarschuwing. Voorbeeld daarvan is het koolwitje, een vlinder die grote schade toebrengt aan koolgewassen. Koolwitjes bakenen met een geurtje het stuk blad af waar ze hun eitjes hebben gelegd. Voor andere koolwitjes is dat een waarschuwing daar geen eieren bij te leggeen. Het stuk blad wordt zo gereserveerd voor de rupsjes die uit de eitjes komen.

MISLEID

Van Lenteren en de zijnen hebben daar handig gebruik van gemaakt. "De merkstof bleek goed oplosbaar te zijn in water. We hebben de bladeren met de eitjes gewassen en het afwaswater vervolgens over een schoon blad gespoten. Dat bleek te werken, want op het schone blad werden geen nieuwe eitjes gelegd." Op deze manier zijn plaaginsekten met hun eigen signaalstoffen voor de gek te houden, aldus Van Lenteren. In samenwerking met een chemiebedrijf uit Barneveld wordt de merkstof van het koolwitje momenteel ontleed. Dit moet uiteindelijk resulteren in een milieuvriendelijk middel dat kooltelers kunnen gebruiken.

Ook planten maken gebruik van geurstoffen, bij voorbeeld om te waarschuwen tegen indringers. Zo'n indringer is spint, een vraatzuchtig beestje dat een plant volledig kan verwoesten. Ter verdediging scheiden planten die worden aangevallen door spint een reukstof af. Deze stof trekt roofmijten aan. De roofmijt vreet op zijn beurt hele spintkolonies op, waarna de plant opgelucht kan ademhalen.

Door om hulp te roepen, kan een plant dus lijfwachten aantrekken. Recent is gebleken dat een plant niet alleen om hulp roept als hij wordt aangevallen. Onaangetaste planten die benedenwinds staan van de aangetaste planten blijken eveneens reukstoffen te produceren. Ze voelen als het ware dat zij het volgende slachtoffer in de rij zijn en beginnen maar vast om hulp te roepen.

Voor plantenveredelaars is deze wetenschap van belang. Niet alle planten roepen namelijk even hard. Het is zaak bij de veredeling van landbouwgewassen onderscheid te maken tussen rassen die flink kunnen schreeuwen en rassen die als het ware doofstom zijn.

De roofmijt is een van de beestjes die kunnen worden ingezet tegen plagen. Veel belangrijker is de sluipwesp, een parasitair insekt dat zijn eitjes legt in rupsen. Voor de rups loopt dat nogal slecht af, omdat de larve van de sluipwesp van binnenuit zijn gastheer opvreet. Er zijn circa 200 soorten sluipwespen. Vooral de kleintjes, vanaf een millimeter groot, kunnen de mens goede diensten bewijzen.

Tot nu toe worden sluipwespen, zoals de *encarsia formosa*, vooral in kassen ingezet, bij voorbeeld tegen de witte vlieg. De entomoloog F. Wackers zoekt naar een manier om dat probleem te ondervangen. "Sluipwespen hebben een duidelijke voorkeur voor geuren en kleuren. Als ze honger hebben, gaan ze af op de kleur geel en de geur van honing. Zijn ze volgevreten dan zoeken ze naar een plek om hun eitjes te leggen. In dat geval zoeken ze naar zichtbaar aangevreten bladeren of gaan ze af op de geur van bladgroen. De kans is groot dat ze daar rupsen vinden om hun eitjes in te leggen."

PAVLOV

Deze voorkeur voor geuren en kleuren is aangeboren, aldus Wackers. Maar volgens de onderzoeker kan ze door training worden aangepast. Zoals Pavlov zijn hond liet kwijlen met behulp van een bel, zo kan een sluipwesp ook worden afgericht. "Als wij sluipwespen de geur van koolbladeren aanbieden in combinatie met voldoende rupsen, dan onthouden ze dat. De volgende keer dat ze koolbladeren ruiken, weten ze dat daar gastheren te vinden zijn." Zo moet het mogelijk zijn in de buitenlucht sluipwespen in te zetten tegen rupsplagen, meent Wackers.

Door de wespen eerst te trainen alvorens ze los te laten, kunnen ze bij voorbeeld naar een koolveld worden gelokt. Door er tevens voor te zorgen dat ter plekke voldoende voedsel te vinden is voor de wesp, is een lang verblijf gegarandeerd.

Insekten zijn niet de enige biologische wapens die de land- en tuinbouw ter beschikking staan. Ook virussen en schimmels kunnen worden gebruikt. Zo doet de Wageningse vakgroep nematologie proeven met een wurgschimmel die kan worden ingezet tegen het bodemaaltje. Voor bieten en aardappelen zijn aaltjes een ware plaag. De microscopisch kleine beestjes tasten de wortels aan, waardoor de plant zich niet kan ontwikkelen. Tot op dit moment worden in de Nederlandse land- en tuinbouw grote hoeveelheden chemische grondontsmettingsmiddelen gebruikt om het aaltje te bestrijden.

Aaltjes kunnen echter ook worden 'gevangen' door bepaalde parasitaire schimmels in de bodem. Deze schimmels bestaan uit kleine cirkeltjes. Zodra een aaltje door zo'n cirkeltje kruipt wordt hij gestrikt en overwoekerd.

Volgens de nematoloog J. van Bezooijen staat deze techniek nog in de kinderschoenen. "Op dit moment zijn de schimmels nog niet effectief genoeg. Maar door ze toe te passen in combinatie met gedeeltelijk aaltjesresistente gewassen, kunnen ze op termijn toch een alternatief vormen voor de chemische grondontsmetting."

Verreweg het kleinste biologische bestrijdingsmiddel is het virus. Virussen kunnen planten aantasten. Maar ook plantenbelagers. Zo kan de beruchte Floridamot die zicht te goed doet aan een kas vol chrysanten, worden bestreden met een zogeheten baculo-virus. Genetische manipulatie speelt daarbij een belangrijk rol, aldus de viroloog J. Vlak. "We kunnen wel een virus inzetten tegen de Floridamot, maar het duurt te lang voordat het insekt stopt met eten en dood gaat. Daar gaan tenminste drie dagen overheen, genoeg om de chrysanten onverkoopbaar te maken. Door het virus genetisch aan te passen hopen we dat het sneller gaat werken. Daarbij bouwen we een toxisch gen in, waardoor het virus al na een dag zijn werk doet."

DE FAMILIE Van der Valk, eigenaars van het Van der Valk Plaza hotel op Curaçao, beschikt over een gigantisch web van ondernemingen. Van een eigen architectenbureau tot een complete vis-verwerkende industrie met eigen vloot. En wat te denken van al hun onroerend goed. Maar wie heeft de touwtjes in handen, en hoeveel zet 'Van der Valk' werkelijk om per jaar? Een poging om het geheim van de Toekan te ontrafelen door Hans Rube van de Brabant Pers.

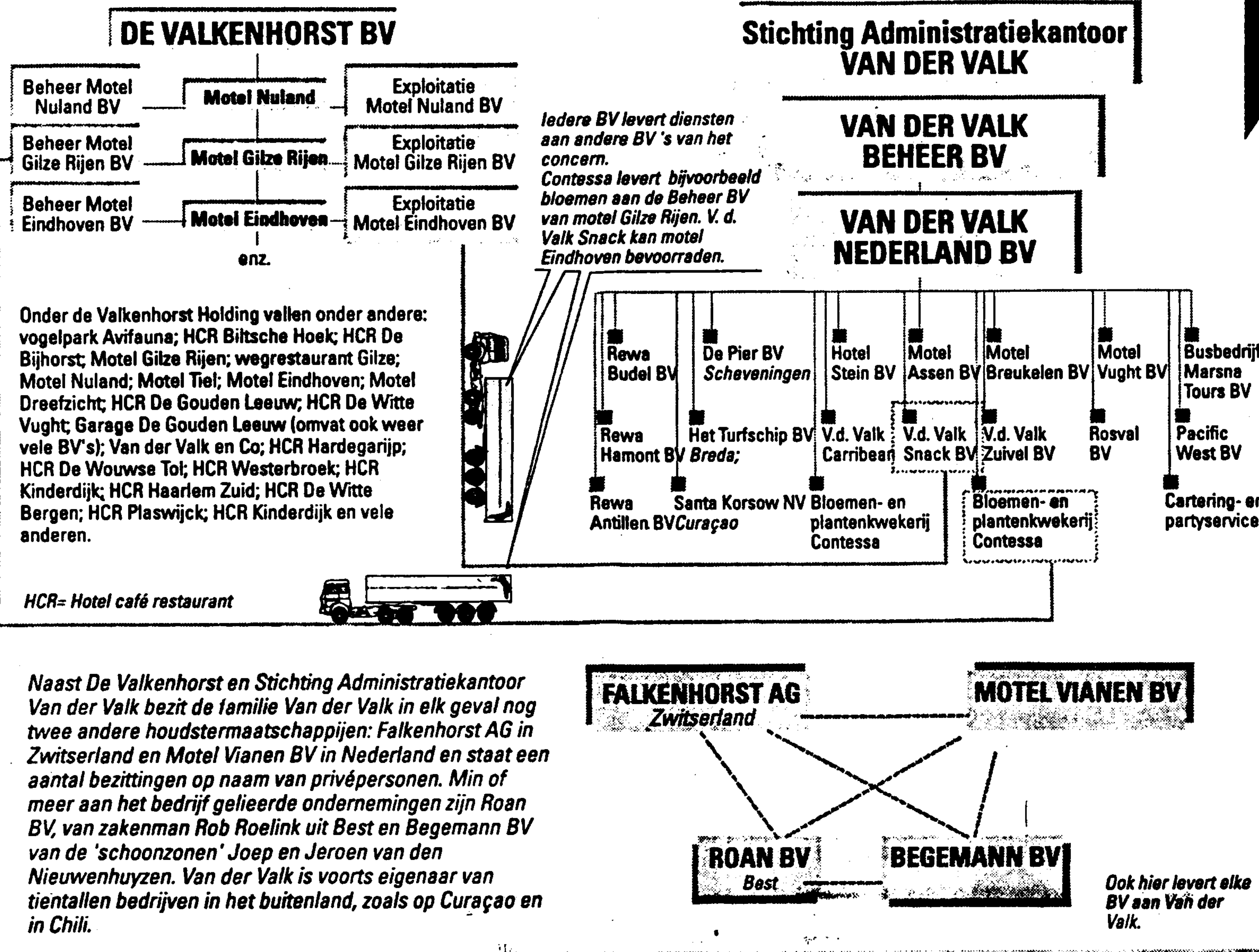
Inkomsten en structuur Van der Valk goed bewaard geheim

'De macht van de Toekan'

= door Hans Rube =

DE WERKELIJKE inkomsten en de exacte structuur van het familiebedrijf Van der Valk behoren tot de best bewaarde geheimen van Nederland. Met tientallen motels-café/restaurants en enkele honderden besloten vennootschappen is het familiebedrijf waarschijnlijk een van de grootste ondernemingen van Nederland. Desondanks houdt de familie al jarenlang vol dat het concern niet meer dan enkele honderden miljoenen guldens per jaar omzet. Vakbroeders in het buitenland houden het er op dat een bedrijf van deze omvang minimaal 1,3 miljard per jaar moet omzetten en waarschijnlijk meer.

Van der Valk spreekt tot de verbeelding van miljoenen Nederlanders. Hard werkende mensen, die zich niet storen aan de bedilzuchtige overheid, maar die met gezamenlijke familiaire inspanningen een groot imperium hebben opgebouwd. Het lijkt op een scenario voor een succesvolle *soap*-serie, compleet met ontvoering, afpersing en andere rampen, zoals branden.

Een Van der Valk krijgt gedaan wat de 'normale' Nederlander niet lukt. Bouwen zonder vergunning of overtredingen tegen de boswet blijven zonder ernstige gevolgen. De fiscus lijkt geen vat op het concern te krijgen. Hoe flikken ze dat?

Op zoek naar de geheimzinnige macht van deze toekan, een speurtocht langs onder meer tientallen Kamers van Koophandel in Nederland en in het buitenland is het gevolg. Van de Antillen tot Zwitserland, letterlijk van A tot Z. Aan het einde van de reis blijft het akelige gevoel dat niet elke steen is omgekeerd en dat er ergens nog een holding dan wel een bv'tje verstopt moet liggen. 'Vader' Gerrit van der Valk bevestigt dat gevoel aan het einde van de puzzeltocht. "Je mist er nog heel wat, joh". Hoe groot het Valkenbezit exact is, lijkt zelfs hij niet te weten.

De officieuze teller stokt even boven de tweehonderd bv's. Behulpzame medewerkers van de Kamers van Koophandel, bevriende relaties op de Antillen, hooggeleraren economie, gemeenteambtenaren, oud-werknemers, de belastingdienst, kamerleden en commerciële databanken hebben de gegevens geleverd. Het is een wirwar van bedrijven, verspreid over de wereld. Of zoals de Kamer van Koophandel Leiden met verbazing constateert als daar de gegevens van de Valkenhorst BV worden uitgedraaid: "Dit hebben we nog nooit gezien".

FISCUS

Tijdens de zoektocht blijken ook diverse diensten van de afdelingen Grote Ondernemingen (GO) van de fiscus momenteel met een onderzoek naar het Van der Valk-concern belast.

Verwonderlijk is dat niet. Want de manier waarop de familie Van der Valk het concern heeft ingericht, dient volgens de deskundigen op het gebied van bedrijfsorganisatie slechts één groot doel. Door zoveel bv's te vestigen, ontneemt het concern de samenleving het zicht op de omvang van de onderneming. Diezelfde samenleving probeert daarom nu in het kader van de fraudebestrijding de werkelijke omzet van dergelijke grote concerns in beeld te brengen, zoals minister E. Hirsch Ballin van Justitie onlangs nog in de Tweede Kamer liet blijken.

Het web van vele bv's waaruit Van der Valk het concern heeft opgebouwd heeft twee voorname voordelen. Hoewel de onderneming in zijn totaliteit een enorme omvang heeft, blijven de onderdelen op zich klein. Voor kleine bv's bestaat geen publicatieplicht voor de jaarstukken en bij een kleine bv kan de installatie van een centrale ondernemingsraad worden voorkomen.

Een en ander bevordert, opnieuw, dat er slechts één groep overblijft die zich houdt op het reilen en zeilen van het concern: de familie Van der Valk. Voor ieder ander, de fiscus inclusis, is het gissen naar de werkelijke omvang van het concern. Daarnaast moet de fiscus maar eerst bewijzen dat al die kleine bv's te zamen een economische entiteit vormen.

Tevens is het voor de buitenwacht welhaast onmogelijk om het bedrijf te 'overvallen'. Of, zoals Gerrit het formuleert: "Wat bij DAF en Hoogovens is gebeurd, zal ons niet overkomen. Wij houden iedereen buiten". Aandelen Van der Valk zijn voor een buitenstaander niet te koop.

"En", zegt Gerrit, over de historie achter het web van bv's. "De overheid is zelf de grote schuldige. Die dwingt een ondernemer in deze rare bochten. Al die bv's waren niet nodig geweest, als wij er niet van overtuigd waren dat we onszelf tegen overheidsbemoeienis moeten beschermen".

UITVERKORENEN

Velen zijn geroepen, slechts enkelen uitverkoren, een oud adagium dat zeker binnen de familie Van der Valk opgeld doet. Vele 'Valken' mogen zich tot deze 'extended family' rekenen, zoals een Afrikaan zo mooi een ieder duidt die op de één of andere manier banden met hem heeft. Binnen het concern maakt echter slechts een handvol mensen de dienst uit.

Voor een goed begrip moet eerst een grote lijn worden uitgetekend.

De basis voor het huidige bedrijf is aan het eind van de jaren dertig gelegd. Martien van der Valk begint op dat moment in Voorschoten met café restaurant De Gouden Leeuw. Langzaam maar zeker bouwt hij samen met zijn vrouw aan een onderneming die moet garanderen dat zijn elf kinderen later elk hun eigen bedrijf zullen bezitten.

Na zijn overlijden nemen de zonen Arie en Gerrit het bewind binnen de familie over, lange tijd terzijde gestaan door hun moeder. Het is een filosofie die ook nu nog bestaat; als een der echtelieden overlijdt, neemt de ander de vacante plaats in de organisatie over.

Arie en Gerrit hebben het na de dood van vader Martien vrijwel alleen voor het zeggen. Arie is het financiële en organisatorische genie, als president-directeur opererend vanuit Voorschoten. Gerrit is de branie-achtige zakenman uit Nuland, gespitst op koopjes en voordelig zakendoen. Gerrit werpt zich op als de spreekbuis van de familie, Arie blijft uit de publiciteit maar tekent wel alle stukken.

Op de achtergrond spelen 'aangetrouwde' Valken een, zeker niet te verwaarlozen, bijrol.

PAPLEPEL

Chris Matser bij voorbeeld, een tijdlang aangeduid als mede-president-directeur, echtgenoot van Til van der Valk. Ook Jaap Zeeuw van der Laan, gehuwd met de zus van Arie en Gerrit —Bep van der Valk — heeft een staffunctie binnen de oude garde. En Ben Wohrmann, verantwoordelijk voor de Belgische tak van de oude vestigingen. Dan is er nog de 'Luiten'-tak, gevestigd door wijlen Henk Luiten en Ina van der Valk, zij zijn belangrijke exploitanten van diverse motels.

Deze oude garde van elk 'Valken', bestiert gezamenlijk de holdingmaatschappij Valkenhorst BV, enig directeur en aandeelhouder van talloze oudere bv's. Niet alleen motels en restaurants, maar ook eigen importbedrijven, handelsfirma's, een bouwonderneming, een onroerend-goedfirma en het Vogelpark Avifauna; het pakket is breed en vooral ten eigen dienste. Het ene Van der Valk-bedrijf richt het andere op, directieleden en directeuren komen uit eigen kring.

Volgens de familietraditie moeten ook de kinderen van de kinderen van Martien van der Valk sr. een inkomen uit eigen bedrijf kunnen halen. Daartoe worden zij in eigen huis getraind. Het horecaleven en het zakendoen wordt hen met de paplepel ingegoten. Als ze er rijp voor zijn, krijgen ze een verantwoordelijke taak toegemeten, en ten slotte een eigen bedrijf.

JONGE VALKEN

Lange tijd hebben de jonge Valken mee kunnen draaien in de zaken van hun ouders. Inmiddels hebben ze een eigen nest gebouwd, onder aanvoering van Ad van der Valk, zoon van Gerrit. Ad van der Valk, heeft zijn hoofdzetel gevestigd in motel Gilze Rijen. Vanuit zijn kantoor regelt hij sedert enige jaren de belangrijkste recente aankopen van het concern, al dan niet in nauw overleg met zijn vader en 'neef' Cees Polman, van motel Eindhoven. Polman bijgestaan door Vincent van der Valk (ook een zoon van Gerrit), 'doet' vooral de nieuwe tak Valkbedrijven in het oosten van Europa.

De jonge Valken opereren anders, moderner, dan hun leermeesters. Hebben de oude Valken een onoverzichtelijk netwerk van exploitatie-bv's, beheer-bv's en uiteindelijk een grote houdstermaatschappij, de jonge Valken hebben een meer lineaire structuur bedacht.

De exploitatie-bv Van der Valk Nederland is eigenaar van een groot aantal bv's. Van der Valk Nederland wordt weer beheerd door Van der Valk Beheer bv, alle zeggenschap berust echter bij de Stichting Administratiekantoor Van der Valk in Alphen aan den Rijn.

Volgens de statuten zijn in deze stichting vier mannen gezamenlijk de baas: Ad, Ben (zoon van Arie), Martien (zoon van wijlen Klaas van der Valk en Conny de Wit) en de 'aangetrouwde' Cees Polman, van Motel Eindhoven, gehuwd met een dochter van wijlen Henk Luiten.

Van der Valk Nederland is zo mogelijk nog groter dan Valkenhorst BV. "We willen naar de honderd zaken", zegt Ad van der Valk, daarmee slechts doelend op de motel/restaurants van de totale familie.

De tweede-lijns zaken zijn minstens zo belangrijk binnen de totale onderneming. Van der Valk Nederland is volledig eigenaar van tientallen bedrijven. Zo heeft Ad visverwerkende bedrijven opgekocht in Nederland, Duitsland, Uruguay en Chili. Men beschikt over handelsfirma's in Nederland en Curaçao, een busonderneming, een vissersvloot, een cruiseschip, cateringservices, snackfabrieken, de Pier in Scheveningen, schouwburgen en congrescentra, zoals het Turfschip in Breda.

Bij deze inventarisatie komen twee hoofdvestigingen boven drijven: Valkenhorst BV te Voorschoten en Van der Valk Nederland, ingeschreven in Tilburg, gevestigd in Gilze, en bestuurd door de eerder genoemde stichting uit Alphen aan den Rijn. Twee holdings, waaronder het merendeel der 'Valkondernemingen' zijn verzameld.

Blijven over een paar 'kleinigheden', zoals de aparte moederonderneming Motel Vianen, waaronder Arie en zijn zonen een kleine tak met horeca-ondernemingen en een eigen beleggingsmaatschappij zijn begonnen. Ook hebben Gerrit en Arie nog wat bedrijven op eigen naam staan, bestaat er de Falkenhorst AG in Zwitserland en zijn de Valken eigenaar van de reisorganisatie Mobiplan. Inmiddels wordt alweer gewerkt aan nieuwe holdings, voor de jongste generatie.

Aanzienlijk is het bezit der Valken. Waarschijnlijk is de familie een der grootste grondbezitters van Nederland. Alleen al in Brabant staan vele tientallen huizen, landerijen, boerenbedrijven en stukken bouwgrond op naam van Gerrit van der

Jonge valken hebben hun eigen nest gebouwd

Valk geregistreerd, blijkens het kadaster.

De familie heeft een scherp oog en een fijne neus voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening. Stukken land worden aangekocht, nog voordat officieel vast staat wat er mee zal gebeuren. Men bezit landgoederen, voor eigen gebruik, of stukken land op plaatsen waar ooit misschien een autosnelweg wordt aangelegd. In Nederland, maar inmiddels ook in Frankrijk en Duitsland.

De Van der Valk-gruppe heeft bij onze oosterburen al geruime tijd vaste grond onder de voeten. Zo begon het bedrijf eind 1991 in Bremerhaven de Pacific West 'Fischvertriebs GmbH' met de voormalige topman van het Abbabedrijf Bert Ehses. In Chili gevangen vis wordt in het groot via Pacific West, ook gevestigd in Gilze, op de markt gebracht. In Moers draait een motel, motel Gladbeck opent binnenkort, en 'Berlijn' is in aanbouw. De rest volgt.

Hetzelfde geldt voor Frankrijk: Saint-Aygulf staat, maar richting zuiden zijn er nog 'vlekken' die om een motelletje schreeuwen. Nabij Arras is zojuist de eerste spade voor een motel de grond in gegaan. En uit het Caribisch gebied klinken geluiden dat het Van der Valk-concern besprekingen aan het voeren is met diverse hotels over een overname. Amerika lonkt.

ADVIEZEN

Zelfs een groot bedrijf als Van der Valk kan niet zonder financiële adviseurs. Bij de oude garde, maar ook bij jonge Valken, duikt regelmatig de naam van zakenman R. Roelink uit Best op, die aankopen en vestigingen van bv's als specialisme lijkt te hebben ontwikkeld.

Actes van nieuwe Van der Valk-bedrijven passeren bij voorkeur steeds bij dezelfde notaris in Geleen. Jaarrekeningen, voor zover opgemaakt, worden ook weer in Geleen gecontroleerd, door register-accountant J. Verspaget van BDO CampsObers, en dat is weer familie van de echtgenote van zakenman Roelink.

De wereld is klein. Bij een Valk zeker, zo lijkt het. Neem de bekende Joep van den Nieuwenhuyzen, schoonzoon van Gerrit, onderhandelaar bij de ontvoering van Toos van der Valk en daarna in één klap top-industrieel en multi-miljonair via Begemann Holding. Zijn broer en mede-firmant Jeroen trouwt ook in de familie, de tak van Arie, en zit nu met zijn vrouw Marja van der Valk in het Vlaamse Brasschaat, toevallig ook de woonplaats van broer Joep. Beiden bezitten een kapitale villa, die van Joep is omgeven met een enorm park.

DE KLOS

Valken proberen alles in de familie te houden. De ene 'Valk' is directeur in de zaak van de ander. Een buitenstaander, hoe bekwaam ook, krijgt geen voet tussen de deur, of moet in de familie trouwen. "En als je een Van der Valk trouwt, ben je de klos", zegt Gerrit. "Dan is het op de eerste plaats de zaak, dan nog eens, dan nog eens en dan nog eens de zaak. Pas daarna ben je zelf aan de beurt". Ze werken hard en verwachten dat ook van een ander. "Derden brengen die inzet minder snel op. Ze krijgen thuis al snel het verwijt dat ze met de zaak getrouwd zijn. Een Valk is met de zaak getrouwd, zo simpel ligt dat".

Van geld en andere middelen van bestaan is een Valk echter verzekerd. Neem Van der Nieuwenhuyzen. Gerrit: "Joep heeft nu nog zijn eigen bedrijf. Mocht dat ineens niet meer lopen, dan denk je toch niet dat we hem laten vallen? Hij is met Valk getrouwd, kan dus altijd terugkomen. Maar mocht het een van ons slechter vergaan, dan spring hij ons bij. Zo werkt dat".

Onlangs werd het bedrijfspand van Begemann in Helmond gesloopt, door het aannemingsbedrijf van Van der Valk. Binnenkort moet een strand worden aangelegd bij het Plaza hotel van Van der Valk op Curaçao. Een van de gegadigden voor de aanbesteding van dat werk is een bedrijf van de Begemann-holding.

Zo blijft de wereld van de toekan overzichtelijk, voor de familie.

Anno 1993 nog erbarmelijke leefomstandigheden

St. Maarten: wonen op de landfill

ST. MAARTEN staat de laatste jaren constant in het nieuws. Te vaak echter in de negatieve sfeer. Drugs, mafia en het groeiend aantal illegalen, waren redenen genoeg voor Nederland om een Algemene maatregel van Rijksbestuur in te voeren. Wie met een bepaalde regelmaat dat mooie Bovenwindse eiland aandoet constateert dat, ondanks de inzetting van Nederlandse marechaussee en technische bijstand op administratief gebied, de situatie van volkshuisvesting met de dag alarmerender wordt. De gezondheidszorg is niet in staat om controlerend op te treden en de hygiënische toestand is zo verslechterd dat ziektes als dysenterie, dyfterie maar ook cholera niet ondenkbaar zijn.

= Door Marie Highills =

Afwaswater en toiletwater dat als bronwater vanaf de bergen bij Cape Bay stroomt...

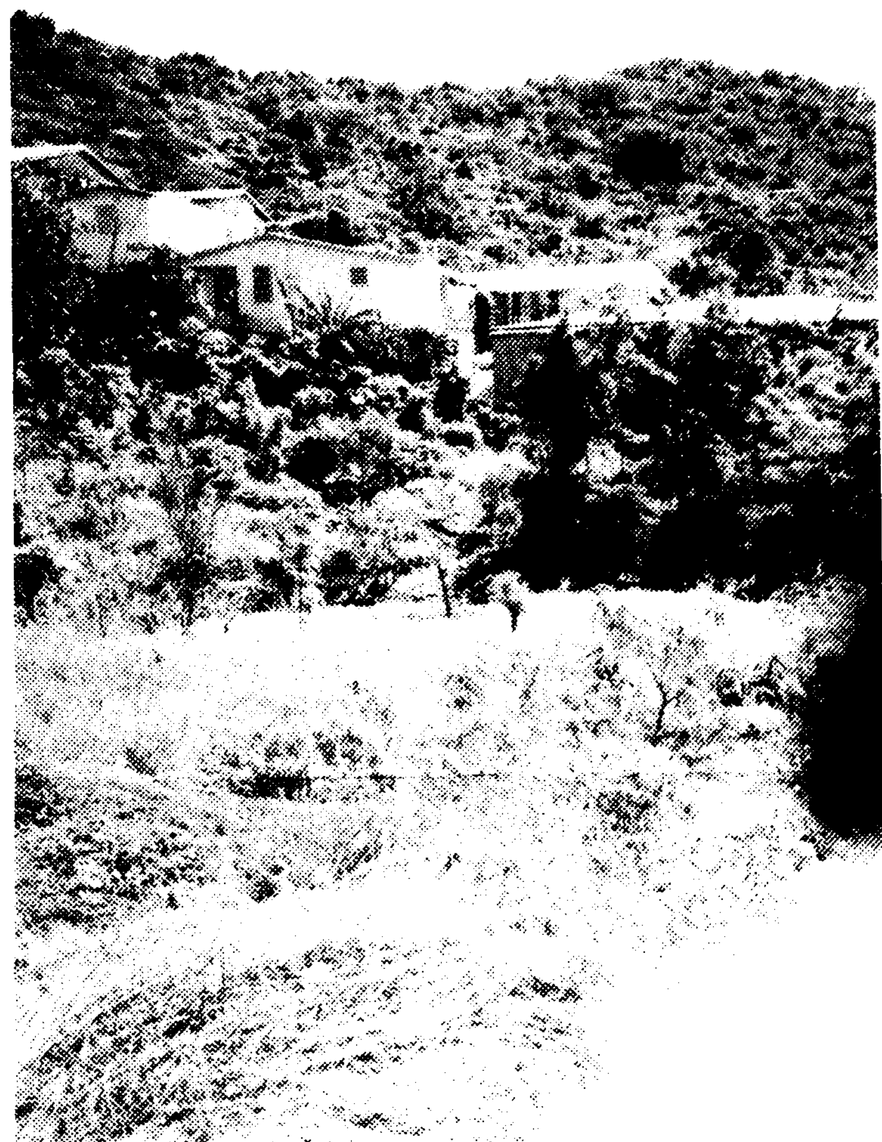
Het probleem van de illegalen wordt niet of nauwelijks aangepakt. De stelling dat: de economie in elkaar stort als alle illegalen in één klap het eiland uitgezet zouden worden - is daar misschien de onderliggende reden voor. De begin 1992 gehouden volkstelling, waarvan de resultaten deze maand werden gepubliceerd, geven aan dat meer dan 70% van de bevolking bestaat uit niet- St. Maartenaren, 31% van de huizen zich in een slechte tot zeer slechte staat bevindt en 21% van de huizen op St. Maarten geen toilet heeft en 23% geen badkamer.

Volkshuisvesting is één van de meest urgente problemen waarmee het eiland zich geconfronteerd ziet. Goede locaties voor woningbouw voor de lagere inkomensgroepen zijn er vrijwel niet. De overheid beschikt niet meer over grond en de terreinen die te koop worden aangeboden zijn of te heuvelachtig - en daardoor niet exploiteerbaar - of te duur. De veelbesproken terreinen van Bethlehem/Belvedère van de familie Plantz zijn daar een voorbeeld van. De totale verkoopprijs van het hele gebied bedraagt ongeveer 21 miljoen Amerikaanse dollars voor plus minus 145 ha terrein. Het gedeelte daarvan dat vlak genoeg is voor volkswoningbouw en niet als natuur- en cultuurgebied gereserveerd is aangewezen, beslaat 26 ha. Daarvoor moet meer dan $ 5 miljoen worden neergeteld.

Intussen groeien de *shanty towns* of *Haitian villages*, (de volksnaam voor de 'illegale woonwijken') elke dag gestaag. Een bewoner van Cape Bay, een dichtbevolkte wijk in de buurt van Cole Bay en Simpson Bay is ten einde raad. Meer dan 20 jaar geleden bouwde hij zijn huis in een rustige en mooie buurt met uitzicht op Saba en op heldere dagen ook St. Kitts en St. Eustatius. Een kleine generator van Gebe (de lokale elektriciteitsmaatschappij) op de hoek van de straat was vroeger de enige rustverstoorder. In de loop der jaren moest de man lijdelijk toezien hoe er ongecontroleerd honderden krotten om hem heen verrezen, waarin voornamelijk illegale Dominicanen en Haitianen hun intrek hadden genomen. Rioleringssystemen en beerputten werden uiteraard ook niet aangelegd en een voorbijganger die het lef heeft om zich in die buurt te begeven, ontdekt bij het uitstappen dat het stroompje dat van de berg afkomt geen bronwater is maar badwater, afwaswater en toiletwater. Het water voor de douche en afwas wordt illegaal afgetapt en de behoeftes worden 's avonds vanuit een blikje gedeponeerd in waterplassen die ontstaan door verzadiging van de grond.

Voor zijn huis staat een grote vuilcontainer en hoewel er elke dag vuil wordt opgehaald is het binnen een paar uur weer overvol. "Ik ben op de televisie geweest om te protesteren", verzucht hij "maar het heeft totaal geen resultaat".

Alles mag. En niemand durft de situatie aan. Zelfs de politie begeeft zich nauwelijks meer in deze buurt. Het is duidelijk dat de illegale bewoners rustig hun gang gaan en gezorgd hebben voor hun eerste 'levensbehoeftes'. Achter de vuilcontainer hebben ze een kerk gebouwd waar op deze zondagochtend

Onbereikbaar voor brandweerauto's verrijzen de illegale krotten.

de pastoor een luide preek verkondigt die meer bestemd lijkt te zijn voor de buurtbewoners die thuis zijn gebleven. Om de hoek is een kapsalon en een nummerverkoopkantoor met wulpse dames die uitnodigend lonken. Vijftig meter verderop lopen de varkens en kippen in een dakloos hok en elke zaterdagochtend worden die beesten ter plekke geslacht om daarna vanaf een houten tafel aan de klanten te worden verkocht.

Na twintig jaar heeft hij er genoeg van. Hij gaat, hopelijk voor het eind van het jaar zegt hij, verhuizen. "Ik kan me het permitteren maar wat gebeurt er met de andere bewoners van bij voorbeeld dat appartementencomplex hier verder op?" Door de bewoners van dit complex wordt een huur betaald die varieert tussen de $ 400 en $ 500 per maand. Ook hier moet je laveren tussen plassen met beerputwater voordat je bij het gebouw kan komen. De situatie wordt nog verergerd door een paardenranch die bij de ingang van het complex staat.

EXPLOSIE

De groeiexplosie van St. Maarten kon door de infrastructuur, utiliteitsbedrijven en gezondheidszorg duidelijk niet bijgebeend worden.

Midden in de woonwijk, pal voor een huis wordt dagelijks 'legaal en illegaal vuil' gestort.

Achter de hoofdstad Philipsburg ligt de grote Zoutpan, (The Pondfill). Particulieren, bedrijven en ook de hotels deponeren daar hun dagelijks vuil, waarna het gebied opgehoogd wordt zonder rekening te houden met milieubeschermende maatregelen. Op het terrein dat in de loop der jaren opgevuld werd met afval, werd behalve de universiteit ook een stadion gebouwd. Manifestaties zoals carnaval worden daar in de zg. *Carnavalvillage* gehouden. De leden van het Bestuurscolege kunnen bij wijze van spreken dagelijks vanuit hun kantoorraam de groeiende rotzooi nauwkeurig volgen.

De eilandelijke overheid van St. Maarten had het voornemen om op die Landfill 200 volkswoningen te laten bouwen om vooral de groei van 'spontane huisvesting' zoals dat nu overal op het eiland waarneembaar is, te remmen. Daar het bouwen op een voormalige afvalstortplaats niet zonder risico is voor de volksgezondheid, moeten er allerlei bodemonderzoeken, projectdossiers, hydrologisch, milieuhygienische en geotechnische studies gemaakt worden.

De huisvesting laat te lang op zich wachten, de groei van de illegale bevolking echter niet: gevolg: dagelijks verrijzen *shanty houses* als paddestoelen tegen de heuvelhellingen.

GARDEN OF EDEN

Originele namen voor woonwijken zoals *The Garden of Eden* (het paradijs) verraden niet de troosteloze en onhygiënische toestanden waarmee de buurtbewoners genoegen moeten nemen. Niet alleen de gezondheidszorg vormt een probleem. Als er brand in de krottenwijk uitbreekt kan de brandweerwagen door het ontbreken van toegangswegen en brandputten vaak niet eens het brandende pand bereiken. De brandweer met behulp van brandweerwagens van de Franse kant, kon verleden jaar oktober het leven niet redden van een vijfjarig jongentje dat woonde aan de L.B. Scott Road. Een brand, hoogstwaarschijnlijk ontstaan door een omgevallen kaars, sloeg uit naar diverse krotten en de jongen raakte gevangen in de uitslaande vlammen.

Pogingen van de overheid om tot betaalbare woningbouw te komen hebben in het verleden gefaald. 'Door de St. Maarten Housing N.V. werden in totaal 280 woningen gebouwd bij Cul de Sac, beter bekend als het Ebenezer project. De stichtingskosten van elk huis bedroegen ongeveer 100.00 dollar. Een prijs die achteraf te hoog bleek voor de aspirantbewoners, die immers afkomstig waren uit de lage inkomensklassen. Het grootste gedeelte van de huizen is van de hand gedaan voor bedragen variërend van 42.000 tot 58.000 dollar.

Het is echter triest te constateren dat 116 van de bovengenoemde woningen al bijna twee jaar leeg staan. In vervallen toestand en door onkruid overwoekerd. Leningen voor het project werden aangegaan met banken uit Italië, Zwitserland en Luxemburg, en het vermogenstekort bedraagt 47 miljoen dollar. Dit bedrag, waar de overheid borg voor staat, komt nergens voor op de lijst van tekorten die aan Nederland wordt gepresenteerd.

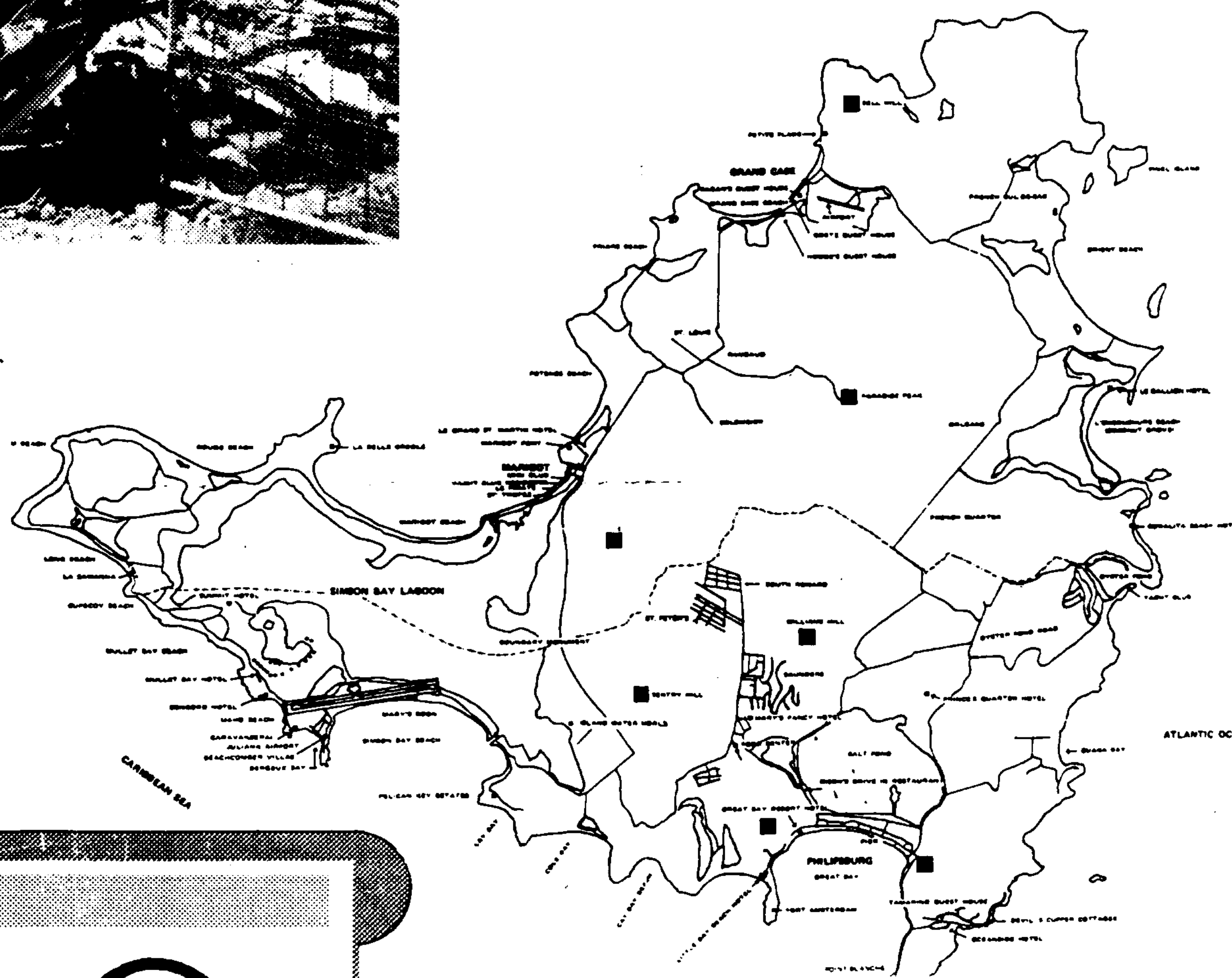
Op zondagochtend kan er, mits het niet regent, op het erf domino worden gespeeld.

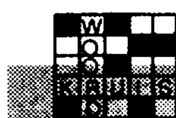
Er werd een commissie benoemd die een onderzoek moest instellen naar eventuele frauduleuze handelingen. Het resultaat van dat onderzoek is in de koelkast van een bureau in Nederland gezet. Publiciteit rond dat rapport wordt vermeden, daar het kennelijk nog explosiever is dan het 'vliegveldschandaal'.

Gestructureerde plannen van een Management Te[am] liggen nu ter tafel. Daa[rin] hebben vertegenwoordig[ers] zitting van Depos (Depa[rte]ment van Ontwikkelingssa[men]menwerking), F.K.P. (Fundashon Kas Popular) en de N.W.R. (Nederlandse Woningraad). Er komt een stichting voor volkshuisvesting d[ie], met financiële steun van Kabna, terreinen moet kopen en zorgdragen voor volkswoningbouw.

KROTTEN

Begin deze week is door het Bestuurscollge de aanzet gegeven voor een saneringsplan. Vijftien krotten die niet voldeden aan de minimumeisen voor wat betreft de hygiënische voorzieningen werden gesloopt. Een terreineigenaar te Saunders vroeg zich verbijsterd af waarom hij zijn medewerking zou moeten verlenen aan de sloop. "Ik heb meer dan 40.000 dollar besteed aan de bouw van deze 'huisjes'; indien ze gesloopt worden stelen de illegalen al mijn plywood en bouwen de krotjes ergens anders weer op. Als ik degelijke woningen met sanitair had gebouwd dan hadden deze arme mensen de gevraagde huur niet kunnen betalen. Ik wil een voorbeeld zijn en zelf slopen indien de overheid mij de gederfde inkomsten gaat vergoeden." Wil de sloopactie van het BC resultaat hebben dan moet er slagvaardig worden opgetreden en naar oplossingen gezocht worden. Voor de toeristenindustrie, de belangrijkste peiler van de St. Maartense economie zou één cholerageval al desastreuze gevolgen kunnen hebben.

Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

'Vleeswaar of 'waar vlees' ?

ALS HET ALLEMAAL goed is, bent u al begonnen of gaat u dit weekeinde beginnen aan uw vastenkuur. In de vorige aflevering van deze rubriek heeft u kunnen lezen hoe zo'n vastenkuur gehouden kan worden. Nu weet ik niet zeker of dit artikel een bemoediging of een ontmoediging zal zijn. Ik wil eigenlijk de neutrale positie innemen (al blijkt dat niet uit de navolgende tekst) en u gewoon deze informatie meegeven.

Er bestaan de vreemdste opvattingen over vlees, met name over de malsheid en de kleur ervan. Daarom hier een paar feiten op een rijtje. De malsheid van vlees wordt in de eerste plaats bepaald door de hoeveelheid bindweefsel die erin zit. Hoe meer bindweefsel, des te taaier en dus goedkoper zal het vlees zijn. Verder wordt het vlees minder mals, naarmate het slachtdier ouder is. Ook geldt: hoe meer een spier gebruikt is, bijvoorbeeld spieren van de kaken en poten, des te taaier is het vlees. De achterzijde, met name de bil en de lende, levert het meest malse vlees, dat als biefstuk wordt verkocht. Tenslotte is vlees van het ene slachtdierras malser dan van het andere.

In de V.S. en Engeland spuit men slachtdieren vlak voor de slacht in met een enzympreparaat (tenderizer), waardoor het vlees malser wordt. In Nederland is het verboden, maar het gebruik van deze tenderizers, met name papeïne, komt wel degelijk voor. Op ons eiland kunt u nog steeds potjes van deze tenderizers kopen!

Koken of braden breekt het bindweefsel af. Daardoor wordt ook bindweefselrijk vlees eetbaar (gaar). Vlees dat arm is aan bindweefsel is ook zonder koken of braden mals genoeg om gegeten te worden. Maar soms moet er een kunstgreep aan te pas komen om het vlees voldoende mals te kunnen maken. Vooral goedkopere biefstuk gaat vaak voor de verkoop eerst door een zogenaamde vermalser (sommigen spreken over een vervalser). Dit is een apparaat, waarmee het vlees door middel van een groot aantal smalle mesjes enkele malen wordt doorboord, of voorgekauwd. U kunt dit vermalste vlees altijd herkennen aan de rafelige structuur van het vlees. Met name biefstukken in goedkope restaurants zijn in de meeste gevallen door zo'n bewerking zwaar gehaverd.

RIJPEN

Verder wordt vlees malser door het enige tijd te laten rijpen. Bij 15 graden Celsius duurt dit enkele dagen; onder koeling ruim een week. Onder vacuum laat men vlees vaak nog wat langer rijpen, omdat de kans op bederf dan minder is. Ook wordt het vlees door het rijpingsproces smakelijker. Door een verkeerde planning kan het wel eens gebeuren dat het vlees te vroeg in de winkels komt; bijvoorbeeld al enkele uren na het slachten. Dit vlees is dus te vers, en daardoor minder mals en minder lekker. Tenslotte kan vlees, vooral van lammeren en kalveren, ook taaier worden door na het slachten te snel af te koelen of in te vriezen.

Dit probleem kan sinds kort worden opgelost door het slachtdier na het doden en verbloeden met electrische stroomstoten te behandelen; dit heet electo-stimulatie. Elektro-stimulatie maakt ook vlees dat niet te snel is afgekoeld malser. Daarom past men deze techniek ook wel bij volwassen runderen toe.

KLEUR

Veel consumenten letten bij aankoop scherp op de kleur van het vlees. Over die kleur bestaan vele misvattingen. Zo denken velen dat vlees zijn typische kleur krijgt door het bloed dat erin is achtergebleven. Dat is niet zo, want als het goed is, bevat het vlees helemaal geen bloed meer. Het rode vocht dat uit vlees trekt, is geen bloed maar vleessap (celvocht). Vlees dankt zijn kleur aan het vleeseigen eiwit myoglobine. Rundvlees bezit meer myoglobine dan varkensvlees.

Direct na het aansnijden heeft vers vlees een purperende kleur. Na aanraking met zuurstof in de lucht verandert deze kleur echter binnen tien a vijftien minuten in helder rood, de binnenkant van het vlees die niet met zuurstof in contact komt, behoudt zijn purperrode kleur.

De klant waardeert de helderrode kleur het meest. Bij vers vlees is deze kleur soms zo fel, zeker bij het in de toonbanken gebruikte licht, dat je zou denken dat de kleur 'onnatuurlijk' is en aan kleurstoffen toegeschreven moet worden. Als er weinig zuurstof aanwezig is, zoals bij twee lapjes vlees die op elkaar liggen of in gehakt, dan verandert de kleur langzaam in grauwbruin. Zolang het vlees nog redelijk vers is, zal het weer mooi rood opkleuren, als het open aan de lucht wordt neergelegd. Dit duurt niet langer dan een kwartier. Voor tartaartjes en gehakt geldt hetzelfde. Als vlees aan de lucht niet meer opkleurt, is het waarschijnlijk niet meer zo vers. Maar het hoeft dan nog geenszins bedorven te zijn.

Om verkleuren van gehakt en dergelijke tegen te gaan gebruikt men zogenaamdekleurbehoudendemiddelen. Het gaat hierbij vooral om ascorbinezuur (vitamine C). Vroeger gebruikte men sulfiet. Dit is al sinds enkele jaren verboden, maar pas de laatste jaren neemt het gebruik ervan sterk af. Het gebruik van sulfiet kunt u herkennen aan het feit dat gehakt dat met sulfiet is behandeld er van binnen vuurrood uitziet. Bij het gebruik van vitamine C is de binnenkant purper of bruinig, maar deze kleurt op zodra er lucht bijkomt.

Bij verhitting wordt vlees al snel grijsgrauw van kleur. Dit geldt eveneens voor verhitte vleeswaren. Om ook bij verhitting de rode of roze kleur te behouden, gebruikt men nitriet in de vorm van nitrietpekelzout (coloroso) dat 0,6 natriumnitriet bevat. Groenige vlekken in gekookte of rauwe ham zijn niet het gevolg van bederf, zoals men soms denkt, maar van een te kort inwerken van de gebruikte pekel. Nitriet is overigens, zoals reeds eerder over geschreven, bepaald geen ongevaarlijke stof.

MISPLAATST

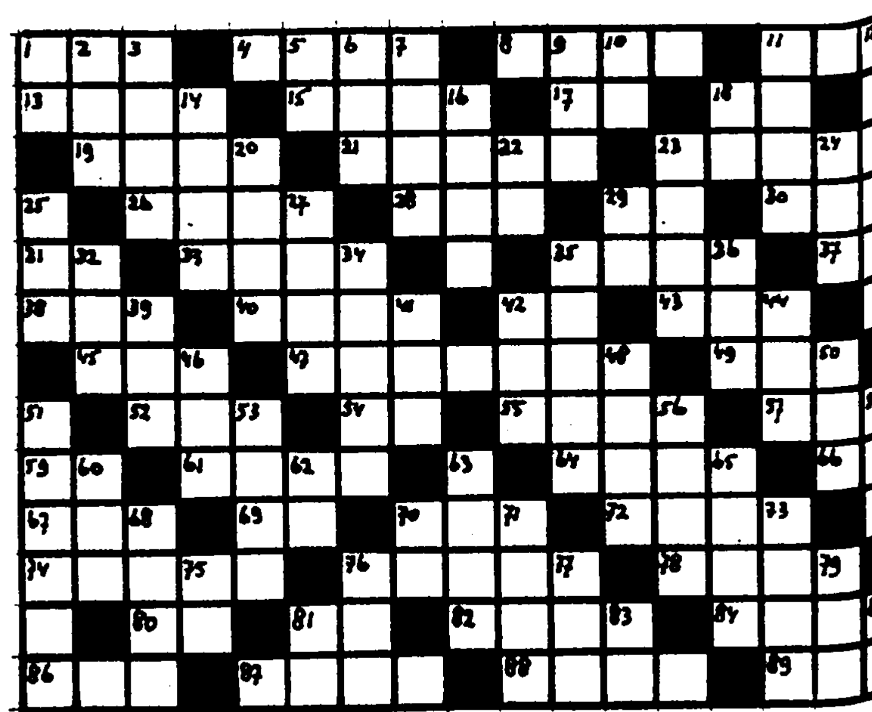
Het imago van gezondheid is bij vlees nogal overtrokken en soms zelfs misplaatst. Het is zeker niet zo dat je vlees nodig hebt om in je voedsel voldoende eiwitten binnen te krijgen. Vegetariërs die hun maaltijden een beetje uitgekiend samenstellen bewijzen dat het best anders kan. Overigens is men voor vitamine B12 wel aangewezen op dierlijk voedsel, al kunnen dit ook zuivelprodukten zijn.

Dit is maar een klein gedeelte van de problemen die zich kunnen voor doen bij het gebruik van vlees. Dan hebben we het niet eens gehad over de andere schadelijke stoffen die de verwerkingsfabriek erbij doet en de (soms) verboden stoffen die tijdens het mesten van de slachtdieren in het vlees worden opgenomen, zoals antibiotica, hormoonpreparaten en dergelijke.

Soms kunnen er ook ongewenste stoffen in een vleesprodukt terecht komen, als gevolg van een bepaalde behandeling, zoals bijvoorbeeld het roken. Rook bevat soms een hoeveelheid kankerverwekkende verbindingen, met name benzopyreen. Ook bij het roosteren van vlees (barbecue) vormen deze verbindingen zich soms in niet geringe mate.

Mijn laatste advies voordat u helemaal in paniek raakt is dan: minder vlees, meer granen, bonen, groente, fruit (en dan maar hopen dat ik niet met een artikel kom, over de schadelijke produkten die gebruikt worden bij de fruit en groententelers), zeedieren en gevogelte.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Snel; 4. Nakomeling; 8. Gendeltje; 11. Vis; 13. Rijstbrandewijn; 15. Plaats in Drente; 17. Voegwoord; 18. Arbeidsongeschikt; 19. Mestvocht; 21. Tuinkamer; 23. Voegwoord; 26. Hijstoestel; 28. Blijk van genegenheid; 29. Landbouwwerktuig; 30. Bijbelse figuur; 31. Ter plaatse; 33. Wortel; 35. Smalle strook; 37. Muzieknoot; 38. Insekt; 40. Gordel; 42. Water in Friesland; 43. Liefkozing van een dier; 45. Wenk; 47. Zielepoot; 49. Toiletartikel; 52. Speelgoed; 54. En dergelijke; 55. Nobel; 57. Optelling; 59. Bijwoord; 61. Part; 64. Kinpeziekte; 66. Voorzetsel; 67. Hoofd; 69. Bijwoord; 70. Duw; 72. Standaard; 74. Ferm; 76. Familielid; 78. Uniek; 80. Rund; 81. Voorzetsel; 82. Nobel; 84. Lichaamsdeel; 86. Cilinder; 87. Afsluitmiddel; 88. Vuur; 89. Snel verbrandend mengsel.

VERTIKAAL: 1. Deel van de mast; 2. Soort papegaai; 3. Staak; 5. Voorzetsel; 6. Omroepstichting in Nederland; 7. Modder; 9. Ontkenning; 10. Voorzetsel; 11. Gemeenschappelijke pot; 12. Werktuig; 14. Uitstekende rots; 16. Klein goed; 18. Anno Domini; 20. Zwak; 22. Vreemde munt; 23. Insekteneter; 24. Klein vertrek; 25. Tocht; 27. Rit; 29. Water in Friesland; 32. Bestemming; 34. Plant; 35. Bijwoord; 36. Soort houweel; 39. Gebogen been; 41. Inhoudelijke maat; 42. Plaats op de Veluwe; 44. Betaalplaats; 46. Weg; 48. Jongensnaam; 50. Insekt; 51. Beroep; 53. Oningewijde; 56. Lege; 58. Voorzetsel; 60. Pret; 62. Bijwoord; 63. Tijdelijk heersende smaak; 65. Kampeerartikel; 68. Europeaan; 70. Familielid; 71. Toespraak; 73. Deel van het lichaam; 75. Boom; 76. Jonge stier; 77. Opstootje; 79. Godheid; 81. Bijwoord; 83. Muzieknoot; 85. Nederlandse Spoorwegen.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Tanneke Bartels
Kaya Diamanta
Santa Barbara-Bonaire

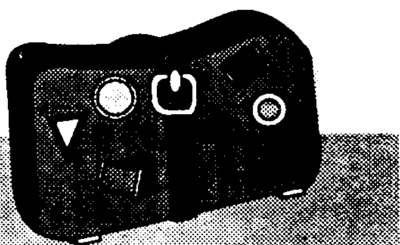
De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de envelop te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

De oplossing van de Cryptogram van de vorige week is als volgt: HORIZONTAAL: 1. Kloosterorde; 9. Afdankt; 10. Score; 11. Poeier; 12. Geleerde; 13. Roskam; 15. Veroverd; 18. Schilder; 19. IJselijk; 21. Rookspek; 23. Hecate; 26. Promo; 27. Naderhand; 28. Benedenkamer.

VERTICAAL: 1. Klapper; 2. Oogje; 3. Sidderaal; 4. Eind; 5. Ontleden; 6. Dasje; 7. Voordeel; 8. Geweld; 14. Schrokop; 16. Oostenrijk; 17. Gemeente; 18. Strips; 20. Kwelder; 22. Spore; 24. Alarm; 25. Idee.

Reizen

Reisboek over Guatemala met prachtige foto's

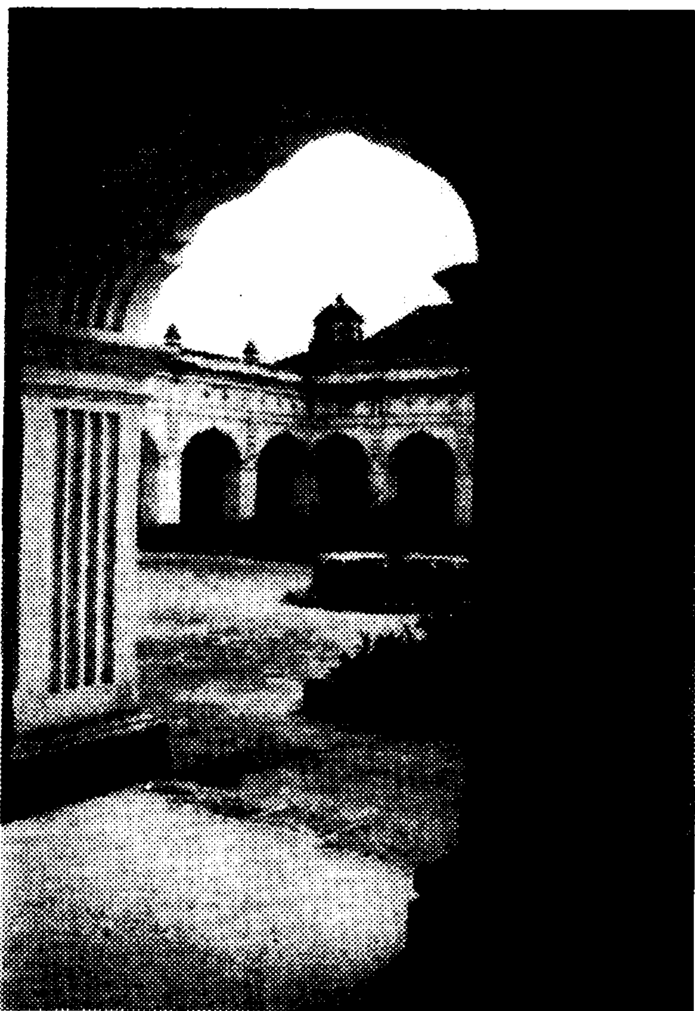
= Elisabeth de Mont souris =

VRIJWEL ALLE reisboeken over het Caribisch gebied en Zuid-Amerika zijn Engelstalig. Voor sommige reizigers betekent dat toch een handicap, al is het maar omdat de meeste reisboeken ook nog eens Amerikaans zijn en Amerikanen andere opvattingen over toerisme hebben.

Het is daarom heel prettig dat uitgeverij Elmar, van het *Reishandboek voor Curaçao*, onlangs een *Reishandboek Guatemala* heeft uitgegeven. Hoewel we de rechtstreekse luchtverbinding met Guatemala sinds oktober kwijt zijn, blijft dit land vanwege zijn kleurrijke klederdrachten, zijn vulkanen en zijn oude Maya-opgravingen toch een enorme aantrekkingskracht uitoefenen op de Antilliaanse toerist. De overstap in Costa Rica vormt kennelijk geen grote belemmering voor een reis naar dit boeiende land.

De schrijfster van dit reishandboek geeft in haar inleiding direct al aan welke vier plaatsen beslist bezocht moeten worden. Dat zijn Chichicastenango met zijn bekende markt, die ondanks het toeristische karakter ervan zeer de moeite waard is; het prachtige plaatsje Antigua vol Spaanse architectuur; het meer van Atitlan met de vele dorpjes eromheen die per boot bezocht kunnen worden; en natuurlijk Tikal, het centrum van de tweeduizend jaar oude Maya-cultuur.

Buiten deze vier aandachtspunten komen echter veel en veel meer voor de toerist aantrekkelijke bestemmingen aan bod. De toerist die heel Guatemala wil bereizen vindt ongetwijfeld alle informatie over de plaatsen die aangedaan worden. Het boek geeft bovendien een uitgebreid overzicht van de Indiaanse cultuur en historische achtergronden.

De universiteit van San Carlos te Antigua

Jammer is dat van de hotels telkens een wat summier overzicht wordt gegeven. Hoewel het onmogelijk is om een uitputtend overzicht te geven, zouden er van Antigua en Panajachel toch wel wat meer hotels genoemd mogen worden. Hetzelfde geldt voor de restaurants. Een groot bezwaar is dat anderzijds ook weer niet, want veel hotels en/of restaurants blijken opgedoekt tegen de tijd dat de toerist eraan komt. Maar het had het boek iets vollediger gemaakt.

De schrijfster (Yvonne van der Bijl) is fotografe en dat maakt dit boek tot een souvenir van formaat. Niet een paar obligate foto's om het oog tevreden te stellen, maar schitterende kleuren- en zwart-wit prenten.

Irritant is de manier waarop kennelijk alleen de jeugdige reiziger wordt aangesproken: "Je kunt hier naar de dokter...", en "Begin je tocht bij...". Maar dat is persoonlijke ergernis die aan de kwaliteit van het boek niet afdoet.

Yvonne van der Bijl: Reishandboek Guatemala Uitgeverij Elmar; circa Naf. 50,-
ISBN 906 120 9285

Windows een virus ?

HET PAKKET Windows, aanvulling op het besturingssysteem MS-DOS, is helemaal geen programma maar een virus. Deze stelling circuleert de laatste tijd op elektronische prikborden en wordt vooral verspreid door mensen die weinig waardering voor Windows hebben. De stelling wordt op die prikborden 'bewezen' met de volgende redenering: "Windows is een virus, gezien de zeer grote verspreiding van deze software. Vrijwel iedereen die over een pc beschikt, heeft ook Windows. De software vreet letterlijk opslagruimte op de harde schijf en het neemt de besturing van de computer geheel over. Bovendien zorgt de programmatuur ervoor dat de computer langzamer gaat lopen, terwijl de meest onvoorspelbare I/O handelingen (uitwisseling van gegevens tussen geheugen en harde schijf) worden verricht. Wanneer Windows actief is, verschijnen er malle boodschappen op het scherm en als klap op de vuurpijl kan de computer door toedoen van Windows ook nog eens geheel crashen". Aardig gevonden, al is het gedrag van Windows natuurlijk niet te vergelijken met kwaadaardige virussen, die de harde schijf niet vullen maar onbruikbaar maken, waarbij soms het werk van jaren verloren gaat. Gelukkig zijn de meeste virussen niet zo verspreid als Windows. Vermoedelijk rekenen de opstellers van de redenering trouwens een fors aantal illegale kopieën mee. De mogelijkheid van onvoorspelbaar gedrag van programma's wordt de laatste jaren dikwijls genoemd in handleidingen, waarmee de fabrikant wel eens erg gemakkelijk afstand neemt van zijn verantwoordelijkheid om een goed produkt te leveren. Bezitters van een legaal exemplaar van Windows moeten dan ook zeker klagen over onjuist gedrag van het programma. De anderen kunnen na lezing van bovenstaande stelling altijd nog overwegen om Windows van hun harde schijf te wissen.

Dat scheelt een hoop ruimte en de DOS-shell van versie 5 is ook geschikt om programma's uit een lijst te starten door een klink met de muis. Alleen de ikoonaanduidingen en dialoogboxen zijn minder fraai.